

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 110 Год. LXIII

Петок, 14 септември 2007

Цена на овој број е 270 денари

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
1449. Закон за производи за заштита на растенијата.....	1	Исправка на Правилникот за формата и содржината на Годишната сметка.....	96
1450. Закон за безбедност во снабдувањето со крв.....	47	1456. Упатство за дополнување на Упатството за пополнување на извештајот за пресметување на обврската за задолжителна резерва на банките во денари.....	96
1451. Закон за воспоставување мрежа за прибирање на сметководствени податоци од земјоделски стопанства.....	63		
1452. Закон за платите на судиите.....	69		
1453. Закон за ѓубриња.....	73		
1454. Одлука за формирање Совет за рамномерен регионален развој на Република Македонија.....	95	181. Основен суд Битола	
1455. Програма за изменување на Програмата за здравствена заштита на одредени групи на население и одделни заболувања на граѓани кои не се здравствено осигурани за 2007 година во Република Македонија.....	95	181. Список на постојани судски вештаци во Основен суд Битола.....	99
		182. Основен суд Прилеп	
		182. Листа на постојани вештаци во Основен суд Прилеп.....	102
		Објава за стапката на трошоците на живот за месец август 2007 година.....	104
		Огласен дел.....	1-56

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1449.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРОИЗВОДИ ЗА ЗАШТИТА НА РАСТЕНИЈАТА

Се прогласува Законот за производи за заштита на растенијата,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 4 септември 2007 година.

Бр. 07-3809/1
4 септември 2007 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Љубиша Георгиевски, с.р.

ЗАКОН ЗА ПРОИЗВОДИ ЗА ЗАШТИТА НА РАСТЕНИЈАТА

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Содржина

Член 1

(1) Со овој закон се уредуваат одобрувањето, пласирањето на пазарот, употребата и контролата на производи за заштита на растенијата, пласирањето на пазарот и контрола на активните супстанции кои претставуваат производи; максималното ниво на резидуи, опрема за користење на производи; размена на информации во врска со производите, производството на производи, евиденцијата на правните и физички лица вклучени во производството и пласирање на производи на пазарот, условите за овластување на органите одговорни за имплементација, мониторинг и контрола на овој закон.

(2) Производството на производи, пласирањето на пазарот за потребите на производство на производите, добрата лабораториска пракса (ГЛП), Ротердамската конвенција за претходно соопштена процедура (ПИЦ-) за одредени штетни супстанции и пестициди во меѓународниот промет, класификацијата, пакувањето и означувањето на производите покрај со одредбите од овој закон се регулираат и со прописите за опасни супстанции и препарати.

(3) На остатоците и пакувањата од употребуваните производи и состојбата на производи во животната средина, доколку поинаку не е регулирано со овој закон, се применуваат прописите од областа на животната средина.

(4) Транспортот на активни материи и производи за заштита на растенијата се уредува со прописите за превоз на опасни материи.

Дефиниции

Член 2

Поимите употребени во овој закон го имаат следно-во значење:

1. **"Производи за заштита на растенијата"** се активни супстанции и препарати што содржат една или повеќе активни супстанции, подготвени во форма во која се доставуваат до корисникот, наменети за:

1.1 заштита на растенија и растителни производи од сите штетни организми или за спречување на дејствувањето на овие организми до онаа мера до кајшто таквите супстанции или препарати поинаку не се дефинирани подолу,

1.2 да влијаат врз животните процеси на растенијата на поинаков начин отколку како хранлива состојка (на пример, регулатори на растот),

1.3 зачувување на растителните производи до онаа мера до која ваквите супстанции или производи не се опфатени со друг пропис,

1.4 уништување на непожелните растенија и

1.5 уништување на делови од растенија, забавување или спречување на непожелниот раст на растенијата;

2. "Резидуи":

2.1 "резидуи од производи за заштита" се една или повеќе супстанции присутни во или на растенијата или во или на производите од растително потекло, прехранбените производи од животинско потекло или во животната средина, кои се резултат на користењето на производите за заштита на растенијата, вклучувајќи ги и нивните метаболити и производите кои се резултат на нивното разградување или реакција и

2.2 "максимално ниво на резидуи" е максимално ниво на резидуи добиено со извршени опити на производи изведени во согласност со добра заштитарска пракса;

3. **"Супстанции"** се хемиски елементи и нивни соединенија, во облик во кој се наоѓаат во природата или се добиени со производство, вклучувајќи ги и сите нечистотии што се неизбежни во процесот на производство;

4. **"Активни супстанции"** се супстанции или микроорганизми вклучувајќи ги и вирусите кои имаат општо или специфично дејство:

4.1 против штетни организми или

4.2 на растенија, делови од растенија или растителни производи;

5. **"Препарати"** се смеси или раствори составени од две или од повеќе супстанции, од кои најмалку една е активна супстанција наменета за употреба како производ за заштита на растенијата;

6. **"Растенија"** се живи растенија и живи делови од растенија, вклучувајќи и свежи плодови и семе;

7. **"Растителни производи"** се производи во непреработена состојба или кои биле подложени само на едноставна подготовка, како што се: мелење, сушење, пресување или екструдирање добиени од растенијата, со исклучок на самите растенија кои се дефинирани во ставот (1) точка 6 од овој член;

8. **"Штетни организми"** се штетници на растенијата или на растителните производи од животинскиот или растителниот свет, како и вирусите, бактериите, фитоплазмите, габите и другите патогени организми;

9. **"Животни"** се животински видови кои човекот ги храни и одгледува или ги консумира;

10. **"Пласирање на пазар"** е секое снабдување, без оглед на тоа дали се надоместува со плаќање или бесплатно, освен складирање проследено со испорачување од територијата на Република Македонија или со безбедно уништување. Увозот на производ за заштита на растенијата на територија на Република Македонија се смета за пласирање на пазарот;

11. **"Одобрение"** е административен акт (решение) на Фитосанитарната управа со кое се одобрува пласирање на пазарот и употреба на производи за заштита на растенијата на територијата на Република Македонија, на барање на барателот;

12. **"Дозвола"** е административен акт (решение) на Фитосанитарната управа со кое се одобрува увоз и вршење на експериментално истражувачки работи на производи и помошни производи за заштита на растенијата на територијата на Република Македонија, на барање на барателот;

13. **"Животна средина"** е водата, воздухот, земјата, дивите видови на фауна и флора и сите нивни меѓусебни односи, како и нивната врска со другите живи организми;

14. **"Интегрална заштита на растенија"** е рационална примена на комбинација од биолошки, биотехнолошки, хемиски, агротехнички или селекциони мерки за одгледување на растенијата, при што употребата на хемиските производи е ограничена на строго определениот минимум неопходен за одржување на штетната популација на ниво пониско од она кое предизвикува економски неприфатлива штета или загуба (праг на штета);

15. **"Добра земјоделска пракса"** е извршување земјоделски активности на начин кој овозможува добро управување на земјоделските површини и репродуктивните материјали, почитувајќи ги природните својства на земјоделската област. Добрата земјоделска пракса опфаќа и оптимално комбинирање на агротехнички мерки заради зачувување на природната плодност на земјоделските површини, како и да се спречи оптоварувањето на животната средина, прекумерното користење на минерални и органски губрива и производи и

да се остави најмало можно ниво на резидуи во или на растенијата и растителните производи наменети за користење како прехранбени производи;

16. **"Производот е идентичен"** доколку спореден со одобриениот производ во однос на: формулацијата, содржина на активна материја, вклучувајќи ја и нечистотата и другите компоненти во активната материја, е идентична (со дозволени отстапувања во коформулациите и нивните меѓусебни односи, освен ако тие разлики се битни од аспект на безбедноста и ефикасноста на одобриениот производ) и доколку физичко-хемиските својства на препаратот се идентични, како и ознаките, пакувањето и опаковката, освен заштитните знаци на препаратот;

17. **"Помошни производи за заштита на растенијата"** се супстанции од природно, синтетичко и микробно потекло, ставени во форма во која се пласираат на пазарот и наменети за заштита на растенијата, без да е потребно вршење на целосна процедура на оцена на производи (феромони атрактанти, репеленти и друго);

18. **"Биоагенси"** се производи кои содржат микро-организми од природата, живи организми, паразити, паразитоиди, предатори, подготвени, во форма за користење против штетни организми на растенијата и растителните производи, а не се штетни за човекот и животните;

19. **"Листа на активни супстанции"** се активни супстанции кои се одобрени за користење во производи што се применуваат за заштита на растенијата на територијата на Европската унија (во натамошниот текст: ЕУ) со дефинирани услови во одлука за користење, објавени согласно со Анексот 1 од Директивата 91/414 (во натамошниот текст: Листа Анекс 1);

20. **"Национална листа на активни супстанции"** е листа на активни супстанции кои се одобрени за користење во производи, а кои се применуваат за заштита на растенијата на територијата на Република Македонија од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство согласно со овој закон (во натамошниот текст: Националната листа). Националната листа на активни супстанции опфаќа: стари активни супстанции, нови активни супстанции и оние активни супстанции кои се во процедура за вклучување во Анексот 1;

21. **"Стари активни супстанции"** се активни супстанции кои се пласирани на пазарот пред 26 јули 1993 година во земјите членки на ЕУ;

22. **"Нови активни супстанции"** се активни супстанции кои се пласирани на пазарот по 26 јули 1993 година во земјите членки на ЕУ;

23. **"Производство"** е формулирање на секоја формулација на активни супстанции и производи за заштита на растенијата со пакување во соодветно пропишани пакувања за производи за заштита на растенијата;

24. **"Опрема за апликација на производи"** се машини и апарати за користењето и примена на производи, вклучувајќи ги и нивните составни делови кои влијаат врз прецизноста на примената;

25. **"Паралелен производ"** е идентичен производ со референтниот производ одобрен во Република Македонија, од истиот производител;

26. **"Многу отровни супстанции и производи"** се супстанции и производи кои во мали количества предизвикуваат смрт или акутно и хронично оштетување на здравјето на луѓето кога ќе се проголтат, вдишат или апсорбираат преку кожата (Т+), односно и група на отрови, согласно со Законот за хемикалии;

27. **"Шаржа"** е секоја серија на производство (формулација) на производ за заштита на растенијата;

28. **"Надлежен орган"** е Фитосанитарната управа за одобрување, извршување на административни задачи од областа на пласирањето на пазарот на производи за заштита на растенијата и опрема за примена на производите, примена и контрола над спроведувањето на

овој закон, координирање на сите релевантни активности за обезбедување на сите неопходни контакти со земјите членки на ЕУ, Европската комисија, Европското тело за безбедност на храна и третите земји;

29. **"Униформни принципи"** се единствени принципи за проценка и одобрување на производи за заштита на растенијата согласно со прописите на ЕУ и

30. **"Инспекциски надзор"** е постапка на контрола дали сите правни и физички лица и сите други тела работат во согласност со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

II. ОДОБРУВАЊЕ НА ПРОИЗВОДИ ЗА ЗАШТИТА НА РАСТЕНИЈАТА

Општо

Член 3

(1) Производ за заштита на растенијата (во натамошниот текст: производот) не може да се произведува, пласира на пазарот и употребува на територијата на Република Македонија ако не е одобрен согласно со овој закон.

(2) Производот може да се увезува, пласира на пазарот на територијата на Република Македонија само од носителот на одобриението за пласирање на пазарот согласно со членот 8 на овој закон, или соодветно од носителот на исклучителна дозвола согласно со членот 15 на овој закон, одобрение за заемно признавање согласно со членот 16 на овој закон, дозвола за истражување и развој согласно со членот 22 на овој закон, или дозвола за увоз на паралелен производ согласно со членот 28 на овој закон.

(3) Производ кој не е одобрен за пласирање на пазарот и за употреба во Република Македонија, може да биде произведен, складиран или транспортиран во/низ територијата на Република Македонија доколку истиот е наменет да се употребува во друга земја под услов:

1) производот да е одобрен во другата земја увозник и

2) барањата за инспекција дадени од земјата увозник за пласирање на пазарот и неговата употреба да се задоволени.

(4) Производот мора да се употребува правилно, само во согласност со условите одредени со одобрувањето, според неговата декларација, упатства и според правилата за добра заштитарска пракса и каде што е можно, според правилата за интегрална заштита на растенијата.

(5) Активна супстанција не може да се пласира на пазарот доколку:

1) не е класифицирана, спакувана, декларирана и означена според условите наведени во одобриението, а во согласност со овој закон, прописите донесени врз основа на овој закон и релевантните прописи на ЕУ и

2) не е доставено досие за активната супстанција според членот 4 на овој закон со декларација дека активната супстанција е наменета за употребата определена со членот 2 точка 1 на овој закон. Овој услов не се однесува за активните супстанции наменети за употреба според членовите 22 и 23 на овој закон.

(6) Производот може да се увезува и извезува само на гранични премини определени од Владата на Република Македонија на предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Барање за одобрување на производи за заштита на растенијата

Член 4

(1) Барање за одобрение на производи за заштита на растенијата треба да биде поднесено до Фитосанитарната управа (во натамошниот текст: Управата) од правно лице кое сака да го пласира производот на пазарот (во натамошниот текст: барател).

(2) Барател може да биде производител или правно лице овластено од него. Ако барателот нема регистрирано седиште во Република Македонија, тој ќе мора да овласти правно лице кое има седиште на територијата на Република Македонија (во натамошниот текст: овластен застапник). Овластениот застапник ќе дејствува во име на барателот врз основа на овластување и договор за застапување со производителот со кој договор се утврдува и осигурување од одговорност за штета на производителот настаната на територијата на Република Македонија. Официјалното овластување и договорот за застапување треба да бидат составен дел на барањето.

(3) Барањето за одобрување треба да биде доставено на македонски јазик.

(4) Барателот е обврзан заедно со барањето да достави:

1) за секоја активна супстанција содржана во производот, досие на активната супстанција кое ги исполнува барањата наведени во членот 6 на овој закон и кое содржи документација и податоци за:

1.1 идентитетот на активната супстанција вклучувајќи и производител,

1.2 идентитетот на производителот,

1.3 физичките и хемиските својства,

1.4 дополнителните информации за активната супстанција (употреба, начин на ракување, складирање, мерки на безбедност и слично),

1.5 аналитичките методи,

1.6 токсиколошките и метаболитичките проучувања,

1.7 резидуите на активната материја во или на растенијата или растителните производи, храната и добиточната храна,

1.8 исходот и однесувањето на активната супстанција во животната средина,

1.9 екотоксиколошките проучувања,

1.10 резимето и процената на документацијата и податоците од потточките 1.6, 1.7, 1.8 и 1.9 на оваа точка,

1.11 предлозите вклучувајќи и оправдување за предложената класификација и за означувањето според прописите за класифицирање, пакување и означување на опасни супстанции донесени во согласност со прописите на ЕУ (симболи, знаци за опасност, фрази за безбедност) и членот 25 на овој закон,

1.12 досието од точката 2 од овој член за секој репрезентативен производ за заштита на растенијата и

1.13 други податоци, доколку при водењето на постапката се оцени за потребно и

2) досие за производот кое ги исполнува барањата наведени во членот 7 на овој закон и кое содржи податоци и документација за:

2.1 идентитетот на производот,

2.2 идентитетот на производителот,

2.3 физичките, хемиските и техничките својства на производот,

2.4 податоците за употребата на производот,

2.5 дополнителните информации за производот,

2.6 аналитичките методи,

2.7 податоците за ефикасноста,

2.8 токсиколошките проучувања,

2.9 резидуите во или на третираните растенија или растителни производи, храната и добиточната храна,

2.10 исходот и однесувањето на производот во животната средина после употребата,

2.11 екотоксиколошките проучувања,

2.12 резимето и процената од потточките 2.7, 2.8, 2.9, 2.10 и 2.11 на оваа точка,

2.13 предлозите, вклучително и оправдување за класификацијата и обележувањето, предложено согласно со прописите на ЕУ (симбол, за ризик, знаци за опасност и фрази за ризик) и

2.14 други податоци, доколку при водењето на постапката се оцени за потребно.

(5) Податоците од ставот (4) точка 1 потточките 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8 и 1.9 на овој член Управата ги доставува до овластените експерти од соодветните области од членот 6 став (4) на овој закон на предлог на барателот на одобрението.

(6) Резимето и процената од документите и податоците, овластените експерти ги доставуваат до Управата.

(7) Барателот не е должен да го обезбеди досието од ставот (4) точка 1 на овој член, ако активната супстанција веќе е вклучена во Листата Анекс 1 или Националната листа, освен податоците и документите со кои се идентификува активната супстанција. Управата треба да утврди дали тоа е во согласност со условите за вклучување во Листата анекс 1 и Националната листа и дали активните супстанции не се разликуваат значително според степенот на чистота и содржината на нечистотиите од составот на активните супстанции кои се однесуваат на досието на активните супстанции врз основа на кои таа е вклучена во листата на активни супстанции.

(8) Барателот е должен, да обезбеди, без надоместок и неопходни количини на примероци од производот, активната супстанција или другите состојки на производот, вклучувајќи го пакувањето според барањата на Управата, во период и место кои таа ќе ги одреди. Во барањето треба да се наведат методите кои се користат за одредување на содржината и количеството на активните супстанции во производот и, каде е соодветно, токсиколошки и екотоксиколошки релевантни нечистотии и коформуланти.

(9) Постапката за обработка на барањата и подеталната документација и податоците од ставот (4) точки 1 и 2 на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, во согласност со министерот за здравство, министерот за животна средина и просторно планирање.

Досие

Член 5

(1) Управата е должна да состави и чува посебно досие за секое барање, согласно со барањата од членот 4 став (4) на овој закон кое ќе ги вклучува:

1) извештаите (резимеата), одлуките (решенијата) кои се прифатени во постапката од земјите членки на ЕУ во врска со производот и

2) евиденцијата за оценувањето на документите наведени во барањето, документите пропишани со членот 13 став (4) на овој закон и други неопходни документи.

(2) Управата за службени потреби на барање од компетентните тела, земјите членки на ЕУ и Европската комисија, може да ја направи достапна евиденцијата за оценувањето од ставот (1) точка 2 на овој член и да им обезбеди неопходни информации кои се однесуваат на барањето. Исто така, на нивно барање, Управата може да потврди дека досието од барањето на барателот е согласно со членот 4 став (4) на овој закон и да осигури дека барателот ја обезбедил копијата на техничката документација од членот 19 на овој закон.

Член 6

Оценување на активните супстанции

(1) Оценување на активните супстанции се врши врз основа на досието за активната супстанција од членот 4 на овој закон кое треба да ги содржи информациите и документите за најмалку еден производ, кој ја содржи оваа активна супстанција, освен активните супстанции вклучени во Анексот 1.

(2) Постапката и оценувањата на активните супстанции кои се наменети за производство на производите или за употреба за заштита на растенијата со цел да се утврди дали тие ги задоволуваат барањата за вклучување во националната листа на активни супстанции од членот 18 став (2) на овој закон се вршат од:

1) Управата како официјално тело назначено за примање на барањата, проверка на документите, евалуација на досието, организирање на официјални тестови со овластени институции и координирање со надлежните органи и тела за процена на активните супстанции, со Европската комисија и со компетентните тела на земјите членки на ЕУ за прашања поврзани со процени на активни супстанции;

2) Министерството за здравство за процена на ризикот од гледна точка на заштитата на здравјето на луѓето, токсиколошки оценувања и класификација на активни супстанции и препарати и

3) Министерството за животна средина и просторно планирање за исходот и однесувањето на активната супстанција во животната средина и исходот и однесувањето на производот во животната средина после неговата употреба.

(3) Ако при процената на досието наведено во ставот (1) од овој член се покаже дека се неопходни дополнителни информации, Управата може да побара од барателот, односно неговиот овластен застапник да достави такви информации, особено кога се предвидува неповолна одлука.

(4) Активните супстанции и производот ќе бидат оценувани од страна на соодветно квалификувани експерти или правни лица во кои се вработени квалификувани експерти, овластени од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(5) Експертите или правните лица од ставот (4) на овој член во зависност од нивната област на работа ги предлага министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, министерот за здравство и министерот за животна средина и просторно планирање.

(6) Постапката за обработка на документите за оцена на активната супстанција, постапката за оценувањето на активните супстанции и барањата за нивно вклучување во националната листа на активни супстанции ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, во согласност со министерот за здравство, министерот за животна средина и просторно планирање, во согласност со униформните принципи.

Постапки за одобрување на производи

Член 7

(1) Управата ќе го прифати барањето за одобрување на производот доколку:

1) активната супстанција во производот е вклучена во Листата Анекс 1 или Националната листа на активни супстанции и ако се исполнети барањата пропишани со прописот во членот 6 став (6) на овој закон;

2) во тековните научни и технички сознанија е утврдено дека од оцената на досието наведено во членот 4 став (4) точка 2 на овој закон кога се користи во согласност со членот 3 став (4) на овој закон, имајќи ги предвид сите нормални услови под кои може да се користи и последиците од неговото користење:

2.1 е доволно ефикасен,

2.2 нема неприфатлив ефект за растенијата и растителните производи,

2.3 не предизвикува страдања и болки кај рбетниците што треба да се контролираат,

2.4 не предизвикува штетно влијание врз здравјето на човекот или животните непосредно и посредно (преку водата за пиење или преку добиточната храна) или на подземните води и

2.5 нема неприфатливо влијание врз животната средина, при што особено се зема предвид следново:

- неговиот краен исход и однесување во животната средина, особено загадувањето на водата вклучително и водата за пиење и подземните води и

- неговото влијание на видовите за кој тој не е наменет;

3) природата и содржината на активните супстанции и, каде што е соодветно, на сите токсиколошки или екотоксиколошки важни нечистотии и коформуланти може да се определи со пропишани методи, или со користење на методи дадени со барањето согласно со членот 4 став (4) точка 2 потточка 2.5 на овој закон;

4) неговите остатоци добиени од одобрените начини на употреба, а кои се токсиколошки и екотоксиколошки важни, можат да се определат со соодветни методи што се во општа употреба;

5) неговите физички и хемиски својства се определени и се сметаат за прифатливи за целите на соодветното користење и складирање на производот;

6) времено утврденото максимално ниво на резидуи (во натамошниот текст: МНР) во земјоделските производи се утврдени. Во случај кога се утврдени во МНР на ЕУ, Управата ќе обезбеди мислење од стручната Комисија од членот 24 на овој закон дека утврдените МНР на ЕУ ги задоволуваат барањата во Република Македонија и

7) времено утврдените МНР со пропишани крајни рокови на употреба не се надминуваат.

(2) Во прилог на барањето барателот ќе вклучи и други документи пропишани со прописот од ставот (4) на овој член.

(3) Управата може да ја прекине постапката за одобрување на производот доколку и покрај писменото барање до него, барателот не ги достави основните неопходни документи за издавање на одобрението во пропишаниот временски период.

(4) Дополнителните детални документи потребни за оцена и подготовка на извештајот за процена и постапката за оцена на производи од ставот (1) на овој член за издавање на одобрение за производот ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, во согласност со министерот за здравство и министерот за животна средина и просторно планирање.

(5) Заради усогласеност со барањата наведени во ставот (1) од овој член Управата може да побара, сите тестови и анализи кои се поднесени да бидат официјално признаени, дека се извршени под услови на земјоделство, здравствената состојба на растенијата и во животната средина, вклучувајќи ги климатските услови кои постојат во Република Македонија и се релевантни за употребата на производот за заштита на растенијата.

(6) Без оглед на ставовите (1) и (5) од овој член, Управата може да побара тестовите и анализите да се извршат од правно или физичко лице од членот 23 на овој закон во Република Македонија поради:

1) условите коишто не се споредливи во земјоделството, заштита на растенијата, условите во животната средина или климатските услови;

2) специфична еколошка сензитивност во одделни области или

3) различни навики во исхраната на популацијата.

(7) Исто така, може да бидат утврдени дополнителни услови во врска со употребата на производот.

Издавање на одобрение на производи

Член 8

(1) Потврдување на барањето за комплетноста, Управата треба да го направи најдоцна за два месеца од датумот на поднесувањето.

(2) Доколку надлежниот орган во рокот утврден во ставот (1) на овој член не го потврди барањето за комплетноста ќе се смета дека позитивно е одговорено по барањето.

(3) Управата го оценува поднесеното барање за одобрување и ќе издаде одобрение на производот врз основа на проверка на усогласеноста на информациите вклучени во барањето и досието согласно со членот 4 став (4) точки 1 и 2 на овој закон, барањата дефинирани со членот 7 и мислењето од стручната комисија од членот 24 на овој закон во рок од:

- 18 месеца во случај на барање за одобрување на производ кој содржи активна супстанција вклучена во Листата Анекс 1, или нова активна супстанција која е во согласност со барањата за вклучување во листата,

- 12 месеца во случај на барање за одобрување на производ кој содржи стара активна супстанција која не е вклучена во Листата Анекс 1, или во случај на продолжување или дополнување на одобрувањето на производот и

- два месеца во случај на барање за измена и дополнување на одобрението за производот кое не бара оценка согласно со барањата за производот дефинирани со членовите 4, 6 и 7 на овој закон.

(4) Доколку надлежниот орган во рокот утврден во ставот (3) алинеи 1, 2 и 3 на овој член не издаде одобрение на производот ќе се смета дека позитивно е одговорено по барањето.

(5) Управата во одобрението ги одредува условите за:

- 1) декларирањето (означување) на пакувањето на производот и

- 2) пласирањето на пазарот и употребата на производот, вклучувајќи ги неопходните ограничувања ако тие се утврдени за превенција од несакани ефекти врз здравјето на човекот и животните и несакани ефекти врз животната средина, или ако е потребно да се обезбеди исполнување на барањата согласно со членот 7 став (1) точка 2 потточки 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 и 2.5 на овој закон.

(6) Управата во одобрението може да одреди дека производот може да се користи само од посебни категории на работници одредени со посебна дозвола од Управата.

(7) Против одобрението од ставот (3) на овој член може да се поднесе жалба до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(8) Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

Период на важење, продолжување на важноста и ревизија на одобрението на производите

Член 9

(1) Одобрението се издава за период до десет години без да се исклучува примената на ставот (4) од овој член и членот 10 од овој закон.

(2) Периодот на важење на одобрението може да биде продолжен доколку носителот на одобрението побара од Управата да го продолжи периодот на важење не подоцна од шест месеца пред истекувањето на важноста на одобрението. Продолжувањето ќе се изврши доколку се потврди дека условите наведени во членот 7 став (1) на овој закон и во одобрението сè уште се задоволени.

(3) Периодот на важење на одобрението може да биде продолжуван максимум за пет години со можност за повторувања.

(4) Одобрението може да се ревидира во секое време, доколку има индикации дека кои било од барањата наведени во членот 7 став (1) на овој закон веќе не се исполнети. Во таков случај Управата ќе побара од бариелот на одобрението или од оној на кој му било одо-

брено проширување на полето на примената, во согласност со членот 14 на овој закон, да поднесе дополнителни информации што се неопходни за ревизијата. Во случај кај што е потребно одобрението може да се продолжи за период неопходен за да се заврши ревизијата и да се обезбедат дополнителните информации.

Повлекување на одобрението

Член 10

(1) Без да се исклучи примената на одобрението донесено според членот 16 на овој закон, Управата со решение го повлекува одобрението на производот ако добие информации и потврди дека:

- 1) барањата во одобрението, утврдени според овој закон не се или веќе не се исполнуваат;

- 2) биле доставени лажни или неточни информации врз основа на кои било издадено одобрувањето;

- 3) рокот на важењето на одобрението е поминат и нема да биде продолжен согласно со членот 9 на овој закон;

- 4) по барање на производителот за повлекување, за што ги наведува причините за тоа и

- 5) има одлука на Европската комисија за невклучување или исклучување на активни супстанции содржани во производот од Листата Анекс 1.

(2) Причините за повлекување на одобрението може да вклучуваат:

- 1) доколку при извршувањето на контролата се констатира отстапување кое може да доведе до промени во карактеристиките на производот во споредба со карактеристиките утврдени со одобрението и доколку производителот не го отстрани отстапувањето во периодот кој е определен за да го направи тоа и

- 2) постои основано сомневање дека производот може да предизвика или предизвикува штетни последици врз животната средина.

- 3) Управата треба веднаш да го извести носителот на одобрувањето и да утврди период на толеранција за отстранување, складирање, пласирање на пазарот и користење на постојните залихи на производот за кој се однесува повлекувањето на одобрението.

- 4) Против решението од ставот (1) на овој член може да се поднесе жалба до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

- 5) Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

- 6) Доколку носителот на одобрението, пред истекот на важноста, одлучи производот повеќе да не биде пласиран на пазарот и употребуван, тој мора да ја информира Управата најмалку шест месеца пред прекинет на пласирањето на тој производ на пазарот и да приложи образложение со барањето.

Преглед и измена на одобрението

Член 11

(1) Управата може да го прегледа и да го измени одобрението по службена должност ако утврди дека е неопходно, врз основа на нови научни технички знаења, да го измени начинот за употреба и предложеното количество од производот.

(2) Управата ќе го измени одобрението на производот и ако тоа произлегува од прописите на Европската комисија, кои се однесуваат на ограничување на користењето на активните супстанции кои ги содржи производот или промена на неговата класификација или означување.

(3) Одобрението може да биде изменето на барање од носителот на одобрението, но само ако се утврди дека се задоволуваат барањата од членот 7 став (1) на овој закон.

(4) Управата може да побара дополнителни податоци, документи и примероци потребни за проценка на оправданоста за вршење измени на одобриението.

(5) Против одобриението од ставовите (1) и (2) на овој член може да се поднесе жалба до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(6) Жалбата не го одлага извршувањето на одобриението.

Одобрување на производот на привремен период

Член 12

(1) По исклучок од членот 7 на овој закон, Управата може да одобри производ што содржи нови активни супстанции кои сè уште не се вклучени во Листата Анекс 1 за привремен период не повеќе од три години (од решението издадено од страна на Европската комисија за комплетност на документацијата) доколку се утврди дека документацијата е комплетна и ги задоволува барањата потребни за одобрување од аспект на предложената употреба со членот 7 став (1) точки 2, 3, 4, 5, 6 и 7 на овој закон.

(2) Подносителот на барањето поднесува изјава за комплетност на документацијата, документација за активната супстанција или супстанции и за производот согласно со членот 4 на овој закон.

(3) Следејќи ги научните сознанија и оценувања на податоците за активната супстанција и производот и доколку со оцената од Европската комисија последователно е утврдено дека оваа активна супстанција не ги задоволува барањата за вклучување во Листата Анекс 1, Управата го повлекува одобриението за привремен период.

(4) Против одобриението од ставовите (1) и (2) на овој член може да се поднесе жалба до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(5) Жалбата не го одлага извршувањето на одобриението.

(6) Важењето на одобриението на привремен период, може да биде продолжено и тоа, исто така, со повторување на важењето до денот кога одлуката на Европската комисија која се однесува на вклучувањето или невклучувањето на активната супстанција во Листата Анекс 1, влезе во сила.

Преодни мерки и исклучоци

Член 13

(1) Управата може да го одобри пласирањето на пазарот на производи што содржат активни супстанции што не се вклучени во Листата Анекс 1, кои биле присутни на пазарот до јули 1993 година, според постапката пропишана согласно со ставот (4) од овој член, вклучувајќи ги барањата за основните податоци за одобрување на производите со стари активни супстанции.

(2) Одобриената од ставот (1) на овој член ќе се издаваат, повлекуваат или менуваат соодветно со одлуки на Европската комисија.

(3) Ако е во тек ревизија во Европската комисија на производи што содржат активни супстанции наведени во ставот (1) од овој член, а пред да се заврши ревизијата, одобриената ќе се издаваат според барањата утврдени во членот 7 став (1) точки 2, 3, 4, 5, 6 и 7 на овој закон и според прописот од ставот (4) на овој член.

(4) Потребните податоци, документи и постапката за одобрувањето на производите од ставовите (1) и (2) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со соодветните прописи на ЕУ.

(5) Постојните решенија за одобрување на производи кои содржат активни супстанции кои не се вклучени во Листата Анекс 1, се во сила до времето кога Европската комисија ќе одлучи да се исклучат или вклучат овие активни супстанции во Листата Анекс 1 или соодветно на дополнителни одлуки.

(6) Продолжување на одобриената за активни супстанции кои не се вклучени во Листата Анекс 1 и кои не се на ревизија во Европската комисија за кои постапката за продолжување на важењето на регистрацијата е во тек, одобриената ќе се продолжуваат според прописот од ставот (4) на овој член.

(7) По вклучувањето во листата на активни супстанции или исклучувањето и за активни супстанции кои се веќе вклучени или исклучени од Листата Анекс 1, Управата ќе изврши пререгистрација на сите важечки одобриенија, во рок од 12 месеца од влегувањето во сила на овој закон.

(8) Количините за производите за заштита на растенијата за производи кои содржат активни супстанции вклучени во Листата Анекс 1, а не се од производителот кој ја пријавил и добил одобрение од Управата ќе можат да ги пласираат на пазарот во рок од 24 месеца од започнувањето со примената на овој закон. Повлекувањето на производите од пазарот по истекот на овој рок ќе биде на товар на сопственикот.

(9) Потребните податоци, документи и постапката за пререгистрација на производите од ставот (7) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со релевантните прописи на ЕУ.

Проширување на примена

Член 14

(1) Органите на државната управа, научни и истражувачки институции во областа на земјоделството и шумарството, професионално квалификувани корисници на производите или нивните здруженија (во натамошниот текст: предлагачи) можат да побараат проширување на полето на користење на производот кој во Република Македонија е одобрен за цели кои се различни од оние што се наведени во одобриението.

(2) Управата треба да го одобри ова проширување на користењето кога тоа е од јавен интерес, и ако:

1) предлагачот поднел документација и информации потребни за одобрувањето на проширеното поле за примена на производот;

2) исполнување на барањата наведени во членот 7 став (1) точка 2 потточки 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 и 2.5 на овој закон е докажано со документација;

3) наменетата употреба за проширување е минорна по природа и

4) корисниците од страна на Управата потполно и точно се информирани за проширувањето на полето на примената во однос на упатствата за употреба со дополнително декларирање на производот одобрено од Управата.

Итни исклучителни дозволи

Член 15

(1) По исклучок од членот 7 на овој закон Владата на Република Македонија по предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, може да одобри за период не подолг од 120 дена да се пласираат на пазарот и употребуваат производи за ограничена и контролирана употреба, доколку ваква мерка се смета за неопходна поради непредвидлива опасност што не може да се контролира со други производи, а по стручно мислење на комисијата за заштита на растенијата од членот 24 на овој закон.

(2) Постапката за издавање ќе биде започната од страна на официјално тело - Управата по службена должност или по барање на корисникот, производителот и земјоделски здруженија.

(3) За одобрувањето веднаш ќе се информираат земјите членки на ЕУ и Европската комисија.

Засмно признавање на одобреното

Член 16

(1) По барање на барател, кој барањето го поткрепил така што ќе може да се спореди со документирани докази Управата до која е поднесено барањето за одобрување на производ што веќе е одобрен во земја членка на ЕУ може да:

1) не бара повторување на веќе извршените тестови и анализи поврзани со одобрувањето на производот во таа земја членка на ЕУ, а до степен до којшто условите во земјоделството, шумарството, заштитата на растенијата и животната средина, вклучително и климатските услови што се важни за употребата на производот се споредливи со условите во Република Македонија и

2) издаде одобрение за пласирање на пазарот во Република Македонија, ако производот содржи само активни супстанции вклучени во Листата Анекс 1 и одобрението во земја членка на ЕУ е издадено во согласност со униформните принципи согласно со прописите на ЕУ, е во согласност со барањата утврдени со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Со одобрението можат да се утврдат посебни услови што произлегуваат од примената на други мерки, во врска со условите за пласирањето на пазарот и употребата на производот, а се наменети за заштита на здравјето на засегнатите дистрибутери, корисници и работници.

(3) Со одобрението можат да се утврдат ограничувања на употребата, што произлегуваат од разликите во начините на исхрана а кои се неопходни за да се избегне изложувањето на потрошувачите, на третираните производи од ризиците од загадување на храната што го надминува прифатливото дневно внесување на предметните резидуи.

(4) Одобрението може да биде изменето во согласност со барателот, со променети услови за употреба, со цел да се наведат сите неспоредливи услови во земјоделството, здравствената состојба на растенијата или на животната средина вклучително и климатските услови што се важни во смисла на споредливоста, но под претпоставка дека таквите измени се ирелевантни во однос на основната намена на производот.

(5) Управата ќе го информира барателот за случаите кога ќе побара повторување на тестот и за случаите во кои одбила да одобри производ што веќе е одобрен во земја членка на ЕУ, а во однос на кој барателот приговара дека условите во земјоделството, здравјето на растенијата и животната средина, вклучително и климатските услови што се важни за употребата на производот во регионите во кои бил извршен тестот или за кои било дадено одобрение, биле споредливи со оние во Република Македонија.

(6) Управата издава одобрение за пласирање на пазарот на производот во Република Македонија или ќе одбие да издаде одобрение во зависност од согласност со мислењето на стручната комисија од членот 24 на овој закон.

(7) Во случаите кога Управата одбива да признае споредливост и да прифати тестови и анализи или да го одобри пласирањето на производот на пазарот на територијата на Република Македонија, донесува решение за тоа дали постои или не постои споредливост и, ако решението е негативно, во него исто така се определуваат условите за употребата под кои неспоредливоста може да се смета за неважна. Во постапката се води сметка за проблемите на сериозна еколошка криза што би можеле да се јават во одредени региони во Република Македонија.

(8) Управата треба веднаш да го информира носителот на барањето за одбиените одобренија и причините за нивното донесување.

(9) Управата може да одобрува производи, веќе одобрени во земјите членки на ЕУ кои имаат споредливи земјоделски, здравствени и природни услови во кои активната супстанција е вклучена во Листата Анекс 1 и врз кои биле применети униформни принципи за издавање на одобрение од страна на земјите членки на ЕУ.

(10) Ако Управата има оправдани причини дека производот што бил одобрен или треба да се одобри во согласност со овој член е ризичен по здравјето на човекот или на животните или по животната средина, може времено да ја ограничи или да ја забрани употребата и/или пласирањето на производот на пазарот на територијата на Република Македонија, за што треба веднаш да го информира производителот и Европската комисија, образложувајќи ги причините за одлуката.

Информирање за можни штетни ефекти

Член 17

(1) Носителот на одобрението на производот, или на оние на кои им било одобрено проширувањето на полето на примената на производот, согласно со членот 14 на овој закон, се должни веднаш да ја известат Управата за сите нови информации за потенцијално опасните ефекти од кој било производ, или од остатоците од активната супстанција врз здравјето на човекот или на животните или врз подземните води, или за потенцијално опасните ефекти што тие можат да ги предизвикаат врз животната средина.

(2) Управата треба веднаш да ги достави информациите од ставот (1) на овој член до сите заинтересирани странки, земјите членки на ЕУ и до Европската комисија.

Размена и објавување на информации

Член 18

(1) Управата до крајот на секој квартал од годината, ја информира Европската комисија за донесените одобрувања и повлекување на производите, при што ќе ги наведе следниве податоци:

- 1) називот или деловното име на носителот на одобрението;
- 2) трговскиот назив на производот;
- 3) видот на производот;
- 4) називот и содржината на секоја активна супстанција содржана во производот;
- 5) предвидената намена на производот;
- 6) за нови активни супстанции времено утврдените МНР;
- 7) досието потребно за оцена на МНР и
- 8) каде што е важно причините за повлекување на одобрението.

(2) Управата изготвува годишна Национална листа на одобрени производи и активни супстанции и ја објавува во "Службен весник на Република Македонија".

(3) Листата на одобрени производи од ставот (1) на овој член, Управата ја праќа до Европската комисија, Европскомедитеранската и регионална организација за заштита на растенијата (ЕППО) и другите релевантни регионални и меѓународни институции.

(4) Листата Анекс 1 на Европската комисија ја објавува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во "Службен весник на Република Македонија", како и измените на истата кои ќе следат.

Барања во однос на податоци и заштита на податоците

Член 19

(1) По исклучок од членот 16 на овој закон барателот со барањето треба да достави досие за активната супстанција и досие за производот според членот 4 точки 1 и 2 на овој закон.

(2) По исклучок од ставот (1) на овој член и без навлегување во одредбите од ставовите (3) и (4) на овој член, барателот не е должен да поднесува информации што се бараат според ставот (1) од овој член за активна супстанција, освен за оние со кои се идентификува активната супстанција, ако активната супстанција веќе е вклучена во листата на активни супстанции, при што се води сметка за условите за вклучување во листата и битно не се разликува според степенот на чистотата и природата на нечистотиите од составот регистриран во досието приложено кон оригиналното барање.

(3) Во постапката за оцена на досието на активната супстанција, Управата и научните институции и други правни и физички лица вклучени во постапката со писмена изјава ќе потврдат дека нема да ги искористуваат информациите наведени во членот 4 став (4) точка 1 на овој закон и досието не смее да биде употребено во корист на други апликанти:

1) освен доколку првиот носител писмено изјавил дека тој се согласил со користење на ова досие за нови апликанти;

2) во период од десет години од првото вклучување на активната супстанција на листата на активни супстанции во случај на одобрување нова активна супстанција;

3) во период од десет години од датумот на одобрувањето на производот со одредената активна супстанција, во случај на стара активна супстанција или

4) во период од пет години од датумот на одобрувањето на производот, по приемот на дополнителни информации што се неопходни за првото вклучување во листата на активни супстанции, коишто биле донесени за да се сменат условите или за да се задржи вклучувањето на активната материја во листата на активни супстанции освен ако петгодишниот период не истекува пред периодот од десет години предвиден со алинеите 2 и 3 од овој став, при што рокот од пет години се продолжува така што ќе истече на истиот датум како и тие рокови. Тоа се однесува во случај на промена на условите за вклучување на активната супстанција во листата или нејзино продолжување за вклучување за периодот од пет години.

(4) При издавањето на одобрувањето Управата и научните институции и другите правни и физички лица вклучени во постапката со писмена изјава ќе потврдат дека нема да ги искористуваат информациите наведени во членот 4 став (4) точка 2 на овој закон и досието на производот не смее да биде користено во корист на други апликанти:

1) освен доколку првиот носител писмено изјавил дека тој се согласил со користење на ова досие за нови апликанти;

2) за период од десет години од првото одобрување на производот во која било земја, ако вклучувањето во листата на активните супстанции на било која активна супстанција од активните супстанции кои се содржани во производот, му претходело на ова решение и

3) за период од десет години од влегувањето во сила на првото одобрување на производот, ако одобрувањето му претходи на вклучувањето на која било од активните супстанции содржани во производот во листата на активни супстанции.

(5) При оценувањето на барањето за одобрување, Управата ја информира Европската комисија за случаи кога активната супстанција била произведена од производител или производствен процес што се разликуваат од оние определени во досието врз основа на која активната супстанција првпат била вклучена во листата на активни супстанции.

(6) Управата ги доставува до Европската комисија сите информации кои се однесуваат на идентитетот и нечистотиите на активната супстанција.

(7) По исклучок од ставот (1) на овој член за стари активни супстанции Управата може да ги применува одредбите од овој закон во однос на податоците доколку активните супстанции не се вклучени во Листата Анекс 1.

Доверливост на податоци

Член 20

(1) Управата мора да осигури дека сите податоци доставени од страна на барателот вклучувајќи ги и индустриските и комерцијалните тајни ќе се третираат како доверливи, за секој барател којшто сака да има:

1) активна супстанција вклучена во националната листа на активни супстанции и

2) одобрување на производи, доколку барателот побара и доколку Управата прифати дека барањето е оправдано.

Недоверливи информации се следниве:

1) називот и содржината на активната супстанција и името на производот;

2) називот на други активни супстанции што се сметаат за опасни супстанции и препарати, според правилата за класификација, означување и пакување на опасни супстанции и препарати;

3) физичко-хемиски податоци кои се однесуваат на активната супстанција и производот;

4) какви било начини со помош на кои активната супстанција или производот не се штетни;

5) резиме на резултатите од тестовите за утврдување на ефикасноста на супстанцијата или на производот и за нивните нештетни ефекти на луѓето, животните, растенијата и животната средина;

6) препорачаните методи и мерки на претпазливост за намалување на опасноста при ракувањето, складирањето, превозот, опожарувањето или други штети;

7) методи за анализи одредени со членот 4 став (4) точка 1 потточка 1.4 и точка 2 потточка 2.5 на овој закон;

8) методи за отстранување на производот и негово пакување;

9) постапки за деконтаминација што треба да се следат при случајно истување или протекување на производот и

10) прва помош и медицински третман што треба да се дадат во случај на здравствена повреда на лице.

(2) Ако барателот последователно увиди дека претходно доверливите информации не се повеќе доверливи информации, е должен веднаш и соодветно да ја информира Управата.

Спречување на дуплирање на тестови за 'рбетници

Член 21

(1) Ако активната супстанција е вклучена во Листата Анекс 1, правното лице кое е со намера да поднесе барање за одобрување за производ (во натамошниот текст: барател) треба, пред изведувањето на експериментите кои вклучуваат 'рбетни животни, да побара од Управата информации:

1) дали производот кој е предмет на барањето за одобрување, е ист како производот кој веќе е одобрен во Република Македонија или земја членка на ЕУ и

2) за името и адресата на носителот или носителите на одобрувањето на истиот производ и во исто време да изјави писмено дека има намера да поднесе барање за одобрување и дека има пристап до податоците согласно со членот 4 став (4) на овој закон. Управата откако ќе го потврди барањето, а со цел да се спречи дуплирање на тестирањето за 'рбетни животни треба да му обезбеди на потенцијалниот барател адреса од носителот на одобрувањето и во исто време треба да го извести носителот на одобрувањето за адресата на потенцијалниот барател за одобрување на истиот производ.

(2) Носителот на одобрението и потенцијалниот барател треба да ги преземат сите потребни чекори за да постигнат договор за да го делат досието, така што ќе се избегне повторување на тестирањето на 'рбетни животни.

(3) Управата треба да бара писмен документ, со кој се потврдува, дека носителот на одобрението и потенцијалниот барател постигнале договор за да го делат досието. Доколку не постои согласност, Управата ги одредува разумно со урамнотеженост правата и интересот на засегнатите страни.

Дозвола за истражување и развој

Член 22

(1) Секој експеримент или тест за истражување или развој, што вклучува испуштање на неодобрен производ во животната средина и производ кој се користи на начин различен од оној што е одобрен, може да се врши врз основа на дозвола пред започнување на експериментот или тестот за опитни цели и под контролирани услови и за ограничени количини и површини издадено од Управата. Со дозволата се одредуваат количините, условите во кои експериментите или тестовите може да бидат изведени, површините, правното и физичкото лице кое ќе ги врши испитувањата.

(2) Физичките или правните лица кои имаат намера да вршат експерименти или тестови согласно со ставот (1) од овој член, треба да поднесат барање за дозвола до Управа и досие што ги содржи сите достапни податоци со цел да се овозможи да се направи процена на можните ефекти врз здравјето на човекот и животните или за можното влијание врз животната средина.

(3) Ако постои веројатност, предложените експерименти или тестови од ставот (1) на овој член да имаат штетни ефекти врз здравјето на човекот или животните или да имаат несакано негативно влијание врз животната средина, Управата ќе ги забрани или ќе ги дозволи под услови што таа ги смета за неопходни за да се спречат овие последици.

(4) Против дозволата од ставовите (1) и (3) на овој член може да се поднесе жалба до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(5) Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

(6) Одредбите од ставовите (1), (2) и (3) на овој член не се применуваат на експерименти или тестови чија цел се генетски модифицирани организми.

(7) За целите на овој член и спроведување на овој закон, генетски модифицирани организми значат; организми со исклучок на човекот во којшто генетскиот материјал е променет на начин којшто не се случува во природата со спарување и/или со природно реструктурирање.

(8) Начин и постапка под кои треба да се извршат експерименти или тестови од ставовите (1) и (2) на овој член, просторните, кадровските и другите услови за физичкото и правното лице ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со министерот за животна средина и просторно планирање.

Официјално признаен тест

Член 23

(1) Научните институции и другите правни и физички лица на кои Управата, врз основа на нивно барање, издала дозвола за исполнување на условите од ставот (3) на овој член и способноста за извршување на овие тестови (во натамошниот текст: овластени лица) имаат право да извршуваат официјални тестови за ефикасноста на производ согласно со членот 7 ставови (5) и (6) од овој закон на територијата на Република Македонија.

(2) Управата е надлежна во соработка со официјално овластените лица:

1) да ги одреди рамките за тестирање на производот;

2) да побара податоци за подготовката на тестирањето на производот и за неговиот тек, како и да побара доставување на документи за исполнувањето на условите за тестирање на производите и

3) да изврши контрола врз тестирањето на производите.

(3) Начин и постапка под кои треба да се извршат официјалните тестови од ставот (1) на овој член просторните, кадровските и другите услови и професионалната квалификуваност на лицата кои ќе ги спроведуваат официјално признаените тестови ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(4) Методите за овие тестови треба да бидат спроведени во согласност со стандардите утврдени од Европскомедитеранската организација за заштита на растенијата (ЕППО), добра експериментална пракса (ГЕП) и други соодветни прописи на ЕУ.

(5) Против решението за одбивање на барањето за издавање на дозволата од ставот (1) на овој член може да се поднесе жалба до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(6) Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

Стручна комисија

Член 24

(1) За потврдување на стручните работи од областа на одобрувањето на производите, се формира стручна комисија од експерти од областа на заштитата на растенијата, хемија, екотоксикологија, токсикологија и други области.

(2) Членовите на комисијата од ставот (1) на овој член, не можат да бидат поврзани со подносителите на барања или со правните и физичките лица, кои произведуваат или пласираат на пазарот производи, во смисла на спротивставеност на интереси.

(3) Стручната комисија со решение ја формира министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство по предлог на министерот за здравство и министерот за животна средина и просторно планирање.

(4) Стручната комисија е одговорна за даденото мислење за досието.

(5) Трошоците за работа на комисијата ги утврдува Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, а се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија за тековната година со трансфер од Програмата за здравје на растенијата.

(6) Процедуралните правила за работа на комисијата ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство со согласност од министерот за здравство и министерот за животна средина и просторно планирање.

III. ПАКУВАЊЕ СО ПРОИЗВОДИ

Пакување и декларирање на производот

Член 25

(1) Пакувањето и декларирањето на производите треба да биде извршено во согласност со прописите на ЕУ за класификување, означување и пакување на опасни супстанции и препарати, со овој закон и законот со кој се уредуваат опасни супстанции и препарати и во согласност со одобрението издадено од Управата.

(2) Секое пакување на производ за заштита на растенијата мора да има и бандерола - марка со сериски број издадена од Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство - Фитосанитарна управа.

(3) Пакувањата на производот мора да ги покажуваат јасно и недвосмислено следниве податоци на македонски јазик:

1) трговскиот назив или заштитниот знак на производот;

2) називот и адресата на носителот на одобрувањето и бројот на одобрението за производот и ако се поинакви назив и адреса на лицето кое е одговорно за финалното пакување и декларирање или за финалното декларирање на производот за пласирање на пазарот;

3) називот и количеството на секоја активна супстанција изразени како што е утврдено согласно со прописите на ЕУ за класификација, означување и пакување на опасни супстанции или, ако не е вклучено во него нејзиното ISO име;

4) ако ISO името не е достапно, активната супстанција се именува со нејзиното хемиско назначување, според номенклатурата на Меѓународното здружение за чиста и применета хемија (IUPAC);

5) нето количеството на производот наведено во законски мерни единици;

6) број на серијата на формулацијата или друг начин за нејзино идентификување;

7) информации за прва помош и други информации утврдени со одобрението;

8) природата на сите специфични ризици за луѓето, животните или за животната средина, според значењето на стандардните фрази избрани како соодветни, од оние утврдени со одобрението;

9) означување според степенот на отровноста (многу отровен T+);

10) безбедносни мерки на претпазливост за заштита на човекот, животните и животната средина, во форма на стандардните фрази (C, P фрази) избрани како што е соодветно од оние одредени со одобрението;

11) видот на дејството на производот (инсектицид, регулатор за растење, хербицид и друго);

12) типот на формулацијата (производот) (пример, растворлив прав, концентрирана емулзија);

13) намените за кои е одобрен производот за сите специфични услови во земјоделството, шумарството, здравствена состојба на растенијата и на животната средина, за кои производот може да се користи или оние за кои не треба да се користи треба да биде виден означен;

14) упатства за употреба и степенот на дозирање изразени во единица мерка, за секоја употреба предвидена според одобрението;

15) каде што е потребно безбедносниот интервал меѓу примената за секој вид употреба и:

- сееење или садење на културата што треба да се заштити,

- сееење или садење на последователните култури, во ротацијата на културите,

- пристапот на луѓето или на животните,

- жетвата или собирањето и

- користењето или консумирањето;

16) детали за можната фитотоксичност, за чувствителноста на сортата и сите други непосредни или посредни негативни споредни ефекти врз растенијата или врз производите од растително потекло заедно со интервалите меѓу примената и сееењето или садењето на:

- предметната култура или

- последователната култура;

17) ако се придружени со упатство, како што е предвидено во ставот (3) на овој член, да ја содржи реченицата "пред употреба задолжително да се прочита приложеното упатство";

18) упатство за безбедно отстранување на производот или негови остатоци и на неговото пакување и

19) дата на производство и рок на употреба.

(4) Управата може, во одобрението, да дозволи податоците кои се бараат во ставот (3) точки 14, 15 и 16 од овој член да бидат дадени во посебно упатство придружено на пакувањето ако просторот на пакувањето не е доволен. Ова упатство ќе се смета како дел од декларацијата на производот. На пакувањето на производ означен како многу отровен треба да се дозначи дека може да се користи само од посебни категории на корисници согласно со членот 35 на овој закон, овој факт вклучувајќи ги и карактеристиките на категориите, мора да биде споменат на пакувањето.

(5) На пакувањето на производот не смее да се покажуваат индикациите "неотровно", "безопасно" или други слични индикации. Информации за употребата на производот кога пчелите се активни или други целни видови или кога културите се во цвет или други слични изрази за заштита на пчелите или на други целни видови може да бидат дадени на декларацијата, ако одобрението конкретно се однесува на употребата за време на сезоната на пчелите и претставува минимална опасност за нив.

(6) Управата заради заштитата на луѓето, животните или животната средина, може да бара на пакувањето јасно, недвосмислено и разбирливо да бидат наведени дополнителни фрази. За тоа треба да се информира Европската комисија.

(7) Начинот на издавање, евиденцијата за издадени и начинот на ставање на пакувањето на бандеролата - маркицата ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(8) Трошоците за печатењето и издавањето на бандеролите се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија за тековната година со трансфер од Програмата за здравје на растенијата.

(9) Поблиските услови за пакувањето на производите, декларирањето и означувањето на стандардните фрази ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со министерот за здравство и министерот за животна средина и просторно планирање.

Производство, пласирање на пазарот и складирање на производи

Член 26

(1) Производство и пласирање на пазарот на производи и активни супстанции кои се вклучени во производ, може да врши правно лице од членот 4 ставови (2) и (3) на овој закон, на производ кој е одобрен во Република Македонија и доколку е запишан во регистарот на правни лица за производство, пласирање на големо и на мало во специјализирани продавници на производи за заштита на растенијата (во натамошниот текст: регистар).

(2) Правните лица кои произведуваат и складираат производи со цел за нивно пласирање на пазарот, се должни да обезбедат услови за:

1) производство според видот на производот кој е наведен во барањето;

2) складирање на производите според нивните видови и одделно од други производи и производи кои се за фрлање како отпадоци и вон допир со производи кои би можеле да влијаат на нивните карактеристики;

3) одделно складирање на производите со одминат рок на употреба и повлечените количества;

4) специјализирани продавници за промет на мало за издавање на корисниците според добра земјоделска пракса;

5) обезбедување на лица со соодветно образование и професионално искуство според видот на дејноста, и тоа за:

5.1 производство, хемичар или технолог и специјалист по заштита на растенијата и

5.2 пласирање на големо и во специјализирани продавници (земјоделски аптеки) дипломиран земјоделски инженер (сите насоки -студиски програми во кои се вклучени предмети од областа на заштитата на растенијата) и

6) исполнување и на други барања утврдени со прописот од ставот (7) на овој член.

(3) Правните лица од ставот (1) на овој член на нивно барање Управата ги запишува во регистарот.

(4) Управата со решение ги утврдува условите кај правните лица кои поднеле барање за запишување во регистарот и го води регистарот од ставот (1) на овој член.

(5) Против решението од ставот (4) на овој член може да се поднесе жалба до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(6) Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

(7) Поблиските услови за производство, складирање на производите, пласирање на пазарот и професионалната квалификуваност на лицата за пласирање и управување со производот и формата и содржината и начинот на водење на регистарот од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со министерот за здравство и министерот за животна средина и просторно планирање.

Евиденција

Член 27

(1) Правните лица кои произведуваат, пласираат на пазарот и складираат производи се должни да водат евиденција за произведените количества, за приемот и испораката на производите, вклучувајќи ги и производите со поминат рок на траење.

(2) Податоците од ставот (1) на овој член правните лица треба да ги достават до Управата најдоцна до 31 март наредната година.

(3) Правните лица кои произведуваат и пласираат на пазарот производи класифицирани во групата на отровност (ризик) означен како Т+, покрај евиденцијата од ставот (1) на овој член, обврзани се да ги водат и следниве видови на евиденција:

1) податоци за: заштитено име, користењето и рок на траење на производот;

2) дата на продажба на производот;

3) количества на продадени производи;

4) за правните лица, фирма, седиште на фирмата и единствен даночен број и

5) потпис на испорачателот и примателот.

(4) Евиденцијата може да се води во електронска или пишана форма.

(5) По барање на Управата правните лица се должни да ги даваат на увид и доставуваат податоците од ставовите (1) и (3) на овој член.

(6) Содржината и начинот на водење на евиденцијата од ставовите (1) и (3) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Увоз на паралелен производ

Член 28

(1) Увоз на паралелен производ е увоз на производ кој е ист со одобриениот производ во Република Македонија (во натамошниот текст: референтен производ).

(2) Паралелниот производ се смета за ист со референтниот производ од истиот производител според:

1) името на референтниот и паралелниот производ;

2) називот и адресата на авторизираните носители на референтниот производ;

3) броевите на авторизација (одобрувањата) на референтниот производ;

4) називот и адресата на увозникот на паралелниот производ;

5) содржина на активната супстанција во производот според спецификацијата која важи за референтниот производ;

6) видот на формулацијата;

7) потеклото - земјата на паралелниот производ и

8) декларацијата (етикета) и доколку е неопходно, примерок од увезениот производ.

(3) Паралелниот производ може да биде увезен само врз основа на дозвола издадена од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство по предлог од Управата, по еднакратно барање од правно лице и под услови кои се однесуваат на ставовите (2) и (6) од овој член.

(4) Барањето треба да ги содржи следниве податоци:

1) опис на проблемот предизвикан од штетни организми и зошто референтниот производ не може да биде употребен;

2) површината на земјиштето кое треба да биде третирано и количината на паралелниот производ побарана во еднакратната пратка и

3) доколку е можно и примерок од етикетата и други корисни информации за производот кој сака да се увезе.

(5) Барателот за дозволата за увоз на паралелен производ мора да наведе во барањето дека има намера да увезе паралелен производ за пласирање на пазарот за комерцијална употреба, доказ за оригиналноста и за потеклото на паралелниот производ и согласност од производителот (носител) на референтниот производ.

(6) Увозот на паралелниот производ може да биде одобрен ако доаѓа од земја членка на ЕУ каде што е дозволено да биде пласиран на пазарот, и ќе биде увезен во Република Македонија, во пакувања и со декларации, како што се пласирани на пазарот за корисниците од земјата извозничка на македонски јазик.

(7) Формата и содржината на образецот на барањето за дозволата за увоз на паралелен производ, поблиските критериуми за процена на паралелниот производ со референтниот производ, и начинот на декларирање (етикетирање) на паралелниот производ кој е наменет за комерцијална употреба ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(8) Доколку настанат промени во дозволата за одобрување на референтниот производ кои се релевантни од аспект на неговата ефикасност и безбедноста, тогаш Управата ќе покрене постапка за промена на дозволата за увоз на паралелен производ на ист начин.

(9) Употребата на паралелниот производ не смее да се разликува од условите за употреба на референтниот производ кои се утврдени со дозволата за одобрување.

(10) Носителот на дозволата за одобрување на референтниот производ, не учествува во постапката која се однесува на дозволата за увоз на паралелниот производ.

(11) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ќе издаде дозвола по барањето од ставот (3) на овој член најдоцна 60 дена од започнувањето на постапката.

(12) Доколку надлежниот орган во рокот утврден во ставот (11) на овој член не издаде дозвола по барањето ќе се смета дека позитивно е одговорено по барањето.

(13) Против решението за одбивање на барањето за издавање на дозволата од ставот (3) на овој член може да се поднесе жалба во рок од 15 дена до Комисијата за решавање на управни работи во втор степен од областа на земјоделството, шумарството, водостопанството и ветеринарството на Владата на Република Македонија.

(14) Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

(15) Одредбите од членовите 7,8 став 3, 10, 11, 19, 20, 25 и 27 на овој закон соодветно ќе се применуваат.

IV. ДРУГИ ПРОИЗВОДИ ЗА ЗАШТИТА НА РАСТЕНИЈАТА

Општо

Член 29

(1) Другите производи за заштита на растенијата вклучуваат помошни производи за заштита на растенијата (во натамошниот текст: помошни производи) и биоагенси кои се регулирани со овој закон. Овие производи за заштита на растенијата можат да бидат пласирани на пазарот и користени ако се запишани во регистар за други производи за заштита на растенијата кој се води во Управата. Само правно лице врз основа на чие барање е извршен упис во регистарот, има право да пласира други производи на пазарот.

(2) Барањето за упис во регистарот од ставот (1) на овој член треба да биде поднесено до Управата од производителот или од увозникот кој е со намера да го пласира другиот производ на пазарот (во натамошниот текст: барател). Условите од членот 4 ставови (2) и (3) на овој закон се применуваат за барателот за упис во регистарот.

(3) Директорот на Управата ќе донесе решение, врз основа на поднесеното барање, за упис на другите производи во регистарот, ако барањата утврдени со решението се исполнети и барателот за упис има изготвено декларација дека ова средство ги задоволува посебните барања согласно со членот 32 на овој закон во случај на помошен производ и членот 33 на овој закон во случај на биоагенси и доколку Управата не констатирала дека декларацијата на барателот е лажна.

(4) Барателот за упис на другиот производ во регистарот е обврзан да обезбеди на негов трошок примероци од другиот производ или биоагенсиот, чијшто упис во регистарот е побаран.

(5) Поблиските услови за барањето за упис на другите производи во регистарот и содржината на регистарот ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(6) Управата со решение врши упис на другите производи во регистарот од ставот (1) на овој член во рок од 90 дена.

(7) Доколку надлежниот орган во рокот утврден во ставот (6) на овој член не издаде решение за упис на другите производи во регистарот ќе се смета дека позитивно е одговорено на барањето.

(8) Ако Управата утврди дека другите производи не се совпаѓаат со барањата утврдени во ставот (2) или (3) од овој член ќе издаде решение за одбивање на барањето за упис во регистарот или ќе донесе решение за бришење од регистарот ако веќе е запишан во него.

(9) Против решенијата од ставовите (3) и (8) на овој член може да се поднесе жалба до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(10) Жалбата не го одлага извршувањето на решението.

(11) Другите производи наменети исклучиво за истражувачки и развојни цели не се предмет на упис во регистарот.

(12) Ако е потребно од гледна точка на заштитата на здравјето на луѓето и животните или на животната средина, користењето на другите производи, Управата може со дозволата да:

1) ја ограничи важноста на уписот во регистарот за одреден период;

2) го ограничи спектарот на полето на употреба на другите производи;

3) утврди посебни услови за користење на другите производи или

4) ги утврди информациите со кои другите производи мораат да бидат означени.

(13) Управата може да ги контролира другите производи во секое време и може да одлучи декларирањето и користењето да го промени ако тоа е неизбежно од гледна точка на почитувањето на одредби од законите на Република Македонија, прописите на ЕУ, како и техничките норми или постојното научно и техничко знаење.

(14) На барање на носителот на решението, поднесено најмалку два месеца пред денот кога важењето на решението за упис на другите производи во регистар ќе истече, Управата може да донесе решение за негово продолжување.

(15) Во случај на помошен производ или биоагенси, кои содржат генетски модифицирани организми, овие производи може да бидат запишани во регистар само кога барателот ќе достави позитивно мислење од надлежниот орган издадено согласно со закон.

(16) Употребата на другите производи за експериментални цели е можно, ако:

1) за користењето била писмено известена Управата не подоцна од 60 дена пред неговото започнување и

2) управата не ја забранила експерименталната употреба на другите производи и тоа најдоцна два дена пред започнувањето, или не утврдила посебни услови за ова користење ако тоа е неизбежно за заштита на здравјето на човекот и животните, животната средина, растенијата и растителните производи.

(17) Известувањето од ставот (16) точка 1 на овој член треба да содржи:

1) идентификација на известувачот (деловно име, или име и презиме и адреса);

2) обележување на местото каде што ќе се реализира експерименталната употреба на други производи;

3) опис на целта, големината и начинот на експерименталната употреба на други производи и

4) одредбите од членовите 25, 26 и 27 на овој закон соодветно ќе се применуваат и за користење на помошните производи.

(18) Одредбите од членот 28 на овој закон соодветно ќе се применуваат при увозот на другите производи за заштита на растенијата.

Член 30

Другите производи за заштита на растенијата пласирани на пазарот од членот 29 став (1) на овој закон мора да бидат декларирани и означени со податоци пропишани од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 31

Лицето на кое со дозволата му се одобрува упис во регистарот на други производи за заштита на растенијата треба да ја извести Управата за:

1) сите нови сознанија за можни и утврдени штетни ефекти од овие производи и

2) промените на дозволата за пласирање на пазар на овие производи, кои се извршени во земјите членки на ЕУ.

Помошен производ за заштита на растенијата

Член 32

(1) Помошниот производ е во согласност со посебните барања од членот 29 став (3) на овој закон, ако:

1) нема штетни ефекти врз растенијата или растителните производи со кои доаѓа во контакт при неговата примена;

2) е ефикасен од гледна точка на целта за која е наменет;

3) сите компоненти од кои е направен се идентификувани;

4) неговите физички, хемиски и други својства кои го потврдуваат неговото стандардно производство се дефинирани;

5) не го зголемува ризикот кој произлегува од користењето на производот;

6) неговото користење не причинува штетни ефекти врз здравјето на луѓето, животните и врз животната средина и посебно на подземните води и

7) не содржи супстанции за кои е забрането производство, увозот и пласирањето на пазарот во Република Македонија.

(2) Од гледна точка за заштита на здравјето на луѓето, Управата треба да обезбеди мислење за барањето за упис на помошниот производ во регистарот на други производи за заштита на растенијата, од надлежниот орган од областа на здравството. Ако помошниот производ содржи супстанции кои покажуваат штетни дејства, тој треба да биде предмет на класификација во согласност со прописите за класификација кои се соодветни на прописите на ЕУ. Барателот при поднесувањето за упис на помошниот производ во регистар треба да ги приложи кон барањето и резултатите од класификацијата.

(3) Ако помошниот производ во содржината има придружен производ, Управата може да побара барателот да приложи кон барањето, податоци и документи со кои ќе се идентификуваат својствата и ефектите со кои може да се промени производот.

Биоагенси

Член 33

(1) Биоагенсите ќе се регистрираат, ако се во согласност со посебните барања согласно со членот 29 став (3) на овој закон, доколку:

1) својствата се потврдени од производот и овие својства е докажано дека ќе останат константни во производството;

2) се ефикасни за целите за кои се наменети и

3) не содржат компоненти кои покажуваат негативни ефекти врз здравјето на луѓето кое не може да биде заштитено со соодветна лична опрема за заштита.

(2) Биоагенсите не смеат да се користат различно од утврденото во решението и од податоците со кои тие се декларирани, освен во случај на одобрена проширена примена на користење на производот согласно со членот 14 на овој закон или за користење, истражување и развој согласно со членот 22 на овој закон или за тестирање согласно со членот 23 на овој закон.

(3) За примената на биоагенсите во регистрацијата и декларацијата треба да се наведе следново:

1) максималната (најголемата) доза да не се надминува и интервалите за безбедност пропишани во упатствата за користење не смеат да бидат скратени;

2) користењето не смее да се разликува од упатствата за заштита на здравјето на луѓето и животните, водата, пчелите, водни организми и земјени (почвени) организми, повикувајќи се на упатствата за користење, како и на барањата утврдени со прописите од соодветната област и

3) растенијата од пошироката околина, надвор од местото на кое е примената, не смеат да бидат оштетени.

(4) Користењето на биоагенсот мора да се евидентира на начин пропишан од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(5) Евиденцијата и документите треба да се чуваат најмалку пет години.

(6) На барање на Управата корисниците (претприемачите) составуваат досие и се должни да обезбедат имиња и информации за количината на користениот биоагенс во последната календарска година.

Известување и обврска за документирање

Член 34

Претприемачите, застапниците кои увезуваат производи и други производи, или ги произведуваат на територијата на Република Македонија се обврзани:

1) да ја известат Управата до 31 март во наредната година за имињата и количините на производите и другите производи кои се пласирани на пазарот во претходната година и

2) да и дадат на Управата, на нејзино барање, податоци за пакувањето како и примероци од упатства и амбалажа за пакувањата на производите и другите производи во оригинална форма.

Користење на многу отровни супстанции и производи (Т+)

Член 35

(1) Многу отровни супстанции и производи се супстанции и производи кои во мали количини предизвикуваат смрт или акутно или хронично оштетување на здравјето на луѓето кога ќе се проголтаат, вдишат или апсорбираат преку кожата (Т+), односно I група отрови, согласно со Законот за хемикалии.

(2) Работа со многу отровни супстанции и производи вршат овластени правни лица кои исполнуваат определени кадровски, организационо-технички и други услови. Овластувањето го дава министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(3) Поблиските услови од ставот (2) на овој член и начинот на употребата и користењето на многу отровни супстанции и производи ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со министерот за животна средина и просторно планирање и министерот за здравство.

V. УПОТРЕБА

Употреба на производи

Член 36

(1) Производите треба да се употребуваат според наведеното во одобрението од членовите 3 став (4) и членот 8 на овој закон и податоците од декларацијата или според исклучокот за производи кои имаат: проширена примена согласно со членот 14 на овој закон, истражување и развој согласно со членот 22 на овој закон или за официјално тестирање согласно со членот 23 на овој закон.

(2) При употребата на производот особено треба:

1) да не се надминува, максималната доза;

2) интервалите за апликација, пропишани во упатствата за употреба, не смеат да бидат скратени;

3) да се почитуваат начелата на добра земјоделска пракса и ако е можно и интегрална заштита;

4) апликацијата на производите да се врши со машини и апарати кои ќе обезбедат правилна примена;

5) да не се отстапува од упатствата за заштита на здравјето на луѓето и животните, водата, пчелите, водните организми и земјени (почвени) организми, повикувајќи се на упатствата за користење;

6) растенијата од пошироката околина, покрај местото на кое се врши примената, не смеат да бидат оштетени;

7) производите кои според одобрувањето се означени со стандардни фрази за специфична ризичност:

- Р 50 "многу токсични за водни организми",

- Р 51 "токсични за водни организми",

- Р 52 "штетни за водни организми" и

- Р 53 "може да причинат долгорочни лоши ефекти во водната средина",

може да бидат применувани само на растојанија од водата на површини кои ќе ја исклучат можноста производите при употребата да паднат или да се разнесат со ветер во водата или подоцна да бидат однесени со дождовница во водата и

(8) со амбалажата од употребените производи, неупотребените производи да постапуваат во согласност со прописите кои го уредуваат управувањето со отпадот.

(3) Управата согласно со членот 62 став (1) точка 13 на овој закон организира едукација на корисниците за примената за производите за заштита на растенијата.

(4) Корисниците кои употребуваат производи се должни да водат евиденција за секое третирање на растенијата и на растителните производи во складовите. Во евиденцијата се внесуваат податоци за видот и количеството на употребениот производ, датумот на применувањето, датумот на бербата, односно жетвата на растенијата, заради контрола дали се почитуваат пропишаните каренци. Евиденцијата треба да се чува најмалку пет години.

(5) Корисниците се должни на барање на Управата да обезбедат податоци за количината и потеклото на користениот производ во последната календарска година.

(6) Пропишаните МНР во растенијата и растителните производи не смеат да се надминуваат.

(7) Доколку биде утврдено дека се надминати пропишаните МНР во производи на растенијата или растителните производи, истите ќе бидат уништени или на друг начин ќе се спречи нивното користење во вид на прехранбени продукти за луѓето или животните.

(8) Едукацијата на корисниците и начинот на уништување на амбалажата и ракувањето со производите ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со министерот за животна средина и просторно планирање.

VI. ЗАШТИТА НА ПЧЕЛИ И ДИВЕЧ

Услови за користење

Член 37

(1) Физички или правни лица кои извршуваат третирање на производи и други производи на отворено (во натамошниот текст: извршувач на третирањето) не смеат да ги применуваат производите:

1) кои според одобрението се означени како токсични за пчелите освен, доколку ги има известно најмалку 48 часа пред користењето одгледувачите на пчели или асоцијација на одгледувачи за пчели и органите на единиците на локалната самоуправа надлежни за преземање на мерки за заштита на пчелите и средствата за јавно информирање и

2) чие користење според одобрението е опасно или посебно опасно за копените 'рбетници, во околината која е дел од ловиште доколку за оваа примена не е известен корисникот, односно концесионерот на ловиштето, за преземање на заштитни мерки и тоа не помалку од три дена пред започнувањето на примената на производот.

(2) Управата за ветеринарство или Фитосанитарната управа може, најмалку 24 часа пред примената за авиоапликацијата и сузбивање на глодарите на отворено, пред започнувањето на примената на производот за кое се известени, да определи посебни услови за негово применување.

(3) Одгледувачите на пчели се должни да ги прифатат општите мерки за заштита на пчелите, релевантни на локалните услови, посебно за местоположбата на колониите и пасиштата кои пчелите ги посетуваат и да обезбедат информации за главните патеки на летање на пчелите, за времето на примената на производите кое е опасно за пчелите од корисниците и надлежните тела.

(4) Корисниците на ловиштето се должни да ги прифатат општите мерки за заштита релевантни на локалните услови посебно за местата кои ги посетува дивечот, местата наменети за хранење на дивечот, видовите на дивеч и да обезбедат информации за времето на примената на производот кое би било штетно или посебно штетно за земјените 'рбетници.

(5) Ако одгледувачот на пчели открие дека се појавуваат мртви пчели или ако корисникот на ловиштето или лице кое рибари открие дека мртов дивеч или риба се појавиле како последица од користење на производот, треба за тоа да ја извести Управата за ветеринарство. Управата за ветеринарство во соработка со Фитосанитарната управа треба да изведе локално истражување, ако има некои сомнежи за причините за смрт кои се поврзани со користењето на производот, треба да обезбеди примерок на пропишан начин за анализа од овластена институција-лабораторија и да достави информации за резултатите од истражувањата до одгледувачите на пчели или корисниците на ловиштето или до правното лице за вршење риболов. Исто така, треба да го пренесе досието со резултатите за локалното истражување и резултатот од испитувањето на примерокот до Управата за ветеринарство, Фитосанитарната управа и корисникот на ловиштето или носителот за одобрување на ловење, ако лицата имаат штетни последици од примената на производот.

(6) Надоместок на штета може да се оствари според општите прописи за надоместок, само ако се почитуваат препорачаните превентивни мерки за заштита на пчелните семејства и дивечот.

(7) Авиоапликацијата на производи кои се токсични за пчелите не е дозволена.

(8) За авиоапликацијата на производи и на други производи од извршувачот на третирањето или од друго лице овластено од корисникот на полето, мора да се даде известување до органите на единиците на локалната самоуправа и преку средствата за јавно информирање, најмалку 48 часа пред започнувањето со третирањето.

(9) Содржината на известувањето од ставот (1) на овој член и општите мерки за заштита на пчелите и начинот на земање на примерок за анализа ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

VII. ОПРЕМА ЗА АПЛИКАЦИЈА

Машини и апарати

Член 38

(1) Машините и апаратите за апликација на производи за заштита на растенијата може да бидат пласирани на пазарот и користени доколку со предвидената употреба гарантираат соодветна примена на производите, не се штетни за животната и работната средина и луѓето, се обезбедени со сертификат за усогласеност и ги исполнуваат условите наведени во сертификатот.

(2) Одредбите од ставот (1) на овој член не се однесуваат за машини и апарати кои се:

1) рачно придвижувани, или придвижувани од мотор или воздух под притисок, со резервоар со големина до 20 литри;

2) наменети за цели на истражување, развој или тестирање на производи, со одобрение од Управата и

3) други машини и апарати покрај оние специфицирани под точките 1 и 2 од овој став пропишани од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(3) Машините и апаратите пласирани на пазарот, мора да бидат обележани. Податоците ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Регистар на опрема за апликација**Член 39**

(1) Машините и апаратите може да бидат пласирани на пазарот од правно лице кое има дозвола за упис на машините и апаратите во регистарот на опрема за апликација на производи за заштита на растенијата (во натамошниот текст: регистар за опрема).

(2) Барање за упис во регистарот за опрема се поднесува до Управата од производителот или увозникот кој планира истите да ги пласира на пазарот (во натамошниот текст: барател).

(3) Право за упис во регистарот за опрема имаат правни и физички лица со седиште, односно со живеалиште во Република Македонија или странско правно лице преку овластено правно лице во Република Македонија.

(4) Врз основа на барањето, на приложената документација и податоци за совпаѓањето на машините и апаратите со пропишаните технички и технолошки барања, извршената експертиза - тестирање на машините и апаратите, Управата издава решение за запишување во регистарот за опрема и сертификат за усогласеност.

(5) Експертизата на техничките и технолошките барања и тестирањето на машините и апаратите ги врши правно лице кое добило јавна услуга или овластување согласно со членовите 50 и 55 на овој закон од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство. Правното лице по извршеното контролно тестирање издава документ за функционалноста на машините и апаратите.

(6) Правното лице кое го врши контролното тестирање треба да води евиденција за тестирањето на машините и апаратите и редовно да ја информира Управата.

(7) Управата е должна, барањето за упис на машините и апаратите во регистарот за опрема да го реши во период од 90 дена од започнувањето на процедурата и да издаде решение за запишување во регистарот за опрема. Рокот на важност на уписот во регистарот за опрема е минимум пет години.

(8) Доколку надлежниот орган во рокот утврден во ставот (7) на овој член не издаде решение за запишување во регистарот за опрема ќе се смета дека позитивно е одговорено по барањето.

(9) Ако Управата најде несогласување, несопфаѓање меѓу машините и апаратите и барањата наведени во регистарот за опрема или ако барателот не ги исполнува барањата од ставот (4) на овој член, тогаш издава решение за одбивање на барањето за упис на машините и апаратите во регистарот за опрема или решение за бришење на машините и апаратите од регистарот за опрема ако веќе се запишани.

(10) Ако е потребно заради заштита на здравјето на луѓето и животните или животната средина во однос на примената на машините и апаратите Управата може да одлучи да:

1) ја ограничи примената во регистарот за опрема со издавање на решение за упис за ограничен временски период без навлегување во ставот (5) од овој член;

2) ја ограничи околината каде ќе се применуваат машините и апаратите;

3) дефинира посебни услови за користење на машините и апаратите или

4) одреди податоци кои ќе треба да бидат обележани на машините и апаратите.

(11) Технолошките и техничките барања, содржината на документите за функционалноста на машините и апаратите, ја пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Евиденција и информирање**Член 40**

Правното лице носител на решението за упис на машините и апаратите во регистарот на опрема, треба да води евиденција и писмено да ја информира Управата за:

1) набавените и продадените машини и апарати;

2) податоците за лицето на кое се продадени машините и апаратите;

3) новите наоди за потенцијалниот или откриениот недостаток и

4) промената во конструкцијата на машините и апаратите кои може да имаат влијание врз примената на производот.

Продолжување на важност и контролно тестирање**Член 41**

(1) По барање поднесено најмалку два месеца пред истекувањето на решението за упис на машините и апаратите во регистарот на опрема Управата ја продолжува важноста на уписот за период од пет години за што е потребно машините и апаратите да поминат низ контролно тестирање.

(2) Контролното тестирање се изведува во интервали пропишани со прописот од ставот (5) на овој член или во рок одреден со контролното тестирање, ако е потребно за отстранување на дефектите откриени при контролното тестирање на машините и апаратите. Контролното тестирање вклучува тестирање за функционалноста на машините и апаратите, правилна примена на производите во согласност со технолошките барања пропишани со прописот од ставот (5) на овој член.

(3) Контролното тестирање го врши правно лице кое добило дозвола, односно овластување согласно со членовите 50 и 55 на овој закон од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство. Правното лице по извршеното контролно тестирање издава документ за функционалноста на машините и апаратите.

(4) Правното лице кое го врши контролното тестирање треба да води евиденција за тестирањето на машините и апаратите и за тоа редовно да ја информира Управата.

(5) Технолошките барања, интервалите за контролното тестирање, содржината на документот за функционалноста на машините и апаратите, образецот на евиденцијата и начинот за продолжување на важноста за упис во регистарот за опрема за апликација на производи за заштита на растенијата ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Увоз на машини и апарати за апликација на производи**Член 42**

(1) Дозволен е увоз само на машини и апарати кои поседуваат сертификат или дозвола од надлежен орган. Доколку поинаку не е предвидено со меѓународен или билатерален договор, машините и апаратите кои не поседуваат таков сертификат или дозвола не може да се увезат, освен за реекспорт или транзит.

(2) Поблиските услови за увоз на машини и апарати ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(3) По исклучок на одредбите од ставот (1) на овој член, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство може да одреди дека не е потребен сертификат или дозвола за одредени видови машини и апарати, за одредена намена и со одредени услови.

VIII. ЈАВНИ УСЛУГИ ВО ОБЛАСТА НА ПРОИЗВОДИТЕ И ОПРЕМА ЗА ПРИМЕНА НА ПРОИЗВОДИТЕ

Јавни услуги - дефиниција

Член 43

Јавните услуги од областа на производите и опрема за примена на производите (во натамошниот текст: јавни услуги) опфаќаат професионална активност од областа на одобрувањето и пласирањето на пазарот и употребата на производите, како и професионални активности од областа на опремата за апликација на производите.

Форми на јавни услуги

Член 44

Јавни услуги од областа на производите и опремата може да вршат:

- 1) јавни установи и други правни лица;
- 2) физички лица;
- 3) здруженија на граѓаните и
- 4) единиците на локалната самоуправа.

Услови за давање јавни услуги

Член 45

Субјектите од членот 44 на овој закон за да можат да вршат јавни услуги од областа на производите и опремата треба да исполнуваат соодветни услови во однос на простории и опрема предвидени со овој закон.

Лица кои даваат јавни услуги

Член 46

(1) Право на вршење на професионална работа на давање јавни услуги во областа на производите и опремата, имаат само лица со високо образование - факултет за земјоделски науки и храна или соодветно шумарски факултет, насоки на кои се слушани предмети од областа на заштитата на растенијата професионално квалификувани за вршење на одредената јавна услуга.

(2) Поблиските услови во поглед на професионална квалификуваност, опремата, објектите и другите барања, кои треба да ги исполнува лицето за давање јавни услуги од областа на производите и опремата ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Професионални активности

Член 47

Професионалните активности од областа на одобрувањето, пласирањето на пазарот и употребата на производите опфаќаат:

- 1) активности од областа на тестирањето и процената на производи во процедурата на одобрување;
- 2) лабораториски испитувања на производи;
- 3) мониторинг на резидуите на производи во или на растенија или растителни производи во однос на правилната употреба на производите во примарното производство;
- 4) стручна експертиза дадена како поддршка за донесување одлуки од страна на Управата;
- 5) спроведување истражувачки и развојни активности;
- 6) создавање и воведување нови процедури на добрата заштитарска пракса и добра земјоделска пракса;
- 7) воведување европски стандарди во областа на биолошките тестови за ефикасност на производи;
- 8) активности поврзани со едукација на лица одговорни за пласирање на производи и корисниците на производи;

9) соработка при воведување, развој и воспоставување на информативен систем;

10) стручна контрола над производството, препакување на производ и над пропишаниот квалитет на производи и помошни производи и

11) други активности од областа на производите.

Професионални активности од областа на опремата

Член 48

Професионалните активности од областа на опремата опфаќаат:

- 1) стручна експертиза и тестирање за издавање дозвола и сертификат;
- 2) активности поврзани со едукација;
- 3) соработка при воведување, развој и воспоставување на информативен систем;
- 4) спроведување истражувачки и развојни активности и
- 5) вршење други задачи од областа на опремата.

Обврски

Член 49

(1) Давателите на јавни услуги во областа на производите за заштита на растенијата и опремата ги имаат следниве обврски:

1) постојано и континуирано спроведување на активностите и услугите во согласност со договорот со Управата;

2) давање услуги според претходно утврдена програма и

3) давање услуги според претходно утврдени цени.

(2) Доколку давателот на јавни услуги или овластеното правно лице не даде јавна услуга на лице на кое е должен да ја даде, или не даде услуга по веќе утврдените цени и другите предвидени услови, корисникот на услугата може да побара од Управата таа да одлучи за неговото право и да му наложи на оној кој дава јавна услуга да ја даде јавната услуга на друг давател според истите услови и според договорените цени.

Дозволи

Член 50

(1) Управата издава дозволи за давање јавни услуги од областа на производите и опремата врз основа на јавен конкурс кој се објавува најмалку во два дневни весника.

Јавниот конкурс содржи податоци за:

- 1) видот на јавната услуга за која се издава дозволата;
- 2) почеток и времетраење на дозволата;
- 3) услови кои треба да бидат исполнети од страна на субјектот на кој му се издава дозволата;
- 4) задолжителни податоци на пријавата;
- 5) критериуми за избор;
- 6) временски рок за доделување на дозволата;
- 7) контакт лице за обезбедување информации во врска со содржината на јавниот конкурс;
- 8) дата, место и време на отворање на пријавите на конкурсот и
- 9) начин на информирање на кандидатите за извршениот избор.

(2) Постапката на отворање и оценување на понудите ја спроведува Комисија формирана од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(3) Овластени преставници на понудувачите можат да бидат присутни на отворањето на пријавите.

(4) Понудите кои ќе бидат поднесени по утврдениот рок нема да бидат разгледувани.

(5) Нецелосните понуди може да бидат комплетирали во рок од осум дена од приемот на известувањето за потребата од комплетирањето на барањето, а во спротивно понудата нема да биде разгледана.

(6) Дозволата за давање јавни услуги се издава во форма на решение.

(7) Против решението од ставот (6) на овој член незадоволната странка има право на жалба до Комисијата за решавање во втор степен во управни работи од областа на земјоделството, шумарството, водостопанството и ветеринарството на Владата на Република Македонија.

Договори

Член 51

(1) Субјектите кои добиле дозвола за вршење на јавни услуги од областа на производите и опремата, склучуваат договори со министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(2) Договорот од ставот (1) на овој член се склучува во писмена форма и особено содржи податоци за:

- 1) давател на услугите и стручни лица кои ја извршуваат услугата;
- 2) услугите од областа на производите и опремата;
- 3) регионот во кој давателот на услуги мора да дава јавни услуги од областа на производите и опремата;
- 4) начинот и условите за спроведување на услугите утврдени со договорот;
- 5) правата, обврските и одговорностите на давателот на услугите;
- 6) времето и начинот на извршувањето на услугите;
- 7) почетокот и времетраењето на дозволата;
- 8) изворите на финансирање;
- 9) контролата на вршењето на услугите;
- 10) престанокот на важењето на дозволата;
- 11) причините за раскинување на договорот и
- 12) периодот за раскинување на договорот.

Финансирање на јавните услуги

Член 52

Јавните услуги од членот 47 на овој закон од областа на производите и членот 48 на овој закон од областа на опремата ќе бидат финансирани од:

- 1) сопствени приходи остварени со наплата на цената на дадените услуги;
- 2) средства од Буџетот на Република Македонија за тековната година, обезбедени со трансфер за финансирање на Програмата за здравје на растенијата и
- 3) донации, заеми и други извори.

Цени на јавните услуги

Член 53

(1) Корисниците на јавни услуги од областа на производите и опремата делумно или целосно ќе ја плаќаат цената на одредените услуги, а некои услуги можат да бидат и бесплатни.

(2) Висината на цените на услугите, делот кој го плаќа корисникот и критериумите врз основа на кои ќе се определува висината на цените на услугите ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Контрола на спроведувањето на јавните услуги

Член 54

(1) Контрола на спроведувањето на јавните услуги врши Управата, согласно со овој закон, а јавните услуги од областа на шумарството ќе ги врши согласно со овој закон и прописите од областа на шумарството.

(2) Стручните работи во врска со контролата на вршењето на јавните услуги од ставот (1) на овој член Управата може да ги довери на правни или физички лица кои се квалификувани за вршење на тие работи.

(3) Условите за професионална квалификација на лицата од ставот (2) на овој член поблиску ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(4) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство со решение, кое ќе биде објавено во "Службен весник на Република Македонија", ќе ги утврди правните и физичките лица од ставот (2) на овој член и ќе склучи договор со истите за уредување на меѓусебни односи.

(5) Инспекциски надзор на јавните услуги врши фитосанитарен инспектор.

IX. ЈАВНИ ОВЛАСТУВАЊА

Јавни овластувања

Член 55

(1) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство дава јавно овластување на правни и физички лица кои ги исполнуваат условите во однос на стручниот кадар, просториите и техничките капацитети за задачи дефинирани во членот 62 став (1) точки 3, 4, 5, 6 и 7 на овој закон.

(2) Во однос на стручниот кадар истите треба да имаат вработено најмалку едно лице со најмалку високо образование од областа на земјоделските науки, насока заштита на растенијата или специјализација од областа на заштитата на растенијата и за областа на шумарството да имаат вработено најмалку едно лице со најмалку високо образование од областа на шумарските науки и специјализација од областа на заштитата на растенијата, со работно искуство од најмалку три години.

(3) Работите од областа на заштитата на растенијата во шумарството дефинирани во членот 62 став (1) точки 3, 4, 5, 6 и 7 на овој закон ги извршуваат лицата утврдени со овој закон и прописите од областа на заштита на шумите.

(4) Поблиските услови од ставот (1) на овој член во врска со просториите и опремата ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(5) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство со решение дава јавно овластување за вршење на задачи од ставовите (1) и (3) на овој член врз основа на јавен конкурс кој се објавува во најмалку два дневни весника.

(6) Против решението од ставот (5) на овој член незадоволната странка има право на жалба поднесена до Комисијата за решавање во втор степен во управни работи од областа на земјоделството, шумарството, водостопанството и ветеринарството на Владата на Република Македонија.

(7) Носителите на јавните овластувања се одговорни пред Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство за спроведувањето на задачите за кои им се доделени јавните овластувања.

(8) Овластувањето се одзема доколку носителот на јавното овластување повеќе не ги исполнува условите пропишани со овој закон.

(9) Средства за извршување на јавните овластувања се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија за тековната година со трансфер од Програмата за здравје на растенијата.

(10) Контрола на спроведувањето на јавните услуги врши Управата, согласно со овој закон, а јавните услуги од областа на шумарството ќе ги врши согласно со овој закон и прописите од областа на шумарството.

(11) Стручните работи во врска со контролата на вршењето на јавните овластувања од ставот (1) на овој член Управата може да ги довери на правни или физички лица кои се квалификувани за вршење на тие работи.

(12) Условите за професионална квалификација на лицата од ставот (11) на овој член поблиску ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(13) Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство со решение кое ќе биде објавено во "Службен весник на Република Македонија", ќе ги утврди правните и физичките лица од ставот (11) на овој член и ќе склучи договор со истите за уредување на меѓусебни односи.

(14) Инспекциски надзор на јавните овластувања врши фитосанитарен инспектор.

Стручен совет

Член 56

(1) Заради советување, давање предлог-мерки кои се однесуваат на заштита на државата од внесување и употреба на одредени штетни агенси, производи и опрема за апликација се формира Стручен совет од експерти од областа на заштита на растенијата, механизација, хемија, екотоксикологија и токсикологија.

(2) Стручниот совет со решение го формира министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство по предлог на министерот за здравство и министерот за животна средина и просторно планирање, а според нивната област на работа.

(3) Стручниот совет дава мислења, сугестии и предлага мерки кои се однесуваат на:

1) заштитата од внесување, производство, пласирање и употреба на штетни активни супстанции и производи за заштита на растенијата;

2) опремата за апликација на производите за заштита;

3) минимизацијата на ризикот кој се однесува на мерките за употреба на производи за заштита на растенијата;

4) приоритетите во истражувањето;

5) воспоставувањето на меѓународни контакти и

6) за други значајни прашања.

(4) Стручниот совет за својата работа дава извештаи по потреба и на барање на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, а најмалку еднаш годишно на крај од годината со предлог-мерки за спречување на одредени последици.

(5) Начинот и принципите за работа на Стручниот совет ги пропишува Министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(6) Трошоците за работа на Стручниот совет ги утврдува Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, а средства се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија за тековната година со трансфер од Програмата за здравје на растенијата.

X. ТРОШОЦИ

Трошоци

Член 57

(1) За вршење на одредени дејствија од овој закон се плаќаат трошоци за:

1) одобрување на производите ги плаќа подносителот на барањето или носителот на одобрението;

2) издавањето на сертификат за опрема ги плаќа производителот или увозникот;

3) контролно тестирање на опремата ги плаќа сопственикот кој ја користи опремата;

4) анализа на растенија или растителни производи за содржина на резидуи од производи во текот на инспекцискиот мониторинг ги плаќа корисникот на производи, а доколку истиот не е познат, тогаш сопственикот на растенијата или растителните производи, кога резидуите од производи ги надминуваат пропишаните вредности на резидуи од производи;

5) анализа на почвата и други објекти во текот на инспекцискиот мониторинг на користењето на производи или активните супстанции ги плаќа сопственикот на земјиштето, доколку се утврди забрането или нерегуларно користење на производи;

6) анализа на растенија и други објекти при инспекција на нерегуларно користење на производи, извршена на барање на потрошувачот, ги плаќа корисникот на производи, кога резидуите од производи ги надминуваат пропишаните МНР или кога ќе се утврдат резидуи од производи на растенија на кои производи не било применувано, во спротивно, потрошувачот кој побарал инспекција;

7) испитување на производи во текот на инспекцискиот мониторинг ги плаќа сопственикот на одобрението на производот, во случаи кога тие производи не одговараат на условите одредени во одобрението и

8) тестирање на опремата за примена на производи во текот на инспекцискиот мониторинг ги плаќа производителот или увозникот, доколку се утврди дека опремата не ги исполнува условите од сертификатот.

(2) Висината на трошоците од ставот (1) точки 1, 2 и 3 на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство и се приход на правно лице кое добило дозвола, односно овластување согласно со членовите 6, 50 и 55 од овој закон од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(3) Трошоците од ставот (1) точки 4, 5, 6, 7 и 8 на овој член доколку резултатите се според пропишаното, се реални трошоци на постапката и се на товар на Буџетот на Република Македонија - Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

XI. ПОДАТОЦИ

Добивање и користење на податоци

Член 58

(1) За целите на управување и одржување на базите на податоци, и контрола над пласирањето на пазарот на производи, Управата може да ги добие и користи податоците кои се чуваат, во рамките на наведените бази на податоци во овој член, од страна на надлежни државни органи, јавните установи и служби, поседувачите на дозволи и други овластени лица, поточно податоците од:

1) бази на податоци од областа на опасни супстанции и препарати;

2) бази на податоци за загадување на земјиште и водени површини;

3) бази на податоци за вода и еколошки значајни области;

4) база на податоци од јавната книга (број на парцела, граници на парцела, површина, сопственик, корисник и друго) и

5) основни податоци од евиденцијата на граѓаните на Република Македонија (единствен матичен број, име, презиме и адреса) неопходни за одржување на своите бази на податоци.

(2) Во согласност со својата надлежност, Управата ќе ги поврзе своите бази на податоци со сите бази на податоци кои ги чува Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(3) Управата може да ги соопштува податоците од своите регистри и базите на податоци на други државни органи и тела и органите на единиците на локалната самоуправа, доколку истите се неопходни за извршување на правно дефинирани активности, како и на јавни установи одговорни за прибирање податоци за акутни токсикации и други ефекти од активни супстанции, како и на други овластени правни лица и оние кои даваат јавни услуги, доколку тие се потребни за извршување на активностите на Управа.

(4) Податоците кои се сметаат за доверливи и тајни според овој закон или чие користење е ограничено со други закони за статистички, даночни и други цели не смеа да се соопштуваат.

(5) Податоците од ставот (1) на овој член кои се дефинирани како лични податоци може да бидат соопштени од оние кои ги одржуваат базите на податоци во согласност со правилата за заштита на лични податоци.

(6) Оние кои ги одржуваат базите на податоци треба бесплатно да соопштуваат податоци, а ќе се наплаќуваат само директните материјални трошоци за дополнителни примероци и процеси.

(7) Базите на податоци кои ги создала и ги одржува Управата според овој закон и податоците кои ќе ги користи од имателите на податоци ќе бидат финансирани од Буџетот на Република Македонија со трансфер од Програмата за здравје на растенијата.

(8) Начинот на поврзување на податоците со други бази на податоци и начинот на здобивање со податоци од други бази на податоци го пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство во согласност со министерот за здравство, министерот за заштита на животната средина и просторно планирање.

Меѓународна размена на податоци

Член 59

(1) Управата на меѓународно ниво ќе разменува податоци за одобрени производи, за забрани, престанување или ограничување на користењето.

(2) Информациите ќе опфаќаат:

1) назив на производителот или носителот на одобрението;

2) заштитно име на производот;

3) физички и хемиски својства на производот;

4) назив и содржина на активните супстанции кои ги содржи производот и намената;

5) времни МНР од производи во растенија, доколку истите сè уште не се утврдени со МНР на ЕУ;

6) во случај на повлекување на одобрението, причини за повлекувањето и

7) податоци потребни за процена на МНР од производи во растенијата.

(3) Листата на одобрени производи во Република Македонија се разменува на меѓународно ниво еднаш годишно. Притоа ќе се почитуваат правилата од земјите членки на ЕУ и Кодексот за однесување за пласирање на пазарот и примена на производите за заштита на растенијата и производи за сузбивање на штетниците на Организацијата за храна и земјоделство на Обединетите нации (FUT).

ХП. НАДЛЕЖНОСТИ НА ДРЖАВНИТЕ ОРГАНИ

Министерство

Член 60

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство предлага и ја реализира политиката на Владата на Република Македонија во областа на производи за заштита на растенијата и опремата за апликација.

Министер

Член 61

За целите на извршување на овој закон, развој и заштита од употребата на производите и опремата, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство може да:

1) одобри физички или правни лица да изведуваат одредени професионални фитосанитарни активности од нивната област на нивно барање под услови утврдени со овој закон;

2) одобри правни лица да спроведуваат истражувања и развој на нови методи и системи за заштита на растенијата и дефинира правила за фитосанитарна грижа во областа на истражувањето и развојот;

3) формира советодавен комитет како тело за советување составено од врвни експерти во областа на заштитата на растенијата во земјоделството и шумарството, токсикологијата и заштита на животната средина;

4) формира стручна комисија од членот 24 на овој закон и

5) врши и други работи утврдени со овој закон.

Управата

Член 62

(1) Управата е надлежна за извршување на следниве задачи и овластувања според овој закон:

1) спроведување на процедурата на одобрување на производи и помошни производи, запишување во регистар на опрема за апликација;

2) изготвување прописи и водење грижа за нивна имплементација подготвување јавни конкурси, склучување договори за давање јавни услуги според овој закон;

3) мониторинг од областа на употребата на производи за потврдување резистентност, ефикасност, фитотоксичност на растенија или растителни производи од користењето на производите, пласирањето на пазарот;

4) усвојување програми во врска со мерките за правилна употреба на производи, воведување принципи на добра земјоделска пракса;

5) утврдување на времни МНР за комбинации производи/култури за кои сè уште нема МНР на ЕУ врз основа на добра земјоделска пракса;

6) утврдување на времни МНР за комбинации активни супстанции/производи кои се од животинско потекло за кои сè уште нема МНР на ЕУ врз основа на резидуи очекувани во/на добиточна храна и проследување до Ветеринарната управа и Министерството за здравство за натамошна процена на ризик;

7) изготвување годишна програма за мониторинг и контрола на користените производи за заштита на растенијата на примарното производство;

8) изготвување годишна програма за мониторинг на контрола на квалитетот и декларирањето на производите за заштита на растенијата;

9) координација на работата и соработка во поглед на одобрувањето на производи и опрема со други надлежни органи;

10) утврдување на условите за запишување во регистарот од членот 26 став (4) на овој закон, водење регистри, евиденција и листи;

11) претставување на Република Македонија пред интернационалните организации/тела од областа на производи за заштита на растенијата и нивните резидуи;

12) воспоставување на информативен систем, прибирање, обработка, посредување и чување на податоци и управување со информативниот систем;

13) организирање едукација на персоналот и сите вклучени во пласирањето на пазарот, користењето на производите и издавање публикации и упатства;

14) извршување други активности одредени од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство и

15) контрола над стручната работа на правните лица кои вршат производство, официјални тестови, анализи, пласирање на пазарот на производи на големо и на физички лица вклучени во оцените на досиејата на активните супстанции и производи.

(2) Контролата од ставот (1) точка 14 на овој член Управата ја врши преку комисија од експерти и научни работници од соодветната област формирана од директор на Управата.

(3) За извршената контрола над стручната работа, комисијата поднесува извештај до Управата за утврдена состојба и неправилностите, со предлог мерки и рокови за извршување на мерките за отстранување на неправилностите.

(4) Директорот ќе забрани пласирање на производот на пазарот и вршење на дејноста, ако врз основа на извештајот за извршениот надзор над стручната работа се констатира дека:

1) не се спроведени мерките во рокот определен со извештајот;

2) се констатирани отстапувања кои може да доведат до промена на карактеристиките на одобриениот производ во споредба со условите дадени со одобрувањето и

3) утврдените недостатоци во вршењето на дејноста се од таква природа што може да нанесат штетни последици или опасност по животот или здравјето на луѓето, односно животните и животната средина.

(5) Управата, исто така, има право да изврши контрола на лица претприемачи кои вршат препакување и преетикетирање на производот, извршувајќи го тоа на територијата на Република Македонија. За утврдената состојба и неправилностите директорот на Управата донесува решение.

(6) Незадоволната странка има право да поднесе жалба против решението од ставовите (4) и (5) на овој член до министерот.

(7) Жалбата поднесена против решението за забрана од ставовите (4) и (5) на овој член не го одлага извршувањето на решението.

(8) Носителот на одобрието е должен на барање на Управата, да достави примероци од производот кои ќе одговараат на бројот на производството (сериите) на производот во Република Македонија на свој трошок. Доколку по спроведената постапка на контрола или испитувањата резултатите покажат дека производите се исправни, трошоците се на товар на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

ХИИ. НАДЗОР

Член 63

(1) Надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(2) Надзор над спроведувањето на јавните овластувања, определени со овој закон, врши Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство преку Фитосанитарната управа.

(3) Инспекциски надзор над примената на овој закон и другите прописи донесени врз основа на овој закон од страна на правни и физички лица, установите и други правни лица над извршувањето на мерките кои произлегуваат од овој закон вршат:

1) Фитосанитарната управа преку фитосанитарни инспектори и

2) Државниот инспекторат за земјоделство преку инспектори за земјоделство.

(4) Работите од надлежност на фитосанитарен инспектор, утврдени со овој закон, надзор над примената на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон можат да ги вршат и овластени лица од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Инспекциски надзор и документи за идентификација

Член 64

Надлежниот инспектор мора да поседува документи за идентификација при вршењето на инспекцискиот надзор.

Овластувања на фитосанитарниот инспектор

Член 65

(1) Врз основа на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, фитосанитарниот инспектор има право и должност да:

1) забрани употреба на производи и други производи, доколку тие не се декларирани и не се употребуваат според условите во одобрието;

2) забрани употреба на производи кои се штетни за пчелите доколку корисникот и одгледувачот на пчели постапиле согласно со членот 38 од овој закон;

3) нареди соодветни мерки, доколку со официјални анализи се утврди дека се надминати МНР од производи во или на растенијата или растителните производи пред пласирањето на производот на пазарот;

4) забрани официјални испитувања и анализи без претходно да се исполнети условите во дозволата за вршење или други услови пропишани со овој закон и прописите донесени од истиот;

5) зема проби од растенија, растителни производи, смеси за третирање, производи и други неопходни проби за проверка дека производот е употребуван без неправилности и неприфатливи МНР;

6) предложи на Управата повлекување на одобрието за употреба на производ на пазарот или други во процес на апликација и кај производител на производи;

7) привремено да забрани употреба на производи или други производи во поле, односно нивни шаржи за кои ќе се посомнева дека се неисправни, додека со испитувањето не се утврди нивната исправност;

8) привремено да забрани употреба на производи или други производи кои немаат бандерола - маркица;

9) одземе неисправен производ или други производи во процес на апликација;

10) одземе производ или други производи кои немаат бандерола - маркица од производител или доколку го констатира во процес на апликација;

11) нареди повлекување на неисправен производ или други производи во процес на апликација и кај производител на производи до добивање на резултати од испитување;

12) нареди повлекување на неисправен производ или други производи во процес на апликација и кај производител на производи кои немаат бандерола - маркица;

13) зема проби од производи за заштита, други производи и други неопходни проби за проверка на производот дали одговара со декларираниите својства и дејство, на декларираната чистота на активната супстанција во процес на апликација и кај производител на производи;

14) врши контрола при увозот на производи за заштита и други производи на граничен премин во однос на тоа дали поседува одобрение, рок на употреба, декларирање, означување и пакување согласно со овој закон;

15) ја отстрани од пазарот опремата за примена на производи и да наредат верификација на нејзината усогласеност со сертификатот;

16) забрани пласирање на пазарот на опрема за примена на производи, доколку истата не поседува соодветен сертификат или не е во согласност со сертификатот;

17) утврди дали вршителите на јавни услуги и на јавни овластувања според овој закон ги исполнуваат условите или работат според овој закон, во согласност со договорот или овластувањето и да наредат отстранување на недостатоците и

18) нареди и други мерки и да определи рокови за нивно извршување заради усогласување на работењето на правните лица кои вршаат производство на производи за заштита на растенијата или кои пласираат на пазарот производи за заштита на растенијата со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Поведе кривична или прекршочна постапка против правните и физичките лица, пред надлежните органи во случај на повреда на одредбите на овој закон и друг закон.

Мерки на фитосанитарниот инспектор

Член 66

Фитосанитарниот инспектор има право и должност, покрај мерките од членот 65 на овој закон на правното лице да изрече и забрана за вршење на дејноста за време од 90 дена, ако:

1) врши производство на производи а нема дозвола за вршење на таа дејност како и да забрани употреба на објектот според условите пропишани согласно со овој закон;

2) врши производство на производи, како и да забрани употреба на објектот во кој се врши производство на производи ако утврди недостатоци по однос на просторот, опремата, персоналот, односно вршење на дејноста поради која може да дојде до штетни последици по здравјето на луѓето, односно животните се до отстранување на недостатоците во определениот рок;

3) во производството на производи и други производи употребува супстанции и материји за кои претходно не е обезбеден сертификат за пропишаниот квалитет, односно употребува некавалитетни или фалсификувани супстанции и материјали;

4) официјалните тестирања, лабораториските анализи на производите и други производи не ги врши според пропишаните услови, стандарди и методи од овој закон;

5) употребува неисправни производи и други производи;

6) врши пласирање на производи спротивно на утврдените цени од Управата;

7) произведува, складира производи, а не ги исполнуваат условите од овој закон и

8) не дозволува увид на инспекторот или не ги даде потребните податоци, мостри и материјали со кои располага или на друг начин го попречува или оневозможува инспекцискиот надзор.

Овластувања на инспекторот за земјоделство

Член 67

(1) Врз основа на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, инспекторот за земјоделство има право и должност да:

1) забрани пласирање на производи и други производи, како и да забрани употреба на објектот во кој се врши дејноста пласирање на производи и други производи во случај ако нема дозвола за вршење на таа дејност според условите пропишани со овој закон;

2) забрани пласирање на производи и други производи, како и да забрани употреба на објектот во кој се врши дејноста пласирање на производи во случај ако утврди недостатоци по однос на просторот, опремата, персоналот, односно вршење на дејноста поради која може да дојде до штетни последици по здравјето на луѓето, односно животните се до отстранување на недостатоците во определениот рок;

3) забрани пласирање и употреба на пазарот на производи и други производи, доколку истите не се одобрени, се забранети, се со поминат рок на важност, според одредбите од овој закон;

4) забрани пласирање на пазарот или употреба на производи и други производи, доколку тие производи не се во согласност со одобрението во однос на: пакување, декларација, означување, упатства за употреба, физички и хемиски состав, чистота на активна супстанција и друго;

5) привремено да забрани пласирање на пазарот на производи или други производи кои немаат бандерола - марка;

6) привремено да забрани пласирање на производи или и други производи на пазарот, односно нивни шаржи за кои ќе се посомнева дека се неисправни, додека со испитувањето не се утврди нивната неисправност;

7) одземе производи за заштита или и други производи кои се пласираат на пазарот а немаат бандерола - марка;

8) одземе производи за заштита или и други производи кои се пласираат на пазарот во услови кои не одговараат на условите пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;

9) предложи на Управата повлекување на одобрението за употреба и пласирање на пазарот на производ или други производи кога е констатирана неправилност во пласирањето на пазарот;

10) одземе производ или други производи кои се со поминат рок на употреба, не се во оригиналното пакување од производителот, како и доколку упатството за употреба и декларацијата не е во согласност со одобрението за пласирање на производи и не се печатени на македонски јазик, како и доколку соодветно не се означени според степенот на отровност, кога е констатирана неправилност во пласирањето на пазарот;

11) нареди повлекување на неисправен производ или други производи со констатирани неправилности во пласирањето на пазарот и

12) нареди и други мерки и да определи рокови за нивно извршување заради усогласување на работењето на правните лица кои пласираат на пазарот производи за заштита на растенијата со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Поведе кривична или прекршочна постапка против правните и физичките лица, пред надлежните органи во случај на повреда на одредбите на овој закон и друг закон.

Мерки на инспекторот за земјоделство

Член 68

Инспекторот за земјоделство има право и должност, покрај мерките од членот 67 на овој закон на правното лице да изрече и забрана за вршење на дејноста за време од 90 дена, ако:

1) пласира на пазарот производи и други производи, а нема дозвола за вршење на таа дејност, како и да забрани употреба на објектот според условите пропишани со овој закон;

2) пласира на пазарот производи, како и да забрани употреба на објектот во кој се врши складирање или пласирање на производи, ако утврди недостатоци по однос на просторот, опремата, персоналот, односно вршење на дејноста поради која може да дојде до штетни последици по здравјето на луѓето, односно животните се до отстранување на недостатоците во определениот рок;

3) пласира на пазарот неисправни производи и други производи и

4) не дозволува увид на инспекторот или не ги даде потребните податоци, мостри и материјали со кои располага или на друг начин го попречува или оневозможува инспекцискиот надзор.

Член 69

(1) На правното лице ќе му се одземе дозволата за вршење на дејноста доколку по втор пат му е изречена управна мерка од членовите 65, 66, 67 и 68 на овој закон со правосилно решение на надлежниот инспектор.

(2) Решението за повлекување на дозволата за вршење на одредена дејност го донесува директорот на Управата.

(3) Против решението од ставот (2) на овој член може да се поднесе жалба до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(4) Правното лице на кое му е одземена дозволата за вршење на дејноста се брише од регистарот.

Член 70

(1) Надлежниот инспектор може да определи производи или другите производи кои ги забранил за употреба или пласирање на пазарот да останат на чување кај правното или физичкото лице кај кого се затекнати или да бидат одземен.

(2) Производите од ставот (1) на овој член се чуваат посебно одвоени, запакувани и обележани.

(3) Надлежниот инспектор кон записникот за земање мостри и решението за изречената мерка го приложува и пописот на забранетите производи од ставот (1) на овој член.

Член 71

(1) Надлежниот инспектор од членовите 65, 66, 67 и 68 на овој закон со решение ги определува мерките за кои е овластен, согласно со правилата за општата управна постапка и со овој закон.

(2) Против решението на инспекторот од ставот (1) на овој член може да се изјави жалба во рок од 15 дена од денот на приемот на решението до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(3) Жалбата по решението не го одлага неговото извршување.

Член 72

(1) Производот и/или другите производи се повлекуваат од употреба и пласирање на пазарот ако се утврди дека се употребува и пласира на пазарот спротивно на овој закон и на прописите донесени со овој закон.

(2) Доколку за производот или другиот производ е издадено одобрение за пласирање на пазарот Управата ќе го повлече одобрението.

(3) Решението за повлекување на производот се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Член 73

(1) Надлежниот инспектор е должен да побара отстранување на забранет производ или други производи, ако:

1) е утврдено дека не одговара на условите наведени во одобрението врз основа на лабораториски испитувања - анализи (физичко-хемиски, чистота на активната супстанција, отстапување на содржината на активната супстанција и анализа на МНР) или врз основа на правосилно решение за забрана на нивната употреба и

2) сопственикот не оспорува дека истите се неисправни.

(2) Во случај сопственикот да оспорува се врши суперанализа и доколку и со извештајот од суперанализата се потврдат резултатите со претходните анализи се извршува мерката отстранување и без согласност на сопственикот.

(3) Сопственикот кај кој ќе се констатира забранет производ или другите производи за отстранување, е должен истиот да го складира во времето и местото одредени со решението од надлежниот инспектор.

(4) Доколку се утврди дека се работи за производ кој е во листата на опасен отпад, отстранувањето на забранетиот производ или другите производи се врши согласно со Законот за управување со отпадот.

Член 74

(1) Трошоците за испитување, повлекување и за отстранување на производ и/или друг производ, како и трошоците во врска со спроведувањето на решенијата од членовите 72 и 73 на овој закон ги поднесува правното или физичкото лице што го произвело, увезло, односно пласирало на пазарот.

(2) Доколку испитувањата покажуваат дека производите и/или друг производ се исправни, трошоците се на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(3) Правното лице што е овластено за официјално испитување на производот или други производи ги поднесува трошоците за повлекување на производот од пазарот ако дало погрешен извештај за исправноста на производот врз основа на кој производот или другите производи се повлечени од пласирање на пазарот.

XIV. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ**Прекршочни органи****Член 75**

(1) Прекршочни органи за водење на прекршочна постапка согласно со членовите 77, 78, 79 и 80 од овој закон се Фитосанитарната управа и Државниот инспекторат за земјоделство.

(2) Постапката пред Фитосанитарната управа ја води тричлена комисија од службени лица овластени од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(3) Постапката пред Државниот инспекторат за земјоделство ја води тричлена комисија од службени лица овластени од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Прекршоци на правни лица**Член 76**

(1) Глоба во износ од 2.500 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на правното лице за прекршок, ако:

1) пласира на пазарот производ и други производи кои ги имитираат одобрените производи и други производи (член 3 ставови (1) и (2));

2) сопственикот на одобрувањето не ги зема предвид условите за декларирање, пакување, пласирање употреба (член 8 став (3));

3) пласира на пазарот и употребува производ и други производи кои се со истечен рок на употреба (член 25 став (3) точка 19);

4) пласира на пазарот и употребува производ и други производи кои не се со бандерола - маркица (член 25 став (2));

5) произведува, пласира на пазарот и употребува производи и активни супстанции кои се вклучени во производот на територијата на Република Македонија, кои не се одобрени или за кои не се издадени одобренија (членови 3 ставови (1) и (2) и 26 став (1));

6) не води евиденција и не доставува податоци до Управата (член 27 ставови (1) и (2));

7) дава неточни податоци или лажни документи во постапката за одобрување на производот или во постапката на стручна контрола и инспекциски надзор (членови 4, 9, 10, 11, 15, 16 и 29);

8) не ја информира Фитосанитарната управа за сите нови податоци за можни опасни (штетни) ефекти на производи или неговите резидуи и не ја известува (член 34);

9) не поседува одобрение за употреба на производ класифициран како многу отровен T+ (член 35) и

10) дава јавни услуги или користи јавно овластување спротивно на договорот (членови 50 и 55).

(2) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денерска противвредност на одговорното лице во правното лице ќе се изрече за сторен прекршок од ставот (1) на овој член.

(3) На правното лице покрај глоба од ставот (1) на овој член ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на производство и пласирање на пазарот на производи во траење од шест месеца до една година.

(4) На одговорното лице во правното лице покрај глоба од ставот (2) на овој член ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана на вршење на должност во траење од една до две години.

Член 77

(1) Глоба во износ од 2.000 до 4.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на правното лице за прекршок, ако:

1) употребува производи спротивно на дозволата за проширена употреба (член 14);

2) пласира на пазарот или употребува неodobрени производи во однос на исклучителната дозвола (член 15);

3) дава доверливи информации спротивно на членот 19 ставови (3) и (4) од овој закон;

4) извршува тестирање на производи во спротивност со дозволата издадена за истражувачки или развојни цели (член 22);

5) декларира, објавува или дава упатства во врска со производи и други производи спротивно на членот 25 од овој закон;

6) произведува и складира производи со цел за нивно пласирање на пазарот спротивно на членот 26 став (2) од овој закон;

7) не му овозможува на инспекторот да спроведе непречена инспекција според овој закон или го спречува при тоа, го навредува (напаѓа) или не сака да му ги покаже потребните документи, податоци, или објекти (член 27);

8) несоодветна употреба на производи (член 36 ставови (2) и (6));

9) употребува производи штетни за пчелите и копителите (член 37);

10) не ги исполнува условите предвидени за стручна квалификација или условите во поглед на опремата (членови 26, 45 и 55);

11) пласира на пазарот опрема која не ги исполнува условите поставени во сертификатот (член 38 став (1));

12) користи опрема на која не е направена контролно тестирање (член 41 став (2));

13) врши увоз без дозвола или сертификат (член 42 став (1)) и

14) Дава погрешен извештај за исправноста на производот врз основа на кој производот или другите производи се повлечени од пласирање на пазарот (член 74).

(2) Глоба во износ од 900 до 1.800 евра во денерска противвредност ќе се изрече на одговорното лице во правното лице за сторен прекршок од ставот (1) на овој член.

Глоба на самото место

Член 78

Глоба на самото место ќе се изрече на одговорното лице во правното лице во износ до 600 евра во денарска противвредност за прекршок, ако:

1) пласира на пазарот или употребува неodobрени производи во однос на исклучителната дозвола (член 15);

2) пласира на пазарот или употребува производи спротивно на забраната или ограничувањето од Управата (членови 8 став (3) и 16 ставови (2) и (3));

3) пласира на пазарот производ кој не е деклариран, пакуван или означен, вклучувајќи и упатства за употреба и нема бандерола - маркица (член 25);

4) не го употребува производот на пропишаниот начин (член 36);

5) не води евиденција (членови 36 став (4) и 40) и

6) пласира на пазарот опрема која не поседува сертификат и не е запишана во регистарот (членови 38 и 39).

Глоба на физичко лице

Член 79

На физичко лице се изрекува глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за прекршок, ако:

1) употребува производи спротивно на дозволата за проширена употреба (член 14);

2) употребува неodobрени производи спротивно на исклучителната дозвола (член 15);

3) не ја информира Управата за опасни (штетни) ефекти на производи (член 17);

4) дава доверливи информации (член 19 ставови (3) и (4));

5) не му овозможува на инспекторот да спроведе непречена инспекција според овој закон или го спречува при тоа, го навредува (напаѓа) или не сака да му ги покаже потребните документи, податоци или евиденција (член 27);

6) употребува биоагенси спротивно на наведеното одобрение (член 33 став (2));

7) употребува производи на непропишан начин (член 36);

8) употребува производи во спротивност со забраната или ограничувањето (член 37) и

9) врши авиоапликација на производи кои се токсични за пчелите (член 37 став (7)).

Глоба на самото место

Член 80

На физичко лице се изрекува глоба на самото место во износ од 200 евра во денарска противвредност за прекршок, ако:

1) пласира на пазарот производи без да биде регистриран за таква активност (член 26 став (1));

2) самиот применува многу отровни производи (член 35) и

3) користи опрема на која не е направено контролно тестирање (член 41 ставови (2) и (3)).

XV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Контрола на прометот преку државната граница

Член 81

Со денот на пристапување на Република Македонија во Европската унија, задачите на контрола на прометот преку државната граница со земјите членки на ЕУ се пренесуваат на внатрешен промет, за чиј мониторинг надлежен ќе биде фитосанитарниот инспектор.

Подносител на барање за регистрација на производи

Член 82

Со денот на пристапување на Република Македонија во Европската унија, правно лице со или седиште во некоја земја членка на ЕУ може да поднесе барање за одобрување на производи кое има намера да ги пласира на пазарот и употребува на територијата на Република Македонија.

Услови за вршење промет со производи по влез во Европската унија

Член 83

Со денот на пристапување на Република Македонија во Европската унија, правно или физичко лице со постојано живеалиште или седиште во некоја земја членка на ЕУ може да биде вклучено во пласирањето на пазарот на производи и опрема за апликација на производи на територијата на Република Македонија, доколку ги исполнува пропишаните услови со овој закон.

Член 84

Одредбите од членот 3 став (3) точка 2 на овој закон ќе се применуваат до пристапувањето на Република Македонија во Европската унија.

Постапка во тек за одобрување на производи

Член 85

Постапката за одобрување на производи и други производи, започната пред влегувањето во сила на овој закон ќе продолжи според одредбите од прописите кои биле со важност до денот на влегувањето во сила на овој закон, а според одредбите од овој закон само во случаи ако се поповолни за барателот.

Прописи донесени според овој закон и временски рок за изготвување нови

Член 86

(1) Прописите предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон.

(2) До донесувањето на прописот од членот 61 став (1) точка 5 на овој закон за определување на гранични премини преку кои ќе се врши увоз или извоз на производи за заштита на растенијата, како и за начинот на контролата ќе се применуваат одредбите од Одлуката за определување на гранични премини на кои ќе се врши увоз, извоз и транзит на растенија, растителни производи и средства за заштита на растенијата ("Службен весник на Република Македонија" број 34/2000).

(3) Пласирање на големо и во специјализирани продавници (земјоделски аптеки) производи и други производи може да вршат и земјоделски инженери кои веќе се вработени, а се пет години пред пензионирање и се со долгогодишно искуство.

Прописи кои ќе се применуваат

Член 87

До донесувањето на прописите од овој закон, се применуваат постојните прописи.

Прописи кои ќе престанат да се применуваат

Член 88

Со започнување на примената на овој закон, престанува да важи Законот за заштита на растенијата ("Службен весник на Република Македонија" број 25/1998 и 6/2000), освен одредбите кои се однесуваат на земјоделските посеви за производство на семе, шумски насади за производство на шумско семе објектите за производство на саден материјал за повеќегодишни земјоделски и шумски растенија и промет на семе и саден материјал.

Влегување во сила на Законот

Член 89

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 1 јануари 2008 година, освен одредбите од членовите 38, 39, 40, 41 и 42 на овој закон кои ќе се применуваат од 1 јануари 2009 година.

L I G J PËR PRODHIMET PËR MBROJTJEN E BIMËVE

I. DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

Përmbajtja

Neni 1

(1) Me këtë ligj rregullohet lejimi, nxjerrja në treg, përdorimi dhe kontrollimi i prodhimeve për mbrojtjen e bimëve, nxjerrja në treg dhe kontrollimi i substancave aktive të cilat paraqesin prodhime; niveli maksimal i mbetjeve, pajisjeve për shfrytëzimin e prodhimeve; shkëmbimi i informatave lidhur me prodhimet, prodhimi i produkteve, evidentimi i personave juridikë dhe fizikë të përfshirë në prodhimtari dhe nxjerrja e prodhimeve në treg, kushtet për autorizimin e organeve përgjegjëse për implementimin, monitorimin dhe kontrollimin e këtij ligji.

(2) Prodhimi i produkteve, nxjerrja në treg për nevojat e prodhimit të produkteve, praktika e mirë laboratorike (GLL), Konventa e Roterdamit për procedurën paraprake (PIC-) për substanca dhe pesticide të caktuara të dëmshme në qarkullimin ndërkombëtar, klasifikimi, paketimi dhe shënimi i prodhimeve, përveç me dispozitat e këtij ligji, rregullohen edhe me dispozitat për substancat dhe preparatet e rrezikshme.

(3) Ndaj mbetjeve dhe paketimeve nga prodhimet e përdorura, dhe gjendjes së prodhimeve në mjedisin jetësor, nëse nuk është e rregulluar ndryshe me këtë ligj, zbatohen dispozitat nga sfera e mjedisit jetësor.

(4) Transporti i materieve aktive dhe prodhimeve për mbrojtjen e bimëve rregullohet me dispozitat për qarkullimin e materieve të rrezikshme.

Definicionet

Neni 2

Nocionet e përdorura në këtë ligj e kanë këtë kuptim:

1. **"Prodhime për mbrojtjen e bimëve"** janë substanca aktive dhe preparate që përmbajnë një ose më tepër substanca aktive, të përgatitura në formë në të cilën i dërgohen shfrytëzuesit, dedikuar për:

1.1 mbrojtjen e bimëve dhe prodhimeve bimore nga të gjitha organizmat e dëmshme ose për pengimin e veprimit të këtyre organizmave deri në atë masë deri në të cilën substancat e atilla ose preparatet nuk janë të përcaktuara ndryshe si vijon:

1.2 të ndikojnë mbi proceset jetësore të bimëve në mënyrë të ndryshme se sa si përbërje ushqyese (p.sh. rregullator të rritjes);

1.3 ruajtjen e prodhimeve bimore deri në atë masë në të cilën substancat ose prodhimet e këtilla nuk janë përfshirë me dispozitë tjetër;

1.4 shkatërrimin e bimëve të padëshirueshme,

1.5 shkatërrimin e pjesëve të bimëve, ngadalësimin ose pengimin e zhvillimit të bimës së padëshirueshme;

2. **"Mbetje"**:

2.1 **"Mbetje nga prodhimet për mbrojtje"** janë një ose më tepër substanca të pranishme në ose te bimët ose në ose te prodhimet me origjinë bimore, prodhimet ushqimore me origjinë nga kafshët ose në mjedisin jetësor, të cilat janë si rezultat i shfrytëzimit të prodhimeve për mbrojtjen e bimëve, duke përfshirë edhe metabolitët dhe prodhimet e tyre të cilat janë si rezultat i prishjes ose reaksionit të tyre.

2.2 **"niveli maksimal i mbetjeve"** është niveli maksimal i mbetjeve të fituara me prova të bëra në prodhime të nxjerra në pajtim me praktikën e mirë mbrojtëse,

3. **"Substanca"** janë elementet kimike dhe përbërësit e tyre, në formë në të cilën ndodhen në natyrë ose janë të fituar me prodhim, duke përfshirë edhe të gjitha papastërtitë që janë të paevitueshme në procesin e prodhimit,

4. **"Substanca aktive"** janë substancat ose mikroorganizmat duke përfshirë edhe viruset të cilat kanë veprim të përgjithshëm ose specifik:

4.1 organizma të kundërdëmshme, ose

4.2 në bimë, pjesë nga bimët ose prodhime bimore,

5. **"Preparate"** janë përzjerje ose tretës të përberë nga dy apo më tepër substanca, nga të cilat së paku njëra është substancë aktive e dedikuara për përdorim si prodhim për mbrojtjen e bimëve,

6. **"Bimë"** janë bimët e gjalla dhe pjesë të gjalla nga bimët, duke përfshirë edhe frytet e freskëta dhe farën,

7. **"Prodhime bimore"** janë prodhimet në gjendje të papërpunueshme ose të cilat u janë ekspozuar vetë përgatitjes së thjeshtë, siç janë: bluarja, tharja, shkelja ose ekstrudimi të marra nga bimët, me përjashtim të vetë bimëve të cilët janë të përcaktuara në pikën 6 paragrafi 1 të këtij neni,

8. **"Organizma të dëmshme"** janë dëmtuesit e bimëve ose të prodhimeve bimore nga bota shtazore ose bimore, si dhe viruset, bakteret, citoplazmat, kërpudhat dhe organizmat tjerë patogjenë,

9. **"Kafshë"** janë llojet shtazore, që njeriu i ushqen dhe i rrit ose i konsumon,

10. **"Lëshim në treg"** është çdo furnizim, pa marrë parasysh se a kompensohet me pagesë ose pa pagesë, përveç magazinimit të shoqëruar me dërgimin nga territori i Republikës së Maqedonisë ose me shkatërrimin e sigurt. Importi i prodhimit për mbrojtjen e bimëve në territorin e Republikës së Maqedonisë llogaritet për nxjerrje në treg,

11. **"Pëlqim"** është akti administrativ (aktvendim) i Drejtorisë fitosanitare me të cilin lejohet nxjerrja në treg dhe përdorimi i prodhimeve për mbrojtjen e bimëve në territorin e Republikës së Maqedonisë, me kërkesën e kërkuarit,

12. **"Leje"** është akt administrativ (aktvendim) i Drejtorisë fitosanitare me të cilën lejohet importi dhe kryerja e punëve eksperimentale hulumtuese të prodhimeve dhe prodhimeve ndihmëse për mbrojtjen e bimëve në territorin e Republikës së Maqedonisë, me kërkesën e kërkuarit,

13. **"Mjedis jetësor"** është uji, ajri, toka, llojet e egra të faunës dhe florës dhe të gjitha marrëdhëniet e tyre reciproke, si dhe lidhja e tyre me llojet e tjera të organizmave të gjalla,

14. **"Mbrojtje integrale e bimëve"** është zbatimi racional i kombinimit biologjik, bioteknologjik, kimik agroteknik ose masave seleksionuese për kultivimin e bimëve, me ç'rast përdorimi i prodhimeve kimike është i kufizuar në minimumin e përcaktuar në mënyrë rigorozë dhe të domosdoshëm për mbajtjen e popullatës së dëmshme në nivel me të ulët nga ai i cili shkakton dëm ose humbje ekonomike të papranueshme (kufiri i dëmit),

15. **"Praktikë e mirë bujqësore"** është kryerja e aktiviteteve bujqësore në mënyrë e cila mundëson menaxhim të mirë të sipërfaqeve bujqësore dhe materialeve riprodutive, duke i respektuar dukuritë e natyrshme në sferën bujqësore. Praktika e mirë bujqësore përfshin edhe kombinimin optimal të masave agroteknike për shkak të ruajtjes së frytit të natyrës së prodhimeve bujqësore si dhe të pengohet ngarkimi i mjedisit jetësor, shfrytëzimi tej mase i plehrave mineralë ose organikë dhe prodhimeve, dhe të lihet niveli më i ulët i mundshëm i mbetjeve në ose te bimët ose te prodhimet bimore të dedikuara për shfrytëzim si prodhime ushqimore,

16. **"Prodhimi është identik"** nëse krahasohet me prodhimin e lejuar në raport me: formulimin, përmbajtjen e materies aktive, duke përfshirë edhe papastërtinë dhe komponentët tjera në materien aktive, është identike (me përjashtime të lejuara në bashkëformulimet dhe në raportet në mes tyre, përveç nëse ato dallime janë të rëndësishme në aspektin e sigurimit dhe efikasitetit të prodhimit të lejuar) dhe nëse dukurit fizike - kimike të preparatit janë identike, si edhe shenjat, paketimi dhe paketa, përveç shenjave mbrojtëse të preparatit,

17. **"Prodhime ndihmëse për mbrojtjen e bimëve"** janë substancat me prejardhje të natyrshme, sintetike dhe mikrobeve, të vendosura në formë në të cilën janë nxjerrë në

treg dhe të dedikuara për mbrojtjen e bimëve, pa mos qenë e nevojshme kryerja e procedurës së plotë të vlerësimit të prodhimit (feromone, atraktante, repelenti, e tjerë),

18. **"Bioagjensë"** janë prodhime të cilat përmbajnë mikroorganizma nga natyra, organizma të gjalla, parazitë, parazitoidë, predatorë, të përgatitur në formë për shfrytëzim kundër organizmave të dëmshme të bimëve dhe prodhimeve bimore, ndërsa nuk janë të dëmshme për njeriun dhe kafshët,

19. **"Listë e substancave aktive"** janë substancat aktive të cilat janë të lejuara për shfrytëzim të prodhimeve që aplikohen për mbrojtjen e bimëve në territorin e Unionit Evropian, (në tekstin e mëtutjeshëm "EU") me kushte të përcaktuara në vendimin për shfrytëzim, të shpallura në pajtim me Aneksin 1 nga Direktiva 91/414, (në tekstin e mëtutjeshëm "Lista Aneks 1"),

20. **"Listë nacionale e substancave aktive"** është lista e substancave aktive të cilat janë të lejuara për shfrytëzim në prodhim, e të cilat zbatohen për mbrojtjen e bimëve në territorin e Republikës së Maqedonisë nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në pajtim me këtë Ligj (në tekstin e mëtutjeshëm: "Listë nacionale"). Lista nacionale e substancave aktive përfshin: substanca të vjetra aktive, substanca të reja aktive dhe ato substanca aktive të cilat janë në procedurë për përfshirjen në Aneksin 1,

21. **"Substanca të vjetra aktive"** janë substancat aktive të cilat janë nxjerrë në treg para 26. 7. 1993 në vendet anëtare të UE,

22. **"Substanca të reja aktive"** janë substancat aktive të cilat janë nxjerrë në treg pas 26.7.1993 në vendet anëtare të UE,

23. **"Prodhimtari"** është formulimi i çdo formulimi të substancave aktive dhe prodhimeve për mbrojtjen e bimëve me paketim në paketime të përcaktuara në mënyrë adekuate për prodhimet për mbrojtjen e bimëve,

24. **"Pajisje për aplikim të prodhimeve"** janë makinat dhe aparatet për shfrytëzimin dhe zbatimin e prodhimeve, duke përfshirë edhe pjesët përbërëse të tyre të cilat ndikojnë mbi precizitetin e zbatimit,

25. **"Prodhim paralel"** është prodhimi identik me prodhimin referent i lejuar në Republikën e Maqedonisë, nga i njëjti prodhues,

26. **"Substanca dhe prodhime shumë helmuese"** janë substancat dhe prodhimet të cilat në sasi të vogla shkaktojnë vdekje ose dëmtim akut ose kronik të shëndetit të njerëzve kur do të gëlltiten, thithen ose absorbohen përmes lëkurës përkatësisht edhe grupe të helmeve, në pajtim me Ligjin për kemikalie,

27. **"Seri"** çdo seri e prodhimit (formulimit) të prodhimit për mbrojtjen e bimëve,

28. **"Organ kompetent"** është Drejtoria fitosanitare për lejimin, kryerjen e detyrave administrative nga sfera e nxjerrjes në treg të prodhimeve për mbrojtjen e bimëve dhe pajisjes për zbatimin e prodhimeve, zbatimin dhe kontrollin e të gjitha aktiviteteve relevante për sigurimin e të gjitha kontakteve të domosdoshme me vendet anëtare të UE, Komisionit Evropian, Trupit evropian për siguri të ushqimit në vendet e treta,

29. **"Principe uniforme"** janë principe të vetme për vlerësim dhe lejen e prodhimit për mbrojtjen e bimëve në pajtim me dispozitat e UE, dhe

30. **"Mbikëqyrje e inspektimit"** është procedura e kontrollit nëse të gjithë personat fizikë dhe juridikë dhe të gjithë trupat tjerë punojnë në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe dispozitat të miratuara në bazë të këtij ligji.

II. LEJIMI I PRODHIMEVE PËR MBROJTJE TË BIMËVE

Përgjithësisht

Neni 3

(1) Prodhimi për mbrojtje të bimëve (në tekstin e mëtutjeshëm: prodhim) nuk mund të prodhohet, nxirret në treg dhe të përdoret në territorin e Republikës së Maqedonisë nëse nuk është i lejuar në pajtim me këtë ligj.

(2) Prodhimi mund të importohet, nxirret në treg në territorin e Republikës së Maqedonisë vetëm nga bartësi i lejes për nxjerrje në treg në pajtim me nenin 8 të këtij ligji, ose në mënyrë përkatëse nga bartësi i lejes së posaçme në pajtim me nenin 15 të këtij ligji, leje për njohje të përbashkët në pajtim me nenin 16 të këtij ligji, leje për hulumtim dhe zhvillim në pajtim me nenin 22 të këtij ligji, ose leje për import të prodhimit paralel në pajtim me nenin 28 të këtij ligji.

(3) Prodhim i cili nuk është lejuar për nxjerrje në treg dhe për përdorim në Republikën e Maqedonisë, mund të jetë prodhuar, magazinuar ose transportuar në/nëpër territorin e Republikës së Maqedonisë nëse i njëjti është i dedikuar të përdoret në vend tjetër me kusht:

1) prodhimi të jetë lejuar në vendin tjetër importues, dhe
2) kërkesat për inspektim të dhëna nga vendi importues për nxjerrje në treg dhe përdorimin e tij të jenë të kënaqura.

(4) Prodhimi duhet doemos të përdoret në mënyrë të rregullt, vetëm në pajtim me kushtet e përcaktuara me leje, në bazë të deklaratës së tij, udhëzimeve dhe sipas rregullave për praktikë të mirë mbrojtëse dhe atje ku është e mundshme, sipas rregullave për mbrojtjen integrale të bimëve.

(5) Substancë aktive nuk mund të plasohet në treg, nëse:

1) nuk është e klasifikuar, e paketuara, deklaruar dhe shënuar në bazë të kushteve të theksuara në lejen, ndërsa në pajtim me këtë ligj, dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji dhe dispozitave relevante të UE, dhe

2) nuk është e dërguar dosje për substancën aktive në bazë të nenit 4 të këtij ligji me deklaratën se substanca aktive është e dedikuar për përdorimin e përcaktuar me nenin 2 pika 1 të këtij ligji. Ky kusht nuk ka të bëjë për substancat aktive të dedikuara për përdorim në bazë të nenit 22 dhe nenit 23 të këtij ligji.

(6) Prodhimi mund të importohet dhe eksportohet vetëm në kalimet kufitare të përcaktuara nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozim të ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Kërkesa për pëlqim të prodhimeve për mbrojtjen e bimëve

Neni 4

(1) Kërkesë për pëlqim të prodhimeve për mbrojtje të bimëve duhet t'i dërgohet Drejtorisë fitosanitare (në tekstin e mëlutjeshëm: Drejtoria) nga personi juridik i cili don ta nxjerrë prodhimin në treg (në tekstin e mëlutjeshëm: kërkuesi).

(2) Kërkuesi mund të jetë prodhues ose person juridik i autorizuar nga ai. Nëse kërkuesi nuk e ka të regjistruar selinë në Republikën e Maqedonisë, ai duhet të autorizojë person juridik i cili ka seli në territorin e Republikës së Maqedonisë (në tekstin e mëlutjeshëm: përfaqësues i autorizuar). Përfaqësuesi i autorizuar do të veprojë në emër të kërkuetit në bazë të autorizimit dhe marrëveshjes për përfaqësim me prodhuesin me marrëveshjen e së cilës vërtetohet edhe sigurimi nga përgjegjësia për dëmin e prodhuesit të shkaktuar në territorin e Republikës së Maqedonisë. Autorizimi zyrtar dhe marrëveshja për përfaqësim duhet të jenë pjesë përbërëse e kërkesës.

(3) Kërkesa për pëlqim duhet të dorëzohet në gjuhën maqedonase.

(4) Kërkuesi është i obliguar që së bashku me kërkesën të dorëzojë:

1) për çdo substancë aktive të përmbajtur në prodhim, dosjen e substancës aktive e cila i plotëson kërkesat e theksuara në nenin 6 të këtij ligji dhe e cila përmban dokumentacion dhe të dhëna për:

1.1 identitetin e substancës aktive duke përfshirë edhe prodhuesin,

1.2 identitetin e prodhuesit,

1.3 vetitë fizike dhe kimike,

1.4 informacione plotësuese për substancën aktive (përdorimi, mënyra e përdorimit, magazinimi, masa të sigurimit dhe ngjashëm),

1.5 metoda analitike,

1.6 studimet toksikologjike dhe metabolike,

1.7 mbetjet e materies aktive në ose te bimët ose prodhimet bimore, ushqimi dhe ushqimi për kafshë,

1.8 rezultatit dhe sjelljen e substancës aktive në mjedisin jetësor,

1.9 hulumtime ekotoksikologjike,

1.10 rezymenë dhe vlerësimin e dokumentacionit dhe të dhënave nga nen pikat 1.6, 1.7, 1.8 dhe 1.9 të këtij neni,

1.11 propozime duke përfshirë edhe arsyetimin për klasifikimin e propozuar dhe për shënimin në bazë të dispozitave për klasifikim, paketim dhe shënimin e substancave të rrezikshme të miratuara në pajtim me dispozitat e UE (simbole, shenja për rrezik, fraza për siguri) dhe neni 25 i këtij ligji.

1.12 dosje nga pika 2 të këtij neni për çdo prodhim reprezentativ për mbrojtjen e bimëve,

1.13 të dhëna tjera, nëse gjatë udhëheqjes së procedurës vlerësohet si e nevojshme.

2) Dosjen për prodhimin e cila i plotëson kërkesat e theksuara në nenin 7 dhe e cila përmban të dhëna dhe dokumentacion për:

2.1 identitetin e prodhimit,

2.2 identitetin e prodhuesit,

2.3 vetitë fizike, kimike dhe teknike të prodhimit,

2.4 të dhënat për përdorimin e prodhimit,

2.5 informacionet plotësuese për prodhimin,

2.6 metodat analitike,

2.7 të dhënat për efikasitetin,

2.8 studime toksikologjike,

2.9 mbetje në ose te bimët e trajtuara ose prodhimet e bimëve, ushqimi dhe ushqimi i kafshëve,

2.10 rezultatit dhe sjelljen e prodhimit në mjedisin jetësor pas përdorimit,

2.11 studimet ekotoksikologjike,

2.12 rezyme dhe vlerësimin e nënplikës 2.7, 2.8, 2.9, 2.10 dhe 2.11 të kësaj pike,

2.13 propozimet, duke përfshirë edhe arsyetimin për klasifikimin dhe shënimin, të propozuar në pajtim me dispozitat e UE (simbol, për rrezik, shenja për rrezik dhe fraza për rrezik),

2.14 të dhënat tjera, nëse gjatë mbajtjes së procedurës vlerësohet si e nevojshme.

(5) Të dhënat nga paragrafi 4 pika 1 nënplika 1.1, 1.2, 1.3, 1.4, 1.5, 1.6, 1.7, 1.8 dhe 1.9 të këtij neni Drejtoria ia dërgon ekspertëve të autorizuar nga fushat përkatëse nga neni 6 paragrafi 4 i këtij ligji me propozim të kërkuetit të pëlqimit.

(6) Rezymenë dhe vlerësimin nga dokumentet dhe të dhënat, ekspertet e autorizuar ia dërgojnë Drejtorisë.

(7) Kërkuesi nuk është i detyruar ta sigurojë dosjen nga paragrafi 4 pika 1 i këtij neni, nëse substanca aktive veç më është përfshirë në Listën Aneks 1 ose Listën nacionale, përveç të dhënave dhe dokumenteve me të cilët identifikohet substanca aktive. Drejtoria duhet të vërtetojë nëse kjo a është në pajtim me kushtet për përfshirjen në Listën Aneks 1 dhe në Listën nacionale dhe substancat aktive nëse nuk dallohen në mënyrë të konsiderueshme në bazë të shkallës e pastërtisë dhe përmbajtjen e papastërtive nga përbërja e substancave aktive që kanë të bëjnë me dosjen e substancave aktive në bazë të të cilave ajo është përfshirë në listën e substancave aktive.

(8) Kërkuesi është i detyruar që të sigurojë, pa kompensim edhe sasi të domosdoshme të mostrave nga prodhimi, substanca aktive ose përbërësit e tjerë të prodhimit, duke përfshirë edhe paketimin në bazë të kërkesave të Drejtorisë, në periudhë dhe vend të cilin ajo do

t'i përcaktojë. Në kërkesë duhet të theksohen metodat që do të përdoren për caktimin e përmbajtjes dhe sasisë së substancave aktive në prodhim dhe, ku është në mënyrë përkatëse, papastërtitë dhe bashkëformuluesit relevantë toksikologjikë dhe ekotoksikologjikë.

(9) Procedurën për përpunimin e kërkesave dhe dokumentacionin më të hollësishëm dhe të dhënat nga paragrafi 4 pika 1 dhe 2 i këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, në pajtim me ministrin e Shëndetësisë, ministrin e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor.

Dosja

Neni 5

(1) Drejtoria është e detyruar të përpilojë dhe ruajë dosje të veçanta për çdo kërkesë në pajtim me kërkesat nga neni 4 paragrafi 4 i këtij ligji i cili do të përfshijë:

1) raportet (rezymetë), vendimet (aktvendimet) të cilat janë të pranuar në procedurën nga vendet anëtare të UE në lidhje me prodhimin, dhe

2) evidencë për vlerësimin e dokumenteve të theksuara në kërkesën, dokumentet e përcaktuara me nenin 13 paragrafi 4 të këtij ligji dhe dokumentet e domosdoshme.

(2) Drejtoria për nevoja zyrtare me kërkesë nga trupat kompetentë, vendet anëtare të UE dhe Komisioni Evropian, mund ta bëjë të kapshme evidencën për vlerësim nga paragrafi 1 pika 2 i këtij neni dhe t'ua sigurojë informacionet e nevojshme që kanë të bëjnë me kërkesën. Gjithashtu me kërkesë të tyre, Drejtoria mund të vërtetojë nëse dosja nga kërkesa e kërkuar është në pajtim me nenin 4 paragrafi 4 i këtij ligji dhe siguron nëse kërkuar e ka siguruar kopjen e dokumentacionit teknik nga neni 19 të këtij ligji.

Vlerësimi i substancave aktive

Neni 6

(1) Vlerësimi i substancave aktive bëhet në bazë të dosjes për substancën aktive nga neni 4 i këtij ligji i cili duhet të përmbajë informacionet dhe dokumentet së paku për një prodhim, i cili e përmban këtë substancë aktive, përveç substancave aktive të përfshira në Aneksin 1.

(2) Procedura dhe vlerësimet e substancave aktive të cilat janë të dedikuara për prodhimin e produkteve ose për përdorim për mbrojtjen e bimëve me qëllim të vërtetohet nëse ata i plotësojnë kërkesat për përfshirje në Listën nacionale të substancave aktive nga neni 18 paragrafi 2 të këtij ligji kryhen nga:

1) Drejtoria si trup zyrtar i emëruar për pranimin e kërkesave, kontrollimin e dokumenteve, evaluimin e dosjes, organizimin e testeve zyrtare me institucione të autorizuar dhe koordinimin me organet kompetente dhe trupat për vlerësimin e substancave aktive, me Komisionin Evropian dhe me trupat kompetentë të vendeve anëtarë të UE për çështjet të lidhura me vlerësime të substancave aktive.

2) Ministria e Shëndetësisë për vlerësimin e rrezikut nga pikëvështrimi i mbrojtjes së shëndetit të njerëzve, vlerësimet toksikologjike dhe klasifikimi i substancave aktive dhe preparateve), dhe

3) Ministria e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor për rezultatin dhe sjelljen e substancës aktive në mjedisin jetësor dhe rezultatin dhe sjelljen e prodhimit në mjedisin jetësor pas përdorimit të tij.

(3) Nëse gjatë vlerësimit të dosjes të theksuar në paragrafin 1 të këtij neni tregohet se janë të domosdoshme informacione plotësuese, Drejtoria mund të kërkojë nga kërkuarësi përkatës përfaqësuesi i tij i autorizuar që të dërgoj informacione të atilla, veçanërisht kur parashihet vendimi i pavoritshëm.

(4) Substancat aktive dhe prodhimi do të vlerësohen, nga ana e ekspertëve të kualifikuar përkatës ose persona juridikë ku janë të punësuar ekspertë të kualifikuar, të autorizuar për bujqësi, pylltari dhe ekonomi të ujërave.

(5) Ekspertët ose personat juridikë nga paragrafi 4 të këtij neni në varshmëri nga sfera e punës i propozon ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, ministri i Shëndetësisë dhe ministri i Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor.

(6) Procedurën për përpunimin e dokumenteve për vlerësimin e substancës aktive, procedurën për vlerësimin e substancave aktive dhe kërkesave për përfshirjen e tyre në Listën nacionale të substancave aktive, i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, në pajtueshmëri me ministrin e Shëndetësisë, ministrin e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor, në pajtim me principet unike.

Procedura për lejimin e prodhimeve

Neni 7

(1) Drejtoria do ta pranojë kërkesën për lejimin e prodhimit, nëse:

1) substanca aktive në prodhimin është përfshirë në Listën Aneks 1 ose Listën nacionale të substancave aktive dhe nëse janë plotësuar kërkesat e përcaktuara me dispozitën në nenin 6 paragrafi 6 të këtij ligji, dhe

2) në njohuritë rrjedhëse shkencore dhe teknike është vërtetuar se nga vlerësimi i dosjes të theksuar në nenin 4 paragrafi 4 pika 2 të këtij ligji kur përdoret në pajtim me nenin 3 paragrafi 4 të këtij ligji, duke pasur parasysh të gjitha kushtet normale nën të cilat mund të përdoret, dhe pasojat nga përdorimi i tij:

2.1 është mjaft efikas,

2.2 nuk ka efekt të papranueshëm për bimët dhe prodhimet bimore,

2.3 nuk shkakton vuajtje dhe dhimbje tek kurrizorët që duhet të kontrollohen,

2.4 nuk shkakton ndikim të dëmshëm mbi shëndetin e njeriut ose të kafshëve drejtpërsëdrejti dhe indirekt (përmes ujit për pije ose përmes ushqimit të kafshëve) ose ujërave nëntokësore,

2.5 nuk ka ndikim të papranueshëm mbi mjedisin jetësor, me çka veçanërisht merret parasysh, si vijon:

- zhvillimi i tij përfundimtar dhe sjellja në mjedisin jetësor, veçanërisht ndotja e ujit duke përfshirë edhe ujin për pije dhe ujërat nëntokësorë, dhe

- ndikimi i tij ndaj llojeve për të cilën ai nuk është i dedikuar,

3) natyra dhe përmbajtja e substancave aktive dhe, ku është në mënyrë përkatëse, në të gjitha papastërtitë e rëndësishme toksikologjike dhe bashkëformuluese ose ekotoksikologjike mund të përcaktohet me metoda të përcaktuara, ose me shfrytëzimin e metodave të dhëna me kërkesën në pajtim me nenin 4 paragrafi (4) pika 2 nën-pika 2.5 i këtij ligji,

4) mbetet e tij të marra nga mënyrat e lejuara të përdorimit, dhe të cilat janë me rëndësi toksikologjike dhe ekotoksikologjike, mund të përcaktohen me metoda përkatëse që janë në përdorim të përgjithshëm,

5) dukuritë e tij fizike dhe kimike janë të përcaktuara dhe llogariten si të pranueshme për qëllimet për përdorim në mënyrë përkatëse dhe magazinim të prodhimit,

6) Niveli maksimal i mbetjeve të përcaktuar në kohë (në tekstin e mëtejshëm NMM) në prodhimet bujqësorë janë të përcaktuara. Në raste kur janë të përcaktuara në UE NMM, Drejtoria do të sigurojë mendim nga komisioni profesional nga neni 24 i këtij ligji se UE NMM të përcaktuara i kënaqin kërkesat në Republikën e Maqedonisë, dhe

7) NMM përkohësisht të vërtetuara me afate përfundimtare të përcaktuara në përdorim nuk tejkalohen.

(2) Si bashkëngjitje kërkesës kërkuarësi do të përfshijë edhe dokumente tjera të përcaktuara me dispozitën nga paragrafi (4) të këtij neni.

(3) Drejtoria mund të ndërpresë procedurën për lejimin e prodhimit nëse, edhe përkundër kërkesës së tij me shkrim, kërkuarësi nuk i dorëzon dokumentet themelore të domosdoshme për lëshimin e lejes në afatin e përcaktuar kohor.

(4) Dokumentet plotësuese në detaje të nevojshme për vlerësim dhe përgatitje të raportit për vlerësim dhe procedurën për vlerësim të prodhimeve nga paragrafi 1 të këtij neni për lëshimin e lejes për prodhimin e përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, në pajtim me ministrin e Shëndetësisë dhe ministrin e Mjedisit Jetësor dhe Planifikim Hapësinor.

(5) Për shkak të harmonizimit me kërkesat e theksuara në paragrafin 1 të këtij neni Drejtoria mund të kërkojë që të gjitha testet dhe analizat të cilat janë dorëzuar të jenë në mënyrë zyrtare të pranueshme, se janë të kryera nën kushtet e bujqësisë, gjendjes shëndetësore të bimëve dhe në mjedisit jetësor, duke përfshirë edhe kushtet klimatike të cilat ekzistojnë në Republikën e Maqedonisë dhe janë relevante për përdorimin e prodhimit për mbrojtjen e bimëve.

(6) Pa marrë parasysh paragrafin 1 dhe 5 të këtij neni, Drejtoria mund të kërkojë që testet dhe analizat të kryhen nga person juridikë ose fizikë të nenit 23 të këtij ligji në Republikën e Maqedonisë për shkak të:

1) kushteve të cilat nuk janë të krahueshme në bujqësi, mbrojtjen e bimëve, kushtet në mjedisin jetësor ose kushtet klimatike,

2) senzitivitetit specifik ekologjik në sfera të caktuara, ose

3) shprehive të ndryshme në ushqimin e popullatës.

(7) Gjithashtu mund të përcaktohen kushte plotësuese në lidhje me përdorimin e prodhimit.

Dhënia e pëlqimit për prodhime

Neni 8

(1) Vërtetimi i kërkesës për kompletim, Drejtoria duhet ta bëjë më së voni për 2 muaj nga data e dorëzimit

(2) Nëse organi kompetent në afatin e përcaktuar në paragrafin (1) të këtij neni nuk e vërteton kërkesën për të qenë komplet do të konsiderohet se kërkesës i është dhënë përgjigje pozitive.

(3) Drejtoria e vlerëson kërkesën e dorëzuar për pëlqim dhe do të japë pëlqimin e prodhimit në bazë të kontrollit të harmonizimit të informacioneve të përfshira në kërkesë dhe dosjes në pajtueshmëri me nenin 7 dhe mendimin nga komisioni profesional i nenit 24 të këtij ligji në afat prej:

-18 muajsh në rast të kërkesës për lejimin e prodhimit i cili përmban substancë aktive të përfshirë në Listën Aneks 1, ose substancë e re aktive e cila është në pajtim me kërkesat për përfshirjen në listë,

-12 muajsh në rast të kërkesës për pëlqimin e prodhimit i cili përmban substancë të vjetër aktive e cila nuk është e përfshirë në Listën Aneks 1, ose në rast të vazhdimit ose plotësimit të pëlqimit të prodhimit, dhe

-2 muajsh në rast të kërkesës për ndryshim dhe plotësim e pëlqimit për prodhimin i cili nuk kërkon vlerësim në pajtim me kërkesat për prodhimin e definuar me nenin 4, 6 dhe 7 të këtij ligji.

(4) Nëse organi kompetent në afatin e përcaktuar në paragrafin (3) alinetë 1, 2 dhe 3 të këtij neni nuk jep pëlqim për prodhimin do të konsiderohet se kërkesës i është dhënë përgjigje pozitive.

(5) Drejtoria në pëlqim i përcakton kushtet për:

1) deklarimin (shënimin) e paketimit të prodhimit, dhe

2) lëshimin në treg dhe përdorimin e prodhimit, duke përfshirë edhe kufizimet e domosdoshme nëse ato janë përcaktuar për preventivë nga efekte të padëshirueshme mbi shëndetin e njeriut dhe të kafshëve dhe efekte të padëshirueshme mbi mjedisin jetësor, ose nëse është e nevojshme të sigurohet plotësimi i kërkesave në pajtim me nenin 7 paragrafi (1) pika 2 nga nënpika 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 dhe 2.5 të këtij ligji.

(6) Drejtoria në pëlqim mund të caktojë se prodhimi mund të përdoret vetëm nga kategori të posaçme të punëtorëve të caktuar me leje të posaçme nga Drejtoria.

(7) Kundër pëlqimit nga paragrafi (2) nga ky nen mund t'i paraqitet ankesë ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(8) Ankesën nuk e shtyn kryerjen e aktvendimit.

Periudha e vlefshmërisë, vazhdimi të vlefshmërisë dhe revizionit të pëlqimit të prodhimeve

Neni 9

(1) Pëlqimi jepet për periudhë deri në 10 vjet pa mos u përjashtuar zbatimi i paragrafit 4 i këtij neni dhe neni 10 i këtij ligji.

(2) Periudha e vlefshmërisë së lejes mund të vazhdohet nëse bartësi i pëlqimit kërkon nga Drejtoria ta vazhdojë periudhën e zgjatjes jo më së voni se 6 muaj para skadimit të vlefshmërisë së pëlqimit. Vazhdimi do të bëhet nëse vërtetohet se kushtet e theksuara në nenin 7 paragrafi (1) i këtij ligji dhe në lejen ende janë të kënaqshme.

(3) Periudha e vlefshmërisë së pëlqimit mund të vazhdohet maksimum për pesë vjet me mundësi për përsëritje.

(4) Pëlqimi mund të revidohet në çdo kohë, nëse ka indikacione se cilado prej kërkesave të theksuara nga neni 7 paragrafi 1 i këtij ligji tani më nuk janë plotësuar. Në atë rast Drejtoria do të kërkojë nga kërkuuesi i pëlqimit ose nga ai të cilit i është lejuar zgjerimi në fushën e zbatimit, në pajtim me nenin 14 të këtij ligji, të dorëzojë informacione plotësuese që janë të domosdoshme për revizion. Në rastë ku është e nevojshme pëlqimi mund të vazhdohet për periudhë të domosdoshme që të kryhet revizioni dhe të sigurohen informacionet plotësuese.

Tërheqja e pëlqimit

Neni 10

(1) Pa mos u përjashtuar zbatimi i pëlqimit të marrë në bazë të nenit 16 të këtij ligji, Drejtoria me aktvendim e tërheq pëlqimin e prodhimit nëse merr informacione dhe vërteton se:

1) kërkesat në pëlqim, të përcaktuara në bazë të këtij ligji nuk janë ose më nuk plotësohen,

2) janë dorëzuar informacione të rrejshme ose të pasakta në bazë të cilës është lëshuar pëlqimi,

3) afati i vlefshmërisë së pëlqimit ka kaluar dhe nuk do të vazhdohet në pajtim me nenin 9 të këtij ligji,

4) me kërkesë të prodhuesit për tërheqje, me çka do t'i theksojë shkaqet për atë, dhe

5) ka vendim të Komisionit Evropian për mospërfshirjen ose mospërfshirjen e substancave aktive të përmbajtura në prodhim nga lista e Aneksit 1.

(2) Shkaqet për tërheqjen e pëlqimit mund të përfshijnë:

1) nëse gjatë kryerjes së kontrollit konstatohet devijim i cili mund të sjellë deri në ndryshime në karakteristikat e prodhimit në krahasim me karakteristikat e përcaktuara me pëlqimin, dhe nëse prodhuesi nuk e mënjanon lëshimin në periudhën e cila është përcaktuar që ta bëjë atë, dhe

2) ekziston dyshim i bazuar se prodhimi mund të shkaktojë ose shkakton pasoja të dëmshme mbi mjedisin jetësor.

(3) Drejtoria doemos duhet që menjëherë ta njoftojë bartësin e pëlqimit dhe të përcaktojë periudhë të tolerancës për mënjanimin, magazinimin, nxjerrjen në treg dhe shfrytëzimin e rezervave ekzistuese të prodhimit me të cilin ka të bëjë tërheqja e pëlqimit.

(4) Kundër aktvendimit nga paragrafi (1) nga ky nen mund t'i paraqitet ankesë ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(5) Ankesa nuk e shtyn zbatimin e aktvendimit.

(6) Nëse bartësi i pëlqimit, para skadimit të vlefshmërisë, vendos që prodhimi më të mos nxirret në treg dhe të përdoret, ai duhet ta informojë Drejtorinë së paku gjashtë muaj para ndërprerjes së nxjerrjes së atij prodhimi në treg dhe të bashkëngjisë arsyetim me kërkesën.

Kontrollimi dhe ndryshimi i pëlqimit

Neni 11

(1) Drejtoria mund të kontrollojë dhe ta ndryshojë pëlqimin me detyrë zyrtare nëse vërtetohet se është e domosdoshme, në bazë të njohurive të reja shkencore teknike, ta ndryshojë mënyrën e përdorimit dhe sasinë e propozuar nga prodhimi.

(2) Drejtoria do ta ndryshojë pëlqimin e prodhimit edhe nëse ajo del nga dispozitat e Komisionit Evropian, që ka të bëjë me kufizimin e përdorimit të substancave aktive të cilat i përmban prodhimi ose ndryshimin e klasifikimit të tij ose shënimin.

(3) Pëlqimi mund të ndryshohet me kërkesë nga bartësi i pëlqimit, por vetëm nëse vërtetohet se plotësohen kërkesat nga paragrafi (1) i nenit 7 të këtij ligji.

(4) Drejtoria mund të kërkojë të dhëna plotësuese, dokumente dhe ekzemplarë të nevojshëm për vlerësimin e arsyes për kryerjen e ndryshimeve të pëlqimit.

(5) Kundër pëlqimit nga paragrafi 1 dhe 2 nga ky nen mund t'i paraqitet ankesë ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(6) Ankesa nuk e shtyn zbatimin e pëlqimit.

Lejimi i prodhimit për një periudhë të përkohshme

Neni 12

(1) Me përjashtim nga neni 7 të këtij ligji, Drejtoria mund të lejojë prodhim që përmban substanca të reja aktive të cilat ende nuk janë përfshirë në Listën Aneks 1 për një periudhë të përkohshme jo më tepër se tre vjet (nga aktvendimi i lëshuar nga ana e Komisionit Evropian për kompletimin e dokumentacionit) nëse vërtetohet se dokumentacioni është komplet dhe i plotëson kërkesat e nevojshme për lejim nga aspekti i përdorimit të propozuar me nenin 7 paragrafi (1) pikat 2, 3, 4, 5, 6 dhe 7 të këtij ligji.

(2) Parashtruesi i kërkesës paraqet deklaratë për kompletimin e dokumentacionit, dokumentacionin për substancën aktive ose substanca dhe për prodhimin në pajtim me nenin 4 të këtij ligji.

(3) Duke i përcjell njohuritë shkencore dhe vlerësimin e të dhënave për substancën aktive dhe prodhimin, dhe nëse me vlefshmërinë nga Komisioni Evropian në mënyrë të njëpasnjëshme është vërtetuar se kjo substancë aktive nuk i plotëson kërkesat për përfshirjen në Listën Aneks 1, Drejtoria e tërheq pëlqimin për një periudhë të përkohshme.

(4) Kundër pëlqimit nga paragrafi 1 dhe 2 nga ky nen mund t'i paraqitet ankesë ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(5) Ankesën nuk e shtyn zbatimin e pëlqimit.

(6) Vlefshmëria e pëlqimit për një periudhë të përkohshme, mund të vazhdohet edhe atë gjithashtu me përsëritjen e vlefshmërisë deri në ditën kur vendimi i Komisionit Evropian që ka të bëjë me përfshirjen ose mospërfshirjen e substancës aktive në Listën Aneks 1, hyn në fuqi.

Masat kalimtare dhe përjashtimet

Neni 13

(1) Drejtoria mund të lejojë lëshimin në treg të prodhimeve që përmbajnë substanca aktive që nuk janë përfshirë në Listën Aneks 1, të cilat kanë qenë të pranishme në treg deri në korrik të vitit 1993, në bazë të procedurës së përcaktuar në pajtim me paragrafin 4 të këtij neni, duke përfshirë edhe kërkesat për të dhënat themelore për lejimin e prodhimeve me substanca të vjetra aktive.

(2) Pëlqimet nga paragrafi (1) i këtij neni do të lëshohen, tërhiqen ose ndryshojnë në mënyrë përkatëse me vendimet e Komisionit Evropian.

(3) Nëse është në rrjedhë revizioni në Komisioni Evropian i prodhimeve që përmbajnë substanca aktive të theksuara në paragrafin (1) të këtij neni, por para se të kryhet

revizioni, pëlqimet do të jepen në bazë të kërkesave të përcaktuara në nenin 7 paragrafi (1) pikat 2, 3, 4, 5, 6 dhe 7 të këtij ligji dhe në bazë të dispozitave nga paragrafi (4) të këtij neni.

(4) Të dhënat e nevojshme, dokumentet dhe procedura për lejimin e prodhimeve nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në pajtim me dispozitat përkatëse të UE.

(5) Zgjidhjet ekzistuese për lejimin e prodhimeve të cilat përmbajnë substanca aktive të cilat nuk janë përfshirë në Listën Aneks 1, janë në fuqi deri në kohën kur Komisioni Evropian do të vendosë që të hiqen ose futen këto substanca aktive në Listën Aneks 1 ose në mënyrë përkatëse në vendimet plotësuese.

(6) Vazhdimi i pëlqimeve për substanca aktive të cilat nuk janë përfshirë në Listën Aneks 1 dhe të cilat nuk janë në revizion në Komisionin Evropian për të cilat procedura për vazhdimin e vlefshmërisë së regjistrimit është në rrjedhë, pëlqimet do të vazhdojnë në bazë të dispozitave nga paragrafi (4) të këtij neni.

(7) Pas përfshirjes në listën e substancave aktive ose të heqjes edhe për substancat aktive të cilat më janë përfshirë në Listën Aneks 1, Drejtoria do të bëjë reregjistrimin e të gjitha pëlqimeve të vlefshme, në afat prej 12 muajsh nga hyrja në fuqi e këtij ligji.

(8) Sasitë e prodhimeve për mbrojtjen e bimëve për prodhim të cilat përmbajnë substanca aktive të përfshira në Listën Aneks 1, ndërsa nuk janë nga prodhuesi i cili e ka paraqitur dhe ka marrë pëlqim nga Drejtoria, do të mund t'i plasojnë në treg në afat prej 24 muajsh me fillimin e zbatimit të këtij ligji. Tërheqja e prodhimeve nga tregu pas skadimit të këtij afati do të jetë në barrë të pronarit.

(9) Të dhënat e nevojshme, dokumentet dhe procedura për reregjistrimin e prodhimeve nga paragrafi (7) të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në pajtim me dispozitat përkatëse të UE.

Zgjerimi i zbatimit

Neni 14

(1) Organet e administratës shtetërore, institucionet shkencore dhe hulumtuese në fushën e bujqësisë dhe pylltarisë, shfrytëzues profesionalë të kualifikuar të prodhimeve ose shoqatat e tyre (në tekstin e mëtejshëm: propozues) mund të kërkojnë zgjerimin e sferës së shfrytëzimit të prodhimit i cili në Republikën e Maqedonisë është lejuar për qëllime të cilat janë të ndryshme nga ata që janë të theksuara në pëlqim.

(2) Drejtoria duhet ta lejojë këtë zgjerim të shfrytëzimit kur kjo është me interes publik, edhe nëse:

1) propozuesi ka dorëzuar dokumentacionin dhe informacionin të nevojshëm për lejimi e fushës së zgjeruar për zbatimin e prodhimit,

2) plotësimi i kërkesës së theksuar në nenin 7 paragrafi (1) pika 2 nën-pikat: 2.1, 2.2, 2.3, 2.4 dhe 2.5 të këtij ligji është dëshmuar me dokumentacion,

3) përdorimi i dedikuar për zgjerim është minor sipas natyrës, dhe

4) shfrytëzuesit nga ana e Drejtorisë janë të informuar plotësisht dhe saktë për zgjerimin e sferës së zbatimit në raport me udhëzimet për përdorimin me deklaram plotësues të prodhimit të lejuar nga Drejtoria.

Pëlqime urgjente ekskluzive

Neni 15

(1) Me përjashtim nga neni 7 të këtij ligji Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, mund të lejojë për një periudhë jo më gjatë se 120 ditë të plasohen në treg dhe të përdoren prodhime, për përdorim të kufizuar dhe të kontrolluar nëse masa e këtillë llogaritet si e

domosdoshme për shkak të rrezikut të paparapare që nuk mund të kontrollohet me prodhime të tjera, ndërsa me mendimin profesional të komisionit për prodhime për mbrojtjen e bimëve nga neni 24 të këtij ligji.

(2) Procedura për lëshim do të fillojë nga ana e trupit zyrtar - Drejtoria me detyrë zyrtare ose me kërkesën e shfrytëzuesit, prodhuesit dhe të shoqatave bujqësore.

(3) Për lejin menjherë do të informohen vendet anëtare të UE dhe Komisionit Evropian.

Njohje reciproke e pëlqimit

Neni 16

(1) Me kërkesën e kërkuarit, i cili kërkesën e ka mbështetur ashtu që mund të krahasohet me dëshmi të dokumentuara Drejtoria së cilës i është paraqitur kërkesa për pëlqim të prodhimit që veç më është lejuar në vendet anëtare të UE mund:

1) të mos kërkojë përtëritjen e testeve tani më të kryera dhe të analizave të lidhura me pëlqimin e prodhimit në atë vend anëtarë të UE, dhe në shkallën deri në të cilën kushtet në bujqësi, pylltari, mbrojtjen e bimëve dhe mjedisit jetësor, duke përfshirë edhe kushtet klimatike që janë të rëndësishme për përdorimin e prodhimit janë të krahasueshme me kushtet në Republikën e Maqedonisë, dhe

2) të japë pëlqim për lëshimin në treg në Republikën e Maqedonisë, nëse prodhimi përmban vetëm substanca aktive të përfshira në Listën Aneks 1 dhe pëlqimin në vendin anëtarë të UE është lëshuar në pajtim me principet unike në pajtim me dispozitat e UE, është në pajtueshmëri me kërkesat e përcaktuara me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji.

(2) Me pëlqimin mund të përcaktohen kushte të posaçme që dalin nga zbatimi i masave tjera, në lidhje me kushtet për lëshimin në treg dhe përdorimin e prodhimit, kurse janë të dedikuara për mbrojtjen e shëndetit të distributorëve të prekur, shfrytëzuesit dhe punëtorët.

(3) Me pëlqimin mund të vërtetohen kufizime të përdorimit, që dalin nga dallimet në mënyrat e ushqimit dhe të cilat janë të domosdoshme që të tejkalohet ekspozimi i shpenzuesve, prodhimeve të trajtuara nga rreziqet nga ndotja e ushqimit që e tejkalon vendosjen e pranueshme ditore të mbetjeve sendore.

(4) Pëlqimi mund të ndryshohet në pajtim me kërkuarin, me kushte të ndryshueshme për përdorim, me qëllim që të theksohen të gjitha kushtet e pakrahasueshme në bujqësi, gjendjen shëndetësore të bimëve ose të mjedisit jetësor duke përfshirë edhe kushtet klimatike që janë të rëndësishme në kuptimin e krahasimit, por me supozim se ato ndryshime janë relevante në raport me qëllimin themelor të prodhimit.

(5) Drejtoria do ta informojë kërkuarin për rastet kur do të kërkojë përsëritjen të testit dhe për rastet në të cilat nuk ka pranuar të lejojë prodhim që tashmë është i lejuar në vendin anëtarë të UE, dhe në raport me të cilin kërkuari jep vërejtje se kushtet në bujqësi, shëndetin e bimëve dhe në mjedisin jetësor, duke përfshirë edhe kushtet klimatike që janë të rëndësishme për përdorimin e prodhimit në regjionet në të cilat është bërë testi ose për të cilin është dhënë pëlqimi, janë krahasuar me ato në Republikën e Maqedonisë.

(6) Drejtoria jep pëlqim për lëshim në treg të prodhimit në Republikën e Maqedonisë ose nuk do të pranojë të japë pëlqim në varshmëri nga pajtueshmëria me mendimin e komisionit profesional nga neni 24 të këtij ligji.

(7) Në rastet kur Drejtoria refuzon të pranojë krahasimin dhe të pranojë teste dhe analiza ose ta lejojë lëshimin e prodhimit në treg në territorin e Republikës së Maqedonisë, merr aktvendim për atë nëse ekziston ose nuk ekziston krahasim dhe, nëse aktvendimi është negativ, në të gjithashtu përcaktohen kushtet për përdorimin nën të cilat moskrahasimi mund të llogaritet si i pavlefshëm. Në procedurën mbahet llogari për problemet e krizës serioze ekologjike që mund të shfaqet në rajone të caktuara në Republikën e Maqedonisë.

(8) Drejtoria menjherë duhet ta informojë bartësin e kërkesës për pëlqimet e refuzuara dhe shkaqet për miratimin e tyre.

(9) Drejtoria mund të lejojë prodhime, tani më të lejuara në vendet anëtare të UE të cilat kanë kushte të krahasueshme bujqësore, shëndetësore dhe të natyrshme në të cilat substanca aktive është përfshirë në Listën Aneks 1 mbi të cilën janë zbatuar principe unike për dhënien e pëlqimit nga ana e vendeve anëtare të UE.

(10) Nëse Drejtoria ka shkaqe të arsyeshme se prodhimi që është lejuar ose duhet të lejohet në pajtim me këtë nen është i rrezikshëm ndaj shëndetit të njeriut ose të kafshëve ose ndaj mjedisit jetësor, përkohësisht mund ta kufizojë ose ndalojë përdorimin dhe/ose lëshimin e prodhimit në treg në territorin e Republikës së Maqedonisë, me çka duhet menjherë ta informojë prodhuesin dhe Komisionin Evropian, duke arsyetuar shkaqet e vendimit.

Informim për efekte të mundshme të dëmshme

Neni 17

(1) Bartësi i pëlqimit të prodhimit, ose i atyre që u është lejuar zgjerimi në sferën e zbatimit të prodhimit, në pajtim me nenin 14 të këtij ligji, janë të detyruar që menjherë ta njoftojnë Drejtorinë për të gjitha informacionet për efektet e rrezikshme potenciale nga cilido prodhim, ose nga mbetjet e substancave aktive mbi shëndetin e njeriut ose të kafshëve ose mbi ujërat nëntokësore, ose për efektet e rrezikshme potenciale që ato mund t'i shkaktojnë mbi mjedisin jetësor.

(2) Drejtoria menjherë duhet t'ua paraqesë informacionet nga paragrafi 1 të këtij neni të gjitha palët e interesuara, vendet anëtare të UE dhe Komisionit Evropian.

Shkëmbimi dhe shpallja të informatave

Neni 18

(1) Drejtoria deri në fund të çdo tremujori të vitit, e informon Komisionin Evropian për pëlqimet e dhëna dhe tërheqjen e prodhimeve, me ç' rast do t'i theksojë të dhënat vijuese:

- 1) emërtimin ose emrin afarist të bartësit të pëlqimit,
- 2) emërtimin tregtar të prodhimit,
- 3) llojin e prodhimit,
- 4) emërtimin dhe përmbajtjen e çdo substance aktive të përmbajtur në prodhim,
- 5) destinimin e paraparë të prodhimit,
- 6) për substancat e reja aktive përkohësisht të përcaktuara të NMM,
- 7) dosja e nevojshme për vlerësim të NMM, dhe
- 8) ku është e rëndësishme shkaqet për tërheqjen e pëlqimit.

(2) Drejtoria përgatit Listën nacionale vjetore të prodhimeve të lejuara dhe substancave aktive dhe e shpall në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

(3) Listën e prodhimeve të lejuara nga paragrafi 1 të këtij neni, Drejtoria ia dërgon Komisionit Evropian, Organizatës evropiane mediterane dhe regjionale për mbrojtjen e bimëve (EPPO) dhe institucioneve tjera relevante regjionale ndërkombëtare.

(4) Listën Aneks 1 të Komisionit Evropian e shpall ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë" si dhe ndryshimet e të njëjtës të cilat do të vijojnë.

Kërkesa në raport me të dhënat dhe mbrojtjen e të dhënave

Neni 19

(1) Me përjashtim nga neni 16 të këtij ligji kërkuari me kërkesën duhet të dorëzojnë dosje për substancën aktive dhe dosjen për prodhimin në bazë të nenit 4 pika 1 dhe 2 të këtij ligji.

(2) Me përjashtim nga paragrafi (1) të këtij neni dhe pa mos hyrë në dispozitat nga paragrafi (3) dhe (4) të këtij neni, kërkuesi nuk është i detyruar të paraqesë informacione që kërkohen në bazë paragrafit (1) të këtij neni për substancën aktive, nëse substanca aktive tani më është përfshirë në listën e substancave aktive, me çka mbahet llogari për kushtet për përfshirjen në listën dhe qenësisht nuk dallohet në bazë të shkallës së pastërtisë dhe natyrën e papastërtive nga përbërja e regjistruar në dosjen e dorëzuar në kërkesën origjinale.

(3) Në procedurën për vlerësimin e dosjes së substancës aktive, Drejtoria dhe institucionet shkencore, dhe personat tjerë juridikë dhe fizikë të përfshirë në procedurë me deklaraten me shkrim do të vërtetojnë se nuk do t'i shfrytëzojnë informatat e theksuara në nenin 4 paragrafi (4) pika 1 të këtij ligji dhe dosja nuk guxon të përdoret në interes të aplikuesve tjerë:

1) përveç nëse bartësi i parë, me shkrim ka deklaruar se ai është pajtuar me shfrytëzimin e kësaj dosje për aplikues të rinj,

2) në periudhë prej 10 vjetësh nga përfshirja e parë e substancave aktive në listën e substancave aktive në rast të lejimit të substancës së re aktive,

3) në periudhë prej 10 vjetësh nga data e lejimit të prodhimit me substancë aktive të caktuar, në rast të substancës së vjetër aktive, ose

4) në periudhë prej 5 vjetësh nga data e lejimit të prodhimit, pas pranimit të informacioneve plotësuese që janë të domosdoshme për përfshirjen e parë në listën e substancave aktive, që janë sjellë që të ndryshohen kushtet ose që të ruhet përfshirja e materies aktive në listën e materies aktive në listën e substancave aktive përveç në periudhën pesëvjeçare nuk skadon para periudhës prej 10 vjetësh të paraparë me alinenë 2 dhe 3 të këtij neni, me çka afati prej 5 vitesh vazhdohet ashtu që do të skadojë në të njëjtën datë si dhe ato afate. Kjo ka të bëjë në rast të ndryshimit të kushteve për përfshirjen e substancës aktive në listë ose vazhdimi i saj për përfshirjen për periudhën prej 5 vjetësh.

(4) Gjatë dhënies së pëlqimit Drejtoria dhe institucionet shkencore si dhe personat tjerë juridikë dhe fizikë të përfshirë në procedurën me deklaraten me shkrim do të vërtetojnë se nuk do t'i shfrytëzojnë informatat e theksuara në nenin 4 paragrafi (4) pika 2 të këtij ligji dhe dosja nuk guxon të jetë përdorur në interes të aplikuesve tjerë:

1) përveç nëse bartësi i parë, me shkrim ka deklaruar se ai është pajtuar me shfrytëzimin e kësaj dosje për aplikues të rinj,

2) për një periudhë prej 10 vjetësh nga pëlqimi i parë i prodhimit në çfarëdo vendi, nëse përfshirja në listën e substancave aktive të çfarëdo substance aktive të cilat janë të përmbajtura në prodhim, i ka paraprirë ky aktvendim, dhe

3) për një periudhë prej 10 vjetësh nga hyrja në fuqi e pëlqimit të parë të prodhimit, nëse pëlqimi i paraprin përfshirjes së çfarëdo substance aktive të përmbajtura në prodhimin në listën e substancave aktive.

(5) Gjatë vlerësimit të kërkesës për pëlqim Drejtoria e informon Komisionin Evropian për rastet kur substanca aktive ka qenë e prodhuar nga prodhues ose të procesit prodhues që dallohen nga ato të përcaktuar në dosjen në bazë të cilës substanca aktive së pari herë ka qenë e përfshirë në listën e substancave aktive.

(6) Drejtoria i dorëzon Komisionit Evropian të gjitha informacionet që kanë të bëjnë me identitetin dhe papastërtitë e substancës aktive.

(7) Me përjashtim nga paragrafi (1) të këtij neni për substanca të vjetra aktive Drejtoria mund t'i zbatojë dispozitat nga ky ligj në raport me të dhënat nëse substancat aktive nuk janë të përfshira në Listën Aneks 1.

Besueshmëria e të dhënave

Neni 20

(1) Drejtoria doemos duhet t'i sigurojë se të gjitha të dhënat e dorëzuara nga ana e kërkuesit duke përfshirë edhe fshehtësitë industriale dhe komerciale do të trajtohen si të besueshme, për çdo kërkues i cili do të ketë:

1) substancë aktive të përfshirë në listën nacionale të substancave aktive, dhe

2) lejimin e prodhimeve, nëse kërkuesi kërkon dhe nëse Drejtoria pranon se kërkesa është e arsyetueshme.

Informacione të pabesueshme janë si vijon:

1) emërtimi dhe përmbajtja e substancës aktive dhe emri i prodhimit,

2) emërtimi i substancave tjera aktive që llogariten si substanca dhe preparate të rrezikshme, në bazë të rregullave për klasifikim, shënimin dhe paketimin e substancave të rrezikshme dhe preparate,

3) të dhëna fizike-kimike që kanë të bëjnë me substancën aktive dhe prodhimin,

4) çfarëdo mënyrash me ndihmën e të cilave substanca aktive ose prodhimi janë të padëmshme,

5) rezulmeja e rezultateve nga testet për vërtetimin e efikasitetit të substancave ose të prodhimit ose të efekteve të tyre të padëmshme ndaj njerëzve, kafshëve, bimëve dhe mjedisit jetësor,

6) metodat rekomanduese dhe masat e sigurisë për zvogëlimin e rrezikut gjatë manipulimit, magazinimi, transporti, ndezja ose të dëmet tjera,

7) metoda për analiza të përcaktuara me nenin 4 paragrafi (4) pika 1 nën pikat 1.4 dhe pika 2 nën pika 2.5 nga i njëjti nen të këtij ligji,

8) metoda për mënjanimin e prodhimit dhe paketimit të tij,

9) procedura për dekontaminim që duhet të përcillen gjatë derdhjes se rastësishme ose rrjedhjes së prodhimit, dhe

10) ndihma e parë dhe tretmani mjekësor që duhen të jepen në rast të lëndimit shëndetësor të fytyrës.

(2) Nëse kërkuesi në mënyrë të njëpasnjëshme inspekton se më parë informacionet e besueshme nuk janë më informacione të besueshme, është i detyruar menjëherë dhe në mënyrë përkatëse ta njoftojë Drejtorinë.

Pengimi i dyfishimit të testeve për kurrizorët

Neni 21

(1) Nëse substanca aktive është përfshirë në Listën Aneks 1, personi juridik i cili me qëllim që të paraqesë ankesë për lejimin për prodhim (në tekstin e mëtutjeshëm: kërkues) doemos duhet që para kryerjes së eksperimenteve të cilat përfshihen kafshë kurrizore, të kërkojë nga Drejtoria informacione:

1) prodhimi i cili është lëndë e kërkesës për leje a është i njëjtë si prodhimi i cili tani është më i lejuar në Republikën e Maqedonisë ose vend anëtare të UE, dhe

2) për emrin dhe adresën e bartësit ose bartësin e pëlqimit të të njëjtit prodhim, dhe në të njëjtën kohë të deklarojë me shkrim se ka qëllim të paraqesë kërkesë për pëlqim dhe se ka qasje deri te dhënat në pajtim me nenin 4 paragrafi 4 të këtij ligji. Drejtoria pasi do ta vërtetojë kërkesën dhe me qëllim që të pengohet dyfishimi i testimit për kafshë kurrizore duhet t'i sigurojë kërkuesit potencial adresën e bartësit të pëlqimit dhe në të njëjtën kohë duhet ta njoftojë bartësin e pëlqimit me adresën e kërkuesit potencial për lejimin e prodhimit të njëjtë.

(2) Bartësi i pëlqimit dhe kërkuesi potencial duhet t'i ndërmarrin të gjitha hapat e nevojshme që të arrijnë marrëveshje që ta ndajnë dosjen, kështu që do t'i iket përsëritjes së testimit të kafshëve kurrizore.

(3) Drejtoria duhet të kërkojë dokument me shkrim, me të cilin vërtetohet se bartësi i pëlqimit dhe kërkuesi potencial kanë arritur marrëveshje që ta ndajnë dosjen. Nëse nuk ekziston pajtueshmëri Drejtoria i përcakton në mënyrë të arsyeshme me harmonizim të drejtat dhe interesin e palëve të prekura.

Leje për hulumtime dhe zhvillim

Neni 22

(1) Çdo eksperiment ose test për hulumtimin ose zhvillim, që përfshin lëshimin e prodhimit të palejuar në mjedisin jetësor dhe prodhimit i cili shfrytëzohet në mënyra të ndryshme nga i cili është lejuar, mund të bëhet në bazë të lejes para fillimit të eksperimentit ose testit për qëllime analizash dhe nën kushte të kontrolluara dhe për sasi të kufizuara dhe sipërfaqe të lëshuara nga Drejtoria. Me lejen përcaktohen sasi, kushtet në të cilën eksperimentet ose testet mund të bëhen, sipërfaqet, personi juridik dhe fizik i cili do t'i bëjë analizat.

(2) Personat fizikë ose juridikë të cilët kanë për qëllim të bëjnë eksperimente ose teste në pajtim me paragrafin (1) të këtij neni, duhet t'i paraqesin kërkesë për leje Drejtorisë dhe dosje që do t'i përmbajë të gjitha informacionet e kapshme me qëllim që të mundësohet të bëhet vlerësimi i efekteve të mundshme mbi shëndetin e njeriut dhe kafshëve ose për ndikimin e mundshëm mbi mjedisin jetësor.

(3) Nëse ekziston besueshmëri, eksperimentet e propozuara ose testet nga paragrafi 1 i këtij neni, të kenë efekte të dëmshme mbi shëndetin e njeriut ose të kafshëve ose të kenë ndikim negativ të padashur mbi mjedisin jetësor, Drejtoria do t'i ndalojë ose do t'i lejojë nën kushte që ajo i konsideron si të domosdoshme që të pengohen këto pasoja.

(4) Kundër pëlqimit nga paragrafi (1) dhe (3) nga ky nen mund t'i paraqitet ankesë ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(5) Ankesa nuk e shtyn zbatimin e aktvendimit.

(6) Dispozitat nga paragrafi (1), (2) dhe (3) të këtij neni nuk zbatohen në eksperimente ose teste qëllimi i të cilëve janë organizmat gjenetikë të modifikuar.

(7) Për qëllimet e këtij neni dhe zbatimin e këtij ligji, organizma gjenetikë të modifikuar do të thotë organizma me përjashtim të njeriut në të cilin materiali gjenetik është ndryshuar në mënyrën e cila nuk ndodh në natyrë me shumëzimin dhe/ose rristurimin e natyrshëm.

(8) Mënyrën dhe procedurën nën të cilat duhet të bëhen eksperimentet ose testet nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni, kushtet hapësinore, kuadroviqe dhe të tjera për personin juridik dhe fizik i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në pajtim me ministrin e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor.

Testi i pranuar zyrtarisht

Neni 23

(1) Institucionet shkencore dhe personat tjerë juridikë dhe fizikë të cilëve Drejtoria, në bazë të kërkesave të tyre, ka lëshuar leje për plotësimin e kushteve nga paragrafi (3) të këtij neni dhe aftësinë për realizimin e këtyre testeve (teksti në vijim: persona të autorizuar) kanë të drejtë të zbatojnë teste zyrtare për efikasitetin e prodhimit në pajtim me paragrafët (5) dhe (6) nga neni 7 të këtij ligji në territorin e Republikës së Maqedonisë.

(2) Drejtoria është kompetente që në bashkëpunim me personat zyrtarë të autorizuar:

1) t'i caktojë suazat për testimin e prodhimit,
2) të kërkojë të dhëna për përgatitjen e testimit të prodhimit dhe për rrjedhën e tij, si dhe të kërkojë dorëzimin e dokumenteve për plotësimin e kushteve për testimin e prodhimeve, dhe

3) të bëjë kontroll ndaj testimit të prodhimit.

(3) Mënyrën dhe procedurën nën të cilët duhet të bëhen testet oficiale nga paragrafi (1) të këtij neni kushtet hapësinore, kuadroviqe dhe kushtet tjera dhe kualifikimi profesional të personave të cilët do ta zbatojnë testin zyrtar të pranuar, i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(4) Metodatat për këto teste duhet të zbatohen në pajtim me standardet e përcaktuara nga Organizata evropiane dhe mesdhetare për mbrojtjen e bimëve (EPPO), praktikën e mirë eksperimentale (GEP) dhe dispozitat tjera adekuatë të UE.

(5) Kundër aktvendimit për refuzimin e kërkesës për lëshimin e lejes nga paragrafi (1) i këtij neni mund t'i paraqitet ankesë ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(6) Ankesa nuk e shtyn zbatimin e vendimit.

Komisioni profesional

Neni 24

(1) Për vërtetimin e punëve profesionale nga sfera e lejimit të prodhimeve, formohet komision profesional nga ekspertë nga sfera e mbrojtjes të bimëve, kimisë, ekotoksikologjisë, toksikologjisë dhe sferave tjera.

(2) Anëtarët e Komisionit nga paragrafi (1) të këtij neni, nuk mund të jenë të lidhur me parashtuesit e kërkesës ose me persona juridikë dhe fizikë, të cilët prodhojnë ose plasojnë prodhime, në kuptimin e kundërshtimit të interesave.

(3) Komisionin profesional me aktvendim e formon ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave me propozimin e ministrit të Shëndetësisë dhe ministrin e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor.

(4) Komisioni profesional është përgjegjës për mendimin e dhënë për dosjen.

(5) Shpenzimet për punën e Komisionit profesional i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozimin e ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave ndërsa sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë për vitin rrjedhës me transferim nga Programi për shëndetin e bimëve.

(6) Rregullat procedurale për punën e Komisionit profesional i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave me pajtim me ministrin e Shëndetësisë dhe ministrin e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor.

III. MANIPULIMI ME PRODHIMET

Paketimi dhe deklarimi i prodhimit

Neni 25

(1) Paketimi dhe deklarimi i prodhimeve duhet të bëhet në pajtim me dispozitat e UE për klasifikimin, shënimin dhe paketimin e substancave të rrezikshme dhe preparateve, me këtë ligj dhe ligjin me të cilin rregullohen substancat e rrezikshme dhe preparatet dhe në pajtim me lejen e lëshuar nga Drejtoria.

(2) Secili paketim i prodhimit për mbrojtjen e bimëve doemos duhet të ketë edhe banderolë - pullë me numër serik të dhënë nga Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave - Drejtoria fitosanitare.

(3) Paketimi i prodhimit doemos duhet t'i tregojnë qartë dhe padyshim të dhënat në gjuhën maqedonase si vijon:

1) emrin tregtar ose shenjë mbrojtëse të prodhimit,

2) emrin dhe adresën e bartësit të lejes dhe numrin e lejes për prodhimin edhe nëse janë më ndryshe emrin dhe adresën e personit cili është i përgjegjshëm për paketimin final dhe deklarim ose për deklarimin final të prodhimit për plasim në treg,

3) emrin dhe sasinë e secilës substancë aktive të shprehur siç është përcaktuar në pajtim me dispozitat e UE për klasifikimin, shënimin dhe paketimin e substancave të rrezikshme ose, nëse nuk është e bashkangjitur në atë emri i tij ISO,

4) nëse emri ISO nuk është i arritshëm, substanca aktive emërohet me shënimin e saj kimik, sipas nomenklaturës së Shoqatës ndërkombëtare për kimi të pastër dhe të zbatuar (IUPAC)

5) sasinë neto të prodhimit të theksuar në njësitë matëse ligjore,

6) numrin serik të formulimit ose mënyrë tjetër për identifikimin e saj,

7) informatat për ndihmë të parë dhe informata tjera të përcaktuara me lejen,

8) natyrën e të gjitha rreziqeve specifike për njerëzit, kafshët ose për mjedisin jetësor, sipas domethënies së frazave standarde të zgjedhura si adekuate, nga ato të përcaktuara me lejen,

9) shënimin sipas shkallës së helmimit (shumë helmues T+),

10) masat e sigurisë së kujdesit për mbrojtjen e njeriut, kafshëve dhe mjedisit jetësor, në formë të frazave standarde (S, R fraza) të zgjedhura siç është adekuate nga ato të caktuara me lejen,

11) llojin e veprimit të prodhimit (insekticid, rregullator për rritje, herbicid dhe tjerë.),

12) tipin e formulimit (prodhimit) (si për shembull pluhur tretës, emulsion të koncentruar),

13) dedikimet për të cilat është lejuar prodhimi për të gjitha kushtet specifike në bujqësinë, pylltarinë, gjendjes shëndetësore të bimëve dhe të mjedisit jetësor, për të cilat prodhimi mund të shfrytëzohet ose ato për të cilët nuk duhet të shfrytëzohet duhet të jetë e shënuar në mënyrë të dukshme,

14) udhëzimet për ta përdorur dhe shkallën e dozimit të shprehura në njësi masë, për secilin përdorim të parashikuara sipas lejes,

15) ku është i nevojshëm intervali i sigurisë ndërmjet zbatimit për secilin lloj të përdorimit, dhe:

- mbjellja ose mbëltimi i kulturës që duhet të mbrohet,
- mbjellja ose mbëltimi i kulturës vijuese, në rotacionin e kulturave,

- qasja e njerëzve ose të kafshëve,

- korrja ose grumbullimi, dhe

- shfrytëzimi ose konsumimi,

16) detajet për fitotoksikimin e mundshëm, për ndjeshmërinë e sojit, dhe të gjithë efektet tjerë të drejtpërdrejta ose të tërthorta negative anësore ndaj bimëve ose ndaj prodhimeve me prejardhje bimore bashkë me intervalet ndërmjet zbatimit dhe mbjelljes dhe mbëltimeve të:

- kulturës lëndore, ose

- kulturës vijuese,

17) nëse janë të bashkangjitura me udhëzim, siç është e parashikuar në paragrafin 3 të këtij neni, ta përmbajë fjalinë "para përdorimit detyrueshëm të respektohet udhëzimi i paraqitur",

18) udhëzimi për shmangien e sigurt të prodhimit ose mbeturinat e saj dhe paketimit të saj, dhe

19) datën e prodhimit dhe afatin e përdorimit.

(4) Drejtoria në lejen mund të lejojë të dhëna të cilat kërkohen në paragrafin (3) pikat 14, 15 dhe 16 të këtij neni të jenë të dhëna në udhëzim të veçantë të bashkangjitura në paketimin nëse hapësira e paketimit nuk është mjaftueshme. Ky udhëzim do të llogaritet si pjesë nga deklarimi i prodhimit. Në paketimin e prodhimit të shënuar si shumë helmuese duhet të shënohet se mund të përdoret vetëm nga kategori të veçanta të shfrytëzuesve në pajtim me nenin 35 të këtij ligji, ky fakt duke përfshirë edhe karakteristikat e kategorive, doemos duhet të jetë i theksuar në paketimin.

(5) Në paketimin e prodhimit nuk guxon që të tregohen indikacionet "johelmuese" "e parrezikshme" ose indikacione tjera të ngjashme. Informata për përdorimin e prodhimit kur janë bletët aktive ose lloje tjera të tërësishme ose kur kulturat janë në lulëzim ose shprehje tjera të ngjashme për mbrojtjen e bletëve ose të llojeve tjera të tërësishme mund të jenë të shënuara në deklaratë, nëse leja ka të bëjë konkret në përdorimin gjatë kohës së sezonit të bletëve dhe paraqet rrezik minimal për ato.

(6) Drejtoria për shkak mbrojtjes të njerëzve, kafshëve ose mjedisit jetësor, mund të kërkon në paketim qartë, padyshim dhe në mënyrë të kuptueshme të jenë të theksuara frazat plotësuese. Për atë duhet që të informohet Komisioni Evropian.

(7) Mënyrën e dhënies, evidentimit për të lëshuarat dhe mënyrën e futjes në paketim të banderolës - pullës i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(8) Shpenzimet për botimin dhe lëshimin e banderolave sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë për vitin rrjedhës me transferim nga Programi për shëndetin e bimëve.

(9) Kushtet më të përafërta për paketimin e prodhimeve, deklarin dhe shënimin e frazave standarde i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në pajtueshmëri me ministrin e Shëndetësisë dhe ministrin e Mjedisit jetësor dhe Planifikimit Hapësinor.

Prodhimi, lëshimi në treg dhe magazinimi i prodhimeve

Neni 26

(1) Prodhimi dhe lëshimi në treg i prodhimeve dhe substancave aktive të cilat janë të kyçura në prodhim, mund të kryejë personi juridik nga neni 4 paragrafi 2 dhe 3 të këtij ligji, prodhimit i cili është lejuar në Republikën e Maqedonisë dhe në qoftë se është i shënuar në regjistrin e personave juridikë për prodhim, lëshim në treg me shumicë dhe me pakicë në dyqane të specializuara të prodhimeve për mbrojtjen e bimëve (teksti në vijim: regjistër).

(2) Personat juridikë të cilët prodhojnë dhe magazinojnë prodhime me qëllim për lëshimin e tyre në treg, janë të obliguar të sigurojnë kushte për:

1) prodhim sipas llojit të prodhimit i cili është i theksuar në kërkesë,

2) magazinim të prodhimeve sipas llojeve të tyre dhe në mënyrë të veçantë nga prodhimet tjera dhe prodhimeve të cilat janë për hedhje si mbeturina dhe nuk është në kontakt me prodhime të cilat mund të ndikojnë në karakteristikat e tyre,

3) magazinim në veçanti të prodhimeve me afat të skaduar të përdorimit dhe sasive të tërhequra,

4) dyqane të specializuara për qarkullim me pakicë për dhënie shfrytëzuesve sipas praktikës së mirë bujqësore,

5) sigurim të personave me arsim adekuat dhe përvojë profesionale sipas llojit të veprimtarisë edhe atë për:

5.1 prodhimtari, kimist ose teknolog dhe specialist sipas mbrojtjes së bimëve, dhe

5.2 nxjerrje në treg me shumicë dhe në dyqane të specializuara (barnatore bujqësore) Inxhinier të diplomuar bujqësor (të gjitha drejtimet – programe shkencore në të cilat janë të kyçura lëndë nga sfera e mbrojtjes së bimëve), dhe

6) plotësimin edhe të kërkesave tjera të përcaktuara me dispozitën nga paragrafi 7 të këtij neni.

(3) Personat juridikë nga paragrafi 1 të këtij neni me kërkesë të tyre Drejtoria i regjistron në regjistër.

(4) Drejtoria me aktvendim i përcakton kushtet të personat juridikë të cilët kanë parashtruar kërkesë për regjistrim në regjistër dhe e mban regjistrin nga paragrafi 1 të këtij neni.

(5) Kundër aktvendimit nga paragrafi (4) të këtij neni mund të parashtrohet ankesë te ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(6) Ankesa nuk e shtyn zbatimin e vendimit.

(7) Kushtet më të përafërta për prodhimin, magazinimin e prodhimeve, nxjerrjen në treg dhe kualifikimin profesional të personave për lëshim në treg dhe udhëheqje me prodhimin dhe formën dhe përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit nga paragrafi (1) të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në pajtim me ministrin e Shëndetësisë dhe ministrin e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor.

Evidenca

Neni 27

(3) Personat juridikë të cilët prodhojnë, nxjerrin në treg dhe magazinon prodhime janë të obliguar të mbajnë evidencë për sasitë e prodhuara, për pranimin dhe dërgesën e prodhimeve, duke përfshirë edhe prodhimet me afat të kaluar të kohëzgjatjes.

(2) Të dhënat nga paragrafi (1) të këtij neni personat juridikë duhet t'i dorëzojnë te Drejtoria më së voni deri në 31 mars vitin e ardhshëm.

(3) Personat juridikë të cilët prodhojnë dhe nxjerrin në treg prodhime të klasifikuara në grupin helmues (rrezik) i shënuar si T+, krahas evidencës nga paragrafi (1) të këtij neni, janë të obliguar t'i mbajnë edhe llojet e evidencës si vijon:

- 1) të dhëna për: emrin e mbrojtur, shfrytëzimin dhe afatin e kohëzgjatjes së prodhimit,
- 2) datën e shitjes së prodhimit,
- 3) sasitë e prodhimeve të shitura,
- 4) për personat juridikë, firmën, selinë e firmës dhe numrin unik tatimor, dhe
- 5) nënshkrimin e dërguesit dhe të pranuesit.

(4) Evidenca mund të mbahet në formë elektronike dhe të shkruar.

(5) Me kërkesë të Drejtorisë personat juridikë janë të obliguar t'i japin për inspektim dhe të dorëzojnë të dhënat nga paragrafët (1) dhe (3) të këtij neni.

(6) Përmbytjen dhe mënyrën e mbajtjes së evidencës nga paragrafët 1 dhe 3 i këtij neni, e përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Importi i prodhimit paralel

Neni 28

(1) Import i prodhimit paralel është importi i prodhimit i cili është i njëjtë me prodhimin e lejuar në Republikën e Maqedonisë (teksti në vijim: prodhim referent)

(2) Prodhimi paralel llogaritet si i njëjtë me prodhimin referent nga prodhuesi i njëjtë sipas:

- 1) emrit të prodhimit referent dhe paralel,
- 2) emrit dhe adresës së bartësve të autorizuar të prodhimit referent,
- 3) numrave të autorizimit (pëlqimet) të prodhimit referent,
- 4) emrit dhe adresës së importuesit të prodhimit paralel,
- 5) përmbytjes së substancës aktive në prodhimin sipas specifikimit i cili vlen për prodhimin referent,
- 6) llojit të formulimit,
- 7) prejardhjes - vendit të prodhimit paralel, dhe
- 8) deklaratës (etiketës) edhe në qoftë se është e domosdoshme, ekzemplarit nga prodhimi i importuar.

(3) Prodhimi paralel mund të importohet vetëm në bazë të lejes së lëshuar nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave me propozim nga Drejtoria, sipas kërkesës së njëhershme nga personi juridik dhe me kushte të cilat kanë të bëjnë me paragrafët (2) dhe (6) të këtij neni.

(4) Kërkesa duhet t'i përmbyjë të dhënat si vijojnë:

1) përshkrimin e problemit i shkaktuar nga organizmat e dëmshme dhe përse prodhimi referent nuk mund të përdoret,

2) sipërfaqen e tokës e cila duhet të trajtohet edhe sasinë e prodhimit paralel të kërkuar në dërgesën e njëhershme, dhe

3) në qoftë se është e mundshme edhe ekzemplarin nga etiketa dhe informata tjera të dobishme për prodhimin të cilin dëshiron ta importojë.

(5) Kërkuesi për lejen e importit të prodhimit paralel doemos duhet të theksojë në kërkesë se ka qëllim të importojë prodhim paralel për nxjerrje në treg për përdorim komercial, dëshmi për origjinalitetin dhe për prejardhjen e prodhimit paralel dhe pajtueshmëri nga prodhuesi (bartësi) i prodhimit referent.

(6) Importi i prodhimit paralel mund të lejohet nëse vjen nga vendi anëtarë i UE ku është e lejuar të nxirret në treg, dhe do të importohet në Republikën e Maqedonisë, në paketim dhe me deklarim, siç janë nxjerrë në treg për shfrytëzuesit nga vendi eksportues në gjuhën maqedonase.

(7) Formën dhe përmbytjen e formularit të kërkesës për leje të importit të prodhimit paralel, kriteret më të përafërta për vlerësim të prodhimit paralel me prodhimin referent, dhe mënyrën e deklarimit (etiketimi) të prodhimit paralel i cili është i dedikuar për përdorim komercial, i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(8) Në qoftë se ndodhin ndryshime në lejen për pëlqimin e prodhimit referent të cilat janë relevante nga aspekti i efikasitetit të tij dhe sigurisë, atëherë Drejtoria do të ngrejë procedurë për ndryshimin e lejes për import të prodhimit paralel në mënyrë të njëjtë.

(9) Përdorimi i prodhimit paralel nuk guxon të dallohet nga kushtet për përdorimin e prodhimit referent të cilat janë përcaktuar me lejen për pëlqim.

(10) Bartësi i lejes për pëlqimin e prodhimit referent, nuk merr pjesë në procedurën e cila ka të bëjë me lejen për import të prodhimit paralel.

(11) Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave do të lëshojë leje sipas kërkesës nga paragrafi 3 të këtij neni më së voni 60 ditë nga fillimi i procedurës.

(12) Nëse organi kompetent në afatin e përcaktuar në paragrafin (11) të këtij neni nuk lëshon leje pas kërkesës, do të konsiderohet se kërkesës i është përgjigjur pozitivisht.

(13) Kundër aktvendimit për refuzimin e kërkesës për dhënie e lejes nga paragrafi 3 të këtij neni mund t'i parashtrohet ankesë në afat prej 15 ditësh Komisionit për zgjidhjen e çështjeve administrative të shkallës së dytë nga sfera e bujqësisë, pylltarisë, ekonomisë së ujërave dhe veterinarisë të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë.

(14) Ankesa nuk e prolongon zbatimin e vendimit.

(15) Dispozitat nga nenet 7, 8 paragrafi 3, 10, 11, 19, 20, 25 dhe 27 të këtij ligji në mënyrë adekuate do të zbatohen.

IV. PRODHIMET TJERA PËR MBROJTJEN E BIMËVE

Të përgjithshme

Neni 29

(1) Prodhimet tjera për mbrojtjen e bimëve përfshijnë prodhime ndihmëse për mbrojtjen e bimëve (teksti në vijim: prodhime ndihmëse) dhe bioagjensë të cilët janë rregulluar me këtë ligj. Këto prodhime për mbrojtjen e bimëve mund të nxirren në treg dhe të shfrytëzohen nëse janë shënuar në regjistrin për prodhime tjera për mbrojtjen e bimëve i cili mbahet në Drejtori. Vetëm personi juridik në bazë të kërkesës së të cilit regjistrimi është bërë në regjistrin, ka të drejtë të nxjerrë prodhime tjera në treg.

(2) Kërkesën për regjistrim në regjistrin e paragrafit (1) të këtij neni duhet t'i parashtrohet Drejtorisë nga prodhuesi ose nga importuesi i cili ka për qëllim ta nxjerrë prodhimin tjetër në treg (teksti në vijim: kërkues). Kushtet nga neni 4 paragrafët (2) dhe (3) të këtij ligji zbatohen për kërkuesin për regjistrim në regjistrin.

(3) Drejtori i Drejtorisë do të miratojë aktvendim, në bazë të kërkesës së parashtruar, për regjistrimin e prodhimeve tjera në regjistrin, nëse kërkesat e përcaktuara me aktvendimin janë plotësuar dhe kërkuesi për regjistrim ka përgatitur deklarata se ky mjete i kënaq kërkesat e veçanta në pajtim me nenin 32 të këtij ligji në rast të prodhimit ndihmës, dhe neni 33 të këtij ligji në rast të bioagjensëve dhe në qoftë se Drejtoria nuk ka konstatuar se deklarata e kërkuesit është e rrejshme.

(4) Kërkuesi për regjistrim të prodhimit tjetër në regjistrin është i obliguar të sigurojë me shpenzim të tij ekzemplarë nga prodhimi tjetër ose bioagjensë, regjistrimi i të cilëve në regjistrin është kërkuar.

(5) Kushtet më të përafërta për kërkesën për regjistrim të prodhimeve tjera në regjistër dhe përmbajtjen e regjistrit i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(6) Drejtoria me aktvendim kryen regjistrimin e prodhimeve tjera në regjistrin nga paragrafi 1 të këtij neni në afat prej 90 ditësh.

(7) Nëse organi kompetent në afatin e përcaktuar në paragrafin (6) të këtij neni nuk lëshon aktvendim për regjistrimin e prodhimeve në regjistër, do të konsiderohet se kërkesës i është përgjigjur pozitivisht.

(8) Nëse Drejtoria vërteton se prodhimet tjera nuk përputhen me kërkesat e përcaktuara në paragrafët (2) dhe (3) të këtij neni do të miratojë aktvendim për refuzimin e kërkesës për shënim në regjistrin ose do të miratojë aktvendim për shlyerje nga regjistri nëse veç është shënuar në të.

(9) Kundër aktvendimeve nga paragrafët (3) dhe (7) të këtij neni mund t'i parashtrohet ankesë ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(10) Ankesa nuk e shtyn zbatimin e vendimit.

(11) Prodhimet tjera të dedikuara ekskluzivisht për qëllime hulumtuese dhe zhvillimore nuk janë lëndë e regjistrimit në regjistër.

(12) Nëse është e nevojshme nga pikëvështrimi i mbrojtjes së shëndetit të njerëzve dhe kafshëve ose të mjedisit jetësor, shfrytëzimi i prodhimeve tjera, Drejtoria me lejen mund:

1) ta kufizojë vlefshmërinë e regjistrimit në regjistër për një periudhë të caktuar,

2) ta kufizojë spektrin e fushës së përdorimit të prodhimeve tjera,

3) të caktojë kushte të veçanta për shfrytëzimin e prodhimeve tjera, ose

4) të përcaktojë informatat me të cilat prodhimet tjera doemos duhet të shënohen.

(13) Drejtoria mund t'i kontrollojë prodhimet tjera në çfarëdo kohe dhe mund të vendosë që deklarimin dhe shfrytëzimin ta ndryshojë nëse ajo është e pashmangshme nga pikëvështrimi i respektimit të dispozitave nga ligjet e Republikës së Maqedonisë, dispozitave të UE, si dhe normave teknike ose njohurive teknike dhe shkencore ekzistuese.

(14) Me kërkesë të bartësit të aktvendimit, të parashtruar së paku dy muaj para ditës kur vlefshmëria e aktvendimit për regjistrim të prodhimeve tjera në regjistër do të skadojë, Drejtoria mund të miratojë aktvendim për vazhdimin e tij.

(15) Në rast të prodhimit ndihmës ose bioagjensët, të cilat përmbajnë organizma të modifikuar gjenetike, këto prodhime mund të të regjistrohen në regjistër vetëm kur kërkuesi do të paraqesë mendim pozitiv nga organi kompetent të lëshuar në pajtim me ligjin.

(16) Shfrytëzimi i prodhimeve tjera për qëllime eksperimentale është i mundshëm nëse:

1) për shfrytëzimin është njoftuar në formë të shkruar Drejtoria jo më vonë se 60 ditë para fillimit të saj, dhe

2) Drejtoria nuk e ka ndaluar përdorimin eksperimental të prodhimeve tjera, edhe atë më së voni dy ditë para fillimit, ose nuk ka përcaktuar kushte të veçanta për këtë shfrytëzim nëse ajo është e pashmangshme për mbrojtjen e shëndetit të njeriut dhe kafshëve, mjedisit jetësor, bimëve dhe prodhimeve bimore.

(17) Njoftimi nga paragrafi (16) pika 1 të këtij neni duhet të përmbajë:

1) identifikimin e njoftuesit (emrin afarist, ose emrin dhe mbiemrin dhe adresën),

2) shënimin e vendit ku do të realizohet përdorimi eksperimental të prodhimeve tjera,

3) përshkrimin e qëllimit, madhësinë dhe mënyrën e përdorimit eksperimental të prodhimeve tjera, dhe

4) dispozitat nga nenet 25, 26 dhe 27 të këtij ligji në mënyrë adekuate do të zbatohen dhe për shfrytëzimin me prodhime ndihmëse.

(18) Dispozitat nga neni 28 të këtij ligji në mënyrë adekuate do të zbatohet gjatë importit të prodhimeve tjera për mbrojtjen e bimëve.

Neni 30

Prodhimet tjera për mbrojtjen e bimëve të nxjerra në treg nga paragrafi 1 neni 29 të këtij ligji doemos duhet të jenë të deklaruara dhe të shënuara me të dhëna të përcaktuara nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 31

Personi të cilit me leje i lejohet regjistrimi në regjistrin e prodhimeve tjera për mbrojtjen e bimëve ndërsa, duhet ta njoftojë Drejtorinë për:

1) të gjitha njohuritë e reja për efektet e dëmshme të mundshme dhe të caktuara nga këto prodhime, dhe

2) ndryshimet e lejes për nxjerrje në treg të këtyre prodhimeve, të cilat janë kryer në vendet anëtare të UE.

Prodhimi ndihmës për mbrojtjen e bimëve

Neni 32

(1) Prodhimi ndihmës është në pajtueshmëri me kërkesat e veçanta nga neni 29 paragrafi 3 të këtij ligji, nëse:

1) nuk ka efekte të dëmshme ndaj bimëve ose prodhimeve bimore me të cilat vjen në kontakt gjatë zbatimit të tij,

2) është efikas nga pikëvështrimi i qëllimit për të cilin është dedikuara,

3) të gjitha komponentët nga të cilat është bërë janë të identifikuar,

4) cilësitë e tij fizike, kimike dhe cilësitë tjera të cilat e konfirmojnë prodhimin e tij standard janë të përcaktuara,

5) nuk e zmadhon rrezikun i cili rrjedh nga përdorimi i prodhimit,

6) përdorimi i tij nuk shkakton efekte të dëmshme ndaj shëndetit të njerëzve, kafshëve dhe ndaj mjedisit jetësor, dhe veçanërisht ujërave nëntokësore, dhe

7) nuk përmban substanca për të cilat është ndaluar prodhimi, importi, dhe nxjerrja në treg në Republikën e Maqedonisë.

(2) Nga pikëvështrimi për mbrojtjen e shëndetit të njerëzve, Drejtoria duhet të sigurojë mendim për kërkesën për regjistrimin e prodhimit ndihmës në regjistrin e prodhimeve tjera për mbrojtjen e bimëve, nga organi kompetent nga sfera e shëndetësisë. Nëse prodhimi ndihmës përmban substanca të cilat tregojnë veprime të dëmshme, ai duhet të jetë lëndë e kualifikimit në pajtim me dispozitat për kualifikim të cilat janë adekuate me dispozitat në UE. Kërkuesi gjatë parashtrimit për regjistrimin e prodhimit ndihmës në regjistër duhet që t'i fusë në kërkesë edhe rezultatet nga kualifikimi.

(3) Nëse prodhimi ndihmës në përmbajtje ka prodhim përcjellës, Drejtoria mund të kërkojë që kërkuesi të fusë në kërkesë, të dhëna dhe dokumente me të cilat do të identifikohet cilësitë dhe efektet me të cilat mund të ndryshohet prodhimi.

Bioagjensët

Neni 33

(1) Bioagjensët do të regjistrohen, nëse janë në pajtueshmëri me kërkesat e veçanta në pajtim me nenin 29 paragrafi 3 të këtij ligji në qoftë se:

1) cilësitë janë vërtetuar nga prodhimi dhe këto cilësi është dëshmuar se do të mbeten konstante në prodhimtari,

2) janë efikase për qëllimet për të cilat janë dedikuara, dhe

3) nuk përmbajnë komponentë të cilët tregojnë efekte negative ndaj shëndetit të njerëzve të cilët nuk mund të jenë të mbrojtur me pajisje adekuate personale për mbrojtje.

(2) Bioagjensët nuk guxojnë të përdoren ndryshe nga ajo që është përcaktuar në aktvendim dhe nga të dhënat me të cilat ato janë të deklaruara, përveç në rast të zbatimit të

zgjeruar të lejuar të përdorimit të prodhimit në pajtim me nenin 14 të këtij ligji ose për përdorim, hulumtim dhe zhvillim në pajtim me nenin 22 të këtij ligji ose për testim në pajtim me nenin 23 të këtij ligji.

(3) Për zbatimin e bioagjensëve në regjistrim dhe deklarim duhet të theksohet si vijon:

1) doza (më e madhe) maksimale të mos tejkalohet dhe intervalet për siguri të përcaktuara në udhëzimet për përdorim nuk guxojnë të shkurtohen,

2) shfrytëzimi nuk guxon të dallohet nga udhëzimi për mbrojtjen e shëndetit të njerëzve dhe kafshëve, ujit, bletëve, organizmave ujore dhe organizmave tokësorë, duke u thirrur në udhëzimet për shfrytëzim dhe kërkesat e përcaktuara me dispozitat nga sfera adekuatë, dhe

3) bimët nga rrethi më i gjerë, jashtë nga vendi të cilit është zbatimi, nuk guxojnë të jenë të dëmtuara.

(4) Shfrytëzimi i bioagjensëve doemos duhet të evidentohet në mënyrën e përcaktuar nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(5) Evidentimi dhe dokumentet duhet që të ruhen së paku 5 vjet.

(6) Me kërkesën e Drejtorisë shfrytëzuesit (sipërmarrësit) përbëjnë dosje dhe janë të obliguar të sigurojnë emra dhe informata për sasinë e bioagjensit të shfrytëzuar në vitin e fundit kalendarik.

Njoftimi dhe obligimi për dokumentim

Neni 34

Sipërmarrësit, përfaqësuesit të cilët importojnë prodhime dhe prodhime tjera, ose i prodhojnë në territorin e Republikës së Maqedonisë janë të obliguar:

1) ta njoftojnë Drejtorinë deri më 31 mars në vitin e ardhshëm, për emrat, dhe sasinë e prodhimit dhe prodhimet tjera të cilat janë nxjerrë në treg në vitin paraprak, dhe

2) t'i japin Drejtorisë, me kërkesën e saj, të dhëna për paketimin si dhe ekzemplarë nga udhëzimi dhe ambalazhi për paketimin e prodhimeve dhe prodhimeve tjera në formë origjinale.

Shfrytëzimi i substancave dhe prodhimeve shumë helmuese (T+)

Neni 35

(1) Substanca dhe prodhime shumë helmuese janë substancat dhe prodhimet të cilat në sasi të vogla shkaktojnë vdekje ose dëmtim akut ose dëmtim kronik të shëndetit të njerëzve kur do të gëlltisnin, thithin ose absorbojnë përmes lëkurës (T+), gjegjësisht dhe grup helmesh, në pajtim me Ligjin për kimikale.

(2) Punë me substanca dhe prodhime shumë helmuese kryejnë persona të autorizuar juridikë të cilët i plotësojnë kushtet e përcaktuara kuadroviqe, organizative, teknike dhe kushtet tjera. Autorizimin e jep ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(3) Kushtet më të përafërta nga paragrafi (2) të këtij neni dhe mënyrën e përdorimit dhe të shfrytëzimit të substancave dhe prodhimeve shumë helmuese i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave me pajtueshmëri me ministrin e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor dhe ministrin e Shëndetësisë.

V. PËRDORIMI

Përdorimi i prodhimeve

Neni 36

(1) Prodhimet duhet që të përdoren sipas të theksuarës në lejen nga neni 3 paragrafi (4) dhe neni 8 të këtij ligji dhe të dhënat nga deklarimi ose sipas përjashtimit për prodhime të cilat kanë: zbatim të zgjeruar në pajtim me nenin 14 të këtij ligji, hulumtim dhe zhvillim në pajtim me nenin 22 të këtij ligji ose për testim zyrtar në pajtim me nenin 23 të këtij ligji.

(2) Gjatë përdorimit të prodhimit veçanërisht duhet:

1) të mos tejkalohet doza maksimale,

2) intervalet për aplikim, të përcaktuara në udhëzimet për përdorim nuk guxojnë të shkurtohen,

3) të respektohen parimet e praktikës së mirë bujqësore dhe nëse është e mundur dhe mbrojtjes integrale,

4) aplikimi i prodhimeve të kryhet me makina dhe aparate të cilat do të sigurojnë zbatim të drejtë,

5) të mos tërhiqet nga udhëzimi për mbrojtjen e shëndetit të njerëzve dhe kafshëve, ujit, bletëve, organizmat ujor dhe organizmat tokësorë, duke u thirrur në udhëzimet për shfrytëzim,

6) bimët nga rrethina më e gjerë, krahas vendit në të cilin kryhet zbatimi, nuk guxojnë të jenë të dëmtuara,

7) prodhimet të cilat sipas lejes janë të shënuara me fraza standarde për rrezik specifik:

- P 50 "shumë toksike për organizma ujorë"

- P 51 "toksike për organizma ujor"

- P 52 "të dëmshme për organizma ujorë", dhe

- P 53 "mund të shkaktojë efekte të këqija afatgjate në mjedisin ujor",

mund të zbatohen vetëm në distancë nga uji në sipërfaqe të cilat do ta përjashtojnë mundësinë prodhimet gjatë përdorimit të bien dhe të shpërndahen me erë në ujë ose më vonë të jenë të çuara me shi në ujë, dhe

8) me ambalazhin nga prodhimet e përdorura, prodhimet e papërdorura të veprojnë në pajtim me dispozitat të cilat e përcaktojnë menaxhimin me mbeturina.

(3) Drejtoria në pajtim me nenin 62 paragrafi 1 pika 13 të këtij ligji organizon edukim të shfrytëzuesve për zbatimin e prodhimeve për mbrojtjen e bimëve.

(4) Shfrytëzuesit të cilët përdorin prodhime janë të obliguar të mbajnë evidencë për secilin trajtim të bimëve dhe të prodhimeve bimore në magazinat. Në evidencën futen të dhëna për llojin dhe sasinë e prodhimit të përdorur, data e pranimi, data e grumbullimit, gjegjësisht korja e bimëve, për shkak të kontrollit nëse respektohet qarkullimi i përcaktuar. Evidenca duhet të ruhet më së paku pesë vjet.

(5) Shfrytëzuesit janë të obliguar që me kërkesë të Drejtorisë të sigurojnë të dhëna për sasinë dhe prejardhjen e prodhimeve të shfrytëzuara në vitin e fundit kalendarik.

(6) NMM të përcaktuara në bimët dhe prodhimeve bimore nuk guxojnë të tejkalohen.

(7) Në qoftë se konfirmohet se janë tejkualuar të NMM të përcaktuar në prodhimet e bimëve dhe prodhimet bimore, të njëjtat do të asgjësohen ose në ndonjë mënyrë tjetër do të pengohet shfrytëzimi i tyre si lloji i produkteve ushqimore për njerëzit ose kafshët.

(8) Edukimin e shfrytëzuesve dhe mënyrën e asgjësimit të ambalazheve dhe manipulimin me prodhimet i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave në pajtueshmëri me ministrin e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor.

VI. MBROJTJA E BLETËVE DHE KAFSHËVE TË EGRA

Kushte për shfrytëzim

Neni 37

(1) Persona juridikë ose fizikë të cilët realizojnë testim me prodhime dhe prodhime tjera në hapësirë (teksti në vijim: realizues i testimit) nuk guxojnë t'i përdorin prodhimet:

1) të cilat sipas lejes janë shënuar si toksike për bletët për veç, në qoftë se i ka njoftuar së paku 48 orë para shfrytëzimit ruajtësit e bletëve ose asociacionin e ruajtësve për bletë dhe organet e njësive të vetadministrimit lokal kompetente për ndërmarrjen e masave për mbrojtjen e bletëve dhe mjeteve për informim publik, dhe

2) shfrytëzimi i të cilit sipas lejes është e rrezikshme ose veçanërisht e rrezikshme për kurrizorët tokësorë, në rrethinë e cila është pjesë nga zona e gjuetisë në qoftë se kopër këtë zbatim nuk është njoftuar shfrytëzuesi gjegjësisht koncesioneri i zonës së gjuetisë, për ndërmarrjen e masave mbrojtëse edhe atë jo më pak se tri ditë para fillimit të zbatimit të prodhimit.

(2) Drejtoria për veterinarin ose Drejtoria fitosanitare, më pak 24 orë para zbatimit për avioaplikim dhe mposhtje të brejtësve në hapësirë, para fillimit të zbatimit të prodhimit për të cilën janë të njoftuar, mund të përcaktojë kushte të veçanta për zbatimin e saj.

(3) Ruajtësit e bletëve janë të obliguar t'i pranojnë masat e përgjithshme për mbrojtjen e bletëve, relevante për kushtet lokale, veçanërisht për vendin e kolonive dhe kullosat të cilat bletët i vizitojnë dhe të sigurojnë informata për rrugët kryesore të fluturimit të bletëve, për kohën e zbatimit të prodhimeve e cila është e rrezikshme për bletët nga shfrytëzuesit dhe trupat kompetentë.

(4) Shfrytëzuesit e zonës së gjuajtjes janë të obliguar t'i pranojnë masat e përgjithshme për mbrojtjen relevante për kushtet lokale veçanërisht për vendet të cilat i vizitojnë kafshët e egra, vendet e dedikuara për ushqimin e kafshëve të egra, llojet e kafshëve të egra, dhe të sigurojnë informata për kohën e zbatimit të prodhimit që do të ishte e dëmshme ose veçanërisht e dëmshme për kurrizorët tokësorë.

(5) Nëse ruajtësi i bletëve zbulon se paraqiten bletë të ngordhura ose shfrytëzuesi i zonës së gjuajtjes ose personi i cili peshkon zbulon se kafshë e egër ka ngordhur ose peshk paraqitet si pasojë nga shfrytëzimi i prodhimit, duhet ta njoftojë Drejtorinë për veterinarin për këtë. Drejtoria për veterinarin në bashkëpunim me Drejtorinë fitosanitare duhet të realizojë hulumtim lokal; nëse ka ndonjë dyshim për shkakun e ngordhjes të cilat janë të lidhura me shfrytëzimin e prodhimit, duhet të sigurojnë ekzemplarë në mënyrë të përcaktuar për analizë nga institucioni - laboratorit e autorizuar dhe të dorëzojnë informata për rezultatet nga hulumtimi nga ruajtësit e bletëve ose shfrytëzuesit e zonës së gjuajtjes ose nga personi juridik për kryerjen e peshkimit. Gjithashtu duhet t'ia dorëzojë dosjen me rezultate për hulumtimin lokal dhe rezultatet nga testimi i ekzemplarit Drejtorisë për veterinarin, Drejtorisë fitosanitare dhe shfrytëzuesit të zonës së gjuajtjes ose bartësit për lejimin e gjuajtjes, nëse personat kanë pasojë të dëmshme nga zbatimi i prodhimit.

(6) Kompensimi i dëmit mund të realizohet sipas dispozitave të përgjithshme për kompensim, vetëm nëse respektohen masat preventive të rekomanduara për mbrojtjen e familjeve të bletëve dhe kafshëve të egra.

(7) Avioaplikimi i prodhimeve të cilat janë toksike për bletët nuk lejohet.

(8) Për avioaplikimin e prodhimeve dhe prodhimeve tjera nga realizuesi i trajtimit ose nga person tjetër i autorizuar nga shfrytëzuesi i fushës, doemos duhet të jepet njoftim te organet e njëjse të vetadministrimit lokal dhe përmes mjeteve për informim publik, së paku 48 orë para fillimit të trajtimit.

(9) Përmbytjen e njoftimit nga paragrafi 1 të këtij neni dhe masat e përgjithshme për mbrojtjen e bletëve, dhe mënyrën e marrjes së ekzemplarit për analizë, i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

VII. PAJISJA PËR APLIKIM

Makinat dhe aparatet

Neni 38

(1) Makinat dhe aparatet për aplikim të prodhimeve për mbrojtjen e bimëve mund të nxirren në treg dhe të shfrytëzohen në qoftë se me përdorimin e parashikuar garantojnë zbatim adekuat të prodhimeve, nuk janë të dëmshme për mjedisin jetësor dhe të punës dhe njerëzve, janë të siguruar me certifikatë për pajtueshmëri dhe i plotësojnë kushtet e theksuara në certifikatë.

(2) Dispozita nga paragrafi 1 të këtij neni nuk ka të bëjë për makinat dhe aparatet të cilat janë:

1) që lëvizin me dorë, ose që lëvizin me motor ose ajër me shtypje, me rezervuar me madhësi prej 20 litra,

2) të dedikuara për qëllime të hulumtimit, zhvillimit ose testimit të prodhimeve, me leje nga Drejtoria, dhe

3) makina dhe aparate tjera krahas atyre të certifikuara nën pikat 1 dhe 2 të këtij paragrafi të përcaktuara nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(3) Makinat dhe aparatet e nxjerra në treg, doemos duhet të jenë të shënuara. Të dhënat i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Regjistri i pajisjeve për aplikim

Neni 39

(1) Makinat dhe aparatet mund të nxirren në treg nga personi juridik i cili ka leje për regjistrimin e makinave dhe aparateve në regjistrin e pajisjeve për aplikim të prodhimeve për mbrojtjen e bimëve (teksti në vijim: regjistër për pajisje).

(2) Kërkesa për regjistrim në regjistrin për pajisje i parashtrohet Drejtorisë nga prodhuesi ose importuesi i cili planifikon t'i nxjerrë në treg të njëjtat (teksti në vijim: kërkesi).

(3) Të drejtën për regjistrim në regjistrin për pajisje e kanë persona juridikë dhe fizikë me seli gjegjësisht me vendbanim në Republikën e Maqedonisë ose personi i huaj juridik përmes personit të autorizuar juridik në Republikën e Maqedonisë.

(4) Në bazë të kërkesës, dokumentacionit të dorëzuar dhe të dhënave për përputhshmërinë e makinave dhe aparateve me kërkesat e përcaktuara teknike dhe teknologjike, ekspertizave - testimit të kryer të makinave dhe aparateve, Drejtoria miraton aktvendim për regjistrimin në regjistrin për pajisje dhe certifikatë për pajtueshmëri.

(5) Ekspertizën e kërkesave teknike dhe teknologjike dhe testimin e makinave dhe aparateve i kryen person juridik i cili ka marrë shërbim publik ose autorizim në pajtim me nenet 50 dhe 55 të këtij ligji nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave. Personi juridik pas testimit kontrollues të kryer lëshon dokument për funksionalitetin e makinave dhe aparateve.

(6) Personi juridik i cili e kryen testimin kontrollues duhet të mbajë evidencë për testimin e makinave dhe aparateve dhe rregullisht ta informojë Drejtorinë.

(7) Drejtoria është e obliguar që kërkesën për regjistrim të makinave dhe aparateve në regjistrin për pajisje ta zgjidhë në periudhë prej 90 ditësh nga fillimi i procedurës dhe të lëshojë aktvendim për regjistrimin në regjistrin për pajisje. Afati i vlefshmërisë së regjistrimit në regjistrin për pajisje është minimum 5 vjet.

(8) Nëse organi kompetent në afatin e përcaktuar në paragrafin (7) të këtij neni nuk lëshon aktvendim për regjistrim në regjistrin për pajisje do të konsiderohet se pozitivisht i është përgjigjur kërkesës.

(9) Nëse Drejtoria gjen mospajtim, mospërputhshmëri ndërmjet makinave dhe aparateve dhe kërkesave të theksuara në regjistrin për pajisje ose nëse kërkesi nuk i plotëson kërkesat nga paragrafi 4 të këtij neni, atëherë lëshon aktvendim për refuzimin e kërkesës për regjistrimin e makinave dhe aparateve në regjistrin për pajisje ose aktvendim për fshirjen e makinave dhe aparateve nga regjistri i pajisjeve nëse veç janë regjistruar.

(10) Nëse është e nevojshme për shkak të mbrojtjes së shëndetit të njerëzve dhe kafshëve ose mjedisit jetësor në lidhje me zbatimin e makinave dhe aparateve Drejtoria mund të vendosë:

1) ta kufizojë zbatimin e regjistrit për pajisje me lëshimin e aktvendimit për regjistrim së periudhës të kufizuar kohore pa hy në paragrafin 5 të këtij neni,

2) të kufizojë rrethinën ku do të përdoren makinat dhe aparatet,

3) të definojë kushte të veçanta për shfrytëzimin e makinave dhe aparateve, ose

4) të përcaktojë të dhëna të cilat do të duhet të shënohen në makinat dhe aparatet.

(11) Kërkesat teknologjike dhe teknike, përmbajtjen e dokumenteve për funksionalitetin e makinave dhe aparateve, i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Evidenca dhe informimi

Neni 40

Personi juridik bartës i aktvendimit për regjistrimin e makinave dhe aparateve në regjistrin për pajisje, duhet të mbajë evidencë dhe ta informojë në mënyrë të shkruar Drejtorinë për:

- 1) makinat dhe aparatet e blera dhe të shitura,
- 2) të dhënat për personin të cilit i janë të shitura makinat dhe aparatet,
- 3) konstatimet e reja për mangësitë potenciale dhe të zbuluara, dhe
- 4) ndryshimin në konstruksionin e makinave dhe aparateve të cilat mund të kenë ndikim ndaj zbatimit të prodhimit.

Vazhdimi i vlefshmërisë dhe testimi kontrollues

Neni 41

(1) Sipas kërkesës së parashtruar së paku 2 muaj para skadimit të aktvendimit për regjistrimin e makinave dhe aparateve në regjistrin për pajisje, Drejtoria e vazhdon vlefshmërinë e regjistrimit për periudhën prej 5 vjetësh për çka është e nevojshme që makinat dhe aparatet të kalojnë nëpër testimin kontrollues.

(2) Testimet kontrolluese realizohen në intervale të përcaktuara me dispozitën nga paragrafi (5) të këtij neni ose në afat të caktuar me testimin kontrollues, nëse është e nevojshme për shmangien e defekteve të zbuluara gjatë testimit kontrollues të makinave dhe aparateve. Testimi kontrollues përfshin testimin për funksionalitetin e makinave dhe aparateve, zbatimin e drejtë të prodhimeve në pajtim me kërkesat teknologjike me dispozitën e paragrafit (5) të këtij neni.

(3) Testimin kontrollues e kryen personi juridik i cili ka marrë leje gjegjësisht autorizim në pajtim me nenet 50 dhe 55 të këtij ligji nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave. Personi juridik pas testimit kontrollues të kryer lëshon dokument për funksionalitetin e makinave dhe aparateve.

2) Personi juridik i cili e kryen testimin kontrollues duhet të mbajë evidencë për testimin e makinave dhe aparateve dhe për atë rregullisht ta informon Drejtorinë.

2) Kërkesat teknologjike, intervale për testimin kontrollues, përmbajtjen e dokumentit për funksionalitetin e makinave dhe aparateve, formularin e evidencës dhe mënyrën për vazhdimin e vlefshmërisë së regjistrimit në regjistrin për pajisje për aplikim të prodhimeve për mbrojtjen e bimëve, i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Importi i makinave dhe aparateve për aplikimin e prodhimeve

Neni 42

(1) Lejohet importi vetëm për makina dhe aparate të cilat posedojnë certifikatë ose leje nga organ kompetent. Në qoftë se nuk është parashikuar ndryshe me marrëveshje ndërkombëtare ose bilaterale, makinat dhe aparatet të cilat nuk posedojnë certifikatë të tillë ose leje nuk mund të importohet, për veç për ieksporto ose transit.

(2) Kushtet më të përafërta për import të makinave dhe aparateve i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(3) Me përjashtim të dispozitës nga paragrafi 1 të këtij neni, ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, mund të caktojë se nuk është e nevojshme certifikata ose leja për lloje të caktuara makinash dhe aparatesh, për dedikim të caktuar dhe me kushte të caktuara.

VIII. SHËRBIMET PUBLIKE NË SFERËN E PRODHIMEVE DHE PAJISJES PËR ZBATIMIN E PRODHIMEVE

Shërbimet publike – definicioni

Neni 43

Shërbimet publike nga sfera e prodhimeve dhe pajisjes për zbatimin e prodhimeve (teksti në vijim: “Shërbim publik”) përfshin aktivitetet profesionale nga sfera e lejimit dhe nxjerrjes në treg dhe përdorimi i prodhimeve, si dhe aktivitetet profesionale nga sfera e pajisjes për aplikim të prodhimeve.

Format e shërbimeve publike

Neni 44

Shërbimet publike nga sfera e prodhimeve dhe pajisjeve mund të kryejnë:

- 2) institucione publike dhe persona tjerë juridikë,
- 2) persona fizikë,
- 3) shoqata të qytetarëve, dhe
- 4) njësi të vetadministrimit lokal.

Kushtet për dhënien e shërbimeve publike

Neni 45

Subjektet nga neni 44 të këtij ligji që të mund të kryejnë shërbime publike nga sfera e prodhimeve dhe pajisjeve duhet të plotësojnë kushte adekuate në lidhje me hapësirat dhe pajisje të parashikuara me këtë ligj.

Personat të cilët japin shërbime publike

Neni 46

2) Të drejtë për kryerjen e punëve profesionale të dhënies së shërbimit publik në sferën e prodhimeve dhe pajisjeve, kanë vetëm persona me arsim sipëror – Fakultet për shkencë bujqësore dhe ushqim ose fakultetin përkatës të pylltarisë, drejtime të cilat janë dëgjuar si lëndë nga sfera e mbrojtjes së bimëve të kualifikuara profesionalisht për kryerjen e shërbimit të caktuar publik.

(2) Kushtet më të përafërta në pikëpamje të kualifikimit profesional, pajisjen, objektet dhe kërkesat tjera, të cilat duhet t'i plotësojë personi për dhënien e shërbimit publik nga sfera e prodhimeve dhe pajisjeve, i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Aktivitetet profesionale

Neni 47

Aktivitetet profesionale nga sfera e lejimit, nxjerrjes në treg dhe përdorimi i prodhimeve përfshijnë:

- 1) aktivitetet nga sfera e testimit dhe vlerësim të prodhimeve në procedurën e lejimit,
- 2) hulumtimet laboratorike të prodhimeve,
- 3) monitorimin e mbetjeve të prodhimit në ose të bimëve ose prodhimeve bimore në lidhje me përdorimi e drejtë të prodhimeve në prodhimtarinë primare,
- 4) ekspertizën profesionale të dhënë si përkrahje për marrjen e vendimeve nga ana e Drejtorisë,
- 5) zbatimin e aktivitetëve hulumtuese dhe zhvillimore,
- 6) krijimin dhe vendosjen e procedurave të reja të praktikës së mirë mbrojtëse dhe praktikës së mirë bujqësore,
- 7) vendosjen e standardeve evropiane në sferën e testeve biologjike për efikasitetin e prodhimeve,

8) aktivitetet e lidhura me edukimin e personave përgjegjës për nxjerrjen e prodhimeve dhe shfrytëzuesit e prodhimit,

9) bashkëpunimin gjatë vendosjes, zhvillimit dhe vendosjes së sistemit informativ,

10) kontrollin profesional mbi prodhimin, ripaketimin e prodhimit dhe mbikualitetin e përcaktuar të prodhimit dhe prodhimeve ndihmëse, dhe

11) aktivitetet tjera nga sfera e prodhimeve.

Aktivitetet profesionale nga sfera e pajisjeve

Neni 48

Aktivitete profesionale nga sfera e pajisjeve përfshijnë:

1) ekspertizën profesionale dhe testimin për dhënien e lejes dhe certifikatës,

2) aktivitetet e lidhura me edukimin,

3) bashkëpunimin gjatë vendosjes, zhvillimit dhe vendosjes së sistemit informativ,

4) zbatimin e aktiviteteve hulumtuese dhe zhvillimore, dhe

5) kryerjen e detyrave tjera nga sfera e pajisjeve.

Obligimet

Neni 49

2) Dhënësit e shërbimeve publike në sferën e prodhimeve për mbrojtjen e bimëve dhe pajisjeve kanë obligime si vijon:

2) zbatimin e përhershëm dhe në vazhdimësi të aktivitetit dhe shërbimeve në pajtim me marrëveshjen me Drejtorinë,

2) dhënien e shërbimeve sipas programit të përcaktuar paraprakisht, dhe

3) dhënien e shërbimeve sipas qëllimeve të përcaktuar paraprakisht.

(2) Në qoftë se dhënësi i shërbimit publik ose personi i autorizuar juridik nuk i jep shërbim publik personit të cilit është i obliguar t'i japë, ose nuk jep shërbim sipas qëllimeve të përcaktuara dhe kushteve tjera të parashikuara, shfrytëzuesi i shërbimit mund të kërkojë nga Drejtoria ajo të vendos për të drejtën e tij dhe t'i urdhërojë atij i cili jep shërbim publik që ta japë shërbimin publik dhënësit tjetër sipas kushteve të njëjta dhe sipas qëllimeve të kontraktuara.

Lejet

Neni 50

(1) Drejtoria lëshon leje për dhënien e shërbimeve publike nga sfera e prodhimeve dhe pajisjeve në bazë të konkursit publik cili shpallet në më së paku dy gazeta ditore.

Konkursi publik përmban të dhëna për:

1) llojin e shërbimit publik për të cilin jepet leja,

2) fillimin dhe kohëzgjatjen e lejes,

3) kushtet të cilat duhet të jenë të plotësuara nga ana e subjektit të cilit i jepet leja,

4) të dhënat e detyrueshme të fletëparaqitjes,

5) kriteret për zgjedhje,

6) afatin kohor për lëshimin e lejes,

7) personin për kontakt për sigurimin e informatave në lidhje me përmbajtjen e konkursit publik,

8) datën, vendin dhe kohën e hapjes së fletëparaqitjes së konkursit, dhe

9) mënyrën e informimit të kandidatëve për zgjedhjen e kryer.

(2) Procedurën e hapjes dhe vlerësimit të ofertave e zbaton Komisioni i formuar nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(3) Përfaqësues të autorizuar të ofertuesve mund të jenë të pranishëm në hapjen e fletëparaqitjeve.

(4) Ofertat të cilat do të parashtrohen pas afatit të përcaktuar nuk do të shikohen.

(5) Ofertat jo të plota mund të kompletohen në afat prej 8 ditësh nga pranimi i njoftimit për nevojën e kompletimit të kërkesës, ndërsa në të kundërtën oferta nuk do të shikohet.

(6) Leja për dhënien e shërbimit publik jepet në formë të aktvendimit.

(7) Kundër aktvendimit nga paragrafi 6 të këtij neni pala e pakënaqur ka të drejtë ankese te Komisioni për vendimmarrje në shkallë të dytë në punët administrative nga sfera e bujqësisë, pylltarisë, ekonomisë së ujërave dhe veterinarisë të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë.

Marrëveshjet

Neni 51

(1) Subjektet të cilat kanë marrë leje për kryerjen e shërbimeve publike nga sfera e prodhimeve dhe pajisjeve, lidhin marrëveshje me ministrin e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(2) Marrëveshja nga paragrafi (1) të këtij neni lidhet në formë të shkruar dhe veçanërisht përmban të dhëna për:

1) dhënësit e shërbimeve dhe personat profesionalë të cilët e realizojnë shërbimin,

2) shërbimet nga sfera e prodhimeve dhe pajisjeve,

3) regjion në të cilin dhënësi i shërbimit doemos duhet të japë shërbime publike nga sfera e prodhimeve dhe pajisjeve,

4) mënyrën dhe kushtet për zbatimin e shërbimeve të përcaktuara me marrëveshjen,

5) të drejtat, obligimet dhe përgjegjësitë e dhënësit të shërbimeve,

6) kohën dhe mënyrën e realizimit të shërbimeve,

7) Fillimi dhe kohëzgjatja e lejes,

8) burimet e financimit,

9) kontrollin e kryerjes së shërbimeve,

10) pushimin e vlefshmërisë së lejes,

11) shkaqet për prishjen e marrëveshjes; dhe

12) periudhën prishjes së marrëveshjes.

Financimi i shërbimeve publike

Neni 52

Shërbimet publike nga neni 47 i këtij ligji nga sfera e prodhimeve, dhe neni 48 i këtij ligji nga sfera e pajisjes, do të financohen nga:

1) hyrjet e veta të realizuara me arkëtimin e çmimit të shërbimeve të dhëna,

2) mjetet e Buxhetit të Republikës së Maqedonisë për vitin rrjedhës, të siguruara me transferim për financimin e Programit për shëndetin e bimëve, dhe

3) donacionet, huat dhe burimet e tjera.

Çmimet e shërbimeve publike

Neni 53

(1) Shfrytëzuesit e shërbimeve publike nga sfera e prodhimeve dhe pajisjes, pjesërisht ose tërësisht do ta paguajnë çmimin e shërbimeve të caktuara, ndërsa disa shërbime mund të jenë edhe pa pagesë.

(2) Lartësinë e çmimeve të shërbimeve, pjesën që e paguan shfrytëzuesit dhe kriteret në bazë të së cilave përcaktohet lartësia e çmimeve të shërbimeve, i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Kontrolli i realizimit të shërbimeve publike

Neni 54

(1) Kontrollin ndaj realizimit të shërbimeve publike e kryen Drejtoria, në pajtim me këtë ligj, ndërsa shërbimet publike nga sfera e pylltarisë do t'i kryejë në pajtim me këtë ligj dhe dispozitat nga sfera e pylltarisë.

(2) Punët profesionale lidhur me kontrollin e kryerjes së shërbimeve publike nga paragrafi 1 i këtij neni, Drejtoria mund t'ua besojë personave juridikë ose fizikë, të cilët janë të kualifikuar për kryerjen e atyre punëve.

(3) Kushtet për kualifikimin profesional të personave nga paragrafi 2 i këtij neni, më afërsisht i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(4) Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, me aktvendim që do të botohet në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë", do t'i përcaktojë personat juridikë dhe fizikë nga paragrafi 2 i këtij neni dhe do të lidhë marrëveshje me të njëjtit për rregullimin e marrëdhënieve të ndërsjella.

(5) Mbikëqyrjen inspektuese të shërbimeve publike, e kryen inspektori fitosanitar.

IX. AUTORIZIMET PUBLIKE

Autorizimet publike

Neni 55

(1) Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, u jep autorizime publike personave juridikë dhe fizikë, të cilët i plotësojnë kushtet në aspektin e kuadrit profesional, lokaleve dhe kapaciteteve teknike, për detyrat e përcaktuara në nenin 62, paragrafi (1) pikat 3, 4, 5, 6 dhe 7 të këtij ligji.

(2) Në aspektin e kuadrit profesional, të njëjtit duhet të kenë të punësuar së paku një person, me së paku arsimim sipëror nga sfera e shkencave bujqësore, dega për mbrojtjen e bimëve, ose specializimin nga sfera e mbrojtjes së bimëve, dhe për sferën e pylltarisë ta kenë të punësuar së paku një person, me së paku arsimim sipëror nga sfera e shkencave të pylltarisë dhe specializimin nga sfera e mbrojtjes së bimëve, me përvojë pune prej së paku tre vjetësh.

(3) Punët nga sfera e mbrojtjes së bimëve në pylltari, të përcaktuara në nenin 62 paragrafi (1) pikat 3, 4, 5, 6 dhe 7 të këtij ligji, i kryejnë personat e përcaktuar me këtë ligj dhe dispozitat nga sfera e mbrojtjes së pyjeve.

(4) Kushtet më të afërta nga paragrafi (10) i këtij neni lidhur me lokalët dhe pajisjen, i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(5) Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, me aktvendim lëshon autorizim publik për kryerjen e detyrave nga paragrafi 1 dhe 3 të këtij neni, në bazë të konkursit publik, që shpallet në së paku dy gazeta ditore.

(6) Kundër aktvendimit nga paragrafi (5) i këtij neni, pala e pakënaqur ka të drejtë ankese, të paraqitur në Komisionin për vendimmarrje në shkallë të dytë, në punë administrative nga sfera e bujqësisë, pylltarisë, ekonomisë së ujërave dhe veterinarisë të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë.

(7) Bartësit e autorizimeve publike janë përgjegjës para Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave për realizimin e detyrave për të cilat u janë lëshuar autorizimet publike.

(8) Autorizimi hiqet nëse bartësi i autorizimit publik, më tej nuk i plotëson kushtet e përcaktuara me këtë ligj.

(9) Mjetet për zbatimin e autorizimeve publike sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë për vitin rrjedhës, me transferim nga Programi për shëndetin e bimëve.

(10) Kontrollin ndaj realizimit të shërbimeve publike e kryen Drejtoria në pajtim me këtë ligj, ndërsa shërbimet publike nga sfera e pylltarisë do t'i kryejë në pajtim me këtë ligj dhe dispozitat nga sfera e pylltarisë.

(11) Punët profesionale lidhur me kontrollin e kryerjes së shërbimeve publike nga paragrafi 1 i këtij neni, Drejtoria mund t'ua besojë personave juridikë ose fizikë, të cilët janë të kualifikuar për kryerjen e atyre punëve.

(12) Kushtet për kualifikimin profesional të personave nga paragrafi 11 i këtij neni, më afërsisht i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(13) Ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, me aktvendim që do të botohet në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë", do t'i përcaktojë personat juridikë dhe fizikë nga paragrafi (11) i këtij neni, dhe do të lidhë marrëveshje me të njëjtit për rregullimin e marrëdhënieve të ndërsjella.

(14) Mbikëqyrjen inspektuese të shërbimeve publike, e kryen inspektori fitosanitar.

Këshilli Profesional

Neni 56

(1) Për këshillim, dhënien e propozim-masave që kanë të bëjnë me mbrojtjen e shtetit nga futja dhe përdorimi i agjensëve të caktuar të dëmshëm, prodhimeve dhe pajisjes për aplikim, formohet Këshilli profesional nga ekspertë të sferave të mbrojtjes së bimëve, mekanizmit, kimisë, ekotoksikologjisë dhe toksikologjisë.

(2) Këshillin Profesional me aktvendim e formon ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, me propozimin e ministrit të Shëndetësisë dhe ministrit të Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor, ndërsa sipas sferës së tyre të punës.

(3) Këshilli Profesional jep mendime, sugjerime dhe propozon masa që kanë të bëjnë me:

1) mbrojtjen nga futja, prodhimi, nxjerrja në treg dhe përdorimi i substancave të dëmshme aktive dhe prodhimeve për mbrojtjen e bimëve,

2) pajisjen për aplikimin e prodhimeve për mbrojtje,

3) minimizimin e rrezikut, që ka të bëjë me masat për përdorimin e prodhimeve për mbrojtjen e bimëve,

4) përparësitë në hulumtim,

5) vendosjen e kontakteve ndërkombëtare, dhe

6) për çështje të tjera me rëndësi.

(4) Këshilli Profesional për punën e vet jep raporte sipas nevojës dhe me kërkesën e ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, ndërsa së paku një herë në vit në fund të vitit, me propozim-masa për pengimin e pasojave të caktuara.

(5) Mënyrën dhe principet për punën e Këshillit Profesional, i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(6) Shpenzimet për punën e Këshillit Profesional, i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozimin e ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, ndërsa mjetet sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë për vitin rrjedhës, me transferim nga Programi për shëndetin e bimëve.

X. SHPENZIMET

Shpenzimet

Neni 57

(1) Për kryerjen e veprimeve të caktuara nga ky ligj, paguhen shpenzimet për:

1) lejin e prodhimeve, i paguan parashtuesi i kërkesës ose bartësi i lejes,

2) lëshimin e certifikatës për pajisje, i paguan prodhuesi ose importuesi,

3) testimin kontrollues të pajisjes, i paguan pronari që e shfrytëzon pajisjen,

4) analizën e bimëve ose prodhimeve bimore për përmbajtjen e mbetjeve nga prodhimet gjatë mbikëqyrjes inspektuese, i paguan shfrytëzuesi i prodhimeve, ndërsa nëse i njëjti nuk është i njohur, atëherë pronari i bimëve ose prodhimeve bimore, kur mbetjet e prodhimeve i tejkalojnë vlerat e përcaktuara të mbetjeve nga prodhimet,

5) analizën e tokës dhe objekteve të tjera gjatë mbikëqyrjes inspektuese të shfrytëzimit të prodhimeve ose substancave aktive, i paguan pronari i truallit, nëse konfirmohet shfrytëzimi i prodhimeve në mënyrë të ndaluar ose të parregullt,

6) analizën e bimëve dhe objekteve të tjera gjatë inspektimit të shfrytëzimit të prodhimeve në mënyrë të parregullt, e kryer me kërkesën e konsumatorit, i paguan shfrytëzuesi i prodhimeve, kur mbetet nga prodhimet i tejkalojnë NMM e përcaktuara, ose kur do të përcaktohen mbetet e prodhimeve të bimëve në të cilat prodhime nuk është aplikuar, në të kundërtën, konsumatori që ka kërkuar inspektim,

7) analizën e prodhimeve gjatë mbikëqyrjes inspektuese, i paguan pronari i lejes së prodhimit, në rastet kur ato prodhime nuk u përgjigjen kushteve të përcaktuara në leje, dhe

8) testimin e pajisjes për aplikimin e prodhimeve gjatë mbikëqyrjes inspektuese, i paguan prodhuesi ose importuesi, nëse konfirmohet se pajisja nuk i plotëson kushtet nga certifikata.

(2) Lartësinë e shpenzimeve nga paragrafi 1 pika 1, 2 dhe 3 e këtij neni, e përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, dhe janë hyrje e personit juridik që ka marrë leje përkatësisht autorizim, në pajtim me nenin 6, 50 dhe 55 të këtij ligji, nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(3) Shpenzimet nga paragrafi (1) pikat 4, 5, 6, 7 dhe 8 të këtij neni, nëse rezultatet janë sipas rregullës, janë shpenzime reale të procedurës dhe janë në llogari të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë – Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

XI. TË DHËNAT

Marrja dhe shfrytëzimi i të dhënave

Neni 58

(1) Për qëllime të udhëheqjes dhe mirëmbajtjes së bazave të të dhënave dhe kontrollit ndaj nxjerrjes në treg të prodhimeve, Drejtoria mund t'i marrë dhe shfrytëzojë të dhënat që ruhen në kuadër të bazave të të dhënave të shënuara në këtë nen, nga organet kompetente shtetërore, institucionet dhe shërbimet publike, poseduesit e lejeve dhe personat e tjerë të autorizuar, më saktësisht të dhënat nga:

1) bazat e të dhënave nga sfera e substancave dhe preparateve të rrezikshme,

2) bazat e të dhënave për ndotjen e trullit dhe sipërfaqeve me ujë,

3) bazat e të dhënave për ujin dhe rajonet e rëndësishme ekologjike,

4) baza e të dhënave nga libri publik (numri i ngastrës, kufijtë e ngastrës, sipërfaqja, pronari, shfrytëzuesi etj.) dhe

5) të dhënat themelore nga evidenca e qytetarëve të Republikës së Maqedonisë (numri unik amë, emri, mbiemri dhe adresa), të domosdoshme për mirëmbajtjen e bazave të veta të të dhënave.

(2) Në pajtim me kompetencën e vet, Drejtoria do t'i lidhë bazat e veta të të dhënave me të gjitha bazat e të dhënave, që i ruan Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(3) Drejtoria mund t'i kumtojë të dhënat nga regjistrat e vet dhe bazat e të dhënave të organeve dhe trupave të tjerë shtetërorë, dhe organeve të njëjësive të vetadministrimit lokal, nëse të njëjtat janë të domosdoshme për kryerjen e aktiviteteve të përcaktuara juridikisht, si dhe të institucioneve publike përgjegjëse për grumbullimin e të dhënave për lëndë helmuese akute dhe efektet të tjera nga substancat aktive, si dhe të personave të tjerë të autorizuar juridikë dhe atyre që ofrojnë shërbime publike, nëse ato janë të nevojshme për kryerjen e aktiviteteve nga Drejtoria.

(4) Të dhënat që konsiderohen si të besueshme dhe sekrete sipas këtij ligji, ose shfrytëzimi i të cilave është i kufizuar me ligje të tjera për qëllime statistikore, tatimore dhe qëllime të tjera, nuk guxojnë të kumtohen.

(5) Të dhënat nga paragrafi (1) i këtij neni, që janë të përcaktuara si të dhëna personale, mund të kumtohen nga ata që i mirëmbajnë bazat e të dhënave, në pajtim me rregullat për mbrojtjen e të dhënave personale.

(6) Ata që i mirëmbajnë bazat e të dhënave, pa pagesë duhet të kumtojnë të dhëna, ndërsa do të paguhën vetëm shpenzimet e drejtpërdrejta materiale për ekzemplarë dhe procese plotësuese.

(7) Bazat e të dhënave që i ka krijuar dhe i mirëmban Drejtoria sipas këtij ligji, dhe të dhënat që do t'i shfrytëzojë nga poseduesit e të dhënave, do të financohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë, me transferim nga Programi për shëndetin e bimëve.

(8) Mënyrën e lidhjes së të dhënave me bazat e tjera të të dhënave, dhe mënyrën e marrjes së të dhënave nga bazat e tjera të të dhënave, e përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, në pajtim me ministrin e Shëndetësisë, ministrin e Mbrojtjes së Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor.

Këmbimi ndërkombëtar i të dhënave

Neni 59

(1) Drejtoria në nivel ndërkombëtar do të këmbëjë të dhëna për prodhimet e lejuara për ndalimet, ndërprerjen ose kufizimin e shfrytëzimit.

(2) Informatat do të përfshijnë:

1) emrin e prodhuesit ose bartësit të lejes,

2) emrin mbrojtës të prodhimit,

3) cilësitë fizike dhe kimike të prodhimit,

4) emrin dhe përmbytjen e substancave aktive që i përmban prodhimi, dhe dedikimin,

5) NMM e përkohshme nga prodhimet në bimë, nëse të njëjtat ende nuk janë të përcaktuara me NMM të UE-së,

6) në rastin e tërheqjes së lejes, shkaqet e tërheqjes, dhe

7) të dhënat e nevojshme për vlerësimin e NMM nga prodhimet në bimë.

(3) Lista e prodhimeve të lejuara në Republikën e Maqedonisë, këmbëhet në nivel ndërkombëtar një herë në vit. Me këtë rast do të respektohen Rregullat e vendeve anëtare të UE-së dhe Kodeksi për sjellje, për nxjerrje në treg dhe aplikimin e prodhimeve për mbrojtjen e bimëve, dhe prodhimeve për mposhtjen e dëmtuesve, të Organizatës për ushqim dhe bujqësi të Kombeve të Bashkuara (FUT).

XII. KOMPETENCAT E ORGANEVE SHTETËRORE

Ministria

Neni 60

Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, e propozon dhe e realizon politikën e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë në sferën e prodhimeve për mbrojtjen e bimëve dhe pajisjes për aplikim.

Ministri

Neni 61

Për qëllimet e zbatimit të këtij ligji, zhvillimin dhe mbrojtjen nga përdorimi i prodhimeve dhe pajisjes, ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, mund:

1) të lejojë personat fizikë ose juridikë që të kryejnë aktivitete të caktuara profesionale fitosanitare nga sfera e tyre me kërkesën e tyre, në kushte të përcaktuara me këtë ligj,

2) të lejojë personat juridikë që të realizojnë hulumtimet dhe zhvillimin e metodave dhe sistemeve të reja për mbrojtjen e bimëve, dhe të definojë rregullat për kujdesin fitosanitar, në sferën e hulumtimit dhe zhvillimit,

3) të formojë Komitetin këshillëdhënës si trup këshillues, i përbërë nga ekspertë të lartë, në sferën e mbrojtjes së bimëve në bujqësi dhe pylltari, toksikologji dhe mbrojtjen e mjedisit jetësor,

4) të formojë komisionin profesional nga neni 24 i këtij ligji, dhe

5) të kryejë edhe punë të tjera të përcaktuara me këtë ligj.

Drejtoria

Neni 62

(1) Drejtoria është kompetente për kryerjen e detyrave dhe autorizimeve sipas këtij ligji, si vijojnë:

1) zbatimin e procedurës për lejimin e prodhimeve dhe prodhimeve ndihmëse, regjistrimin në regjistrin e pajisjes për aplikim,

2) përpilimin e rregullave dhe mbajtjen e kujdesit për implementimin e tyre, përgatitjen e konkurseve publike, lidhjen e marrëveshjeve për ofrimin e shërbimeve publike, sipas këtij ligji,

3) mbikëqyrjen nga sfera e përdorimit të prodhimeve për konfirmimin e rezistencës, efikasitetit, fitotoksitetit të bimëve ose prodhimeve bimore nga shfrytëzimi i prodhimeve, nxjerrjes në treg,

4) miratimin e programeve lidhur me masat për përdorimin e rregullt të prodhimeve, futjen e principeve të praktikës së mirë bujqësore,

5) përcaktimin e NMM të përkohshme për kombinime prodhimesh/kulturash, për të cilat ende nuk ka NMM të UE, në bazë të praktikës së mirë bujqësore,

6) përcaktimin e NMM të përkohshme për kombinime substancash/prodhimesh aktive që janë me prejardhje shtazore, për të cilat ende nuk ka NMM të UE, në bazë të mbetjeve të pritura në ushqimin e kafshëve, dhe përcjelljen deri në Drejtorinë e Veterinarisë dhe Ministrinë e Shëndetësisë për vlerësimin e mëtejshëm të rrezikut,

7) përgatitjen e programit vjetor për mbikëqyrje dhe kontroll të prodhimeve të shfrytëzuara, për mbrojtjen e bimëve të prodhimit primar,

8) përgatitjen e programit vjetor për mbikëqyrje dhe kontroll të kualitetit, dhe deklarimin e prodhimeve për mbrojtjen e bimëve,

9) koordinimin e punës dhe bashkëpunimit në aspektin e lejimit të prodhimeve dhe pajisjes me organet e tjera kompetente,

10) përcaktimin e kushteve për regjistrim në regjistrin nga neni 26 paragrafi (4) të këtij ligji, mbajtjen e regjistrave, evidencës dhe listave,

11) prezantimin e Republikës së Maqedonisë para organizatave/trupave ndërkombëtare nga sfera e prodhimeve për mbrojtjen e bimëve dhe mbetjeve të tyre,

12) vendosjen e sistemit informativ, grumbullimin, përpunimin, ndërmjetësimin dhe ruajtjen e të dhënave dhe udhëheqjen me sistemin informativ,

13) organizimin e edukimit të personelit dhe të gjithë të përfshirë në nxjerrjen në treg, shfrytëzimin e prodhimeve dhe botimin e publikimeve dhe udhëzimeve,

14) kryerjen e aktivitetëve të tjera të caktuara nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, dhe

15) kontrollin ndaj punës profesionale të personave juridikë që e kryejnë prodhimin, testimeve zyrtare, analizave, nxjerrjen në tregun e prodhimeve me shumicë dhe të personave fizikë të përfshirë në vlerësimet e dosjeve të substancave dhe prodhimeve aktive.

(2) Kontrollin nga pika 14 nga paragrafi (1) i këtij neni Drejtoria e kryen përmes komisionit nga ekspertë dhe punëtorë shkencorë të sferës përkatëse, të formuar nga drejtori dhe Drejtoria.

(3) Për kontrollin e kryer ndaj punës profesionale, komisioni paraqet raport në Drejtori për gjendjen e konfirmuar dhe parregullsitë, me propozim-masa dhe afate për zbatimin e masave për mënjanimin e parregullsive.

(4) Drejtori do ta ndalojë nxjerrjen e prodhimit në treg dhe kryerjen e veprimtarisë, nëse në bazë të raportit për mbikëqyrjen e kryer ndaj punës profesionale, konstatohet se:

1) nuk janë zbatuar masat në afatin e caktuar me raport,

2) janë konstatuar lëshime që mund të sjellin ndryshimin e karakteristikave të prodhimit të lejuar, në krahasim me kushtet e dhëna me lejimin, dhe

3) mangësitë e konfirmuara në kryerjen e veprimtarisë, janë të natyrës së atillë që mund të shkaktojnë pasoja të dëmshme ose rrezik për jetën ose shëndetin e njerëzve, përkatësisht kafshëve dhe mjedisit jetësor.

(5) Drejtoria gjithashtu ka të drejtë që të kryejë kontrollin e personave sipërmarrës, të cilët e kryejnë ripaketimin dhe rietiketimin e prodhimit, duke e kryer atë në territorin e Republikës së Maqedonisë. Edhe për gjendjen dhe parregullsitë e konfirmuara, Drejtori i Drejtorisë merr aktvendim.

(6) Pala e pakënaqur ka të drejtë t'i paraqesë ankesë kundër aktvendimit nga paragrafi 4 dhe 5 i këtij neni, ministrit.

(7) Ankesa e paraqitur kundër aktvendimit nga paragrafi 4 dhe 5 të këtij neni, nuk e prolongon përmbarimin e aktvendimit.

(8) Bartësi i lejes është i obliguar që me kërkesën e Drejtorisë, të dorëzojë ekzemplarë nga prodhimi, që do t'u përgjigjen numrit të prodhimitarisë (serive) së prodhimit, në Republikën e Maqedonisë me shpenzimet e veta. Nëse pas procedurës së zbatuar të kontrollit ose analizave, rezultatet tregojnë se prodhimet janë në rregull, shpenzimet janë në llogari të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

XIII. MBIKËQYRJA

Neni 63

(1) Mbikëqyrjen ndaj zbatimit të dispozitave të këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji, e kryen Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(2) Mbikëqyrjen ndaj zbatimit të autorizimeve publike të përcaktuara me këtë ligj, e kryen Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave përmes Drejtorisë fitosanitare.

(3) Mbikëqyrjen inspektuese ndaj zbatimit të këtij ligji dhe të dispozitave të tjera të miratuara në bazë të këtij ligji, nga ana e personave juridikë dhe fizikë, institucionet dhe personat e tjerë juridikë ndaj zbatimit të masave të cilat dalin nga ky ligj, e kryejnë:

1) Drejtoria fitosanitare përmes inspektorëve fitosanitarë, dhe

2) Inspektorati shtetëror i bujqësisë, përmes inspektorëve të bujqësisë.

(4) Punët nga kompetenca e inspektorit fitosanitar, të përcaktuara me këtë ligj, mbikëqyrjen ndaj zbatimit të këtij ligji dhe të dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji, mund t'i kryejnë edhe personat e autorizuar nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Mbikëqyrja inspektuese dhe dokumentet e identifikimit

Neni 64

Inspektori kompetent doemos duhet të posedojë dokumente për identifikim gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese.

Autorizimet e inspektorit fitosanitar

Neni 65

(1) në bazë të këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji, inspektori fitosanitar ka të drejtë dhe obligim që:

1) të ndalojë përdorimin e prodhimeve dhe prodhimeve të tjera, nëse ato nuk janë të deklaruara, dhe nuk përdoren sipas kushteve në leje,

2) të ndalojë përdorimin e prodhimeve që janë të dëmshme për bletët, nëse shfrytëzuesi dhe ruajtësi i bletëve kanë vepruar në pajtim me nenin 38 të këtij ligji,

3) të urdhërojë masa përkatëse, nëse me analiza zyrtare konfirmohet se janë tejkaluar NMM nga prodhimet në bimë ose prodhime bimore, para nxjerrjes së prodhimit në treg,

4) të ndalojë analizat zyrtare para se të jenë plotësuar paraprakisht kushtet në leje për kryerje, ose kushtet e tjera të përcaktuara me këtë ligj dhe dispozitat e nxjerra nga i njëjti,

5) të marrë prova nga bimët, prodhimet bimore, përzierje për trajtim, prodhime dhe prova të tjera të domosdoshme për kontroll, se prodhimi është përdorur pa parregullsi dhe NMM të papranuara,

6) t'i propozojë Drejtorisë tërheqjen e lejes për përdorimin e prodhimit në treg, ose të tjera, në procesin e aplikimit edhe të prodhuesi i prodhimeve,

7) përkohësisht të ndalojë përdorimin e prodhimeve ose të prodhimeve të tjera në fushë, përkohësisht serive të tyre, për të cilat do të dyshojë se janë në gjendje të parregullt, derisa me analizë nuk konfirmohet parregullsia e tyre,

8) përkohësisht të ndalojë përdorimin e prodhimeve ose prodhimeve të tjera, që nuk kanë banderollë – shenjë,

9) të sekuestrojë prodhimin në gjendje të parregullt ose prodhimet e tjera, në procesin e aplikimit,

10) të sekuestrojë prodhimin ose prodhimet e tjera që nuk kanë banderollë – shenjë nga prodhuesi, ose nëse e konstaton në procesin e aplikimit,

11) të urdhërojë tërheqjen e prodhimit në gjendje të parregullt ose prodhimeve të tjera, në procesin e aplikimit edhe të prodhuesi i prodhimeve, deri në marrjen e rezultateve nga analiza,

12) të urdhërojë tërheqjen e prodhimit në gjendje të parregullt ose prodhimeve të tjera, në procesin e aplikimit edhe të prodhuesi i prodhimeve që nuk kanë banderollë - shenjë,

13) të marrë prova nga prodhimet për mbrojtje, prodhimet e tjera dhe prova të tjera të domosdoshme, për kontrollin e prodhimit nëse u përgjigjet cilësive dhe veprimit të deklaruar, pastërtisë së deklaruar të substancës aktive në procesin e aplikimit edhe të prodhuesi i prodhimeve,

14) të kryejë kontrollin gjatë importit të prodhimeve për mbrojtje dhe prodhimeve të tjera në vendkalimin kufitar, lidhur me atë nëse posedon leje, afatin e përdorimit, deklarimin, shënimin dhe paketimin, në pajtim me këtë ligj,

15) ta heqë nga tregu pajisjen për aplikimin e prodhimeve, dhe të urdhërojë verifikimin e përshtatshmërisë së saj me certifikatën,

16) të ndalojë nxjerrjen në treg të pajisjes për përdorimin e prodhimeve, nëse e njëjta nuk posedon certifikatë përkatëse, ose nuk është në pajtim me certifikatën,

17) të konfirmojë nëse kryerësit e shërbimeve publike dhe të autorizimeve publike sipas këtij ligji, i plotësojnë kushtet ose punojnë sipas këtij ligji, në pajtim me marrëveshjen ose autorizimin, dhe të urdhërojë mënjanimin e mangësive, dhe

18) të urdhërojë edhe masa të tjera dhe të përcaktojnë afate për zbatimin e tyre për harmonizimin e punës së personave juridikë, që e kryejnë prodhimtarinë e prodhimeve për mbrojtjen e bimëve, ose të cilët nxjerrin në treg prodhime për mbrojtjen e bimëve, me këtë ligj dhe dispozitat e nxjerra në bazë të këtij ligji.

(2) Të ngritë procedurë penale ose për kundërvajtje kundër personave juridikë dhe fizikë, para organeve kompetente me rastin e cenimit të dispozitave të këtij ligji dhe ligji tjetër.

Masat e inspektorit fitosanitar

Neni 66

Inspektori fitosanitar ka të drejtë dhe obligim që krahas masave nga neni 65 i këtij ligji, personit juridik t'i kumtojë edhe ndalimin e kryerjes së veprimtarisë në kohëzgjatje prej 90 ditësh, nëse:

1) prodhon prodhime ndërsa nuk ka leje për kryerjen e asaj veprimtarie, si dhe ta ndalojë përdorimin e objektit sipas kushteve të përcaktuara, në pajtim me këtë ligj,

2) prodhon prodhime, si dhe ta ndalojë përdorimin e objektit në të cilin kryhet prodhohen prodhime, nëse konfirmon mangësi lidhur me hapësirën, pajisjen, personelin, përkohësisht kryerjen e veprimtarisë për shkak të së cilës mund të vijë deri te pasojat e dëmshme për shëndetin e njerëzve, përkohësisht kafshëve, deri në mënjanimin e mangësive në afatin e caktuar,

3) në prodhimin e prodhimeve dhe prodhimeve të tjera, përdor substanca dhe materie për të cilat paraprakisht nuk është siguruar certifikata për kualitetin e përcaktuar, përkohësisht përdor substanca dhe materie jo kualitative ose të falsifikuara,

4) testimet zyrtare, analizat laboratorike të prodhimeve dhe prodhimeve të tjera nuk i kryen sipas kushteve, standardeve dhe metodave të përcaktuara nga ky ligj,

5) përdor prodhime në gjendje të parregullt dhe prodhime të tjera,

6) e bën lëshimin e prodhimeve në treg, në kundërshtim me çmimet e përcaktuara nga Drejtoria,

7) prodhon, magazinon prodhime, ndërsa nuk i plotësojnë kushte nga ky ligj, dhe

8) nuk e lejon inspektimin e inspektorit, ose nuk i jep të dhënat e nevojshme, mostrat dhe materialet me të cilat disponon, ose në mënyrë tjetër e pengon, ose pamundëson mbikëqyrjen inspektuese.

Autorizimet e inspektorit të bujqësisë

Neni 67

(1) Në bazë të këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji, inspektori i bujqësisë ka të drejtë dhe obligim që:

1) të ndalojë lëshimin e prodhimeve në treg dhe prodhimeve të tjera, si dhe ta ndalojë përdorimin e objektit, në të cilin kryhet veprimtaria e nxjerrjes së prodhimeve dhe prodhimeve të tjera, në rast se nuk ka leje për kryerjen e asaj veprimtarie, sipas kushteve të përcaktuara me këtë ligj,

2) të ndalojë nxjerrjen e prodhimeve dhe prodhimeve të tjera, si dhe ta ndalojë përdorimin e objektit në të cilin kryhet veprimtaria e nxjerrjes së prodhimeve në rast se konfirmon mangësi lidhur me hapësirën, pajisjen, personelin, përkohësisht kryerjen e veprimtarisë për shkak të së cilës mund të vijë deri te pasojat e dëmshme për shëndetin e njerëzve përkohësisht kafshëve, deri në mënjanimin e mangësive në afatin e caktuar,

3) të ndalojë nxjerrjen dhe përdorimin në treg të prodhimeve dhe prodhimeve të tjera nëse të njëjtat nuk janë të lejuara, janë të ndaluara, janë me afat të skaduar të vlefshmërisë, sipas dispozitave të këtij ligji,

4) të ndalojë nxjerrjen në treg ose përdorimin e prodhimeve dhe prodhimeve të tjera, nëse ato prodhime, nuk janë në pajtim me lejen, lidhur me: paketimin, deklarimin, shënimin, udhëzimin për përdorim, përbërjen fizike dhe kimike, pastërtinë e substancës aktive etj.,

5) të ndalojë përkohësisht nxjerrjen në treg të prodhimeve ose prodhimeve të tjera, që nuk kanë banderollë – shenjë,

6) të ndalojë përkohësisht nxjerrjen e prodhimeve ose edhe prodhimeve të tjera në treg, përkohësisht serive të tyre për të cilat do të dyshojë se janë në gjendje të parregullt, derisa me analizë nuk konfirmohet parregullsia e tyre,

7) të sekuestrojë prodhime për mbrojtje, ose edhe prodhime të tjera që plasohen në treg, ndërsa nuk kanë banderollë – shenjë,

8) të sekuestrojë prodhime për mbrojtje ose edhe prodhime të tjera që plasohen në treg, në kushte që nuk u përgjigjen kushteve të përcaktuara me këtë ligj, dhe dispozitat e nxjerra në bazë të këtij ligji,

9) t'i propozojë Drejtorisë tërheqjen e lejes për përdorimin dhe nxjerrjen e prodhimit në treg, ose prodhimeve të tjera, kur është konstatuar parregullsi në nxjerrjen në treg,

10) të sekuestrojnë prodhimin ose prodhime të tjera, që janë me afat të skaduar të përdorimit, nuk janë në paketimin origjinal nga prodhuesi, si dhe nëse udhëzimi për përdorim dhe deklarata nuk janë në pajtim me lejen për nxjerrjen e prodhimeve, dhe nuk janë të botuara në gjuhën maqedonase, si dhe nëse nuk janë të shënuara në mënyrë përkatëse, sipas shkallës së helmit, kur është konstatuar parregullsi në nxjerrjen në treg,

11) të urdhërojnë tërheqjen e prodhimit në gjendje të parregullt ose prodhimeve të tjera me parregullsi të konstatuara në nxjerrjen në treg, dhe

12) të urdhërojnë edhe masa të tjera dhe të përcaktojnë afate për zbatimin e tyre, për harmonizimin e punës së personave juridikë, që plasojnë në treg prodhime për mbrojtjen e bimëve, me këtë ligj dhe dispozitat e nxjerrja në bazë të këtij ligji.

(2) Të ngritë procedurë penale ose për kundërvajtje kundër personave juridikë dhe fizikë para organeve kompetente në rastin e cenimit të dispozitave të këtij ligji dhe ligjit tjetër.

Masat e inspektorit të bujqësisë

Neni 68

Inspektori i bujqësisë ka të drejtë dhe obligim që krahas masave nga neni 67 i këtij ligji, personit juridik t'ia kumtojë edhe ndalimin e kryerjes së veprimtarisë në kohëzgjatje prej 90 ditësh, nëse:

1) lëshon në treg prodhime dhe prodhime të tjera, ndërsa nuk leje për kryerjen e asaj veprimtarie, dhe ta ndalojë përdorimin e objektit sipas kushteve të përcaktuara me këtë ligj,

2) lëshon në treg prodhime, si dhe ta ndalojë përdorimin e objektit në të cilin kryhet magazinimi ose nxjerrjen e prodhimeve, nëse konfirmon mangësi lidhur me hapësirën, pajisjen, personelin, përkatësisht kryerjen e veprimtarisë për shkak të së cilës mund të vijë deri te pasojat e dëmshme për shëndetin e njerëzve përkatësisht kafshëve, deri në mënjanimin e mangësive në afatin e caktuar,

3) lëshon në treg prodhime në gjendje të parregullt dhe prodhime të tjera, dhe

4) nuk e lejon inspektimin e inspektorit, ose nuk i jep të dhënat e nevojshme, mostrat dhe materialet me të cilat disponon, ose në mënyrë tjetër e pengon ose pamundëson mbikëqyrjen inspektuese.

Neni 69

(1) Personit juridik i merret leja për kryerjen e veprimtarisë, nëse për herë të dytë i kumtohet masa administrative nga neni 65, 66, 67 dhe 68 i këtij ligji, me aktvendim të plotfuqishëm të inspektorit kompetent.

(2) Aktvendimin për tërheqjen e lejes për kryerjen e veprimtarisë së caktuar, e miraton drejtori i Drejtorisë.

(3) Kundër aktvendimit nga paragrafi (2) i këtij neni, mund të parashtrohet ankesë te ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(4) Personi juridik të cilit i merret leja për kryerjen e veprimtarisë, fshihet nga regjistri.

Neni 70

(1) Inspektori kompetent mund të përcaktojë që prodhimet ose prodhimet e tjera që i ka ndaluar për përdorim ose nxjerrje në treg, të mbesin për ruajtje te personi juridik ose fizik, te i cili janë gjendur, ose të sekuestrohen.

(2) Prodhimet nga paragrafi (1) i këtij neni, ruhen të ndara veç e veç, të paketuara dhe të shënuara.

(3) Inspektori kompetent, procesverbalit për marrjen e mostrave dhe aktvendimit për masën e kumtuar, ia bashkëngjijt edhe regjistrimin për prodhimet e ndaluar nga paragrafi 1 i këtij neni.

Neni 71

(1) Inspektori kompetent nga neni 65, 66, 67 dhe 68 të këtij ligji, me aktvendim i përcakton masat për të cilat është i autorizuar, në pajtim me rregullat për procedurën e përgjithshme administrative dhe me këtë ligj.

(2) Kundër aktvendimit të inspektorit nga paragrafi 1 i këtij neni, mund të paraqitet ankesë në afatin prej 15 ditësh, nga dita e pranimit të aktvendimit, te ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(3) Ankesa pas aktvendimit nuk e prolongon zbatimin e tij.

Neni 72

(1) Prodhimi dhe/ose prodhimet e tjera, tërhiqen nga përdorimi dhe nxjerrja në treg, nëse konfirmohet se përdoret dhe nxirret në treg në kundërshtim me këtë ligj dhe dispozitat e nxjerrja me këtë ligj.

(2) Nëse për prodhimin ose prodhimin tjetër, është lëshuar leje për nxjerrjen në treg, Drejtoria do ta tërheqë lejen.

(3) Aktvendimi për tërheqjen e prodhimit, botohet në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Neni 73

(1) Inspektori kompetent është i obliguar që të kërkojë largimin e prodhimit të ndaluar ose prodhimeve të tjera, nëse:

1) është konstatuar se nuk u përgjigjet kushteve të shënuara në leje, në bazë të hulumtimeve - analizave laboratorike (fizike kimike, pastërtisë së substancës aktive, lëshimit të përmbajtjes së substancës aktive dhe analizës së NMM-së), ose në bazë të aktvendimit të plotfuqishëm për ndalimin e përdorimit të tyre, dhe

2) pronari nuk e konteston se të njëjtat janë në gjendje të parregullt.

(2) Në rast se konteston pronari, kryhet super-analiza dhe nëse edhe me raportin nga super-analiza, konfirmohen rezultatet me analizat paraprake, zbatohet masa e largimit edhe pa pajtimin e pronarit.

(3) Pronari te i cili do të konstatohet prodhimi i ndaluar ose prodhimet e tjera për largim, është i obliguar që të njëjtin ta magazinonë në kohën dhe vendet e caktuara me aktvendimin e inspektorit kompetent.

(4) Nëse konfirmohet se bëhet fjalë për prodhimin që është në listën e hedhurinave të rrezikshme, largimi i prodhimit të ndaluar ose prodhimeve të tjera, bëhet në pajtim me Ligjin për menaxhim me hedhurina.

Neni 74

(1) Shpenzimet për analizën, tërheqjen dhe largimin e prodhimit dhe/ose prodhimit tjetër, si dhe shpenzimet lidhur me zbatimin e aktvendimeve nga neni 72 dhe 73 të këtij ligji, i bart personi juridik ose fizik që e ka prodhuar, importuar, përkatësisht plasuar në treg.

(2) Nëse analizat tregojnë se prodhimet dhe/ose prodhimi tjetër janë në gjendje të rregullt, shpenzimet janë të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(3) Personi juridik që është i autorizuar për analiza zyrtare të prodhimit ose prodhimeve të tjera, i bart shpenzimet për tërheqjen e prodhimit nga tregu, nëse ka dhënë raport të gabuar për rregullsinë e prodhimit, në bazë të të cilit prodhimi ose prodhimet e tjera janë tërhequr nga nxjerrja në treg.

XIV. DISPOZITA PËR KUNDËRVAJTJE

Organet për kundërvajtje

Neni 75

(1) Organet për kundërvajtje për mbajtjen e procedurës për kundërvajtje sipas nenit 77, 78, 79 dhe 80 të këtij ligji, janë Drejtoria fitosanitare dhe Inspektorati shtetëror i bujqësisë.

(2) Procedurën para Drejtorisë fitosanitare e mban komisioni tre-anëtarësh nga persona zyrtarë, të autorizuar nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(3) Procedurën para Inspektoratit shtetëror të bujqësisë e mban komisioni tre-anëtarësh nga persona zyrtarë, të autorizuar nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Kundërvajtjet personave juridikë

Neni 76

(1) Gjorbë në shumë prej 2 500 deri në 5 000 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit juridik, nëse:

1) lëshon në treg prodhim dhe prodhime të tjera, të cilat i imitojnë prodhimet e lejuara dhe prodhimet e tjera (neni 3, paragrafi (1) dhe (2)),

2) pronari i lejes nuk i merr parasysh kushtet për deklarim, paketim, plasim, përdorim (neni 8, paragrafi (3)),

3) lëshon në treg dhe përdor prodhim dhe prodhime të tjera, të cilat janë me afat të skaduar të përdorimit (neni 25, paragrafi (30) pika 19),

4) lëshon në treg dhe përdor prodhim dhe prodhime të tjera, të cilat janë me banderollë - shenjë (neni 25, paragrafi (2)),

5) prodhon, lëshon në treg dhe përdor prodhime dhe substanca aktive, të cilat janë përfshirë në prodhim në territorin e Republikës së Maqedonisë, të cilat nuk janë të lejuara ose për të cilat nuk janë lëshuar leje (neni 3, paragrafi (1) dhe (2) dhe neni 26, paragrafi (1)),

6) nuk mban evidencë dhe nuk dorëzon të dhëna në Drejtori (neni 27, paragrafi (1) dhe (2)),

7) jep të dhëna të pasakta ose dokumente të rrejshme në procedurën për lejin e prodhimit, ose në procedurën e kontrollit profesional dhe mbikëqyrjes inspektuese (neni 4, 9, 10, 11, 15, 16 dhe 29),

8) nuk e njofton Drejtorinë fitosanitare për të gjitha të dhënat e reja, për efektet e mundshme të rrezikshme (të dëmshme) të prodhimeve ose mbetjeve të tyre, dhe nuk e njofton (neni 34),

9) nuk posedon leje për përdorimin e prodhimit, të klasifikuar si shumë helmues T+ (neni 35),

10) ofron shërbime publike ose e shfrytëzon autorizimin publik, në kundërshtim me marrëveshjen (neni 50 dhe neni 55),

(2) Gjorbë në shumë prej 1 000 deri në 2 000 euro me kundërvlerë në denarë, personit përgjegjës në personin juridik, do t'i kumtohet për kundërvajtjen e kryer nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Personit juridik krahas gjorbës nga paragrafi (1) i këtij neni, do t'i kumtohet edhe sanksion për kundërvajtje, ndalim i përkohshëm për kryerjen e prodhimit dhe nxjerrjen në treg të prodhimeve, në kohëzgjatje prej 6 muaj deri në 1 vit.

(4) Personit përgjegjës te personi juridik, krahas gjorbës nga paragrafi 2 i këtij neni, do t'i kumtohet edhe sanksioni për kundërvajtje, ndalim për kryerjen e detyrës në kohëzgjatje prej 1 deri në 2 vjet.

Neni 77

(1) Gjorbë në shumë prej 2 000 deri në 4 000 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet personit juridik për kundërvajtje, nëse:

1) përdor prodhime në kundërshtim me lejen për përdorimin e zgjeruar (neni 14),

2) lëshon në treg ose përdor prodhime të palejuara, në raport me lejen ekskluzive (neni 15),

3) jep informata të besueshme në kundërshtim nga (neni 19, paragrafi (3) dhe (4)) të këtij ligji,

4) e kryen testimin e prodhimeve në kundërshtim me lejen e lëshuar për qëllime hulumtuese ose zhvillimore (neni 22),

5) deklaror, boton ose jep udhëzime lidhur me prodhimet dhe prodhimet e tjera në kundërshtim me (neni 25) të këtij ligji,

6) prodhon dhe magazinon prodhime me qëllim të nxjerrjes së tyre në treg në kundërshtim (neni 26 paragrafi (2)) të këtij ligji,

7) nuk i mundëson inspektorit që ta realizojë inspektimin e papenguar sipas këtij ligji, ose e pengon gjatë kësaj, e ofendon (sulmon) ose nuk do t'ia tregojë dokumentet e duhura, të dhënat ose objektet (neni 27),

8) përdorim jo përkatës të prodhimeve (neni 36, paragrafi (2) dhe (6)),

9) përdor prodhime të dëmshme për bletët dhe kurrizorët (neni 37),

10) nuk i përmbush kushtet e parapara për kualifikimin profesional, ose kushtet në aspektin e pajisjes (neni 26, 45 dhe 55),

11) lëshon në treg pajisje, e cila nuk i plotëson kushtet e vendosura në certifikatë (neni 38, paragrafi (1)),

12) shfrytëzon pajisje, në të cilën nuk është kryer kontrolli testues (neni 41, paragrafi (2)),

13) kryen import pa leje ose certifikatë (neni 42, paragrafi (1)), dhe

14) jep raport të gabueshëm për rregullsinë e prodhimit në bazë të të cilit prodhimi ose prodhimet e tjera, janë tërhequr nga nxjerrja në treg (neni 74),

(2) Gjorbë në shumë prej 900 deri në 1 800 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet personit përgjegjës në personin juridik, për kundërvajtjen e kryer nga paragrafi 1 i këtij neni.

Gjoba aty për aty

Neni 78

Gjorbë aty për aty do t'i kumtohet personit përgjegjës te personi juridik, në shumë prej 600 eurosh me kundërvlerë në denarë për kundërvajtje, nëse:

1) lëshon në treg ose përdor prodhime të palejuara në raport me lejen ekskluzive (neni 15),

2) lëshon në treg ose përdor prodhime në kundërshtim me ndalimin ose kufizimin nga Drejtoria (neni 8, paragrafi 3 dhe neni 16, paragrafi (2) dhe (3)),

3) lëshon në treg prodhim që nuk është i deklaruar, i paketuar ose i shënuar, duke përfshirë edhe udhëzime për përdorim dhe nuk ka banderollë - shenjë (neni 25),

4) nuk e përdor prodhimin në mënyrën e përcaktuar (neni 36),

5) nuk mban evidencë (neni 36, paragrafi (4) dhe neni 40), dhe

6) lëshon në treg pajisje e cila nuk posedon certifikatë dhe nuk është e regjistruar në regjistër (neni 38 dhe 39),

Gjoba personit fizik

Neni 79

Personit fizik i kumtohet gjorbë në shumë prej 500 deri në 1 000 euro me kundërvlerë në denarë për kundërvajtje, nëse:

1) përdor prodhime në kundërshtim me lejen për përdorimin e zgjeruar (neni 14),

2) përdor prodhim të palejuar në kundërshtim me lejen ekskluzive (neni 15),

3) nuk e informon Drejtorinë për efektet e rrezikshme (të dëmshme), të prodhimeve (neni 17),

4) jep informata të besueshme (neni 19, paragrafi (3) dhe (4)),

5) nuk i mundëson inspektorit që ta realizojë inspektimin e papenguar sipas këtij ligji, ose e pengon gjatë kësaj, e ofendon (sulmon) ose nuk do t'ia tregojë dokumentet e duhura, të dhënat ose evidencën (neni 27),

6) përdor biogjentë në kundërshtim me lejen e përmendur (neni 33, paragrafi (2)),

7) përdor prodhime në mënyrë të papërcaktuar (neni 36),

8) пëрдor prodhime në kundërshtim me ndalimin ose kufizimin (neni 37), dhe

9) kryen avio-aplikimin e prodhimeve, të cilat janë toksike për bletët (neni 37 paragrafi (7)).

Gjopa aty për aty

Neni 80

Personit fizik i kumtohet gjobë aty për aty në shumë prej 200 eurosh me kundërvlerë në denarë për kundërvajtje, nëse:

1) lëshon në treg prodhime pa u regjistruar për aktivitetin e atillë (neni 26, paragrafi (1)),

2) vetë aplikon prodhime shumë helmuese (neni 35),

3) shfrytëzon pajisje në të cilën nuk është kryer kontrolli testues (neni 41, paragrafi (2) dhe (3)),

XV. DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Kontroli i qarkullimit përmes kufirit shtetëror

Neni 81

Me ditë e pranimit të Republikës së Maqedonisë në Unionin Evropian, detyrat e kontrollit të qarkullimit përmes kufirit shtetëror me vendet anëtare të UE-së, barten në qarkullimin e brendshëm, për mbikëqyrjen e të cilit kompetent do të jetë inspektori fitosanitar.

Parashtruesi i kërkesës për regjistrimin e prodhimeve

Neni 82

Me ditën e pranimit të Republikës së Maqedonisë në Unionin Evropian, personi juridik me ose seli në ndonjë vend anëtar të UE-së, mund të paraqesë kërkesë për lejimin e prodhimeve që ka për qëllim t'i nxjerrë në treg dhe përdorë në territorin e Republikës së Maqedonisë.

Kushtet për kryerjen e qarkullimit me prodhime pas hyrjes në Unionin Evropian

Neni 83

Me ditën e pranimit të Republikës së Maqedonisë në Unionin Evropian, personi juridik ose fizik me vendbanim ose seli të përhershme në ndonjë vend anëtar të UE-së, mund të përfshihet në nxjerrjen në treg të prodhimeve dhe pajisjes për aplikimin e prodhimeve në territorin e Republikës së Maqedonisë, nëse i plotëson kushtet e përcaktuara me këtë ligj.

Neni 84

Dispozitat nga neni 3, paragrafi 3 pika 2 e këtij ligji, do të zbatohen deri në pranimin e Republikës së Maqedonisë në Unionin Evropian.

Procedura në rrjedhë për lejimin e prodhimeve

Neni 85

Procedura për lejimin e prodhimeve dhe prodhimeve të tjera, e filluar para hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të vazhdojë sipas dispozitave nga rregullat që kanë qenë në fuqi, deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, ndërsa sipas dispozitave të këtij ligji, vetëm në rastet nëse janë më të volitshme për kërkuesin.

Dispozitat e miratuara sipas këtij ligji dhe afati kohor për përgatitjen e ligjeve të reja

Neni 86

(1) Dispozitat e parapara me këtë ligj, do të nxirren në afat prej dy vjetësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

(2) Deri në nxjerrjen e dispozitës nga paragrafi (1), pika 5 neni 61 i këtij ligji për caktimin e vendkalimeve kufitare, përmes të cilave do të kryhet importi ose eksporti i prodhimeve për mbrojtjen e bimëve, si dhe për mënyrën e kontrollit, do të zbatohen dispozitat nga Vendimi për

caktimin e vendkalimeve kufitare në të cilat do të kryhet importi, eksporti dhe transiti i bimëve, prodhimeve bimore dhe mjeteve për mbrojtjen e bimëve ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë", numër 34/2000).

(3) Nxjerrjen me shumicë dhe në dyqane të specializuara (barnatore bujqësore) të prodhimeve dhe prodhimeve të tjera, mund ta kryejnë edhe inxhinierët e bujqësisë, të cilët tanimë janë të punësuar, ndërsa janë 5 (pesë) vjet para pensionimit dhe janë me përvojë shumëvjeçare.

Dispozitat që do të zbatohen

Neni 87

Deri në nxjerrjen e dispozitave nga ky ligj zbatohen dispozitat ekzistuese.

Dispozitat që do të pushojnë të zbatohen

Neni 88

Me fillimin e zbatimit të këtij ligji, pushon të vlejë Ligji për mbrojtjen e bimëve ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë", numër 25/1998, 6/2000) përveç dispozitave që kanë të bëjnë me mbjelljet bujqësore për prodhimin e farës, plantacionet pyjore për prodhimin e farës pyjore, objektet për prodhimin e materialit për mbjellje për bimë shumëvjeçare bujqësore dhe pyjore, dhe qarkullimin e farës dhe materialit për mbjellje.

Hyrja në fuqi e ligjit

Neni 89

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa do të zbatohet nga 1 janari 2008, përveç dispozitave nga nenet 38, 39, 40, 41 dhe 42 të këtij ligji, që do të zbatohen nga 1 janari 2009.

1450.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ ВО СНАБДУВАЊЕТО СО КРВ

Се прогласува Законот за безбедност во снабдувањето со крв, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 5 септември 2007 година.

Бр. 07-3834/1
5 септември 2007 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Љубиша Георгиевски, с.р.

ЗА К О Н ЗА БЕЗБЕДНОСТ ВО СНАБДУВАЊЕТО СО КРВ

ГЛАВА I ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Предмет на Законот

Со овој закон се уредуваат квалитетот и безбедноста на човековата крв и крвни компоненти, прибирањето и тестирањето на човековата крв и крвни компоненти без оглед на целта за која се наменети, како и преработката, чувањето и дистрибуцијата на човековата крв и крвни компоненти наменети за трансфузија.

Член 2 Обезбедување на крв

Обезбедувањето на крв и крвни компоненти се врши во согласност со принципите за национално самообезбедување и безбедна трансфузија на крв и крвни компоненти.

Член 3 Потреби за крв

Самообезбедување и задоволување на националните потреби од крв и крвни компоненти се обезбедува со прибирање крв на територијата на Република Македонија.

Член 4 Дефинирање на поими

Одделни поими употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. "Автологна трансфузија" е трансфузија во која дарителот на крв и примателот се едно исто лице и во која се употребува претходно земената крв и крвни компоненти од истото лице;

2. "Автологни дарители" се лица кои можат да даруваат крв за нивна лична употреба, ако потребата за крв може претходно да се предвиди за планирана интервенција, по изготвен план за дарување;

3. "Афереза" е метод за добивање една или повеќе крвни компоненти преку машинска обработка на полна крв во која резидуалните компоненти од крвта се враќаат на донирот за време или на крајот на процесот;

4. "Генетички податоци" се податоци од кој било вид што се однесуваат на наследните карактеристики на пациентот или кои се однесуваат на образецот на наследувањето на тие карактеристики во меѓусебно поврзана група на поединци во која е и пациентот;

5. "Дарител на крв" е лице во добра здравствена состојба и со добра медицинска историја кое доброволно дава крв или плазма за терапевтски цели;

6. "Дарување на крв" е собирање на крв и крвни компоненти од едно лице (дарител) наменети за трансфузија на друго лице (примател), или за користење во медицински цели или како изворен материјал за производство на други крвни компоненти и продукти;

7. "Дистрибуција" е снабдување со крв и крвни компоненти на други здравствени установи и на производители на крвни продукти добиени од плазма. Таа не го вклучува издавањето на крв и крвни компоненти за трансфузија;

8. "Крв" е полна крв, собрана од еден крводарител и обработена или за трансфузија или за натамошно производство на крвни деривати;

9. "Крвна компонента" се терапевтски крвни компоненти (еритроцити, леукоцити, тромбоцити и плазма) кои можат да се подготват со различни методи;

10. "Крвен продукт" е кој било терапевтски продукт добиен од хумана крв или плазма;

11. "Криопрезервација" е продолжување на рокот на чување на крвните компоненти преку замрзнување;

12. "Медицински податоци" се лични податоци што се однесуваат на здравјето на пациентот. Тоа се податоци што имаат јасна и блиска врска со здравјето на пациентот, како и генетичките податоци за пациентот;

13. "Медицинско досие" е досие во кое се депонираат сите податоци и документи што се однесуваат на здравствениот статус на пациентот, медицинската, односно клиничката состојба, дијагнозата, прогнозата и третманот, како и сите други информации од лична природа, а кое се води во согласност со прописите од областа на здравствената евиденција, заштитата на правата на пациентите и овој закон;

14. "Одбивање од дарување на крв" значи привремена или трајна забрана на лице да дарува крв или крвни компоненти;

15. "Ослободување на крвни компоненти" е процес кој овозможува крвната компонента да биде ослободена од карантинскиот статус преку употреба на системи и постапки кои осигураваат дека финалниот продукт ги задоволува спецификациите потребни за нивно ослободување;

16. "Повеќекратен дарител на крв" е лице кое дарувало крв порано, но не во последните две години, во истиот центар за крводарување;

17. "Првократен дарител на крв" е лице кое никогаш не дарувало ниту крв, ниту плазма;

18. "Редовен дарител на крв" е лице кое рутински дарува крв или плазма во последните две години, согласно со минималните временски интервали - минимум два пати годишно, во ист центар за крводарување;

19. "Сериозно неповолен настан" е секој неповолен настан поврзан со собирање, тестирање, обработување, чување и дистрибуција на крв и крвни компоненти, што може да доведе до смрт, загрозување на животот или онеспособување на пациентите или кој го продолжува болничкото лекување или морбидитетот;

20. "Сериозно неповолна реакција" е ненамерен одговор кај крводарител или пациент поврзан со собирање или трансфузија на крв или крвни компоненти што може да доведе до смрт, загрозување на животот или онеспособување на пациентите или кој го продолжува болничкото лекување или морбидитетот;

21. "Установа за трансфузиона медицина" е здравствена установа одговорна за кој било аспект на собирање и тестирање на крвта и крвни компоненти, без оглед на намената, нивната обработка, чувањето и дистрибуцијата кога се наменети за трансфузија. Ова не ги вклучува единиците за трансфузиона медицина во болничките здравствени установи;

22. "ХематопоеТСки прекурсорни клетки" се примитивни плурипотентни клетки способни за самообновување, диференцијација и матурација во сите хематопоеТСки лози. Се наоѓаат во коскената срцевина, во мононуклеарните клетки на циркулирачката крв и во крвта на папчната врвца;

23. "Хемовигилност" се постапки на организиран надзор (или организирани постапки за надзор), поврзани со сериозни несакани и неочекувани настани или реакции кај дарителите на крв или приматели на крв/продукти и епидемиолошко следење на крводарителот и

24. "Цитафереза" е аферезна постапка наменета за собирање (колекционирање) на крвноклеточни компоненти, како еритроцити, леукоцити и тромбоцити.

ГЛАВА II

ОРГАНИЗАЦИЈА НА УСТАНОВАТА ЗА ТРАНСФУЗИОНА МЕДИЦИНА

Член 5 Установа за трансфузиона медицина

Собирање и тестирање на крв и крвни компоненти, без оглед на нивната намена, како и нивна подготовка, чување и дистрибуција со намена за трансфузија и обезбедување на следливост, врши Институтот за трансфузиона медицина на Република Македонија како јавна здравствена установа (во натамошниот текст: установа за трансфузиона медицина).

На надлежностите, составот, начинот на избор, односно именување и разрешување на членовите на управниот одбор, односно раководниот орган, како и на поблиските услови по однос на просторот, кадарот и опремата што треба да ги исполнува установата за трансфузиона медицина се применуваат прописите за здравствената заштита.

Член 6**Дејност на установата за трансфузиона медицина**

Установата за трансфузиона медицина е организирана во институт, три центри и служби за трансфузиона медицина.

Установата за трансфузиона медицина во Институтот и центрите ги врши следниве дејности:

- промоција на крводарувањето согласно со усвоените принципи,
- реализирање на крводарувањето,
- тестирање и процесирање на земената крв,
- чување, дистрибуција и издавање на крв и крвни компоненти,
- управување со квалитетот во работењето,
- обезбедување на следливост и хемовигилност,
- документирање и архивирање на податоците,
- транспорт на крв и крвни компоненти меѓу субјектите на установата за трансфузиона медицина,
- имунохематолошки иследувања на пациенти, бремени и новородени и
- дијагностика и лекување на пациенти со тромботични и хеморагични заболувања.

Службите за трансфузиона медицина ги вршат следниве дејности:

- прибирање на крв,
- чување и издавање на крв и крвни компоненти,
- рационална употреба на крв и крвни компоненти,
- обезбедување на следливост и хемовигилност,
- документирање и архивирање на податоците,
- имунохематолошки иследувања на пациенти, бремени и новородени и
- дијагностика и лекување на пациенти со тромботични и хеморагични заболувања.

Покрај дејностите од ставот 2 на овој член Институтот врши и:

- утврдува заеднички задолжителни стручни ставови за службите за трансфузиона медицина,
- дава стручно методолошка помош,
- научно-истражувачка дејност и
- учествува во образованието на кадри во областа на трансфузионата медицина и други сродни гранки од медицината.

Член 7**Одговорно лице во установата за трансфузиона медицина**

Установата за трансфузиона медицина е должна да определи стручно одговорно лице, во согласност со овој закон, кое е должно да обезбеди:

- секоја единица на крв и крвни компоненти да биде собрана и тестирана, без оглед на нејзината намена, како и подготвена, складирана и дистрибуирана, ако е наменета за трансфузија, во согласност со овој закон,
- информации на Министерството за здравство во постапките за овластување, акредитирање, лиценцирање, како и други случаи по барање на Министерството за здравство и
- исполнување на условите од страна на установата за трансфузиона медицина за примена на овој закон, во рамките на нејзините надлежности.

Одговорното лице од ставот 1 на овој член треба да има завршено високо образование од областа на медицината, специјализација по специјалноста трансфузиологија и соодветно искуство од најмалку две години во областа на трансфузионата медицина.

Установата за трансфузиона медицина е должна да го известат Министерството за здравство за личните податоци за одговорното лице и податоците за контакт, како и за секоја промена на одговорното лице.

Член 8**Болничка комисија за трансфузиона медицина**

Болничката здравствена установа што користи крв и крвни компоненти во терапијата на пациентите е должна да формира болничка трансфузиона комисија.

Болничката трансфузиона комисија од ставот 1 на овој член е составена од доктор на медицина - специјалист по трансфузиологија и доктори на медицина специјалисти од соодветни гранки на медицината кои во својата работа употребуваат крв и крвни компоненти.

Болничката трансфузиона комисија го следи процесот на употреба и работење со крв, крвни компоненти и крвни продукти, ги следи индикациите и ефектите од трансфузијата, ги регистрира и анализира несаканите штетни последици од трансфузијата и предлага мерки што треба да се преземат за подобрување на рационалната употреба на крвта.

Болничката здравствена установа од ставот 1 на овој член, во вршењето на својата дејност, по однос на функционирањето на болничката трансфузиона комисија е должна да ги исполнува условите по однос на кадар, принципите на добрата клиничка пракса, документацијата, следливоста, пријавувањето и евидентирањето на сериозно неповолни настани и реакции, складирање и транспорт, како и обезбедување на заштита и доверливост на податоците пропишани со овој закон.

ГЛАВА III**ДАРУВАЊЕ НА КРВ****Член 9****Потреби од крв**

Предвидливите потреби од крв се утврдуваат со годишен план, а ненадејно зголемените потреби од крв се обезбедуваат со спроведување на вонредни мерки.

Годишниот план од ставот 1 на овој член, на предлог на установата за трансфузиона медицина, го донесува министерот за здравство.

Подрачјата за собирање на крв ги определува министерот за здравство, на предлог на установата за трансфузиона медицина, врз основа на стручни, медицински, економски и други критериуми.

Годишниот план и вонредните мерки од ставот 1 на овој член ги спроведуваат установата за трансфузиона медицина и Црвениот крст на Република Македонија.

Член 10**Организација на акција за дарување на крв**

Акција за дарување на крв организира Црвениот крст на Македонија, по претходна согласност од установата за трансфузиона медицина, согласно со годишна програма.

Установата за трансфузиона медицина издава упатство за организирање на акција за дарување на крв во согласност со начелата на Добрата трансфузиона пракса и е должна стручно да ја контролира акцијата за дарување на крв.

Установата за трансфузиона медицина го врши собирањето на крв преку акции за дарување на крв, во согласност со начелата на Добрата трансфузиона пракса.

Член 11**Принципи на дарување на крв**

Дарувањето на крв се заснова на принципите на доброволност и анонимност и е без надоместок.

Дарувањето на крв се врши без паричен или друг вид надоместок.

Симболични подароци, оброк и освежување даден на дарителот на крв, како и материјални трошоци поврзани со превоз на дарителот на крв до местото на дарување не се сметаат за надоместок, во смисла на овој закон.

Член 12 Дарители на крв

Забрането е земање на крв од малолетни лица без дозвола од родители или законски застапник, односно старател, освен во случаи утврдени со овој закон.

Установата за трансфузиона медицина е должна да спроведе постапка на проценка и тестирање на дарителот на крв или крвни компоненти со цел да ја утврди подобноста на дарителот на крв за дарување на крв.

Врз основа на спроведената постапка од ставот 2 на овој член установата за трансфузиона медицина може да го одбие дарителот на крв за давање на крв.

Установата за трансфузиона медицина е должна да води медицинско досие за дарителот на крв.

Установата за трансфузиона медицина е должна резултатите од постапката за проценка од ставот 2 на овој член да ги внесе во медицинското досие од ставот 4 на овој член.

Поблиските критериуми, како и постапката за проценка и тестирање на дарителот на крв од ставот 2 на овој член во согласност со начелата на Добрата трансфузиона пракса ги пропишува министерот за здравство.

Член 13 Автологна трансфузија и собирање на крвни компоненти

Автологна трансфузија и аферезните постапки за плазма и клетки вклучувајќи ги хематопоезиските прекурсорни клетки во процесите на прибирање на крв и производство на крвни компоненти установата за трансфузиона медицина ги врши во согласност со начелата на Добрата трансфузиона пракса.

Здравствениот работник кој го лекува болниот е должен да го информира пациентот за можноста од автологна трансфузија при планираните оперативни зафати, каде што се предвидува пациентот да загуби поголема количина на крв.

Член 14 Имунизација на дарителите

Установата за трансфузиона медицина врши имунизација на дарителот на крв исклучиво со писмена согласност на дарителот на крв дадена врз основа на информација за суштината и значењето на имунизацијата, како и можните ризици.

Имунизацијата од ставот 1 на овој член се врши во согласност со професионалните критериуми на медицинската пракса и прописите од областа на здравствената заштита.

Член 15 Прибирање на крв

Установата за трансфузиона медицина прибирањето на крв го врши во согласност со начелата на Добрата трансфузиона пракса.

Член 16 Согласност на дарителот на крв

Установата за трансфузиона медицина е должна, пред започнување на постапката за дарување на крв, на дарителот на крв да:

- му даде информации за дарувањето на крв,

- побара податоци за лична идентификација, како и други податоци во врска со неговата здравствена состојба и историја за минатите заболувања и

- добие писмена и потпишана согласност со која дарителот на крв потврдува дека бил информиран за постапката за дарување на крв и дека ја разбрал и доброволно се согласил за нејзино изведување.

Видот на информациите што му се даваат на дарителот на крв во врска со дарувањето на крв, видот на информациите што се бараат од дарителот на крв, критериумите за подобност на дарителот на крв, други мерки во врска со дарувањето на крв од интерес за дарителот на крв, како и образецот и содржината на писмената согласност на дарителот на крв за дарување на крв ги пропишува министерот за здравство.

Установата за трансфузиона медицина е должна да издаде упатство за дарителите на крв што содржи особено: вид на информации што му се даваат на дарителот на крв во врска со дарувањето на крв, вид на информации што се бараат од дарителот на крв, начин на нивното давање, односно побарување, критериуми за подобност на дарителот на крв, други мерки во врска со дарувањето на крв од интерес за дарителот на крв, како и образец и содржина на писмената согласност на дарителот на крв за дарување на крв.

Установата за трансфузиона медицина е должна да обезбеди стручно советување за дарителите на крв на местото и во времето каде што се врши дарувањето на крв.

Член 17 Заштита и тајност на податоците

Установата за трансфузиона медицина е должна да обезбеди заштита на сите лични, медицински и генетички податоци за дарителот на крв содржани во медицинското досие од членот 12 став 4 на овој закон.

Податоците и документите од ставот 1 на овој член претставуваат класифицирана информација и се чуваат во согласност со прописите за заштита на класифицирани информации и личните податоци.

На пристапот кон медицинското досие од ставот 1 на овој член на обезбедувањето на доверливост на личните, медицинските и генетичките податоци, како и нивното откривање, установата за трансфузиона медицина е должна да ги применува прописите за заштита на правата на пациентите за класифицирани информации и за заштита на личните податоци.

Член 18 Чување на податоци и документи за дарителите

Установата за трансфузиона медицина е должна да обезбеди чување на податоците и документите од членот 17 на овој закон.

Установата за трансфузиона медицина е должна податоците и документите од ставот 1 на овој член да ги чува како активни најмалку 15 години од денот на нивното прибавување, односно 30 години како пасивни од денот на нивното прибавување.

Начинот на чувањето на податоците и документите од ставот 1 на овој член го пропишува министерот за здравство.

Член 19 Организација и унапредување на дарувањето на крв

Министерството за здравство, на предлог на установата за трансфузиона медицина, донесува годишна програма за организација и унапредување на крводарителството во Република Македонија, во согласност со овој закон и со прописите за здравствена заштита.

ГЛАВА IV

ОБЕЗБЕДУВАЊЕ НА КВАЛИТЕТ И БЕЗБЕДНОСТ НА КРВТА И КРВНИТЕ КОМПОНЕНТИ

Член 20

Обезбедување на квалитет и безбедност на крвта и крвните компоненти

Крвта и крвните компоненти мораат да бидат со квалитет и безбедност така што да не го загрозуваат животот и здравјето на примателот на крв и крвни компоненти.

Поблиските критериуми по однос на квалитетот и безбедноста на крвта и крвните компоненти ги пропишува министерот за здравство.

Член 21

Тестирање

Установата за трансфузиона медицина е должна да врши тестирање на крвта и крвните компоненти пред тие да бидат дистрибуирани до единиците за трансфузиона медицина на здравствената установа за која се наменети.

Видот на тестирањето од ставот 1 на овој член го пропишува министерот за здравство.

Член 22

Употреба на крв и крвни компоненти

Крвта и крвните компоненти се употребуваат согласно со Добрата клиничка пракса.

Установата за трансфузиона медицина е должна да ги обезбедува квалитетот и безбедноста на крвта и крвните компоненти утврдени со овој закон во текот на целиот процес од собирање на крвта и крвните компоненти до нивната дистрибуција до единиците за трансфузиона медицина на здравствената установа за која се наменети.

Добрата клиничка пракса од ставот 1 на овој член ја пропишува министерот за здравство.

Член 23

Чување на примероци од тестирање

Установата за трансфузиона медицина е должна да ги чува примероците од серум од секоја единица издадена крв за тестирање пет години од денот на извршеното тестирање.

Член 24

Забрана за дистрибуција и употреба на крв и крвни компоненти

Забранета е дистрибуција и употреба на крв и крвни компоненти, ако не може да се докаже нивното потекло, како и ако не ги исполнуваат условите утврдени со овој закон.

Член 25

Обезбедување на следливост

Установата за трансфузиона медицина е должна да обезбеди крвта и крвните компоненти што се собрани, подготвени, складирани и дистрибуирани во Република Македонија да можат да се следат од дарителот на крв до примателот на крвта и обратно.

Здравствената установа во која се дистрибуираат крв и крвни компоненти заради употреба е должна да обезбеди добиената крв да може да се следи до примателот на крвта и обратно, преку единиците за трансфузиона медицина.

За да се обезбеди следењето од ставовите 1 и 2 на овој член се применува систем за идентификација на секое поединечно дарување на крв и крвни компоненти со кое без каква било грешка може да се идентификува секое поединечно дарување и тип на крв и крвни компоненти.

Системот за идентификација од ставот 3 на овој член го пропишува министерот за здравство.

Член 26

Означување на крв и крвни компоненти

Секоја поединечна единица на крв и крвни компоненти мора да биде означена.

Видот, начинот и содржината на ознаките на крвта и крвните компоненти ги пропишува министерот за здравство.

Член 27

Увоз

Установата за трансфузиона медицина врши увоз на крв и крвни компоненти, во исклучителни состојби на вонредно зголемени потреби или недостиг од ретки крвни групи, врз основа на согласност издадена од Министерството за здравство.

Увезената крв и крвни компоненти мораат да ги исполнуваат условите по однос на квалитетот, безбедноста, идентификацискиот систем и следливоста пропишани со овој закон.

Член 28

Извоз

Установата за трансфузиона медицина врши извоз на крв и крвни компоненти по писмено барање на овластени, акредитирани или лиценцирани установи за трансфузиона дејност од странство, за задоволување на нивни вонредно зголемени потреби или ретки крвни групи, врз основа на согласност издадена од Министерството за здравство.

Установата за трансфузиона медицина може да врши извоз на плазма, како појдовна суровина за натамошна преработка на плазма продукти за потребите на населението на Република Македонија, врз основа на согласност издадена од Министерството за здравство.

Член 29

Обезбедување на квалитет при употреба на крв и крвни компоненти

Здравствениот работник кој ја утврдил потребата за трансфузија на крв и крвни компоненти е должен да преземе мерки за да го обезбеди квалитетот на крвта и крвните компоненти во текот на трансфузијата, во согласност со нормативите за рационална и адекватна употреба на крвта и крвните компоненти во клиничката пракса.

Здравствената установа во процесот на употребата на крвта е должна да води уредна документација, да ги следи и евидентира сериозно недоволните настани и реакции, како и да спроведува други мерки утврдени со овој закон и Добрата клиничка пракса.

Здравствената установа е должна за сериозно недоволните настани и реакции од употребената крв и крвни компоненти веднаш да ја извести установата за трансфузиона медицина, со цел да се обезбеди следливост и преземање на други мерки за спречување на други недоволни настани и реакции.

Формата и содржината на документацијата од ставот 2 на овој член, како и на обрасците за известување од ставот 3 на овој член ги пропишува министерот за здравство.

Член 30

Право на информација и други права на пациенти-те при трансфузија на крв и крвни компоненти

Пациентот пред да прими крв или крвна компонента треба да даде писмена согласност дека бил известен за трансфузијата и за можните последици, за можноста од употреба на автологна крв и дека доброволно се согласува да ја прими.

Ако пациентот не е во состојба да го стори тоа или ако е малолетно лице писмена согласност дава законскиот застапник или старател.

Ако се работи за итен случај докторот на медицина е должен да постапи во согласност со медицинските принципи.

На правото на информација и други права на пациентите при трансфузија на крв и крвни компоненти се применуваат и одредбите од прописите со кои се уредува заштитата на правата на пациентите.

Член 31

Евиденција и документација за примена крв и крвни компоненти

Здравствениот работник кој дал трансфузија на крв и крвни компоненти е должен да води евиденција за секоја употребена единица крв или крвна компонента со цел да се овозможи добивање на податоци за секоја аплицирана единица крв или крвна компонента.

Здравствениот работник ги внесува во медицинското досие на пациентот писмената согласност на пациентот од членот 30 на овој закон, резултатите од имунохематолошките иследувања и другите извршени испитувања, забелешките за позитивни дејства од трансфузијата на крв и крвни компоненти, информациите и документите за сериозно неповолните настани и реакции, како и други податоци и документи во врска со извршената трансфузија на крв и крвни компоненти.

Здравствената установа која ја употребува крвта и крвните компоненти е должна сите податоци во врска со крвта и крвните компоненти кои ги употребила веднаш да ги направи достапни, на барање на установата за трансфузиона медицина, во постапката на следењето на крвта.

Формата и содржината на евиденцијата од ставот 1 на овој член ја пропишува министерот за здравство.

Член 32

Архивирање на документацијата

Установата за трансфузиона медицина е должна да ја чува документацијата добиена или создадена во вршењето на дејноста најмалку 30 години.

Чувањето, ракувањето, архивирањето и уништувањето на документацијата од ставот 1 на овој член се врши на начин што обезбедува доверливост и тајност на податоците, а во согласност со прописите за заштита на личните податоци и заштита на правата на пациентите.

Член 33

Сериозно неповолен настан или реакција

Ако при употребата на крв и крвни компоненти дојде до сериозно неповолен настан или реакција, здравствениот работник кој дал трансфузија на крв и крвни компоненти е должен веднаш и без одлагање да достави известување до болничката трансфузиона комисија и установата за трансфузиона медицина, во согласност со Добрата клиничка пракса.

Постапката за известување, како и содржината и формата на образецот на известувањето од ставот 1 на овој член го пропишува министерот за здравство.

Член 34

Повлекување на крв и крвни компоненти од дистрибуција и употреба

Установата за трансфузиона медицина е должна да повлече крв и крвни компоненти, во сите фази, во случај кога не се исполнети начелата на Добрата трансфузиона пракса.

Член 35

Извештај за собирање и искористување на крв

Установата за трансфузиона медицина најдоцна до крајот на февруари во тековната година за претходната година е должна да поднесе извештај за работата до Министерството за здравство, кој особено содржи податоци за бројот и видот на дарување на крв и крвни компоненти, количината на собраната крв, увозот и извозот, како и за количината на потрошената крв и крвни компоненти.

Член 36

Инфицирани дарители на крв

Ако се утврди или ако постои основано сомнение дека дарителот на крв е заразен со вирусот ХИВ, хепатитис вирусите или други причинители на болести што се пренесуваат со крв, установата за трансфузиона медицина е должна веднаш да го извести дарителот на крв за откриената инфекција, како и да го информира и советува дарителот на крв како понатаму да постапува.

Во случајот од ставот 1 на овој член одговорниот здравствен работник од установата за трансфузиона медицина е должен:

- да провери колку пати инфицираниот дарител дарувал крв,
- претходно даруваната крв повторно да ја тестира и
- да го утврди и пронајде лицето кое веќе ја има примено крвта од инфицираниот дарител, со цел што е можно поскоро да го извести, советува и тестира.

На тестирањето на лицето кое е примател на инфицирана крв се применуваат одредбите за тестирање на дарителите на крв утврдени со овој закон.

Установата за трансфузиона медицина е должна за дарителите на крв кај кои со тестирање била дијагностицирана болест пренослива со крв да достави до надлежниот завод за здравствена заштита известување во согласност со прописите за заразни болести и евиденции во областа на здравството.

Член 37

Инфициран пациент

Ако здравствената установа во која пациентот се лекувал утврди дека пациентот е инфициран или постои основано сомнение дека пациентот е инфициран од примена крв или крвна компонента е должна:

- веднаш да ја утврди причината на инфекцијата,
- да го идентификува причинителот на инфекцијата, односно компонентата од крвта со која е инфициран лекуваниот пациент,
- да ја извести установата за трансфузиона медицина и
- да го извести надлежниот завод за здравствена заштита во согласност со прописите за заразни болести.

Во случаите од ставот 1 на овој член установата за трансфузиона медицина е должна да го пронајде дарителот на крв со чија крв, односно крвна компонента е предизвикана инфекцијата.

Член 38 Заштита на податоци

Установата за трансфузиона медицина, како и здравствената установа која врши клиничка употреба на крв и крвни компоненти се должни да обезбедат мерки за заштита и обезбедување на сите податоци до кои дошле во вршењето на својата дејност со кои може да се оневозможи:

- откривање на идентитетот на дарителите на крв и примателите на крв и крвни компоненти во процесот на следливост на крвта и крвните компоненти,
- неовластено менување или бришење на документи и податоци за дарителите на крв и
- неовластено давање на информации од каков било вид во врска со дарителите на крв и примателите, како и други информации и документи од вршењето на дејноста.

Установата за трансфузиона медицина, како и здравствената установа во која се употребува крвта и крвните компоненти се должни да обезбедат воспоставување на постапки за разрешување на случаи на разлики или неточности во податоците што ги поседуваат и чуваат.

ГЛАВА V

СТРУЧЕН СОВЕТ ЗА СНАБДУВАЊЕ СО КРВ

Член 39 Стручен совет за снабдување со крв

Во Министерството за здравство се формира Стручен совет за снабдување со крв и крвни компоненти (во натамошниот текст: Стручниот совет) составен од девет члена.

Стручниот совет е советодавно тело кое ги разгледува и проучува прашањата од областа на трансфузиологијата и предлага мерки за унапредување на дарувањето на крв.

Стручниот совет го формира министерот за здравство од претставници од Министерството за здравство, установата за трансфузиона медицина, здравствените установи кои користат крв и крвни компоненти, Црвениот крст на Република Македонија, здружението на крводарители, организациите на хемофиличарите и средствата за јавно информирање.

Начинот на работа на Стручниот совет се уредува со деловник за работа.

ГЛАВА VI

НАДЗОР

Член 40 Видови на надзор

За обезбедување на примената на овој закон и прописите донесени врз основа на него, како и за обезбедување на квалитет и безбедност при прибирање на човечка крв и крвни компоненти, се врши:

- 1) надзор над законитоста на работата;
- 2) надзор над стручната работа;
- 3) внатрешен надзор над стручната работа и
- 4) инспекциски надзор.

Член 41 Надзор над законитоста на работата и над стручната работа

Надзор над законитоста на работата и над стручната работа на здравствената установа врши Министерството за здравство, во согласност со прописите за здравствената заштита.

Член 42 Внатрешен надзор над стручната работа

Здравствената установа организира внатрешен надзор над стручната работа на своите здравствени работници, на начин утврден со општ акт.

Член 43 Инспекциски надзор

Инспекциски надзор над примената на овој закон врши Државниот санитарен и здравствен инспекторат.

Инспекторот при вршењето на инспекцискиот надзор е овластен да:

1) забрани вршење на дејноста, како и да забрани употреба на објектот во кој се врши дејноста ако нема дозвола за работа, односно недостасува некој од условите за вршење на дејноста;

2) нареди воспоставување и водење на евиденциите пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;

3) нареди отстранување на недостатоци, односно неправилности во согласност со законите и другите прописи со кои се уредува заштитата на здравјето на луѓето;

4) нареди соодветно документирање и чување на податоците што се водат за дарителите на крв и да се обезбеди заштита на податоците добиени од задолжителните анализи на дарувана крв;

5) забрани дистрибуција и употреба на крв и крвни компоненти ако претходно не е докажано нивното потекло и не се направени соодветните тестови и

6) нареди на здравствената установа изготвување на извештаи кои е должна да ги поднесе до Министерството за здравство.

Член 44 Записник и решение на инспектор

За извршениот инспекциски надзор, добиените податоци и констатирана фактичка состојба, инспекторот е должен да состави записник.

Доколку инспекторот утврди дека не се применуваат законите, прописите и други акти, донесува решение со кое се наредува извршување на определени мерки во одреден рок кој го определува инспекторот.

Инспекторот е должен да и достави примерок од записникот и решението на здравствената установа кај која е извршен инспекцискиот надзор.

Член 45 Постапување на инспектор

Во вршењето на инспекцискиот надзор, инспекторот постапува согласно со прописите за општата управна постапка, освен кога е тоа поинаку определено со овој закон.

Член 46 Усна наредба

Во случаи кога ќе утврди постоење на непосредна опасност по животот и здравјето на луѓето, инспекторот издава усна наредба за итно и неодојно отстранување на недостатоците, која се констатира со записник.

Во случаите од ставот 1 на овој член, инспекторот донесува решение во рок од 24 часа од издавањето на усната наредба.

Член 47 Жалба по решение

Здравствената установа е должна да ги изврши мерките содржани во решението на инспекторот.

По жалбата против решението на инспекторот во втор степен решава министерот за здравство.

Жалбата по решението не го одлага неговото извршување.

Член 48

Поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка

Ако инспекторот при вршењето на инспекцискиот надзор утврди дека со повреда на закон или друг пропис е сторен прекршок е должен без одлагање да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка.

ГЛАВА VII

ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 49

Глоба во износ од 7.000 до 12.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на правно лице, ако:

1) не определи стручно одговорно лице во согласност со членот 7 став 1 од овој закон;

2) определи одговорно лице кое не ги исполнува условите во однос на кадарот на установата за трансфузиона медицина пропишани со овој закон (член 7 став 3);

3) не го известува Министерството за здравство за личните податоци за одговорното лице и податоците за контакт, како и за секоја промена на одговорното лице (член 7 став 4);

4) не формира болничка трансфузиона комисија (член 8 став 1);

5) не постапува согласно со членот 8 ставови 3 и 4 од овој закон;

6) не издаде упатство за организирање на акција за дарување на крв и стручно не ја контролира акцијата за дарување на крв (член 10 став 2);

7) на дарителот на крв му даде паричен надоместок или друг вид на надоместок (член 11 став 2);

8) земе крв од малолетни лица без дозвола од родители или правен застапник, освен во случаи утврдени со овој закон (член 12 став 1);

9) не спроведе постапка на проценка и тестирање на дарителот на крв или крвни компоненти со цел да ја утврди подобноста на дарителот на крв за дарување на крв (член 12 став 2);

10) не го одбие дарителот на крв од давање на крв (член 12 став 3);

11) не води медицинско досие за дарителот на крв (член 12 став 4);

12) не ги внесе резултатите од постапката за проценка во медицинското досие (член 12 став 5);

13) не врши автологна трансфузија и аферезни постапки за плазма и клетки вклучувајќи ги хематопоезските прекурсорни клетки во процесите на прибирање на крв и производство на крвни компоненти согласно со членот 13 став 1 од овој закон;

14) не издаде упатство за дарителите на крв согласно со членот 16 став 3 од овој закон;

15) изврши имунизација на дарителот на крв без писмена согласност и спротивно на членот 14 од овој закон;

16) врши прибирање на крв спротивно на членот 15 од овој закон;

17) не даде информација пред започнување на постапката за дарување на крв и земе крв од дарителот на крв без писмена и потпишана согласност (член 16 став 1);

18) не обезбеди стручно советување за дарителите на крв на местото и во времето каде што се врши дарувањето на крв (член 16 став 4);

19) не обезбеди заштита на сите лични, медицински и генетички податоци за дарителот на крв содржани во медицинското досие (член 17 став 1);

20) не обезбеди чување на податоците и документите и не ги чува во роковите утврдени со овој закон (член 18 ставови 1 и 2);

21) не врши тестирање на крвта и крвните компоненти пред тие да бидат дистрибуирани (член 21 став 1);

22) не обезбеди квалитет и безбедност на крвта и крвните компоненти утврдени со овој закон (член 22 став 2);

23) не чува примероци од серум од секоја единица издадена крв за тестирање пет години од денот на извршеното тестирање (член 23);

24) врши дистрибуција и употребува крв и крвни компоненти за кои не може да се докаже нивното потекло и кои не ги исполнуваат условите од овој закон (член 24);

25) не обезбеди крвта и крвните компоненти да можат да се следат од дарителот на крв до примателот на крвта и обратно или примателот на крвта и обратно (член 25 ставови 1 и 2);

26) не применува систем за идентификација на секое поединечно дарување на крв и крвни компоненти (член 25 став 3);

27) не ја означи секоја поединечна единица на крв и крвни компоненти (член 26 став 1);

28) врши увоз или извоз на крв и крвни компоненти спротивно на членовите 27 и 28 од овој закон;

29) не води уредна документација, не ги следи и евидентира сериозно неповолните настани и реакции, како и не спроведува други мерки утврдени со овој закон (член 29 став 2);

30) не ја известува веднаш установата за трансфузиона медицина за сериозно неповолните настани и реакции од употребената крв и крвни компоненти (член 29 став 3);

31) даде крв или крвна компонента без писмена согласност на пациентот или писмена согласност на законскиот застапник или старател (член 30 ставови 1 и 2);

32) не ги направи достапни податоците во врска со крвта и крвните компоненти кои ги употребила на барање на установата за трансфузиона медицина, во постапката на следењето на крвта (член 31 став 3);

33) не ја чува документацијата добиена или создадена во вршењето на дејноста во рок и не постапува на начин согласно со членот 32 од овој закон;

34) не повлече крв и крвни компоненти во согласност со членот 34 од овој закон;

35) не поднесе извештај за работата согласно со членот 35 од овој закон;

36) не го известува дарителот на крв за откриена инфекција или не го информира и советува дарителот на крв како понатаму да постапува (член 36 став 1);

37) не достави до надлежниот завод за здравствена заштита известување (член 36 став 4);

38) не постапи согласно со членот 37 став 1 од овој закон;

39) не го пронајде дарителот на крв, со чија крв, односно крвна компонента е предизвикана инфекција (член 37 став 2);

40) не обезбеди мерки за заштита и обезбедување на сите податоци и постапува спротивно на членот 38 став 1 од овој закон и

41) не воспостави постапки за разрешување на случаи на разлики или неточности во податоците што ги поседува и чува (член 38 став 2).

За прекршокот од ставот 1 на овој член глоба во износ од 3.000 до 4.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече и на одговорното лице во правното лице.

За прекршокот од ставот 1 на овој член глоба во износ од 1.500 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе се изрече и на физичкото лице во правното лице.

Член 50

Глоба во износ од 1.500 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на здравствен работник, ако:

1) не постапува согласно со членот 7 став 2 и/или членот 36 став 2 од овој закон;

2) не го информира пациентот за можноста од автологна трансфузија при планирани оперативни зафати, каде што се предвидува пациентот да загуби поголема количина крв (член 13 став 2);

3) не презема мерки за да го обезбеди квалитетот на крвта и крвните компоненти во текот на трансфузијата, во согласност со нормативите за рационална и адекватна употреба на крвта и крвните компоненти во клиничката пракса (член 29 став 1);

4) не води евиденција за секоја употребена единица крв или крвна компонента со цел да се овозможи добивање на податоци за секоја аплицирана единица крв или крвна компонента (член 31 став 1);

5) не ги внесе во медицинското досие на пациентот писмената согласност на пациентот, резултатите од извршени испитувања, забелешките за позитивни дејства од трансфузијата на крв и крвни компоненти, информациите и документите за сериозно неповолните настани и реакции, како и другите податоци и документи во врска со извршената трансфузија на крв и крвни компоненти (член 31 став 2) и

6) при сериозно неповолен настан или реакција не достави веднаш и без одлагање известување до болничката трансфузиона комисија и установата за трансфузиона медицина (член 33 став 1).

Член 51**Прекршочна постапка**

Прекршочната постапка за прекршоците предвидени во овој закон ја води надлежниот суд.

Пред поднесување на барање за поведување на прекршочна постапка за прекршоците предвидени со овој закон, Министерството за здравство води постапка за порамнување согласно со Законот за прекршоците.

ГЛАВА VIII**ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ****Член 52****Рок за организирање**

Републичкиот завод за трансфузиологија продолжува да работи како јавна здравствена установа Институт за трансфузиона медицина на Република Македонија и ги презема вработените, просторот, опремата и средствата за работа на службите за трансфузиологија во состав на општите и специјалните болници по усогласувањето на статутот и актите за внатрешна организација и систематизација на работните места.

Установата од ставот 1 на овој член е должна статутот и актите за внатрешна организација и систематизација на работните места да ги усогласи во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 53**Формирање на Стручниот совет**

Министерот за здравство ќе го формира Стручниот совет за снабдување со крв во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 54**Донесување на општи акти**

Министерот за здравство во рок од една година од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе ги донесе прописите чие донесување е утврдено со овој закон.

Член 55**Примена на постојните прописи**

До донесувањето на прописите од овој закон ќе се применуваат прописите што биле во сила пред денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 56

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J**PËR SIGURINË GJATË FURNIZIMIT ME GJAK****KREU I****DISPOZITAT E PËRGJITHSHME****Neni 1****Objekti i ligjit**

Me këtë ligj rregullohet квалитети dhe siguria e gjakut dhe e komponentëve të gjakut të njeriut, grumbullimi dhe testimi i gjakut dhe komponentëve të gjakut të njeriut pa marrë parasysh qëllimin të cilit i dedikohen, si dhe përpunimi, ruajtja dhe shpërndarja gjakut dhe komponentëve të gjakut të njeriut që i dedikohen transfuzionit.

Neni 2**Siguria e gjakut**

Siguria e gjakut dhe e komponentëve të gjakut bëhet në pajtim me principet për vetësiguri kombëtare dhe transfuzion të sigurt të gjakut dhe komponentëve të gjakut.

Neni 3**Nevojat për gjak**

Vetësiguria dhe kënaqja e nevojave kombëtare për gjak dhe komponentë gjaku sigurohet me grumbullimin e gjakut në territorin e Republikës së Maqedonisë.

Neni 4**Përkufizimi i nocioneve**

Nocione të veçanta në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

1. "Transfuzion autologjik" është transfuzioni në të cilin dhuruesi vullnetar i gjakut dhe pranuesi paraqesin person të njëjtë dhe në të cilin përdoret gjaku dhe komponentët e gjakut të mara paraprakisht nga i njëjti person.

2. "Dhurues autologë" janë personat të cilët mund të dhurojnë gjak për nevojat e tyre personale nëse nevoja për gjak mund të parashihet paraprakisht për intervenimin e planifikuar, sipas planit të përgatitur për dhënie vullnetare të gjakut.

3. "Aferezë" është metoda për fitimin e një ose më tepër komponentëve të gjakut me përpunim makinerie të gjakut të plotë në të cilin komponentët rezidualë të gjakut i kthehen dhuruesit gjatë ose në fund të procesit.

4. "Të dhëna gienetike" janë të dhënat e çdo lloji që kanë të bëjnë me karakteristikat trashëguese të pacientit ose që kanë të bëjnë me formularin e trashëgimit të këtyre karakteristikave në grup individësh të ndërlidhur ndërmjet vete në të cilin бën pjesë edhe patienti.

5. "Dhurues i gjakut" është personi në gjendje të mirë shëndetësore dhe me histori të mirë mjekësore, i cili në mënyrë vullnetare jep gjak ose plazmë për qëllime terapeutike.

6. "Dhënie vullnetare e gjakut" është grumbullimi i gjakut dhe komponentëve të gjakut nga një person (dhurues) të dedikuara për transfuzion të personi tjetër (pranues), ose për shfrytëzim për qëllime mjekësore ose si material burimor për prodhimin e komponentëve dhe të produkteve tjera të gjakut.

7. "Shpërndarje" është furnizimi me gjak dhe komponentë të gjakut institucioneve tjera shëndetësore dhe prodhuesve të produkteve të gjakut të fituara nga plazma. Ajo nuk e përfshin dhënien e gjakut dhe të komponentëve të gjakut për transfuzion.

8. "Gjak" është gjaku i plotë, i grumbulluar nga një dhurues gjaku dhe i përpunuar ose për transfuzion ose për prodhim të mëtejme të derivateve të gjakut.

9. "Komponentë gjaku" janë komponentët terapeutike të gjakut (eritrocitet, leukocitet, trombocitet dhe plazma) të cilat mund të përgatiten me metoda të ndryshme.

10. "Produkt gjaku" është cilido produkt terapeutik i fituar nga gjaku human ose nga plazma.

11. "Krioprezervimi" është vazhdimi i afatit të ruajtjes së komponentëve të gjakut me ngrirje.

12. "Të dhëna mjekësore" janë të dhënat personale që kanë të bëjnë me shëndetin e pacientit. Këto janë të dhëna që kanë lidhje të qartë dhe të afërt me shëndetin e pacientit, si dhe të dhënat gjenetike për pacientin.

13. "Dosje mjekësore" është dosja në të cilën deponohen të gjitha të dhënat dhe dokumentet që kanë të bëjnë me statusin shëndetësor të pacientit, gjendjen mjekësore, gjegjësisht klinike, diagnozën, prognozën e trajtimit, si dhe të gjitha informatat tjera të natyrës personale, e që mbahet në pajtim me dispozitat nga sfera e evidencës shëndetësore, mbrojtjes së të drejtave të pacientëve dhe të këtij ligji.

14. "Refuzimi i dhënies vullnetare të gjakut" nënkupton ndalimin e përkohshëm ose të përhershëm të personit të dhurojë gjak ose komponentë gjaku.

15. "Lirim i komponentëve të gjakut" është procesi i cili mundëson që komponenti i gjakut të jetë liruar nga statusi karantinor me shfrytëzimin e sistemeve dhe procedurave të cilat sigurojnë që produkti final i kënaq specifikat e nevojshme për lirimin e tyre.

16. "Dhurues i shumëfishtë i gjakut" është personi i cili ka dhuruar gjak më parë, por jo në dy vitet e fundit, në qendrën e njëjtë për dhënie vullnetare të gjakut.

17. "Dhurues i gjakut për herë të parë" është personi i cili asnjëherë nuk ka dhuruar as gjak, as plazmë.

18. "Dhurues i rregullt i gjakut" është personi i cili në mënyrë rutinore dhuron gjak ose plazmë në dy vitet e fundit, në pajtim me intervalet kohore minimale - minimum dy herë në vit, në qendrën e njëjtë për dhënie vullnetare të gjakut.

19. "Ngjarje e papërshtatshme serioze" është çdo ngjarje e papërshtatshme e lidhur me grumbullimin, testimin, përpunimin, ruajtjen dhe shpërndarjen e gjakut dhe komponentëve të gjakut, e cila mund të shkaktojë vdekje, rrezikimin e jetës ose paaftësimin e pacientëve ose e cila e vazhdon shërimin spitalor ose morbiditetin.

20. "Reagim i papërshtatshëm serioz" është përgjigja e paqëllimshme të dhuruesi i gjakut ose të pacienti lidhur me grumbullimin ose transfuzionin e gjakut dhe komponentëve të gjakut që mund të shkaktojë vdekje, rrezikimin e jetës ose paaftësimin e pacientëve ose e cila e vazhdon shërimin spitalor ose morbiditetin.

21. "Institucion për mjekësi transfuzioni" është institucioni shëndetësor përgjegjës për çdo lloj aspekti të grumbullimit dhe testimit të gjakut dhe komponentëve të gjakut, pa marrë parasysh qëllimin, përpunimin, ruajtjen dhe shpërndarjen e tyre kur janë të dedikuara për transfuzion. Kjo nuk i përfshin njësitë për mjekësi transfuzioni në institucionet shëndetësore spitalore.

22. "Qeliza hematopoetike prekursorë" janë qeliza primitive pluripotente të afta për vetëpërtëritje, diferencim dhe maturim në të gjitha llojet hematopoetike. Gjenden në palcën kurrizore, në qelizat mononukleare të gjakut qarkullues dhe në gjakun e kërthizës.

23. "Hemovigjilitet" janë procedurat e mbikëqyrjes së organizuar (ose procedurat e organizuara për mbikëqyrje) të ndërlidhura me ngjarje serioze të padëshirueshme dhe të papritura ose reagime të dhuruesit e gjakut ose pranuesit e gjakut/produkteve dhe përcjelljes epidemiologjike të dhuruesit vullnetar të gjakut.

24. "Citaferiza" është procedurë afereze e dedikuar për grumbullimin (koleksionimin) e komponentëve të qelizave të gjakut, si eritrocitet, leukocitet dhe trombocitet.

KREU II

ORGANIZIMI I INSTITUCIONIT TË MJEKËSISË PËR TRANSFUZION

Neni 5

Institucioni i mjekësisë për transfuzion

Grumbullimin dhe testimin e gjakut dhe komponentëve të gjakut, pa marrë parasysh synimin e tyre, si dhe përgatitjen, ruajtjen dhe shpërndarjen e tyre me synim të transfuzionit dhe sigurisë së përcjelljes e bën Instituti i mjekësisë për transfuzion i Republikës së Maqedonisë, si institucion shëndetësor publik (në tekstin e mëtejme: institucioni i mjekësisë për transfuzion).

Për kompetencat, përbërjen, mënyrën e zgjedhjes gjegjësisht emërimit dhe shkarkimit të anëtarëve të këshillit drejtues, gjegjësisht të organit punëdrejtues, si dhe të kushteve më të afërta në raport me hapësirën, kuadrin dhe pajisjen të cilat duhet t'i plotësojë institucioni i mjekësisë për transfuzion, zbatohen dispozitat e mbrojtjes shëndetësore.

Neni 6

Veprimtaria e institucionit të mjekësisë për transfuzion

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i organizuar në institut, tri qendra dhe shërbime të mjekësisë për transfuzion.

Institucioni i mjekësisë për transfuzion në institut dhe qendra i kryen veprimtaritë vijuese:

- promovimin e dhënies vullnetare të gjakut në pajtim me principet e miratuara;
- realizimin e dhënies vullnetare të gjakut;
- testimin dhe procedimin të gjakut të marrë;
- ruajtjen, shpërndarjen dhe dhënien vullnetare të gjakut dhe komponentëve të gjakut;
- administrimin me kualitetin e punës;
- sigurinë e përcjelljes dhe hemovigjilitetit;
- dokumentimin dhe arkivimin e të dhënave;
- transportimin e gjakut dhe komponentëve të gjakut ndërmjet subjekteve të Institucionit të mjekësisë për transfuzion;
- përcjelljen imunohematologjike të pacientëve, të shtatzënave dhe të sapolindurve, dhe
- diagnostikimin dhe shërimin e pacientëve me sëmundje trombocide dhe hemorogjike.

Shërbimet e mjekësisë për transfuzion i kryejnë veprimtaritë në vijim:

- grumbullimin e gjakut;
- ruajtjen dhe dhënien vullnetare të gjakut dhe komponentëve të gjakut;
- shfrytëzimin racional të gjakut dhe komponentëve të gjakut;
- sigurinë e përcjelljes dhe hemovigjilitetit;
- dokumentimin dhe arkivimin e të dhënave;
- përcjelljen imunohematologjike të pacientëve, të shtatzënave dhe të sapolindurve;
- diagnostikimin dhe shërimin e pacientëve me sëmundje trombocite dhe hemorogjike.

Krahas veprimtarive nga paragrafi 2 i këtij neni, instituti kryen edhe:

- konfirmon qëndrimet e përbashkëta të detyrueshme profesionale për shërbimet e mjekësisë për transfuzion;
- ofron ndihmë metodologjike profesionale;
- veprimtari shkencore-hulumtuese; dhe
- merr pjesë në edukimin e kuadrove në sferën e mjekësisë për transfuzion dhe në degë të ngjashme të mjekësisë.

Neni 7

Personi përgjegjës në institucionin e mjekësisë për transfuzion

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar të caktojë person përgjegjës profesional, në pajtim me këtë ligj, i cili është i detyruar të sigurojë:

- çdo njësi gjaku dhe komponent gjaku të grumbullohet dhe të testohet, pa marrë parasysh dedikimin e tyre, si dhe e përgatitur, e magazinuar dhe e distribuuar, nëse është e dedikuar për transfuzion, në pajtim me këtë ligj.
- informata Ministrisë së Shëndetësisë në procedurat për autorizim, akreditim, licencim si dhe raste tjera, me kërkesë të Ministrisë së Shëndetësisë, dhe
- plotësimin e kushteve nga ana e institucionit të mjekësisë për transfuzion për aplikimin e këtij ligji, në kuadër të kompetencave të tij.

Personi përgjegjës nga paragrafi 1 i këtij neni duhet të ketë të kryer arsimin sipëror nga sfera e mjekësisë, specializimin në fushën e transfuziologjisë dhe të ketë përvojë adekuate prej së paku dy vjetësh në fushën e mjekësisë për transfuzion.

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar ta njoftojë Ministrinë e Shëndetësisë për të dhënat personale të personit përgjegjës dhe për të dhënat për kontakt, si dhe për çdo ndryshim të personit përgjegjës.

Neni 8

Komisioni spitalor i mjekësisë për transfuzion

Institucioni shëndetësor spitalor i cili shfrytëzon gjak dhe komponentë gjaku në terapinë e pacientëve është e detyruar të formojë Komision spitalor për transfuzion.

Komisioni spitalor për transfuzion nga paragrafi 1 i këtij neni përbëhet prej doktorit të mjekësisë-specialist i transfuziologjisë dhe prej doktorëve të mjekësisë specialistë të degëve të ndryshme përkatëse të mjekësisë të cilët në punën e tyre shfrytëzojnë gjak dhe komponentë gjaku.

Komisioni për transfuzion spitalor e përcjell procesin e shfrytëzimit dhe punës me gjak, komponentë gjaku dhe produkte gjaku, i përcjell indikacionet dhe efektet e transfuzionit, i regjistron dhe analizon pasojat e padëshirueshme negative nga transfuzioni dhe propozon masa që duhet të ndërmerren për përmirësimin e shfrytëzimit racional të gjakut.

Institucioni shëndetësor spitalor nga paragrafi 1 i këtij neni, gjatë kryerjes së punës së vet, në lidhje me funksionimin e Komisionit për transfuzion spitalor është i detyruar t'i plotësojë kushtet lidhur me kuadrot, principet e praktikës së mirë klinike, dokumentacionin, përcjelljen, paraqitjen dhe evidentimin e ngjarjeve dhe reagimeve të pavolitshme serioze, deponimin dhe transportin, si dhe sigurimin e mbrojtjes dhe besueshmërinë e të dhënave të përcaktuara me këtë ligj.

KREU III

DHËNIA VULLNETARE E GJAKUT

Neni 9

Nevojat për gjak

Nevojat e parapara për gjak konfirmohen me plan vjetor, ndërsa zmadhimi i papritur i nevojave për gjak sigurohet me zbatimin e masave të jashtëzakonshme.

Planin vjetor nga paragrafi 1 i këtij neni, me propozim të institucionit të mjekësi për transfuzion, e miraton ministri i Shëndetësisë.

Rajonet për grumbullimin e gjakut i cakton ministri i Shëndetësisë, me propozim të Institucionit të mjekësisë për transfuzion, në bazë të kriterëve profesionale, mjekësore, ekonomike dhe të tjera.

Planin vjetor dhe masat e jashtëzakonshme nga paragrafi 1 i këtij neni i zbatojnë institucionet e mjekësisë për transfuzion dhe Kryqi i Kuq i Republikës së Maqedonisë.

Neni 10

Organizimi i aksionit për dhënie vullnetare të gjakut

Aksionin për dhënie vullnetare të gjakut e organizon Kryqi i Kuq i Maqedonisë, me pëlqimin paraprak të Institucionit të mjekësisë për transfuzion, sipas programit vjetor.

Institucioni i mjekësisë për transfuzion jep udhëzim për organizimin e aksionit për dhënie vullnetare të gjakut në pajtim me parimet e Praktikës së mirë të transfuzionit dhe është i detyruar që në mënyrë profesionale ta kontrollojë aksionin e dhënies vullnetare të gjakut.

Institucioni i mjekësisë për transfuzion bën grumbullimin e gjakut, në pajtim me parimet e Praktikës së mirë të transfuzionit.

Neni 11

Principet e dhënies vullnetare të gjakut

Dhënia vullnetare e gjakut bazohet në principet e punës vullnetare dhe anonime dhe është pa kompensim.

Dhënia vullnetare bëhet pa kompensim me para ose pa asnjë lloj tjetër kompensimi.

Dhurata simbolike, racioni dhe freskia të cilat që i jepen dhuruesit vullnetar të gjakut, si dhe harxhimet materiale që kanë të bëjnë me transportin e dhuruesit vullnetar të gjakut deri në vendin e dhënies vullnetare të gjakut nuk llogariten si kompensime në kuptim të këtij ligji.

Neni 12

Dhuruesit vullnetarë të gjakut

Ndalohet marrja e gjakut nga persona të mitur pa lejen e prindërve ose të përfaqësuesit ligjor gjegjësisht të kujdestarit, përveç në raste të konfirmuara me këtë ligj.

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar të mbajë procedurë për vlerësimin dhe testimin e dhuruesit vullnetar të gjakut ose komponentëve të gjakut me qëllim që ta konfirmojë përshtatshmërinë e dhuruesit vullnetarë të gjakut, për dhënie vullnetare të gjakut.

Në bazë të procedurës së zbatuar nga paragrafi 2 i këtij neni, Instituti i mjekësisë për transfuzion mund ta refuzojë dhuruesin vullnetar të gjakut që të dhurojë gjak.

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar të mbajë dosje mjekësore për dhuruesin vullnetar të gjakut.

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar që rezultatet nga procedura për vlerësim nga paragrafi 2 i këtij neni, t'i fusë në dosjen mjekësore nga paragrafi 4 i këtij neni.

Kriteret më të afërta, si dhe procedurën për vlerësimin dhe testimin e dhuruesit vullnetar të gjakut nga paragrafi 2 i këtij neni, në pajtim me parimet e Praktikës së mirë për transfuzion, i përcakton ministri i Shëndetësisë.

Neni 13

Transfuzioni autologjik dhe grumbullimi i komponentëve të gjakut

Transfuzionin autologjik dhe procedurat e aferezës për plazmë dhe qeliza duke përfshirë edhe qelizat prekursorsore hematopoetike në procesin e grumbullimit të gjakut dhe prodhimit të komponentëve të gjakut, institucioni i mjekësisë për transfuzion i bën në pajtim me parimet e Praktikës së mirë për transfuzion.

Punëtori shëndetësor i cili e mjekon të sëmurin është i detyruar ta informojë pacientin për mundësinë e transfuzionit autologjik gjatë ndërhyrjeve të planifikuara operuese, në të cilat parashihet që pacienti të humbë sasi më të madhe gjaku.

Neni 14

Imunizimi i dhuruesve vullnetarë të gjakut

Institucioni i mjekësisë për transfuzion të gjakut bën imunizimin e dhuruesit vullnetar të gjakut vetëm me pëlqimin me shkrim të dhuruesit vullnetar të gjakut, të dhënë në bazë të informacionit për esencën dhe rëndësinë e imunizimit, si dhe rreziqeve të mundshme.

Imunizimi nga paragrafi 1 i këtij neni bëhet në pajtim me kriteret profesionale të praktikës mjekësore dhe dispozitat nga sfera e mbrojtjes shëndetësore.

Neni 15

Grumbullimi i gjakut

Institucioni mjekësisë për transfuzion grumbullimin e gjakut e bën në pajtim me parimet e Praktikës së mirë për transfuzion.

Neni 16

Pëlqimi i dhuruesit vullnetarë të gjakut

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar që para fillimit të procedurës për dhënie vullnetare të gjakut, dhuruesit vullnetar të gjakut:

- t'i ofrojë informata për dhënien vullnetare të gjakut;
- të kërkojë të dhënat për identifikim personal, si dhe të dhëna tjera lidhur me gjendjen e tij shëndetësore dhe historinë sëmundjeve të kaluara, dhe
- të marrë pëlqim me shkrim dhe të nënshkruar me të cilin dhuruesi vullnetar i gjakut vërteton se ka qenë i informuar për procedurën e dhënies vullnetare të gjakut dhe se e ka kuptuar dhe vullnetarisht është pajtuar për zhvillimin e saj.

Llojin e informatave që i jepen dhuruesit të gjakut lidhur me dhënien vullnetare të gjakut, llojin e informatave që kërkohen nga dhuruesi i gjakut, kriteret për përshtatshmërinë e dhuruesit të gjakut, masat tjera lidhur me dhënien vullnetare të gjakut me interes për dhuruesin e gjakut, si dhe formularin dhe përmbajtjen e pëlqimit me shkrim të dhuruesit të gjakut për dhënie vullnetare të gjakut, i përcakton ministri i Shëndetësisë.

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar t'u japë udhëzim dhuruesve vullnetarë të gjakut i cili përmban veçanërisht: llojin e informatave të cilat i jepen dhuruesit vullnetar të gjakut lidhur me dhënien vullnetare të gjakut, llojin e informatave që kërkohen nga dhuruesi vullnetar i gjakut, mënyrën e dhënies së tyre, gjegjësisht kërkesës së tyre, kriteret për përshtatshmërinë e dhuruesit të gjakut, masat tjera lidhur me dhënien vullnetare të gjakut me interes për dhuruesin vullnetar të gjakut, si dhe formularin dhe përmbajtjen e pëlqimit me shkrim të dhuruesit vullnetar të gjakut për dhënie vullnetare të gjakut.

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar të sigurojë këshillim profesional për dhuruesit vullnetarë të gjakut në vendin dhe në kohën kur bëhet dhënia vullnetare e gjakut.

Neni 17

Mbrojtja dhe fshehtësia e të dhënave

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar të sigurojë mbrojtjen e të gjitha të dhënave personale, mjekësore dhe gjenetike të dhuruesit vullnetar të gjakut të cilat i përmban dosja mjekësore nga neni 12 paragrafi 4 i këtij ligji.

Të dhënat dhe dokumentet nga paragrafi 1 i këtij neni paraqesin informata të klasifikuara dhe ruhen në pajtim me dispozitat për mbrojtjen e informatave të klasifikuara dhe të dhënave personale.

Për t'iu qasur dosjes mjekësore nga paragrafi 1 i këtij neni, sigurimit të besueshmërisë së të dhënave personale mjekësore dhe gjenetike, si dhe zbulimit të tyre, Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar t'i zbatojë dispozitat për mbrojtjen e të drejtave të pacientëve, për informatat e klasifikuara dhe për mbrojtjen e të dhënave personale.

Neni 18

Ruajtja e të dhënave dokumenteve dhe të dhuruesve vullnetarë të gjakut

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar të sigurojë ruajtjen e të dhënave dhe të dokumenteve nga neni 17 i këtij ligji.

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar që të dhënat dhe dokumentet nga paragrafi 1 i këtij neni t'i ruajë si aktive së paku 15 vjet nga dita e marrjes së tyre, gjegjësisht 30 vjet si pasive nga dita e marrjes së tyre.

Mënyrën e ruajtjes së të dhënave dhe të dokumenteve nga paragrafi 1 i këtij neni e përcakton ministri i Shëndetësisë.

Neni 19

Organizimi dhe përparimi i dhënies vullnetare të gjakut

Ministria e Shëndetësisë, me propozimin e institucionit të mjekësisë për transfuzion, miraton program vjetor për organizimin dhe përparimin e dhënies vullnetare të gjakut në Republikën e Maqedonisë, në pajtim me këtë ligj dhe me dispozitat për mbrojtje shëndetësore.

KREU IV

SIGURIMI I KUALITETIT DHE SIGURIA E GJAKUT DHE E KOMPONENTËVE TË GJAKUT

Neni 20

Sigurimi i kualitetit dhe siguria e gjakut dhe e komponentëve të gjakut

Gjaku dhe komponentët e gjakut doemos duhet të jenë me kualitet dhe siguri ashtu që të mos e rrezikojnë jetën dhe shëndetin e pranuesit të gjakut dhe të komponentëve të gjakut.

Kriteret më të afërta lidhur me kualitetin dhe sigurinë e gjakut dhe komponentëve të gjakut i përcakton ministri i Shëndetësisë.

Neni 21

Testimi

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar të bëjë testimin e gjakut dhe të komponentëve të gjakut para se ato të distribuohen në njësinë e mjekësisë për transfuzion të institucionit shëndetësor të cilit i dedikohen.

Llojin e testimit nga paragrafi 1 të këtij neni e përcakton ministri i Shëndetësisë.

Neni 22

Shfrytëzimi i gjakut dhe komponentëve të gjakut

Gjaku dhe komponentët e gjakut përdoren në pajtim me Praktikën e mirë klinike.

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar ta sigurojë kualitetin dhe sigurinë e gjakut dhe të komponentëve të gjakut të konfirmuara me këtë ligj gjatë

tërë procesit të grumbullimit të gjakut dhe të komponentëve të gjakut deri në shpërndarjen e tyre në njësitë e mjekësisë për transfuzion të institucionit shëndetësor të cilit i dedikohen.

Praktikën e mirë mjekësore nga paragrafi 1 i këtij neni e përcakton ministri i Shëndetësisë.

Neni 23

Ruajtja e ekzemplarëve të testimit

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar t'i ruajë ekzemplarët e serumit të çdo njësie të dhënies së gjakut për testim pesë vjet nga kryerja e testimit.

Neni 24

Ndalimi i shpërndarjes dhe shfrytëzimit të gjakut dhe të komponentëve të gjakut

Ndalohet shpërndarja dhe shfrytëzimi i gjakut dhe i komponentëve të gjakut, nëse nuk mund të dëshmohet origjina e tyre, si dhe nëse nuk i plotësojnë kushtet e përcaktuara me këtë ligj.

Neni 25

Siguria e përcjelljes

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar të sigurojë që gjaku dhe komponentët e gjakut të cilat janë grumbulluar, përgatitur, deponuar dhe shpërndarë në Republikën e Maqedonisë të mund të përcillen nga dhuruesi i gjakut të pranuesi i gjakut dhe anasjelltas.

Institucioni shëndetësor në të cilin distribuohen gjaku dhe komponentët e gjakut për shfrytëzim është i detyruar të sigurojë që gjaku i marrë të mund t'i përcillet pranuesit të gjakut dhe anasjelltas, përmes njësisë së mjekësisë për transfuzion.

Që të sigurohet përcjellja nga paragrafi 1 dhe 2 të këtij neni, zbatohet sistemi për identifikim individual i secilës dhënie vullnetare të gjakut veças dhe të komponentëve të gjakut me të cilën pa asnjë gabim mund të identifikohet secila dhënie vullnetare e gjakut veças dhe secili lloj gjaku dhe komponenti të gjakut.

Sistemin e identifikimit nga paragrafi 3 i këtij neni e përcakton ministri i Shëndetësisë.

Neni 26

Shënjimi i gjakut dhe i komponentëve të gjakut

Secila njësi e veçantë e gjakut dhe e komponentëve të gjakut detyrimisht duhet të jenë të shënuara.

Llojin, mënyrën dhe përmbajtjen e shënjimeve të gjakut dhe komponentëve të gjakut i përcakton ministri i Shëndetësisë.

Neni 27

Importi

Institucioni i mjekësisë për transfuzion bën importin e gjakut dhe të komponentëve të gjakut, në gjendje të jashtëzakonshme në mënyrë ekskluzive të nevojave të shtuara ose në mungesë të grupeve të rralla të gjakut, në bazë të pëlqimit të dhënë nga ministri i Shëndetësisë.

Gjaku dhe komponentët e gjakut të importuar detyrimisht duhet t'i plotësojnë kushtet lidhur me kualitetin, sigurinë, sistemin identifikues dhe përcjelljen të përcaktuara me këtë ligj.

Neni 28

Eksporti

Institucioni i mjekësisë për transfuzion bën eksportin e gjakut dhe komponentëve të gjakut me kërkesë me shkrim të institucioneve të autorizuar, të akredituara dhe të licencuara për veprimtari për transfuzion nga vendet e

huaja, për kënaqjen e nevojave të tyre jashtëzakonisht të zmadhuara ose për grupet e rralla të gjakut, në bazë të pëlqimit të dhënë nga Ministria e Shëndetësisë.

Institucioni i mjekësisë për transfuzion mund të bëjë eksportin e plazmës, si lëndë e parë nisëse për përpunimin e mëtejme të produkteve të plazmës për nevojat e popullatës së Republikës së Maqedonisë, në bazë të pëlqimit të dhënë nga Ministria e Shëndetësisë.

Neni 29

Sigurimi i kualitetit gjatë shfrytëzimit të gjakut dhe komponentëve të gjakut

Punëtori shëndetësor i cili e ka konfirmuar nevojën për transfuzion të gjakut dhe komponentëve të gjakut është i detyruar të ndërmarrë masa që ta sigurojë kualitetin e gjakut dhe të komponentëve të gjakut gjatë transfuzionit, në pajtim me normativat për përdorimin racional dhe adekuat të gjakut dhe të komponentëve të gjakut në praktikën klinike.

Institucioni shëndetësor në procesin e përdorimit të gjakut është i detyruar të mbajë dokumentacion të rregullt, t'i përcjellë dhe t'i evidentojë ngjarjet dhe reagimet seriozisht të pavolitshme, si dhe të zbatojë masa tjera të konfirmuara me këtë ligj dhe Praktik e mirë klinike.

Institucioni shëndetësor është i detyruar që për ngjarjet dhe reagimet seriozisht të pavolitshme nga përdorimi i gjakut dhe komponentëve të gjakut, menjëherë ta njoftojë institucionin e mjekësisë për transfuzion me qëllim që të sigurohet përcjellja dhe ndërmarrja e masave tjera për parandalimin e ngjarjeve dhe reagimeve tjera të pavolitshme.

Formën dhe përmbajtjen e dokumentacionit nga paragrafi 2 i këtij neni, si dhe të formularëve për njoftim nga paragrafi 3 i këtij neni, i përcakton ministri i Shëndetësisë.

Neni 30

E drejta për informacion dhe të drejta tjera të pacientëve gjatë transfuzionit të gjakut dhe komponentëve të gjakut

Pacienti para se të pranojë gjak dhe komponentë gjaku duhet të japë pëlqim me shkrim se ka qenë i njoftuar për transfuzionin dhe për pasojat e mundshme, për mundësinë e përdorimit të gjakut autologjik dhe se vullnetarisht është pajtuar ta pranojë.

Nëse pacienti nuk është në gjendje ta bëjë këtë ose nëse është person i mitur pëlqimin me shkrim e jep përfaqësuesi ligjor ose kujdestari.

Nëse bëhet fjalë për rast urgjent doktori i mjekësisë është i detyruar të veprojë në pajtim me principet mjekësore.

Për të drejtën për informacion dhe për të drejta tjera të pacientëve gjatë transfuzionit të gjakut dhe komponentëve të gjakut, zbatohen edhe dispozitat nga rregullat me të cilat rregullohet mbrojtja e të drejtave të pacientëve.

Neni 31

Evidentimi dhe dokumentacioni për pranimin e gjakut dhe komponentëve të gjakut

Punëtori shëndetësor i cili ka dhënë transfuzion të gjakut dhe të komponentëve të gjakut është i detyruar të mbajë evidencë për çdo njësi të përdorur gjaku ose komponentë gjaku me qëllim që të mundësohet marrja e të dhënave për çdo njësi gjaku ose komponentë gjaku të aplikuar.

Punëtori shëndetësor i fut në dosjen mjekësore të pacientit pëlqimin me shkrim të pacientit nga neni 30 i këtij ligji, rezultatet nga përcjelljet imunohematologjike dhe provat tjera të kryera, vërejtjet për veprimet pozitive nga transfuzioni i gjakut dhe të komponentëve të gjakut,

informatat dhe dokumentet për ngjarjet dhe reagimet seriozisht të pavalitshme, si dhe të dhënat dhe dokumentet tjera në lidhje me transfuzionin e kryer të gjakut dhe të komponentëve të gjakut.

Institucioni shëndetësor i cili e përdor gjakun dhe komponentët e gjakut është e detyruar që të gjitha të dhënat në lidhje me gjakun dhe komponentët e gjakut të cilat i ka përdorur menjëherë t'i bëjë të kapshme, me kërkesë të institucionit të mjekësisë për transfuzion, në procedurën e përcjelljes së gjakut.

Formën dhe përmbajtjen e evidencës nga paragrafi 1 i këtij neni, e përcakton ministri i Shëndetësisë.

Neni 32

Arkivimi i dokumentacionit

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar ta ruajë dokumentacionin e marrë ose të krijuar gjatë kryerjes së veprimtarisë së paku 30 vjet.

Ruajtja, përdorimi, arkivimi dhe shkatërrimi i dokumentacionit nga paragrafi 1 i këtij neni bëhet në mënyrën e cila siguron besueshmërinë dhe fshehtësinë e të dhënave, e në pajtim me dispozitat për mbrojtjen e të dhënave personale dhe mbrojtjen e të drejtave të pacientëve.

Neni 33

Ngjarja ose reagimi seriozisht i pavalitshëm

Nëse gjatë shfrytëzimit të gjakut dhe të komponentëve të gjakut ndodh ngjarje ose reagim seriozisht i pavalitshëm, punëtori shëndetësor i cili ka dhënë transfuzionin e gjakut dhe të komponentëve të gjakut, është i detyruar që shtyrje dhe pa pezullim t'i dorëzojë njoftim komisionit për transfuzion spitalor dhe institucionit të mjekësisë për transfuzion, në pajtim me praktikën e mirë klinike.

Procedurën e njoftimit, si dhe përmbajtjen dhe formën e formularit të njoftimit, e përcakton ministri i Shëndetësisë.

Neni 34

Tërheqja e gjakut dhe komponentëve të gjakut nga shpërndarja dhe përdorimi

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar të tërheqë gjak dhe komponentë gjaku, në të gjitha fazat, në raste kur nuk janë plotësuar parimet e praktikës së mirë për transfuzion.

Neni 35

Raporti për grumbullimin dhe shfrytëzimin e gjakut

Institucioni i mjekësisë për transfuzion më së voni deri në fund të muajit shkurt në vitin në vijim për punën e vitit paraprak, është i detyruar t'i dorëzojë raport pune Ministrisë së Shëndetësisë, i cili veçanërisht përmban të dhëna për numrin dhe llojin e dhënies vullnetare të gjakut dhe komponentëve të gjakut, sasinë e gjakut të grumbulluar, importin dhe eksportin si dhe për sasinë e harxhuar të gjakut dhe të komponentëve të gjakut.

Neni 36

Dhuruesit e infektuar të gjakut

Nëse vërtetohet ose nëse ekziston dyshim me bazë se dhuruesi vullnetar i gjakut është i infektuar me virusin HIV, viruset e hepatitit ose shkaktues tjerë të sëmundjeve të cilat barten me anën e gjakut, institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar që menjëherë ta njoftojë dhuruesin vullnetar të gjakut për infektimin e zbuluar, si dhe ta informojë dhe ta këshillojë dhuruesin vullnetar të gjakut si të veprojë më tutje.

Në rastin nga paragrafi 1 i këtij neni punëtori shëndetësor përgjegjës në institucionin e mjekësisë për transfuzion është i detyruar:

- të kontrollojë sa herë ka dhënë gjak dhuruesi i infektuar i gjakut;
- ta testojë për së dyti gjakun e dhënë më parë; dhe
- ta konfirmojë dhe ta gjejë personin i cili tani më e ka marrë gjakun nga dhuruesi i infektuar, me qëllim që ta njoftojë, këshillojë dhe ta testojë sa më shpejt që të jetë e mundur.

Gjatë testimit të personit i cili është pranues i gjakut të infektuar zbatohen dispozitat për testimin e dhuruesve vullnetarë të gjakut të përcaktuara me këtë ligj.

Institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar që për dhuruesit e gjakut të cilët me anë të testimit është diagnostikuar sëmundje bartëse me anë të gjakut, t'i dorëzojë entit kompetent për mbrojtje shëndetësore njoftim në pajtim me dispozitat për sëmundje ngjithëse dhe evidenca në sferën e shëndetësisë.

Neni 37

Pacienti i infektuar

Nëse institucioni shëndetësor në të cilin është shëruar pacienti konfirmon se pacienti është infektuar ose ekziston dyshim me bazë se pacienti është infektuar nga pranimi i gjakut ose komponentit të gjakut, është i detyruar që:

- menjëherë ta konstatojë shkaktarë e infektimit;
- ta identifikojë shkaktarin e infektimit, gjegjësisht komponentin e gjakut me të cilën është infektuar pacienti i shëruar;
- ta njoftojë institucionin e mjekësisë për transfuzion, dhe
- ta njoftojë entin kompetent për mbrojtje shëndetësore në pajtim me dispozitat për sëmundje ngjithëse.

Në rastet nga paragrafi 1 i këtij neni, institucioni i mjekësisë për transfuzion është i detyruar ta gjejë dhuruesin e gjakut, me gjakun e të cilit, gjegjësisht me komponentin e gjakut të të cilit është shkaktuar infektimi.

Neni 38

Mbrojtja e të dhënave

Institucioni i mjekësisë për transfuzion, si dhe institucioni për shëndetësi i cili bën përdorimin klinik të gjakut dhe komponentëve të gjakut janë të detyruar të sigurojnë masa për mbrojtjen dhe sigurimin e të gjitha të dhënave të cilat kanë arritur në veprimtarinë e vet me të cilat mund të pamundësohen:

- zbulimi i identitetit të dhuruesve vullnetarë të gjakut dhe pranuesve të gjakut dhe komponentëve të gjakut në procesin e përcjelljes së gjakut dhe komponentëve të gjakut;
- ndryshimi i pautorizuar ose shlyerja e dokumenteve dhe të dhënave për dhuruesit vullnetarë të gjakut, dhe
- dhënia e pautorizuar e informatave nga çdo lloj në lidhje me dhuruesit vullnetarë dhe pranuesit e gjakut, si dhe informata dhe dokumente tjera nga kryerja e veprimtarisë.

Institucioni i mjekësisë për transfuzion, si dhe institucioni për shëndetësi në të cilin përdoret gjaku dhe komponentët e gjakut janë të detyruar të sigurojnë zbatimin e procedurave për zgjidhjen e rasteve të dallimeve ose të pasaktësive në të dhënat që i posedojnë dhe ruajnë.

KREU V

KËSHILLI PROFESIONAL PËR FURNIZIM ME GJAK

Neni 39

Këshilli profesional për furnizim me gjak

Në Ministrinë e Shëndetësisë formohet Këshilli profesional për furnizim me gjakut dhe të komponentëve të gjakut (në tekstin e mëtejme: Këshilli profesional) i përbërë prej nëntë anëtarësh.

Këshilli profesional është trup i këshillëdhënës i cili i shqyrton dhe i studion çështje nga lëmi e transfuziologjisë dhe propozon masa për përparimin e dhënies vullnetare të gjakut.

Këshillin profesional e formon ministri i Shëndetësisë prej përfaqësuesve të Ministrisë së Shëndetësisë, institucionit të mjekësisë për transfuzion, institucioneve shëndetësore të cilat shfrytëzojnë gjak dhe komponentë të gjakut, Kryqit t Kuq të Republikës së Maqedonisë, shoqatës së dhuruesve vullnetarë të gjakut, organizatave të hemofilëve dhe mjeteve për informim publik.

Mënyra e punës së këshillit profesional rregullohet me rregullore pune.

KREU VI

Mbikëqyrja

Neni 40

Llojet e mbikëqyrjes

Për sigurimin e zbatimit të këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të tij, si dhe për sigurimin e kualitetit dhe sigurimin gjatë grumbullimit të gjakut të njeriut dhe të komponentëve të gjakut, bëhet:

1. mbikëqyrje mbi ligjshmërinë e punës,
2. mbikëqyrje mbi punën profesionale,
3. mbikëqyrje e brendshme mbi punën profesionale, dhe
4. mbikëqyrje inspektuese.

Neni 41

Mbikëqyrja mbi ligjshmërinë e punës dhe mbi punën profesionale

Mbikëqyrje mbi ligjshmërinë e punës dhe mbi punën profesionale të institucionit të shëndetësisë bën Ministria e Shëndetësisë, në pajtim me dispozitat për mbrojtjen shëndetësore.

Neni 42

Mbikëqyrja e brendshme mbi punën profesionale

Institucioni i shëndetësisë organizon mbikëqyrje të brendshme mbi punën profesionale të punëtorëve të tyre shëndetësorë, në mënyrë të caktuar me aktin e përgjithshëm.

Neni 43

Mbikëqyrja inspektuese

Mbikëqyrje inspektuese mbi zbatimin e këtij ligji bën Inspektorati shtetëror sanitar dhe shëndetësor.

Inspektori gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese është i autorizuar:

1. të ndalojë kryerjen e veprimtarisë, si dhe të ndalojë përdorimin e objekt në të cilin kryhet veprimi nëse nuk ka leje për punë, respektivisht i mungon njëri prej kushteve për kryerjen e veprimit;
2. të urdhërojë zbatimin dhe mbajtjen e evidencave të përcaktuara me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji;
3. të urdhërojë mënjanimin e mangësive respektivisht parregullsive në pajtim me ligjet dhe dispozitat tjera me të cilat rregullohet mbrojtja e shëndetit të njerëzve;
4. të urdhërojë dokumentimin dhe ruajtjen përkatëse të të dhënave të cilat mbahen për dhuruesit e gjakut dhe të sigurohet mbrojtje e të dhënave të marra nga analizat e domosdoshme të gjakut të dhuruar;

5. të ndalojë shpërndarjen dhe përdorimin e gjakut dhe komponentëve të gjakut nëse paraprakisht nuk është dëshmuar prejardhja e tyre dhe nuk janë bërë teste përkatëse; dhe

6. t'i urdhërojë institucionit shëndetësor përgatitjen e raporteve të cilat është e detyruar t'ia paraqesë Ministrisë së shëndetësisë.

Neni 44

Procesverbali dhe aktvendimi i inspektorit

Për inspektimin e bërë mbikëqyrës, të dhënat e marra dhe gjendjen e konstatuar faktike, inspektori është i detyruar të përpilojë procesverbal.

Nëse inspektori konstaton se nuk zbatohen ligjet, dispozitat dhe aktet tjera, do të miratojë aktvendim me të cilin urdhërohet zbatimi i masave të përcaktuara në afat të caktuar të cilin e cakton inspektori.

Inspektori është i detyruar t'i dorëzojë një ekzemplar nga procesverbali dhe aktvendimi institucionit shëndetësor tek i cili është bërë mbikëqyrja inspektuese.

Neni 45

Veprimi i inspektorit

Në kryerjen e mbikëqyrjes inspektuese, inspektori vepron në pajtimin me dispozitat për procedurën e përgjithshme administrative, përveç kur kjo është përcaktuar ndryshe me këtë ligj.

Neni 46

Urdhri gojor

Në rastet kur do të konfirmohet ekzistimi i rrezikut të drejtpërdrejtë për jetën dhe shëndetin e njerëzve, inspektori jep urdhër gojor evitimin urgjent dhe të domosdoshëm të mangësive, që konstatohet me procesverbal.

Në rastet nga paragrafi 1 të këtij neni, inspektori miraton aktvendim në afat prej 24 orësh nga dhënia e urdhrat gojor.

Neni 47

Ankesa ndaj aktvendimit

Institucioni i shëndetësisë është i detyruar t'i zbatojë masat e përmbajtura në aktvendimin e inspektorit.

Për ankesën kundër aktvendimit të inspektorit në shkallën e dytë vendos ministri i Shëndetësisë.

Ankesa ndaj aktvendimit nuk e prolongon zbatimin e tij.

Neni 48

Parashtrimi i kërkesës për mbajtjen e procedurës për kundërvajtje

Nëse inspektori gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese vërteton se me cenimin e ligjit ose të dispozitës tjetër është bërë kundërvajtje, është i detyruar që pa prolongim të parashtrojë kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje.

KREU VII

DISPOZITAT PËR KUNDËRVAJTJE

Neni 49

Gjobë në shumë prej 7 000 deri më 12 000 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i shqiptohet kundërvajtje presoni juridik, nëse:

- 1) nuk cakton person përgjegjës profesional në pajtim me nenin 7 paragrafi 1 të ligjit,

2) caktohet person përgjegjës i cili i plotëson kushtet lidhur me kuadrin e institucionit të mjekësisë për transfuzion të përcaktuar me këtë ligj (neni 7 paragrafi 3),

3) nuk e ka informuar Ministrinë e Shëndetësisë për të dhënat personale për personin përgjegjës dhe të dhënat për kontakt, si dhe për çdo ndryshim të personit përgjegjës (neni 7 paragrafi 4),

4) nuk formon komision spitalor për transfuzion (neni 8 paragrafi 1),

5) nuk vepron në pajtim me neni 8 paragrafin 3 dhe 4 të këtij ligji,

6) nuk jep udhëzim për organizimin e aksionit dhënien vullnetare të gjakut dhe profesionalisht nuk e kontrollon aksionin për dhënien vullnetare të gjakut (neni 10, paragrafi 2);

7) dhuruesit vullnetar të gjakut i jep kompensim me para ose lloj tjetër kompensimi (neni 11 paragrafi 2);

8) merr gjak nga persona të mitur pa lejen e prindërve ose përfaqësuesit juridik, përveç në rastet e përcaktuara me këtë ligj (neni 12 paragrafi 1),

9) nuk zbaton procedurën e vlerësimit dhe testimit të dhuruesve vullnetarë të gjakut ose komponentëve të gjakut më qëllim ta përcaktoj përshtatshmërinë e dhuruesit vullnetar të gjakut për dhënien e gjakut (neni 12 paragrafi 2),

10) nuk e refuzon dhuruesin vullnetar të gjakut për dhënien e gjakut (neni 12 paragrafi 3),

11) nuk mban dosje mjekësore për dhuruesit vullnetarë të gjakut (neni 12 paragrafi 4),

12) nuk i fut rezultatet nga procedura për vlerësim në dosjen mjekësore (neni 12, paragrafi 5),

13) nuk bën transfuzion autologjik dhe procedura afereze për plazmë dhe qeliza, duke përfshirë qelizat e prekursorëve hematopoetikë në proceset e grumbullimit të gjakut dhe prodhimit të komponentëve të gjakut në pajtim me nenin 13 paragrafi 1 të këtij ligji,

14) nuk jep udhëzim për dhuruesit vullnetarë të gjakut në pajtim me neni 16 paragrafi 3 nga ky ligj,

15) bën imunizimin e dhuruesit vullnetar të gjakut pa pëlqim me shkrim dhe në kundërshtim me nenin 14 nga ky ligj,

16) bën grumbullimin e gjakut në kundërshtim me neni 15 nga ky ligj,

17) nuk jep informata para fillimit të procedurës për dhënien vullnetare të gjakut dhe merr gjak prej dhuruesve vullnetarë të gjakut pa pëlqimin me shkrim dhe të nënshkruar (neni 16, paragrafi 1),

18) nuk siguron këshillim profesional për dhuruesit vullnetarë të gjakut në vendin dhe në kohën ku kryhet dhurimi vullnetar i gjakut (neni 16 paragrafi 4),

19) nuk siguron mbrojtjen e të gjitha të dhënave personale, mjekësore dhe gjenetike për dhuruesin vullnetar të gjakut të përmbajtura në dosjen mjekësore (neni 17, paragrafi 1),

20) nuk siguron ruajtjen e të dhënave dhe dokumenteve dhe nuk ruan në afatet e përcaktuara me këtë ligj (neni 18, paragrafi 1 dhe 2),

21) nuk bën testimin e gjakut dhe të komponentëve të gjakut para se ato të distribuohen (neni 21 paragrafi 1),

22) nuk garanton kualitetin dhe sigurinë e gjakut dhe komponentëve të gjakut të përcaktuara me këtë ligj (neni 22, paragrafi 2),

23) nuk ruan ekzemplare të serumit nga çdo njësi e dhënë e gjakut për testim në pesë vjet prej ditës kur është bërë testimi (neni 23),

24) bën shpërndarjen dhe përdorimin e gjakut dhe komponentëve, për të cilat nuk mund të dëshmohet prejardhja e tyre dhe të cilat nuk i plotësojnë kushte e këtij ligji (neni 24),

25) nuk siguron që gjaku dhe komponentët e gjakut të mund të përcillen nga dhuruesi i gjakut deri te pranuesi i gjakut dhe e kundërta ose pranuesi i gjakut dhe e kundërta (neni 25, paragrafi 1 dhe 2),

26) nuk zbaton sistem për identifikimin e çdo dhurimi në veçanti të gjakut dhe të komponentëve të gjakut (neni 25 paragrafi 3),

27) nuk shënon çdo njësi veças të gjakut dhe komponentëve të gjakut (neni 26, paragrafi 1),

28) bën importin ose transportin e gjakut dhe të komponentëve të gjakut në kundërshtim me neni 27 dhe 28 nga ky ligj,

29) nuk mban dokumentacion të rregullt, nuk i ndjek dhe i evidenton në mënyrë serioze ngjarjet dhe reagimet e padëshirueshme, si dhe nuk zbaton masat tjera të përcaktuara me këtë ligj (neni 29, paragrafi 2),

30) nuk e informon menjëherë institucionin e mjekësisë për transfuzion për ngjarjet dhe reagimet e padëshirueshme serioze nga përdorimi i gjakut dhe komponentëve të gjakut (neni 29, paragrafi 3),

31) jep gjak ose komponentë gjaku pa pajtimin me shkrim të pacientit ose pajtimin me shkrim të përfaqësuesit ligjor ose të kujdestarit (neni 30, paragrafi 1 dhe 2),

32) nuk i bën të kapshme të dhënat në lidhje me gjakun dhe komponentët e gjakut të cilat i përdor me kërkesën e institucionin të mjekësisë për transfuzion, në procedurën e përcjelljes së gjakut (neni 31 paragrafi 3),

33) nuk e ruan dokumentacionin e marrë ose të krijuar në kryerjen e veprimtarisë në afat dhe nuk vepron në mënyrë në pajtimin me nenin 32 të këtij ligji,

34) nuk tërheq gjak dhe komponentë gjaku, në pajtim me nenin 34 nga ky ligj,

35) të mos paraqesë raport për punën në pajtim me nenin 35 nga ky ligj,

36) nuk e informon dhuruesin vullnetar të gjakut si të veprojnë më tutje (neni 36, paragrafi 1),

37) nuk i paraqet entit kompetent të mbrojtjes shëndetësore lajmërim (neni 36 paragrafi 4),

38) nuk vepron në pajtim me nenin 37 paragrafi 1 nga ky ligj,

39) nuk e gjen dhuruesin vullnetar të gjakut, me gjakun e të cilit respektivisht me komponentin e gjakut është shkaktuar infeksion (neni 37, paragrafi 2),

40) nuk siguron masa për mbrojtjen dhe sigurimin e të gjitha të dhënave dhe vepron në kundërshtim me nenin 38 paragrafi 1 nga ky ligj, dhe

41) nuk zbaton procedura për zgjidhjen e rasteve të dallimeve ose të pasaktësive në të dhënat që i posedon dhe i ruan (neni 38, paragrafi 2).

Për kundërvajtjen nga paragrafi 1 të këtij neni gjobë në shumë prej 3 000 deri më 4 000 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës te personi juridik.

Për kundërvajtjen nga paragrafi 1 i këtij neni gjobë në shumë prej 1 500 deri më 2 500 euro në kundërvlerë me denarë do t'i shqiptohet edhe personit përgjegjës te personi juridik.

Neni 50

Gjobë në shumë prej 1 500 deri më 2 500 euro në kundërvlerë me denarë, do t'i shqiptohet për kundërvajtje punëtorit shëndetësor, nëse:

1) nuk vepron në pajtim me neni 7 paragrafin 2 dhe/ose neni 36 paragrafi 2 nga ky ligj,

2) nuk e informon pacientin për mundësinë e transfuzionit autologjik gjatë ndërmarrjeve të planifikuara operuese, ku parashikohet që pacienti të humbë sasi më të madhe të gjakut (neni 13, paragrafi 2),

3) nuk ndërmerr masa që ta sigurojë kualitetin e gjakut dhe të komponentëve të gjaku gjatë gjatë transfuzionit, në pajtim me normat për përdorimin racional dhe adekuat të gjakut dhe të komponentëve të gjakut në praktikën klinike (neni 29, paragrafi 1),

4) nuk mban evidencë për çdo njësi të përdorur të gjakut ose komponentit të gjakut me qëllim që të mundësohet përfitimi i të dhënave për çdo njësi të aplikuar të gjakut ose të komponentit të gjakut (neni 31, paragrafi 1),

5) nuk i fut në dosjen mjekësore të pacientit pëlqimin e pacientit, rezultatet e hulumtimeve të bëra, vërejtjet për veprimet pozitive nga transfuzioni i gjakut dhe të komponentëve të gjakut, informacionet dhe dokumentet për ngjarjet pavoritshme dhe reagimet serioze, si dhe të dhënat dhe dokumentet tjera në lidhje me transfuzionin e kryer të gjakut dhe të komponentëve të gjakut (neni 31, paragrafi 2), dhe

6) gjatë ngjarjes së pavoritshme ose reagimit serioz nuk paraqitet menjëherë dhe pa prolongim informatë te komisioni spitalor për transfuzion dhe te institucioni i mjekësisë për transfuzion (neni 33, paragrafi 1).

Neni 51

Procedura për kundërvajtje

Procedurën për kundërvajtje për kundërvajtjet e parapara me këtë ligj e mban gjyqi kompetent.

Gjatë parashtrimit të kërkesës për ngritjen e procedurës për kundërvajtje dhe për kundërvajtjet e parapara me këtë ligj, Ministria e Shëndetësisë mban procedurë për barazim në pajtim me Ligjin për kundërvajtje.

KREU VIII

Dispozitat kalimtare dhe përfundimtare

Neni 52

Afati i organizimit

Enti republikan për transfuziologji vazhdon të punojë si institucion shëndetësor publik. Instituti i mjekësisë për transfuzion i Republikës së Maqedonisë dhe i merr të punuarit, lokalit, pajisjen dhe mjetet për punë të shërbimeve për transfuzion në përbërjen e spitaleve të përgjithshme dhe spitaleve pas harmonizimit të statutit dhe akteve për organizimin e brendshëm dhe sistematizimin e vendeve të punës.

Institucioni nga paragrafi 1 e këtij neni është i obliguar që statutin dhe aktet për organizim të brendshëm dhe sistematizimin e vendeve të punës t'i harmonizojë në afat prej një viti prej ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 53

Formimi i Këshillit profesional

Ministri e Shëndetësisë do të formojë Këshill profesional për furnizim me gjak në afat prej gjashtë muajsh prej ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 54

Miratimi i akteve të përgjithshme

Ministri i Shëndetësisë në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji do t'i miratojë dispozitat miratimi i të cilave është përcaktuar me këtë ligj.

Neni 55

Zbatimi i dispozitave ekzistuese

Deri miratimin e dispozitave të këtij ligji do të zbatohen dispozitat që kanë qenë në fuqi para ditës së hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 56

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë të shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1451.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ВОСПОСТАВУВАЊЕ МРЕЖА ЗА ПРИБИРАЊЕ НА СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОДАТОЦИ ОД ЗЕМЈОДЕЛСКИ СТОПАНСТВА

Се прогласува Законот за воспоставување мрежа за прибирање на сметководствени податоци од земјоделски стопанства,

што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 6 септември 2007 година.

Бр. 07-3851/1
6 септември 2007 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Љубиша Георгиевски, с.р.

З А К О Н

ЗА ВОСПОСТАВУВАЊЕ МРЕЖА ЗА ПРИБИРАЊЕ НА СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОДАТОЦИ ОД ЗЕМЈОДЕЛСКИ СТОПАНСТВА

I. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Член 1

Содржина на Законот

Со овој закон се уредуваат воспоставувањето на мрежата за прибирање на сметководствени податоци од земјоделски стопанства и начинот на прибирање, обработка и користење на сметководствените податоци од земјоделски стопанства.

Член 2

Значење на поимите

Поимите употребени во овој закон го имаат следно-во значење:

1. **Сметководствени податоци** се одредени технички, финансиски или економски податоци од земјоделско стопанство, добиени од сметководствената евиденција на земјоделското стопанство, водена редовно и систематски во текот на сметководствената година;

2. **Земјоделско стопанство** е организационо и деловно заокружена стопанска целина на која се врши земјоделска дејност и за која се води евиденција во Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, поседува и/или располага со земјоделски имот. Земјоделското стопанство опфаќа една или повеќе производни единици. Земјоделско стопанство може да биде правно лице и/или семејно земјоделско стопанство;

3. **Носител на земјоделско стопанство** е правно или физичко лице запишано во единствениот регистар на земјоделски стопанства во Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство и

4. **Сметководствена година** значи календарска година или друг период од 12 последователни месеци.

II. ВОСПОСТАВУВАЊЕ НА МРЕЖАТА ЗА ПРИБИРАЊЕ НА СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОДАТОЦИ ОД ЗЕМЈОДЕЛСКИ СТОПАНСТВА

Член 3 Цели

Мрежата за прибирање на сметководствени податоци од земјоделски стопанства (во натамошниот текст: мрежата) е наменета за:

- идентификација на годишен доход на земјоделско стопанство и
- економска анализа на земјоделски стопанства и процена на состојбата во земјоделството и пазарите со земјоделски производи.

Член 4 Носители на мрежата

Во мрежата се вклучени следниве субјекти и институции:

- Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: Министерството),
- Националниот комитет за мрежата за сметководствени податоци од земјоделско стопанство (во натамошниот текст: Комитетот),
- Одделението за сметководствени податоци од земјоделски стопанства во рамки на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: Одделението), во својство на Агенција за врски,
- Државен завод за статистика (во натамошниот текст: Заводот),
- Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството, со седиште во Битола (во натамошниот текст: Агенцијата), во својство на тело за прибирањето на сметководствени податоци на ниво на земјоделски стопанства и
- земјоделските стопанства.

Член 5 Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство

Министерството е единствен државен орган кој има надлежност за воспоставување и реализација на мрежата и е основен корисник на податоците од истата, во функција на реализацијата на целите од членот 3 на овој закон.

Во рамките на мрежата, Министерството од ставот 1 на овој член:

- го одобрува планот за избор на репрезентативни земјоделски стопанства со цел за прибирање на сметководствени податоци, врз основа на мислењето на Комитетот од членот 6 став 3 алинеја 1 на овој закон,
- го одобрува списокот на репрезентативни земјоделски стопанства, врз основа на мислењето на Комитетот од членот 6 став 3 алинеја 2 на овој закон,
- го одобрува договорот за прибирање на податоци од репрезентативни земјоделски стопанства врз основа на мислењето на Комитетот од членот 6 став 3 алинеја 3 на овој закон и
- ги усвојува обработените збирни сметководствени податоци пред нивното објавување.

Член 6 Национален комитет

Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: министерот), формира Национален комитет за мрежата за сметководствени податоци од земјоделско стопанство.

Комитетот од ставот 1 на овој член е советодавно тело кое дава мислења на министерот во однос на прибирањето, обработката и користењето на сметководствени податоци од земјоделски стопанства.

Комитетот од ставот 1 на овој член ги врши следниве задачи:

- дава мислење за планот за избор на репрезентативни земјоделски стопанства со цел за прибирање на сметководствени податоци,
- дава мислење за извештајот за изборот на репрезентативни земјоделски стопанства со цел за прибирање на сметководствени податоци и
- дава мислење за договорот подготвен од Одделението согласно со членот 12 став 2 на овој закон и доставен до Комитетот согласно член 7 став 2 алинеја 7 на овој закон.

Комитетот од ставот 1 на овој член е составен од десет члена, и тоа:

- два члена назначени од министерот,
- два члена назначени од министерот за финансии,
- еден член од Факултетот за земјоделски науки и храна - Катедра за економика и организација на земјоделството,
- еден член од Одделението од членот 7 на овој закон,
- еден член од Заводот од членот 8 на овој закон,
- еден член од Агенцијата од членот 9 на овој закон,
- еден член претставник на здруженијата од областа на земјоделството и
- еден член претставник на стопанските комори.

На конститутивната седница Комитетот од ставот 1 на овој член донесува Деловник за работа со кој се уредува начинот на работа на Комитетот и избира претседател на Комитетот и негов заменик од редот на членовите од ставот 4 на овој член.

Мислењата од ставот 3 на овој член се донесуваат по пат на едногласно усвоено решение.

Доколку Комитетот не успее да донесе мислење согласно со ставот 6 на овој член во рок од еден месец од приемот на потребата за консултација поврзана со задачите од ставот 3 на овој член, ќе одлучи министерот.

Општите и административни услуги поврзани со работата на комитетот ќе бидат обезбедени од страна на Министерството.

Член 7 Агенција за врски

За потребите на овој закон, Одделението за сметководствени податоци од земјоделски стопанства во рамките на Министерството ќе има улога на Агенција за врски.

Одделението од ставот 1 на овој член ги врши следниве задачи:

- подготвува и доставува до Министерството и Комитетот од членот 6 на овој закон план за избор на репрезентативни земјоделски стопанства со цел за прибирање на сметководствени податоци, најдоцна три месеца пред почетокот на наредната сметководствена година;
- на Заводот од членот 8 на овој закон му поднесува план за избор на репрезентативни земјоделски стопанства за прибирање на сметководствени податоци, со цел за подготовка на список на споменатите земјоделски стопанства;
- подготвува и доставува извештај до Министерството и Комитетот од членот 6 на овој закон за изборот на репрезентативни земјоделски стопанства со цел за прибирање на сметководствени податоци најдоцна еден месец пред почетокот на наредната сметководствена година;
- на Комитетот од членот 6 на овој закон му доставува мислење за напредокот на работата поврзана со прибирање и користење на сметководствени податоци;

- секоја година на мислење до Комитетот поднесува договор склучен со Агенцијата, согласно со членот 12 став 2 на овој закон;
- ги верификува податоците собрани и доставени од Агенцијата од членот 9 на овој закон и истите ги доставува до Министерството и
- ги подготвува и објавува обработените збирни сметководствени податоци, во свои публикации.

Член 8

Државен завод за статистика

За потребите на овој закон, Заводот ќе има улога во изборот на репрезентативни земјоделски стопанства врз основа на податоците од земјоделскиот попис.

Заводот од ставот 1 на овој член врз основа на планот за избор на репрезентативни земјоделски стопанства од членот 7 став 2 alineја 1 на овој закон, подготвува список на репрезентативни земјоделски стопанства согласно со постапката од членот 15 на овој закон.

Заводот од ставот 1 на овој член ќе го изготви и достави до одделението списокот од ставот 2 на овој член најдоцна два месеца пред почетокот на наредната сметководствена година.

Член 9

Тело за прибирање на сметководствени податоци

За потребите на овој закон, Агенцијата за поттикнување на развојот на земјоделството ќе има улога на тело за прибирање на сметководствени податоци на ниво на земјоделски стопанства.

Агенцијата од ставот 1 на овој член ги врши следниве задачи:

- склучува договори со носителите на земјоделските стопанства од кои ќе се прибираат сметководствени податоци,
- им помага на носителите на земјоделските стопанства во подготовката на сметководствените податоци,
- ги собира и внесува во електронска форма сметководствените податоци од земјоделски стопанства и
- ги доставува до Одделението од членот 7 на овој закон сметководствените податоци во обем и форма согласно со членот 11 од овој закон.

Член 10

Земјоделско стопанство

Земјоделско стопанство може да биде дел од мрежата доколку ги исполнува следниве услови:

- да е пазарно ориентирано и да има минимална економска големина утврдена од страна на Министерството,
- да претставува репрезентативен примерок на ниво на регионот и државата и
- носителот на земјоделското стопанство да води сметководствена евиденција или да е подготвен да започне да води сметководствена евиденција и да е согласен сметководствените податоци од земјоделското стопанство да ги направи достапни за потребите на мрежата.

III. ПРИБИРАЊЕ, ОБРАБОТКА И КОРИСТЕЊЕ НА СМЕТКОВОДСТВЕНИ ПОДАТОЦИ ОД ЗЕМЈОДЕЛСКИ СТОПАНСТВА

Член 11

Сметководствени податоци

Сметководствените податоци кои се предмет на прибирање преку мрежата вклучуваат:

- општи информации за земјоделското стопанство и особено број за идентификација доделен за целта на прибирање на сметководствени податоци, опис на локација на земјоделско стопанство и тип на земјоделско производство,

- површина на земјиштето на земјоделското стопанство во согласност со сопственичката структура,
 - расположливи човечки ресурси (сопствена и ангажирана работна сила),
 - број и вредност на домашни животни на почетокот и на крајот на сметководствената година и полугодишна состојба, по видови и групи,
 - набавка и продажба на домашни животни во сметководствената година, по видови,
 - трошоци во врска со земјоделското производство,
 - средства на земјоделското стопанство и располагање со нив во сметководствената година,
 - долгови и побарувања,
 - данок на стоки и услуги (ДДВ),
 - грантови, субвенции и директни исплати,
 - продажба на производи од растително и животинско потекло во сметководствената година,
 - доделени ограничувања на земјоделско производство и
 - дополнителни сметководствени податоци потребни за остварување на целите од членот 3 на овој закон.
- Сметководствените податоци од ставот 1 на овој член се прибираат од земјоделското стопанство во форма која овозможува:

- типизирање на земјоделското стопанство во однос на основните елементи на неговите производни фактори,
 - процена на доход на земјоделското стопанство во сите форми и
 - проверка на веродостојноста на дадените податоци по пат на контрола на местото на производство.
- Сметководствените податоци се собираат преку единствен образец.
- Министерот го пропишува обемот и начинот на прибирање на сметководствените податоци од ставот 1 на овој член, како и содржината на единствениот образец од ставот 3 на овој член, согласно со прописите за заштита на личните податоци.

Член 12

Прибирање на податоците

Сметководствените податоци од членот 11 на овој закон ги прибира Одделението со посредство на агенцијата.

Одделението ќе склучи годишни договори со агенцијата за прибирање на сметководствени податоци од репрезентативни земјоделски стопанства пропишани во списокот на репрезентативни земјоделски стопанства од членот 15 став 1 на овој закон.

Договорот од ставот 2 на овој член го содржи најмалку следново:

- обемот на сметководствените податоци од членот 11 на овој закон кои треба да се соберат,
- бројот на земјоделски стопанства кои ќе обезбедат пристап до нивните сметководствени податоци,
- крајни рокови и начинот на испорака на собраните сметководствени податоци од сметководствената година,
- условите на плаќање на Агенцијата,
- формата на заштита на сметководствените податоци,
- формата на заштита на личните податоци на носителите на земјоделските стопанства согласно со прописите за заштита на личните податоци и
- казни одредби за неисполнување на договорот.

Член 13

Согласност за прибирање на податоци

Сметководствените податоци се собираат од земјоделските стопанства чии носители се согласни за прибирање на сметководствени податоци во одредена сметководствена година и за тоа потпишале договор со Агенцијата.

Договорот од ставот 1 на овој член го содржи нај-малку следново:

- сметководствени податоци кои се предмет на прибирање во согласност со обемот од членот 11 став 4 на овој закон и крајните рокови на испорака на податоците,
- формата на заштита на сметководствените податоци и
- формата на заштита на личните податоци на носителите на земјоделските стопанства согласно со прописите за заштита на личните податоци.

Член 14

Користење на податоците

Сметководствените податоци собрани од земјоделските стопанства можат да се користат единствено за целите од членот 3 на овој закон. Сметководствените податоци не можат да бидат употребувани за оданочување.

Личните податоци на носителите на земјоделските стопанства се заштитени во согласност со прописите за заштита на личните податоци.

Член 15

Избор на земјоделски стопанства

Заводот врз основа на изработениот план за избор од членот 7 став 2 алинеја 1 ќе изготви, по пат на случаен избор, список на репрезентативни земјоделски стопанства, со цел за прибирање на сметководствени податоци и ќе го достави споменатиот список до Одделението.

Списокот ќе содржи:

- РЕГИОН (статистички број за идентификација) и
- име, презиме, ЕМБГ и адреса на носителот на земјоделското стопанство.

Член 16

Финансирање на мрежата

Средствата за финансирање на мрежата се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија преку посебна буџетска програма во буџетот на Министерството.

Следниве трошоци се прифатливи за финансирање од средствата наведени во ставот 1 на овој член:

- материјалните трошоци за работа на Комитетот од членот 6 на овој закон,
- трошоци на мрежата кои се однесуваат на Одделението, за реализација на задачите од членот 7 став 2 на овој закон,
- трошоци на мрежата кои се однесуваат на Агенцијата, за реализација на задачите од членот 8 став 2 на овој закон и
- трошоци за надоместок на земјоделските стопанства кои партиципираат во мрежата.

IV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 17

Донесување на подзаконските акти

Министерот ќе ги донесе подзаконските прописи за спроведување на овој закон во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 18

Основање на Национален комитет

Комитетот од членот 6 на овој закон се формира најдоцна во рок од една година од денот на влегување во сила на овој закон.

Член 19

Влегување во сила

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе почне да се применува од 1 јануари 2008 година.

L I G J

PËR VENDOSJEN E RRJETIT PËR GRUMBULLIMIN E TË DHËNAVE TË KONTABILITETIT NGA EKONOMIA BUJQËSORE

I. DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

Neni 1

Përmbajtja e Ligjit

Me këtë ligj rregullohet vendosja e rrjetit për grumbullimin e të dhënave të kontabilitetit nga ekonomia bujqësore dhe mënyra e grumbullimit, përpunimit dhe shfrytëzimit të të dhënave të kontabilitetit nga ekonomia bujqësore.

Neni 2

Kuptimi i nocioneve

Nocionet e përdorura në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

1. Të dhëna të kontabilitetit janë të dhënat e caktuara teknike, financiare ose ekonomike, të fituara nga evidenca e kontabilitetit të ekonomisë bujqësore, të mbajtur rregullisht dhe sistematikisht gjatë vitit të kontabilitetit.

2. Ekonomi bujqësore është tërësia organizative dhe tërësi e rumbullakuar ekonomike afariste në të cilën kryhet veprimtari bujqësore dhe për të cilën mbahet evidencë në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, ka dhe/ose disponon me pronë bujqësore. Ekonomia bujqësore përfshin një ose më tepër njësi prodhuese. Ekonomi bujqësore mund të jetë personi juridik dhe/ose ekonomia bujqësore familjare;

3. Bartës i ekonomisë bujqësore është personi juridik ose fizik i regjistruar në Regjistrin themeltar të ekonomive bujqësore në Ministrinë e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave;

4. Vit i kontabilitetit - do të thotë viti kalendarik ose perioda tjetër kohore prej 12 muajsh të njëpasnjëshëm.

II. VENDOSJA E RRJETIT PËR GRUMBULLIMIN E TË DHËNAVE TË KONTABILITETIT NGA EKONOMIA BUJQËSORE

Neni 3

Qëllimet

Rrjeti për grumbullimin e të dhënave të kontabilitetit nga ekonomia bujqësore (në tekstin e mëtejshëm: rrjeti) i dedikohet:

- identifikimit të të ardhurave vjetore të ekonomisë bujqësore dhe
- analizës ekonomike të ekonomive bujqësore dhe vlerësimit të gjendjes së bujqësisë dhe të tregjeve me prodhime bujqësore.

Neni 4

Bartësit e rrjetit

Në rrjet janë të përfshira subjektet dhe institucionet në vijim:

- Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave (në tekstin e mëtejshëm: Ministria);

- Komiteti Nacional i rrjetit për të dhënat e kontabilitetit nga ekonomia bujqësore (në tekstin e mëtejshëm: komiteti);

- Seksioni i të dhënave të kontabilitetit nga ekonomia bujqësore në kuadër të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave (në tekstin e mëtejshëm: seksioni), në cilësi të Agjencisë së lidhjeve;

- Enti shtetëror i statistikës (në tekstin e mëtejshëm: enti);

- Agjencia për nxitjen e zhvillimit të bujqësisë, me seli në Manastir (në tekstin e mëtejshëm: agjencia), në cilësi të trupit për grumbullimin e të dhënave të kontabilitetit në nivel të ekonomive bujqësore dhe

- ekonomitë bujqësore.

Neni 5

Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave

Ministria është organi i vetëm shtetëror i cili ka kompetencë për vendosjen dhe realizimin e rrjetit dhe është shfrytëzues themelor i të dhënave të të njëjtit, në funksion të realizimit të qëllimeve nga neni 3 i këtij ligji.

Në kuadër të rrjetit, Ministria nga paragrafi 1 i këtij neni:

- e miraton planin për zgjedhjen e ekonomive bujqësore reprezentative me qëllim të grumbullimit të të dhënave të kontabilitetit, në bazë të mendimit të komitetit nga neni 6, paragrafi 3, alineja 1 e këtij ligji;

- e miraton listën e ekonomive bujqësore reprezentative në bazë të komitetit nga neni 6, paragrafi 3, alineja 2 e këtij ligji;

- e miraton marrëveshjen për grumbullimin e të dhënave të ekonomive bujqësore reprezentative, në bazë të mendimit të komitetit nga neni 6, paragrafi 3, alineja 3 e këtij ligji dhe

- e përvetëson përmbljedhjen e të dhënave të përpunuara të kontabilitetit para shpalljes së tyre.

Neni 6

Komiteti Nacional

Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozim të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave (në tekstin e mëtejshëm: ministri), formon Komitetin Nacional të rrjetit për të dhënat e kontabilitetit nga ekonomia bujqësore.

Komiteti nga paragrafi 1 i këtij neni është trup këshillëdhënës i cili ia jep mendimet ministrit në lidhje me grumbullimin, përpunimin dhe shfrytëzimin e të dhënave të kontabilitetit nga ekonomia bujqësore.

Komiteti nga paragrafi 1 i këtij neni i kryen detyrat në vijim:

- jep mendim për planin e zgjedhjes së ekonomive bujqësore reprezentative me qëllim të grumbullimit të të dhënave të kontabilitetit;

- jep mendim për raportin e zgjedhjes së ekonomive bujqësore reprezentative me qëllim të grumbullimit të të dhënave të kontabilitetit;

- jep mendim për marrëveshjen e përgatitur nga seksioni në pajtim me nenin 12, paragrafin 2 të këtij ligji dhe të dorëzuar komitetit në pajtim me nenin 7, paragrafin 2, alinën 7 të këtij ligji.

Komiteti nga paragrafi 1 i këtij neni përbëhet prej 10 anëtarëve dhe atë:

- dy anëtarë të emëruar nga ministri;

- dy anëtarë të emëruar nga ministri i Financave;

- një anëtar nga Fakulteti i shkencave bujqësore dhe i ushqimit - Katedra e ekonomisë dhe organizimit të bujqësisë;

- një anëtar nga seksioni nga neni 7 i këtij ligji;

- një anëtar nga enti nga neni 8 i këtij ligji;

- një anëtar nga agjencia nga neni 9 i këtij ligji;

- një anëtar përfaqësues i shoqatave nga sfera e bujqësisë dhe

- një anëtar përfaqësues i odave ekonomike.

Në mbledhjen konstituive komiteti nga paragrafi 1 i këtij neni miraton rregulloren e punës me të cilën rregullohet mënyra e punës së komitetit dhe zgjedh kryetarin e komitetit dhe zëvendësin e tij nga radhët e anëtarëve nga paragrafi 4 i këtij neni.

Mendimet nga paragrafi 3 i këtij neni miratohen me anë të marrjes së vendimit të njëzëshëm.

Nëse komiteti nuk arrin të miratojë mendimin në pajtim me paragrafin 6 të këtij neni në afat prej një muaji nga dita e pranimit të nevojës për konsultime lidhur me detyrat nga paragrafi 3 i këtij neni, do të vendosë ministri.

Shërbimet e përgjithshme dhe administrative lidhur me punën e komitetit do të sigurohen nga Ministria.

Neni 7

Agjencia e lidhjeve

Për nevojat e këtij ligji, Seksioni i të dhënave të kontabilitetit nga ekonomitë bujqësore në kuadër të Ministrisë do të ketë rolin e Agjencisë për lidhje.

Seksioni nga paragrafi 1 i këtij neni i kryen detyrat në vijim:

- përgatit dhe i dorëzon Ministrisë dhe komitetit nga neni 6 i këtij ligji planin për zgjedhjen e ekonomive bujqësore reprezentative me qëllim të grumbullimit të të dhënave të kontabilitetit, më së voni tre muaj para fillimit të vitit të ardhshëm të kontabilitetit;

- entit nga neni 8 i këtij ligji i paraqet planin për zgjedhjen e ekonomive bujqësore reprezentative për mbledhjen e të dhënave të kontabilitetit, me qëllim të përgatitjes së listës të ekonomive bujqësore të përmendura;

- përgatit dhe i dorëzon Ministrisë dhe komitetit nga neni 6 i këtij ligji raport për zgjedhjen e ekonomive bujqësore reprezentative me qëllim të grumbullimit të të dhënave të kontabilitetit më së voni një muaj para fillimit të vitit të ardhshëm të kontabilitetit ;

- komitetit nga neni 6 i këtij ligji, i paraqet mendimin për përparimin e punës lidhur me grumbullimin dhe shfrytëzimin e të dhënave të kontabilitetit;

- çdo vit të mendimit komitetit i dorëzon marrëveshjen e lidhur me agjencinë, në pajtim me nenin 12, paragrafi 2 i këtij ligji;

- i verifikon të dhënat e mbledhura dhe të dorëzuara nga agjencia nga neni 9 i këtij ligji dhe të njëjtat ia dorëzon Ministrisë dhe

- e përgatit dhe shpall përmbljedhjen e të dhënave të kontabilitetit, në publikimet e veta.

Neni 8

Enti shtetëror i statistikës

Për nevojat e këtij ligji, enti do të luajë rol në zgjedhjen e ekonomive bujqësore reprezentative në bazë të të dhënave nga regjistrimi i bujqësisë.

Enti nga paragrafi 1 i këtij neni, në bazë të planit për zgjedhje të ekonomive bujqësore reprezentative nga neni 7, paragrafi 2, alineja 1 e këtij ligji, përgatit listën e ekonomive bujqësore reprezentative në bazë të procedurës nga neni 15 i këtij ligji.

Enti nga paragrafi 1 i këtij neni do ta përgatisë dhe do t'ia dorëzojë seksionit listën nga paragrafi 2 i këtij neni më së voni dy muaj para fillimit të vitit të ardhshëm të kontabilitetit.

Neni 9

Trupi për grumbullimin e të dhënave të kontabilitetit

Për nevojat e këtij ligji, Agjencia për nxitjen e zhvillimit të bujqësisë do të ketë rolin e trupit për grumbullimin e të dhënave të kontabilitetit në nivel të ekonomive bujqësore.

Agjencia nga paragrafi 1 i këtij neni i kryen detyrat në vijim:

- lidh marrëveshje me bartësit e ekonomive bujqësore nga të cilët do të grumbullohen të dhënat e kontabilitetit;
- u ndihmon bartësve të ekonomive bujqësore në përgatitjen e të dhënave të kontabilitetit;
- i mbledh dhe i paraqet në formë elektronike të dhënat e kontabilitetit nga ekonomitë bujqësore dhe
- ia dorëzon seksionit nga neni 7 i këtij ligji të dhënat e kontabilitetit në vëllim dhe formë në pajtim me nenin 11 të këtij ligji.

Neni 10

Ekonomia bujqësore

Ekonomia bujqësore mund të jetë pjesë e rrjetit nëse i plotëson kushtet në vijim:

- të ketë orientim tregtar dhe të ketë madhësi ekonomike minimale të konfirmuar nga ana e Ministrisë;
- të paraqesë ekzemplar reprezentativ në nivel të rajonit dhe të shtetit dhe
- bartësi i ekonomisë bujqësore të mbajë evidencën e kontabilitetit ose të jetë i përgatitur të fillojë të mbajë evidencën e kontabilitetit dhe të jetë në pajtim me të dhënat e kontabilitetit nga ekonomia bujqësore, t'i bëjë të kapshme për nevojat e rrjetit.

III. GRUMBULLIMI, PËRPUNIMI DHE SHFRYTËZIMI I TË DHËNAVE TË KONTABILITETIT NGA EKONOMITË BUIQËSORE

Neni 11

Të dhënat e kontabilitetit

Të dhënat e kontabilitetit të cilat janë objekt i grumbullimit nëpërmjet rrjetit përfshijnë:

- informata të përgjithshme për ekonominë bujqësore dhe veçanërisht numrin e identifikimit të ndarë për qëllimin e grumbullimit të të dhënave të kontabilitetit, përshkrimin e lokalitetit të ekonomisë bujqësore dhe tipin e prodhimit bujqësor;
- sipërfaqen e tokës së ekonomisë bujqësore në pajtim me strukturën e pronës;
- disponimin me resurset njerëzore (fuqia punëtore personale dhe e angazhuar);
- numrin dhe vlerën e kafshëve shtëpiake në fillim dhe në fund të vitit të kontabilitetit dhe gjendjen gjysmëvjetore, sipas llojeve dhe grupeve;
- furnizimin dhe shitjen e kafshëve shtëpiake në vitin e kontabilitetit, sipas llojit;
- harxhimet në lidhje me prodhimin bujqësor;
- mjetet e ekonomisë bujqësore dhe disponimin me to gjatë vitit të kontabilitetit;
- borxhet dhe kërkesat;
- tatimin e mallrave dhe të shërbimeve (TVSH);
- grandet, subvencionet dhe pagesat direkte;
- shitjen e prodhimeve me origjinë bimë dhe shtazore në vitin e kontabilitetit;
- kufizimet e ndara të prodhimit të bujqësore dhe
- të dhënat plotësuese të kontabilitetit, të nevojshme për mënjanimin e qëllimeve nga neni 3 i këtij ligji.

Të dhënat e kontabilitetit nga paragrafi 1 i këtij neni grumbullohen nga ekonomia bujqësore në formën e cila mundëson:

- tipizimin e ekonomisë bujqësore në lidhje me elementet themelore të faktorëve prodhues të tij;
- vlerësimin e të ardhurave të ekonomisë bujqësore në të gjitha format dhe
- kontrollin e besueshmërisë së të dhënave të dhëna nëpërmjet kontrollit të vendit të prodhimit.

Të dhënat e kontabilitetit mbledhen me anë të formularit unik.

Ministri e përcakton vëllimin dhe mënyrën e grumbullimit të të dhënave të kontabilitetit nga paragrafi 1 i këtij neni, si dhe përmbajtjen e formularit të vetëm nga paragrafi 3 i këtij neni, në pajtim me dispozitat për mbrojtjen e të dhënave personale.

Neni 12

Grumbullimi i të dhënave

Të dhënat e kontabilitetit nga neni 11 i këtij ligji i grumbullon seksioni me ndërmjetësimin e agjencisë.

Seksioni lidh marrëveshje vjetore me agjencinë për grumbullimin e të dhënave të kontabilitetit nga ekonomitë bujqësore reprezentative të përcaktuara në listën e ekonomive bujqësore reprezentative nga neni 15, paragrafi 1 i këtij ligji.

Marrëveshja nga paragrafi 2 i këtij neni përmban së paku:

- vëllimin e të dhënave të kontabilitetit nga neni 11 i këtij ligji, të cilat duhet të mbledhen;
- numrin e ekonomive bujqësore të cilat do të sigurojnë qasjen e të dhënave të kontabilitetit të tyre;
- afatet përfundimtare dhe mënyrën e dorëzimit të të dhënave të mbledhura të kontabilitetit nga viti i kontabilitetit;
- kushtet e pagesës së agjencisë;
- formën e mbrojtjes së të dhënave të kontabilitetit;
- formën e mbrojtjes së të dhënave personale të bartësve të ekonomive bujqësore në pajtim me dispozitat për mbrojtjen e të dhënave personale dhe
- dispozitat ndëshkimore për mosplotësimin e marrëveshjes.

Neni 13

Pëlqimi për grumbullimin e të dhënave

Të dhënat e kontabilitetit mbledhen nga ekonomitë bujqësore, bartësit e të cilave janë pajtuar me grumbullimin e të dhënave të kontabilitetit në vitin e caktuar të kontabilitetit dhe për këtë kanë nënshkruar marrëveshje me agjencinë.

Marrëveshja nga paragrafi 1 i këtij neni përmban së paku:

- të dhënat e kontabilitetit të cilat janë objekt i grumbullimit në pajtim me vëllimin nga neni 11, paragrafi 4 i këtij ligji dhe afatet përfundimtare të dorëzimit të të dhënave;
- formën e mbrojtjes së të dhënave të kontabilitetit dhe
- formën e mbrojtjes së të dhënave personale të bartësve të ekonomive bujqësore në pajtim me dispozitat për mbrojtjen e të dhënave personale.

Neni 14

Shfrytëzimi i të dhënave

Të dhënat e kontabilitetit të mbledhura nga ekonomitë bujqësore mund të shfrytëzohen vetëm për qëllimet nga neni 3 i këtij ligji. Të dhënat e kontabilitetit nuk mund të shfrytëzohen për tatim.

Të dhënat personale të bartësve të ekonomive bujqësore mbrohen në pajtim me dispozitat për mbrojtjen e të dhënave personale.

Neni 15

Zgjedhja e ekonomive bujqësore

Enti, në bazë të planit të përpunuar nga neni 7, paragrafi 2, alineja 1 do të përpunojë, nëpërmjet të zgjedhjes së rastësishme, listën e ekonomive bujqësore reprezentative, me qëllim të grumbullimit të të dhënave të kontabilitetit dhe listën e përmendur do t'ia dorëzojë seksionit.

Lista do të përmbajë:

- RAJONIN (numrin statistikor të identifikimit) dhe
- emrin, mbiemrin, NUAQ dhe adresën e bartësit të ekonomisë bujqësore.

Neni 16 Financimi i rrjetit

Mjetet për financimi e rrjetit sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë nëpërmjet programit të veçantë buxhetor në buxhetin e Ministrisë.

Harxhimet në vijim janë të kapshme për financim nga mjetet e theksuara në paragrafin 1 të këtij neni:

- harxhimet materiale për punën e komitetit nga neni 6 i këtij ligji;

- harxhimet e rrjetit që kanë të bëjnë me seksionin, për realizimin e detyrave nga neni 7, paragrafi 2 i këtij ligji;

- harxhimet e rrjetit që kanë të bëjnë me agjencinë, për realizimin e detyrave nga neni 8, paragrafi 2 i këtij ligji dhe

- harxhimet për kompensim të ekonomive bujqësore që participojnë në rrjet.

IV. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 17 Miratimi i akteve nënligjore

Ministri do t'i miratojë dispozitat nënligjore për zbatimin e këtij ligji në afat prej 6 muajsh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 18 Themelimi i Komitetit Nacional

Komiteti nga neni 6 i këtij ligji formohet më së voni në afat prej një viti nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 19 Hyrja në fuqi

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa do të fillojë të zbatohet nga 1 janari i vitit 2008.

1452.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПЛАТИТЕ НА СУДИИТЕ

Се прогласува Законот за платите на судиите, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 6 септември 2007 година.

Бр. 07-3844/1
6 септември 2007 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Љубиша Георгиевски, с.р.

ЗАКОН ЗА ПЛАТИТЕ НА СУДИИТЕ

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се уредува системот на плати, надоместоци на плата, други надоместоци и примања на судиите.

Член 2

(1) Судијата има право на плата соодветна на значењето и угледот на судската функција што ја врши, тежината на работата и неговата одговорност.

(2) Платата на судиите утврдена според одредбите на овој закон, не може да биде намалена со закон или одлука на државен орган.

(3) Платата на судиите може да се намали само при утврдена дисциплинска одговорност на судијата од страна на Судскиот совет на Република Македонија (во натамошниот текст: Судскиот совет) за која е изречена дисциплинска мерка намалување на плата во висина од 15% до 30% од месечната плата во траење од еден до шест месеца.

Член 3

(1) Средствата за плата, другите надоместоци и примања на судиите утврдени со овој закон се обезбедуваат од Судскиот буџет на Република Македонија.

(2) Платите на судиите се пресметуваат во бруто износ, а се исплатуваат во нето паричен износ еднаш месечно во тековниот месец за претходниот месец, а најдоцна до 10 во тековниот месец.

II. ПЛАТА

Член 4

Висината на платата на судијата се утврдува во зависност од:

- видот на судот,
- специјализираниот судски оддел (видот на предмети по кои постапува),
- внатрешните должности во судот (претседател на: суд, оддел, одделение и совет),
- судскиот стаж,
- научно-стручните звања и специјализацијата и
- постигнатите резултати во вршењето на судската функција.

Член 5

(1) Платата се пресметува на начин што се множи основницата со коефициентот за утврдување на платата.

(2) Основница за утврдување на платата е просечната исплатена месечна нето плата по вработен во Република Македонија за претходната година, според податоците на Државниот завод за статистика.

Член 6

(1) Платите на судиите се распоредени во пет групи изразени во коефициенти.

(2) Распоредувањето на платите се врши според видот на судот во кој судијата работи, и тоа:

- првата група ги опфаќа судиите и претседателите на судовите со основна надлежност,
- втората група ги опфаќа судиите и претседателите на судови со проширена надлежност,
- третата група ги опфаќа судиите и претседателите на апелационите судови,
- четвртата група ги опфаќа судиите и претседателот на Управниот суд и
- петтата група ги опфаќа судиите и претседателот на Врховниот суд на Република Македонија.

Член 7

(1) Коефициентот за утврдување на платата на судиите изнесува од 2,8 до 3,7.

(2) Коефициентите од ставот (1) на овој член се определуваат според видот на судот во кој судијата работи, и според сложеноста на задачите и овластувањата за извршување на дополнителните работи утврдени врз основа на закон:

а) во првата група од членот 6 став (2) алинеја 1 коефициентот изнесува за:

- судија 2,8 и
- претседател на судот 3,0;

б) во втората група од членот 6 став (2) алинеја 2 коефициентот изнесува за:

- судија 2,9 и
- претседател на судот 3,2;

в) во третата група од членот 6 став (2) алинеја 3 коефициентот изнесува за:

- судија 3,2 и
- претседател на судот 3,5;

г) во четвртата група од членот 6 став (2) алинеја 4 коефициентот изнесува за:

- судија 3,3 и
- претседател на судот 3,6 и

д) во петтата група од членот 6 став (2) алинеја 5 коефициентот изнесува за:

- судија 3,4 и
- претседател на судот 3,7.

(3) На претседател на суд во кој има над 50 судии коефициентот на плата изнесува 3,4.

(4) На претседател на оддел и одделение, утврдениот коефициент во ставот (2) на овој член се зголемува за 0,2.

(5) На претседател на совет утврдениот коефициент во ставот (2) на овој член се зголемува за 0,1.

Член 8

(1) Судовите кои според заклучокот за ажурност и квалитет на Врховниот суд на Република Македонија со кој е утврдено дека е совладан приливот на новите предмети примени во текот на годината и за 1/3, односно 1/2 го намалиле заостатокот на нерешени предмети од претходните години, последната месечната плата на судиите еднократно им се зголемува, како надоместок за 70%, односно 100% по добиениот извештај.

(2) На судија за кој Судскиот совет ќе утврди непостигање на очекуваните резултати во работата повеќе од осум месеца еднopoдpyro без оправдани причини и по оцена на неговата работа, не може да му се зголеми платата согласно со ставот (1) на овој член и за тој судија ќе поведе постапка за утврдување на дисциплинска одговорност согласно со закон.

(3) Исполнувањето на условите од ставовите (1) и (2) на овој член ги утврдува Судскиот совет.

Член 9

(1) Платата на судијата по час му се зголемува за:

- работа ноќе, работа за време на неделен одмор и работа подолго од полното работно време во висина од 35% и
- работа во деновите на празници во висина од 50%.

(2) Евиденцијата за овој вид на работа ја води претседателот на судот.

Член 10

(1) Платата на судијата се утврдува на начин што основницата се множи со утврдениот коефициент од членот (7) на овој закон, зголемена со процентот за работното искуство од ставот (2) на овој член.

(2) Работното искуство се вреднува со додаток на платата од 0,5% за секоја започната година на работен стаж, а најмногу до 20%.

III. НАДОМЕСТОК НА ПЛАТА

Член 11

Судиите имаат право на надоместок на плата за отсуство поради користење на годишен одмор, дооброзование, за време на боледување и други отсуства од работа во согласност со општите прописи што ги регулираат работните односи.

IV. ДРУГИ НАДОМЕСТОЦИ И ПРИМАЊА

Член 12

(1) Судијата има право на надоместок на трошоците поврзани со вршење на судиската функција, и тоа:

- надоместок за патни, дневни и други трошоци за службени патувања во земјата и странство,

- надоместок за превоз до и од работно место, по претходно дадена писмена изјава, му се исплатува на судија чие што место на живеење е оддалечено над 2,5 км од работното место, но не повеќе од 900 денари месечно,

- надоместокот на трошоците за превоз на судија којшто живее во една, а работи во друга општина, во висина на вистинските трошоци за превоз со превозно средство од јавен сообраќај кое овозможува навремено пристигнување и заминување од работа,

- надоместок за исхрана во висина од 25% од просечната месечна плата исплатена во Република Македонија во претходните три месеца,

- надоместок на трошоци за одвоен живот од семејството во висина од 40% од просечната месечна нето плата исплатена во Република Македонија во претходните три месеца, како и надоместок за превоз за четири патувања од местото каде што работи до местото каде што живее во висина на автобуската карта,

- надоместок за закупнина на стан за судија кој има право да користи службен стан согласно со закон, доколку не може да му биде обезбеден стан. Висината на надоместокот за закупнина на стан се определува со одлука на Судскиот буџетски совет. Надоместокот за закупнина на стан не следува доколку на судијата му се исплатува надоместок на трошоци за одвоен живот,

- надоместок за селидбени трошоци на судија на кој му следува право на користење на службен стан, се исплатува во висина на вистинските трошоци за превоз на покуќнината. Надоместокот за селидбени трошоци не следува доколку на судијата му се исплатува надоместок на трошоци за одвоен живот,

- во случај на смрт на судија, на неговото семејство му припаѓа парична помош во износ од две последни исплатени просечни месечни плати во судот каде што бил вработен судијата,

- во случај на смрт на член на потесно семејство на судија (родител, брачен другар, деца родени во брак или вон брак, посиноци, посвоени деца и деца земено на издржување) на судијата, ако живеел во заедница му припаѓа парична помош во висина на една последна исплатена просечна месечна плата во судот каде што е вработен,

- во случај на боледување подолго од шест месеца и во случај на потешки последици од елементарни непогоди, на судијата му се исплатува помош во висина од една последна исплатена просечна месечна плата во судот каде што е вработен и

- надоместок за дежурство во висина според одлуката од надлежен орган.

(2) На судија на кој врз основа на официјално одобрение му е дозволено да користи службено возило за личен превоз до и од работното место не му следува надоместок за превоз.

Член 13

(1) Надоместокот на трошоците за службени патувања во земјата и во странство опфаќа:

- а) надоместок за дневница за службено патување во земјата без трошоците за ноќевање - до 8% од просечната нето плата исплатена во Република Македонија во претходните три месеца и

- б) надоместок за дневница за службено патување во странство ја определува со одлука Судскиот буџетски совет и нејзиниот износ се исплатува:

- 50% од утврдената дневница ако се поднесе сметка за сместување, како и во случај кога сместувањето не паѓа на товар на судот и

- 20% од утврдената дневница ако трошоците за сместување и исхрана не паѓаат на товар на судот.

(2) Пресметката на трошоците за службено патување со дневница се одредува:

а) една дневница за секои 24 часа поминати на службено патување во странство и ако вкупното патување трае подолго од 12 часа;

б) половина дневница за време од 12 часа поминати на службено патување во странство, како и во случај кога остатокот од времето во континуитет е подолго до 8 часа;

в) трошоците за ноќевање се признаваат во полн износ според приложена сметка во хотелите со категорија до пет ѕвездички и

г) надоместок на трошоците за користење автомобил во лична сопственост за службени цели во висина на износот што според еден изминат километар не може да биде поголем од 30% од продажната цена на еден литар гориво за возилото кое се користи.

Член 14

Судијата има право на парично примање во висина од една негова плата на име јубилејна награда за десет години судиски стаж, две плати за 20 години судиски стаж, односно три плати за 30 години судиски стаж.

Член 15

Судијата има право на испратнина при заминување во пензија во висина на две просечни месечни плати исплатени во стопанството на Републиката во последните три месеца.

Член 16

На судиите и претседателите на судовите им се обезбедува бесплатна употреба на јавен сообраќај, сувоземен или езерски, соодветно на подрачјето на кое се извршува судиската функција само во случаите на службена потреба.

Член 17

Начинот на остварување на правата од членовите 11 до 15 на овој закон ги определува Судскиот буџетски совет со одлука.

Член 18

На судија кој исполнува услови му се обезбедува и исплатува пензија во висина утврдена со закон.

Член 19

Платите на судиите утврдени согласно со овој закон во периодот од 2007 до 2009 година се зголемува за по 10% годишно започнувајќи со исплата на платата за септември 2007 година.

V. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 20

Судскиот совет во рок од 60 дена од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе донесе акт со кој ќе ја утврди постапката и критериумите за следење и оценка на работата на судиите.

Член 21

Со денот на примената на овој закон престанува да важи делот од членовите 15, 16, 17 и 17-б од Законот за платата и други надоместоци на пратениците во Собранието на Република Македонија и други избрани и именувани лица во Републиката ("Службен весник на СРМ" број 36/90, 44/90 и "Службен весник на Република Македонија" број 11/91, 38/91, 23/97, 37/2005 и 84/2005) кој се однесува на коефициентот на претседателите на судовите и судиите.

Член 22

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 1 јануари 2008 година.

L I G J

PËR RROGAT E GJYQTARËVE

I. DISPOZITAT THEMELORE

Neni 1

Me këtë ligj rregullohet sistemi i rrogave, kompensimet e rrogave, kompensimet dhe të ardhurat e tjera të gjyqtarëve.

Neni 2

(1) Gjyqtari ka të drejtë rroge përkatëse me rëndësinë dhe autoritetin e funksionit gjyqtar që e kryen, peshën e punës dhe përgjegjësinë e tij.

(2) Rroga e gjyqtarëve e përcaktuar sipas dispozitave të këtij ligji, nuk mund ulet me ligj ose me vendim të organit shtetëror.

(3) Rroga e gjyqtarëve mund të ulet vetëm gjatë përgjegjësisë së verifikuar disiplinore nga ana e Këshillit gjyqësor të Republikës së Maqedonisë (në tekstin e mëtejshëm: Këshilli gjyqësor) për të cilën është shqiptuar masë disiplinore ulje e rrogës në lartësi prej 15% deri në 30% nga rroga mujore në afat prej një deri më gjashtë muaj.

Neni 3

(1) Mjetet për rrogë, kompensimet dhe të ardhurat e tjera të gjyqtarëve të përcaktuara me këtë ligj sigurohen nga Buxheti gjyqësor i Republikës së Maqedonisë.

(2) Rrogat e gjyqtarëve llogariten në shumë bruto, ndërsa paguhen në shumë neto e të hollave neto një herë në muaj në muajin rrjedhës për muajin e kaluar, ndërsa më së voni deri më datën 10 të muajit rrjedhës.

II. RROGA

Neni 4

Lartësia e rrogës së gjyqtarit përcaktohet në varshmëri nga:

- lloji i gjykatës,
- sektori i specializuar gjyqësor (llojet e lëndëve ndaj të cilave procedon),
- detyrat e brendshme në gjykatë (kryetar i: gjykatës, sektorit, seksionit dhe këshillit),
- stazhi gjyqësor,
- titujt profesional-shkencor dhe specializimi dhe
- rezultatet e arritura në ushtrimin e funksionit gjyqtar.

Neni 5

(1) Rroga përllagaritet në mënyrë që janë të mundshme rroga bazë me koeficientin për përcaktimin e rrogës.

(2) Rroga bazë për përcaktimin e rrogës është rroga mesatare neto e paguar për të punësuar në Republikën e Maqedonisë për vitin e kaluar, sipas të dhënave të Entit shtetëror të statistikës.

Neni 6

(1) Rrogat e gjyqtarëve janë të radhitura në pesë grupe të shprehura në koeficiente.

(2) Radhitja e rrogave bëhet sipas llojit të gjykatës në të cilën gjyqtari punon edhe atë:

- grupi i parë i përfshin gjyqtarët dhe kryetarët e gjykatave me kompetencë themelore,
- grupi i dytë i përfshin gjyqtarët dhe kryetarët e gjykatave me kompetencë të zgjeruar,

- grupi i tretë i përfshin gjyqtarët dhe kryetarët e gjykatave të apelit,
- grupi i katërt i përfshin gjyqtarët dhe kryetarin e Gjykatës administrative dhe
- grupi i pestë i përfshin gjyqtarët dhe kryetarin e Gjykatës supreme të Republikës së Maqedonisë.

Neni 7

(1) Koeficienti për përcaktimin e rrogës së gjyqtarëve arrin prej 2,8 deri më 3,7.

(2) Koeficientet nga paragrafi (1) i këtij neni përcaktohen sipas llojit të gjykatës në të cilën gjyqtari punon, dhe sipas kompleksitetit të detyrave dhe autorizimeve për kryerjen e punëve plotësuese të përcaktuara në bazë të ligjit.

a) Në grupin e parë nga neni 6 paragrafi (2) alineja e parë, koeficienti arrin:

- për gjyqtar 2,8 dhe
- për kryetar të gjykatës 3,0.

b) Në grupin e dytë nga neni 6 paragrafi (2) alineja e dytë, koeficienti arrin:

- për gjyqtar 2,9 dhe
- për kryetar të gjykatës 3,2.

c) Në grupin e tretë nga neni 6 paragrafi (2) alineja e tretë, koeficienti arrin:

- për gjyqtar 3,2 dhe
- për kryetar të gjykatës 3,5.

ç) Në grupin e katërt nga neni 6 paragrafi (2) alineja e katërt koeficienti arrin:

- për gjyqtar 3,3 dhe
- për kryetar të gjykatës 3,6.

d) Në grupin e pestë nga neni 6 paragrafi (2) alineja e pestë, koeficienti arrin:

- për gjyqtar 3,4 dhe
- për kryetar të gjykatës 3,7.

(3) Kryetarit të gjykatës, i cili ka mbi 50 gjyqtar, koeficienti i rrogës i arrin 3,4.

(4) Kryetarit të sektorit dhe seksionit, koeficienti i përcaktuar në paragrafin (2) të këtij neni i rritet për 0,2.

(5) Kryetarit të këshillit, koeficienti i përcaktuar në paragrafin (2) të këtij neni i rritet për 0,1.

Neni 8

(1) Gjykatat të cilat sipas konkluzës për azhurnitet dhe cilësi të Gjykatës supreme të Republikës së Maqedonisë me çka vërtetohet që është përballuar vëllimi i lëndëve të reja të pranuar gjatë vitit dhe për 1/3 përkatësisht 1/2 e kanë zvogëluar numrin e lëndëve të mbetura të pazgjidhura nga vitet e kaluara, rroga e fundit mujore e gjyqtarëve u zmadhohet njëhershëm, si kompensim për 70%, respektivisht 100% sipas raportit të pranuar.

(2) Gjyqtarit të cilit Këshilli gjyqësor do të konstatojë mos arritje të rezultateve të pritura në punë më shumë se tetë muaj të njëpasnjëshëm pa shkaqe të arsyeshme dhe pas vlerësimit të punës së tij, nuk mund t'i zmadhohet rroga në pajtim me paragrafin 1 të këtij neni dhe për atë gjyqtar do të ngrejë procedurë për përcaktimin e përgjegjësisë disiplinore në pajtim me ligjin.

(3) Plotësimin e kushteve nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni i konfirmon Këshilli gjyqësor.

Neni 9

(1) Rroga e gjyqtarit për orë i zmadhohet për:

- punë natën, punë gjatë pushimit javor dhe për punë më gjatë se orari i punës në lartësi prej 35% dhe
- punë në ditët e festave në lartësi prej 50%.

(2) Evidencën për këtë lloj pune e mban kryetari i gjykatës.

Neni 10

(1) Rroga e gjyqtarit përcaktohet në mënyrë që baza shumëzohet me koeficientin e përcaktuar në nenin (7) të këtij ligji, e zmadhuar me përqindjen e përvojës së punës nga paragrafi (2) i këtij neni.

(2) Përvoja e punës vlerësohet me shtesën e rrogës prej 0,5% për secilin vit të filluar të stazhit të punës, e më së shumti deri në 20%.

III. KOMPENSIMI I RROGËS

Neni 11

Gjyqtarët kanë të drejtë në kompensim të rrogës për mungesë për shkak të shfrytëzimit të pushimit vjetor, ngritjes së mëtejme profesionale, për kohën e pushimit mjekësor dhe mungesa të tjera nga puna në pajtim me rregullat e përgjithshme të cilat i rregullojnë marrëdhëniet e punës.

IV. KOMPENSIME DHE TË ARDHURA TË TJERA

Neni 12

(1) Gjyqtari ka të drejtë për kompensim të shpenzimeve lidhur me kryerjen e funksionit gjyqësor, dhe atë:

- kompensim për shpenzime të rrugës, për shpenzime ditore dhe shpenzime të tjera për udhëtime zyrtare në vend dhe jashtë vendit,

- kompensim për transport deri në punë dhe anasjelltas, pas deklarates paraprake me shkrim, i paguhet gjyqtarit që vendbanimin e ka më larg se 2,5 km nga vendi i punës, por jo më shumë se 900 denarë në muaj,

- kompensim për shpenzimet e transportit gjyqtarit i cili jeton në njërën, ndërsa punon në komunë tjetër, në lartësi të shpenzimeve reale për transport me mjete të komunikacionit publik i cili mundëson ardhje në kohën e duhur në punë dhe vajtje nga puna,

- kompensim për ushqim në lartësi prej 25% nga rroga mesatare mujore e paguar në Republikën e Maqedonisë në tre muajt paraardhës;

- kompensim të shpenzimeve për jetë të ndarë nga familja në lartësi prej 40% nga rroga mesatare mujore neto e paguar në Republikën e Maqedonisë në tre muajt paraardhës, si dhe kompensim për transport për 4 udhëtime nga vendi se ku punon deri te vendi se ku banon në lartësi të biletës së autobusit,

- kompensim për qiramarrje të banesës për gjyqtar i cili ka të drejtë të shfrytëzojë banesë zyrtare në pajtim me ligjin, nëse nuk mund t'i sigurohet banesë. Lartësia e kompensimit për qiramarrje banese përcaktohet me vendimin e Këshillit të buxhetit gjyqësor. Kompensimi për qiramarrje banese nuk i takon nëse gjyqtarit i paguhet kompensim i shpenzimeve për jetë të ndarë,

- kompensim për shpenzimet e shpërnguljes të gjyqtarit, të cilit i takon e drejta e shfrytëzimit të banesës zyrtare, paguhet në lartësinë e shpenzimeve reale për transportin e orendive shtëpiake. Kompensim për shpenzime të shpërnguljes nuk i takon nëse gjyqtarit i paguhet kompensim i shpenzimeve për jetë të ndarë,

- në rast të vdekjes së gjyqtarit, familjes së tij i takon ndihmë në para në vlerë prej dy rrogave të fundit mesatare, të paguara në gjykatën në të cilën ka qenë i punësuar gjyqtari,

- në rast të vdekjes së anëtarit të familjes më të ngushtë të gjyqtarit (prindi, bashkëshorti, fëmijë të lindur në kurorë ose jashtë kurorë, fëmijë të birësuar, fëmijë të adoptuar dhe fëmijë të marrë nën përkujdesje), nëse ka jetuar në bashkësi, i takon ndihmë në para në lartësi prej një rroge të fundit mesatare, e paguar në gjykatën në të cilën ka qenë i punësuar,

- në rast pushimi mjekësor më të gjatë se gjashtë muaj dhe në rast të pasojave më të rënda nga fatkeqësitë elementare, gjyqtarit i paguhet ndihmë në lartësi prej një rroge të fundit mesatare, e paguar në gjykatën në të cilën ka qenë i punësuar, dhe

- kompensim për kujdestari në lartësi sipas vendimit të organit kompetent.

(2) Gjyqtarit të cilit në bazë të lejes zyrtare i është lejuar të shfrytëzojë automjet zyrtar për nevoja personale të udhëtimit deri në vendin e punës dhe anasjelltas nuk i takon kompensim për transport.

Neni 13

(1) Kompensimi për shpenzimet e udhëtimeve zyrtare në vend dhe jashtë vendit përfshin:

a) kompensim për mëditje për udhëtimin zyrtar në vend pa shpenzimet për bujtje – deri 8% nga rroga mesatare neto e paguar në Republikën e Maqedonisë në tre muajt paraardhës dhe

b) kompensimin për mëditje për udhëtim zyrtar në vend të huaj e përcakton me vendim Këshilli i buxhetit gjyqësor dhe shuma e tij paguhet:

- 50% e mëditjes së caktuar nëse dorëzon llogari për vendosje, si dhe në rast kur vendosja nuk bie në ngarkesë të gjykatës, dhe

- 20% e mëditjes së caktuar nëse shpenzimet për vendosje dhe ushqim nuk bien në ngarkesë të gjykatës.

(2) Përlllogaritja e shpenzimeve për udhëtim zyrtar me mëditja caktohet:

a) një mëditja për çdo 24 orët e kaluara në udhëtimin zyrtar në vend të huaj dhe nëse i tërë udhëtimi zgjat më shumë se 12 orë;

b) gjysmë mëditje për kohë prej 12 orëve të kaluara në udhëtim zyrtar në vend të huaj, si dhe në rast kur koha e mbetur në kontinuitet është më e gjatë se 8 orë;

c) shpenzimet për bujtje pranohen në shumën e plotë sipas llogarisë së dorëzuar nga hotelet të kategorisë deri në pesë yje dhe

ç) kompensim të shpenzimeve për shfrytëzimin e automobilit pronë personale për qëllime zyrtare në lartësinë e shumës që për një kilometër të kaluar nuk mund të jetë më e madhe se 30% nga çmimi shitës i një litri karburant për automjetin që shfrytëzohet.

Neni 14

Gjyqtari ka të drejtë shpërblimi në të holla në shumë të një rroge të tij në emër dhuratë jubilarë për dhjetë vjet stazh gjyqtari, dy rroga për njëzet vjet stazh gjyqtari, respektivisht tri rroga për tridhjetë vjet stazh gjyqtari.

Neni 15

Gjyqtari ka të drejtë në pagesë për nisje në pension gjatë shkuarjes në pension në lartësi të dy rrogave mesatare mujore të paguara në ekonominë e Republikës në tre muajt e fundit.

Neni 16

Gjyqtarëve dhe kryetarëve të gjykatave u sigurohet shfrytëzimi pa pagesë i komunikacionit publik, tokësor ose liqenor, varësisht nga rajoni në të cilin ushtron funksionin e gjyqtarit vetëm në rastet e nevojës zyrtare.

Neni 17

Mënyrën e realizimit të së drejtave nga nenet prej 11 deri në 15 të këtij ligji i përcakton Këshilli i buxhetit gjyqësor me vendim.

Neni 18

Gjyqtarit, i cili i plotëson kushtet, i sigurohet dhe i paguhet pension në lartësi të përcaktuar me ligj.

Neni 19

Rrogat e gjyqtarëve të definuara në pajtim me këtë ligj në periudhën prej vitit 2007 deri më vitin 2009 rriten për 10% në vit, duke filluar me pagesën e rrogës për shtator të vitit 2007.

V. DISPOZITA KALIMTARE DHE PËFUNDIMTARE

Neni 20

Këshilli gjyqësor, në afat prej 60 ditësh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, do të miratojë akt me të cilin e përcakton procedurën dhe kriteret për ndjekjen dhe vlerësimin e punës së gjyqtarëve.

Neni 21

Me ditën e zbatimit të këtij ligji pushon të vlejë pjesa nga nenet 15, 16, 17 dhe 17-b të Ligjit për rrogat dhe kompensimet e tjera të deputetëve në Kuvendin e Republikës së Maqedonisë dhe e anëtarëve të tjerë të zgjedhur dhe të emëruar në Republikë ("Gazeta zyrtare e RSM-së" numër 36/90, 44/90 dhe "Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 11/91, 38/91, 23/97, 37/2005 dhe 84/2005) që ka të bëjë me koeficientin e kryetarëve të gjykatave dhe gjyqtarëve.

Neni 22

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa do të zbatohet prej 1 janarit të vitit 2008.

1453.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ГУБРИЊА

Се прогласува Законот за губриња, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 6 септември 2007 година.

Бр. 07-3852/1
6 септември 2007 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Љубиша Георгиевски, с.р.

ЗА К О Н ЗА Г У Б Р И Њ А

1. ОПШТИ ОДРЕДБИ

Содржина

Член 1

(1) Со овој закон се уредуваат условите за производство, пласирање на пазар, увоз, употребата на губриња, видови на губриња, идентификација, квалитет, состав, земање примероци, пакување, обележување, испитување, декларирање, следење, регистрирање и други прашања во врска со губрињата.

(2) Покрај условите утврдени со овој закон, за пласирање на пазар и употреба на губриња, ако содржат опасни супстанции, се применуваат и прописите со кои се уредуваат хемикалиите.

(3) Ако губрињата од ставот (1) на овој член содржат и средства за заштита на растенијата за нивното производство, пласирање на пазар, увоз и употреба се применуваат прописите кои ја регулираат областа на производите за заштита на растенијата.

Дефиниции

Член 2

Поимите кои се употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. **"Ѓубриња"** се материи чија главна функција е исхрана на растенијата кои може да бидат хемиски соединенија од минерално и органско потекло како и мешавини од тие соединенија;

2. **"Примарни макрохранливи елементи"** (во натамошниот текст: макроелементи) се азот, фосфор и калиум, од кои растенијата имаат поголеми потреби;

3. **"Секундарни макрохранливи елементи"** (во натамошниот текст: секундарни макроелементи) се калциум, магнезиум, сулфур и натриум од кои растенијата имаат помали потреби во однос на примарните макроелементи;

4. **"Микрохранливи елементи"** (во натамошниот текст: микроелементи) се: железо, бор, цинк, манган, бакар, кобалт, молибден и селен од кои растенијата имаат многу помали потреби во однос на примарните и секундарните макроелементи;

5. **"Хелатни облици (органоминерални комплекси) на микрохранливи елементи"** се микроелементи врзани за молекулите EDTA, DTPA, EDDXA, XEETA, EDDXMA, EDDCXA;

6. **"Комплексни облици на микрохранливи и макрохранливи елементи"** се микроелементи и макроелементи врзани за макромолекули од органско или друго потекло;

7. **"Видови на ѓубриња"** се ѓубриња со единствен вид на ознака како што е пропишано со овој закон;

8. **"Единечни ѓубриња"** се азотни, фосфорни и калиумови ѓубриња со точно одредена содржина на само еден од макроелементите;

9. **"Сложени ѓубриња"** се ѓубриња кои имаат декларирана содржина најмалку на два макроелементи кои се добиваат по хемиски пат, со мешање или комбинација од двете постапки;

10. **"Комплексни ѓубриња"** се сложени ѓубриња кои се добиваат со хемиска реакција, се во вид на раствор или се во цврста состојба во вид на гранули и содржат најмалку два макроелементи. Во цврста состојба гранулата ги содржи сите елементи во декларираниот состав;

11. **"Мешани ѓубриња"** се ѓубриња кои се добиваат со суво мешање на неколку ѓубриња без хемиска реакција;

12. **"Фолиарни ѓубриња"** се ѓубриња кои се употребуваат за исхрана преку надземните органи на растението;

13. **"Течни ѓубриња"** се ѓубриња во течна агрегатна состојба;

14. **"Водорастворливи ѓубриња"** се ѓубриња кои се целосно растворливи во вода;

15. **"Суспензивни ѓубриња"** се ѓубриња од течна и цврста фаза кај кои цврстата фаза се одржува во суспензија во течна фаза;

16. **"Декларација"** е натпис, отпечатен, обележан и прицврстен за амбалажата и претставува доказ кој ја идентификува содржината на хранливи елементи и нивните својства со пропишаните отстапувања;

17. **"Декларирана содржина"** е содржина на активна материја изразена како елементи или нивните оксиди, кои се наведени во декларацијата или на соодветните придружни документи;

18. **"Отстапување"** е дозволено отстапување на вредностите на содржината на хранливите елементи од нивните декларирани вредности;

19. **"Пакување"** е пакет кој може трајно да се затвори, со кое може да се ракува и во кое може да се чува и дистрибуира ѓубре, а не содржи повеќе од 1.000 кг;

20. **"Ѓубре во ринфузна состојба"** е производ кој не е спакуван на начин пропишан со точката 19 на овој член;

21. **"Квалитет на ѓубре"** е степен на квалитативни својства и карактеристики кои ги исполнуваат стандардите или техничките прописи за квалитет;

22. **"Производител"** е домашно правно лице или застапник на странски производител кој е одговорен за пласирање на ѓубрето на пазар, кој го произведува ѓубрето и кој врши пакување, како и секое друго правно лице или застапник кој ги менува својствата на ѓубрето. Правното лице или застапникот кој не ги менува својствата на ѓубрето не се смета за производител во смисла на овој закон;

23. **"Пласирање на пазар"** е трговија на големо и мало на ѓубриња на територијата на Република Македонија;

24. **"Увоз"** е промет на ѓубриња преку државната граница на Република Македонија;

25. **"Пратка"** е дел од шаржата, целата шаржа или повеќе шаржи од еден ист вид на ѓубре или суровина, која е во промет или пристигнала на граничен премин и

26. **"Шаржа"** е количество од ѓубре или од суровината за производство на ѓубре, која е произведена со исти технолошки постапки, во тек на еден производен процес, под исти услови и исто пропишан квалитет, означена под реден број или со датум на производство.

II. ЃУБРИЊА

Пласирање на пазар на ѓубре

Член 3

(1) Ѓубре може да се пласира на пазар на територијата на Република Македонија, ако:

1) обезбедува ефикасна хранлива вредност;

2) соодветно е обезбедено земање на примероци, испитувања по соодветно признати и одредени стандардни методи за испитување и

3) во услови на практична примена не влијае неповолно на здравјето на луѓето, животните, растенијата и животната средина.

(2) Производителот е одговорен за пласирањето на пазар на ѓубрето во согласност со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Член 4

(1) Ако под кои било услови, врз основа на научни и технички сознанија, постои оправдана причина дека ѓубрето или суровините, иако ги задоволува условите пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, претставува ризик за безбедноста и здравјето на луѓето, животните и растенијата или ризик за животната средина, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство ќе:

1) забрани привремено или трајно производство и пласирање на пазар на такво ѓубре во зависност од процената на ризикот од ѓубрето за здравјето на луѓето, животните, растенијата и животната средина и

2) пропише посебни услови под кои ѓубрето ќе може да се произведува, пласира на пазар и да се употребува.

(2) Начинот на спроведување на мерките од ставот (1) точка 1 на овој член го пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Неоргански ѓубриња

Член 5

(1) Неорганските (минерални) ѓубриња се производи во кои хранливите елементи, кои со ѓубрење се внесуваат во почвата, се во форма на неоргански соли се добиваат со различни технолошки постапки (со екстракција со физички или хемиски индустриски постапки).

(2) Како неоргански ѓубриња можат да бидат декларирани: калциум цијанамид, уреа, нивните кондензати и врзаните производи на ѓубрињата кои содржат хелатни или комплексни форми на микроелементи.

(3) Неорганските ѓубриња можат да бидат:

1) единечни (еднокомпонентни) неоргански ѓубриња кои содржат само еден примарен макрохранлив елемент (азотни, фосфорни и калиумови ѓубриња) и

2) сложени (повеќекомпонентни) неоргански ѓубриња, кои содржат најмалку два макроелементи, а се добиваат со хемиска реакција, со мешање или со комбинација од двете постапки.

(4) Сложените неоргански ѓубриња можат да бидат:

1) комплексни неоргански ѓубриња добиени со хемиска реакција на соодветните компоненти во течна или во цврста состојба по пат на гранулирање, при што секоја гранула ги содржи сите хранливи елементи во декларираниот состав и

2) мешани неоргански ѓубриња добиени со суво мешање на неколку единечни ѓубриња без хемиска реакција, со или без дополнувачи.

(5) Во зависност од агрегатната состојба, неорганските ѓубриња можат да бидат цврсти или течни.

(6) Течно неорганско ѓубре е ѓубре во форма на раствор или суспензија.

(7) Неорганско ѓубре во форма на раствор е раствор кој не содржи цврсти честици.

(8) Неорганско ѓубре во форма на суспензија е ѓубре од две фази, во кои цврстата фаза се одржува во суспензија во течна фаза.

(9) Фолијарно неорганско ѓубре е ѓубре наменето за фолијарна употреба и во кои хранливите елементи се во форма што е погодна за исхрана на растението преку надземните органи.

Член 6

(1) Ѓубрињата од членот 5 на овој закон можат да се произведуваат, пласираат на пазарот, увезуваат и употребуваат во Република Македонија, ако се класифицирани и означени како неоргански ѓубриња од одреден вид.

(2) Видовите на ѓубриња од ставот (1) на овој член, постапката и документите за класифицирање на новото ѓубре во одреден вид, начинот на означување и идентификација на неорганското ѓубре, начинот на изразување на содржината на макроелементи и секундарните макроелементи и микроелементи, минимални и максимални количини на хранливи елементи и примеси во неорганското ѓубре ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Амониум нитратни ѓубриња со висока содржина на азот, мерки за безбедност, контрола и испитувања на отпорноста на детонација

Член 7

(1) Амониум нитратните форми на ѓубриња со висока содржина на азот, единечни и сложени, се произведени базирани на амониум нитрат и произведени за употреба како ѓубриња кои не содржат повеќе од 28% азот во нитратна форма.

(2) Ѓубрињата од ставот (1) на овој член можат да содржат неоргански или нереактивни супстанции.

(3) Супстанциите кои се користат за производство на ѓубрињата од ставот (1) на овој член не треба да ја зголемат отпорноста на ѓубрињата на топлина или детонација.

Член 8

За да се обезбеди следење на амониум нитратните ѓубриња со висока содржина на азот кои се пласираат на пазарот, производителот мора да ги чува податоци-

те со назив и адреса на погоните во кои ѓубрињата и основни компоненти се произведуваат и податоците за одговорните лица. Податоците треба да бидат достапни на надлежните инспектори сè додека ѓубретото е на пазар, и две години откако производителот ќе престане да го пласира на пазарот.

Член 9

(1) Пред да се пласираат на пазарот амониум нитратните ѓубриња со висока содржина на азот, производителот треба да ја испита отпорноста на ѓубрињата на детонација и да докаже дека се подложени на испитувања за отпорност на детонација.

(2) Производителот треба да ги достави резултатите од отпорноста на детонација на амониум нитратните ѓубриња со висока содржина на азот на надлежниот инспектор најмалку пет дена пред да се пласира на пазар ѓубретото и при увоз најмалку пет дена пред пристигање на пратката на граничниот премин.

(3) Производителот треба да гарантира дека количините на амониум нитратни ѓубриња со висока содржина на азот кои се на пазарот во Република Македонија ги исполнуваат условите од испитувањата на отпорноста на детонација.

(4) Амониум нитратните ѓубриња ќе можат да се пласираат на пазар и да бидат достапни до крајниот корисник исклучиво во оригинално пакување на производителот.

(5) Барањата кои треба да ги исполнуваат амониум нитратните ѓубриња со висока содржина на азот во однос на својствата, граничните вредности, методите за испитување, испитувањето на отпорност на детонација, начинот на нивното сместување и ракување ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Органски ѓубриња

Член 10

(1) Органски ѓубриња се произведени со најмалку 30% органски материи од растително или животинско потекло (штапско, осока, компост, тресет и друго), кои се внесуваат во почвата за подобрување на својствата на почвата и исхрана на растенијата кои покрај органски материи содржат и најмалку 1% азот, 1% фосфорен-(V) оксид и 1% калиум-оксид.

(2) Органско-минерални ѓубриња се произведени со најмалку 10% органски материи и најмалку: 1% азот, 1% фосфорен-(V) оксид и 1% калиум-оксид.

Член 11

(1) Ѓубрињата од членот 10 на овој закон може да се произведуваат, пласираат на пазарот, увезуваат и употребуваат во Република Македонија, ако се класифицирани како органски ѓубриња од одреден вид.

(2) Видовите на ѓубриња од ставот (1) на овој член, постапката и документите за класификација на ново органско ѓубре во одреден вид, означувањето и идентификацијата, содржината на макроелементи, секундарните макроелементи и микроелементи, минималните и максималните количества на хранливи елементи и примеси ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Микробиолошки ѓубриња

Член 12

(1) Микробиолошки ѓубриња се произведени кои содржат високи титри на одредени корисни одбрани соеви на микроорганизми, а се користат за трансформација на органските хранливи елементи во минерални форми корисни за растенијата.

(2) Ѓубрињата од ставот (1) на овој член можат да се произведуваат, пласираат на пазарот, увезуваат и употребуваат во Република Македонија, ако се класифицирани како микробиолошки ѓубриња од одреден вид.

(3) Видовите на ѓубриња од ставот (1) на овој член, постапката и документите за класифицирање на новото микробиолошко ѓубре во одреден вид, начинот на означување и идентификација, содржината на микроорганизми, минимални и максимални количества на микроорганизми и примеси ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

III. БИОСТИМУЛАТОРИ, ПОДОБРУВАЧИ НА ПОЧВАТА

Биостимулатори

Член 13

(1) Биостимулаторите се физиолошки активни органски материи со ниска содржина на хранливи елементи, од природно или синтетичко потекло (хормони, витамини, аминокиселини, хумусни киселини и слично) кои во соодветни услови имаат стимулативно дејство на поединечни физиолошко-биохемиски процеси во поединечни фази од развојот на растението.

(2) Биостимулаторите од ставот (1) на овој член можат да се произведуваат, пласираат на пазарот, увезуваат и употребуваат во Република Македонија, ако се класифицирани како биостимулатори од одреден вид.

(3) Видовите на биостимулаторите од ставот (1) на овој член, постапката и документите за класификација на новиот биостимулатор во одреден вид, начинот на означување и идентификација, содржината на физиолошки активните компоненти и хранливите елементи, минималните и максималните количества на физиолошки активните компоненти и хранливи елементи и примеси во биостимулаторите, ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Подобрувачи на својствата на почвата

Член 14

(1) Подобрувачите на својствата на почвата и употребените ѓубриња за подобрување на физичките, хемиските, биолошките и продуктивните својства на почвата, се неоргански или органски материи, од природно или синтетичко потекло, кои не содржат или имаат ниска содржина на макроеlementи и секундарни макроеlementи и микроelementи. Подобрувачите на својствата на почвата не се сметаат за ѓубриња.

(2) Минералните подобрувачи на својствата на почвата се производи од природно или синтетичко потекло, кои не содржат органски материи (варовник, гипс, доломит, песок, зеолит, бентонитска глина, водено стакло и друго) и не содржат макроеlementи и микроelementи или доколку содржат нивната вредност е најмногу до 3%. Минералните подобрувачи не се сметаат за ѓубриња.

(3) Органските подобрувачи на својствата на почвата се производи од растително или животинско потекло или органски производи добиени по пат на синтеза, кои поради ниската содржина на примарни хранливи елементи најмногу до 3% не се сметаат за ѓубриња.

Член 15

(1) Подобрувачите на својствата на почвата од членот 14 на овој закон можат да се произведуваат, пласираат на пазарот, увезуваат и употребуваат во Република Македонија, ако се класифицирани како подобрувачи на својствата на почвата од одреден вид.

(2) Видовите на подобрувачи на својствата на почвата од ставот (1) на овој член, постапката и документите за класификација на нов подобрувач на својствата на почвата на одреден вид, означувањето, идентификацијата, содржината на макроеlementите, секундарните макроеlementи и микроelementи, минималните и максимални количества на хранливи материи и примеси ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

IV. ПРОИЗВОДСТВО НА ЃУБРИЊА

Производство на ѓубриња

Член 16

(1) Со производство на ѓубриња може да се занимава правно лице кое согласно со Законот за животната средина има добиено решение за оцена на влијание врз животната средина и А-интегрирана еколошка дозвола/дозвола за усогласување со оперативен план.

(2) До Фитосанитарната управа (во натамошниот текст: Управата) производител кој ги исполнува условите од ставот (1) на овој член треба да поднесе барање за упис во Регистар на производители на ѓубриња и барање за евидентирање на ново ѓубре во Листата ѓубриња.

(3) Формата и содржината и начинот на водење на Регистарот на производители на ѓубриња, постапката и документацијата за запишување во регистарот на производители, условите за евидентирање на ѓубрето во Листата на ѓубриња кои се произведуваат и пласираат на пазар ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(4) Ако правното лице ги исполнува условите од ставовите (1) и (3) на овој член директорот на Управата донесува решение за упис во Регистарот на производители на ѓубриња и решение за евидентирање на ново ѓубре во Листата на ѓубриња.

(5) Производителот е должен да врши контрола на квалитетот на производството на секоја шаржа на ѓубрињата пред да се пласираат на пазарот.

(6) За контролата од ставот (4) на овој член производителот е должен да води евиденција.

(7) Евиденцијата од ставот (5) на овој член треба да биде достапна на надлежниот инспектор сè додека ѓубрето се наоѓа на пазар, и во период од две години по престанување на производството и пласирањето на пазар на ѓубрето.

(8) Секоја пратка на ѓубре треба да ја придружува сертификат за квалитет од производителот.

(9) Производителот е должен на секои шест месеца на Управата да и доставува податоци за произведените ѓубриња.

(10) Начинот на собирање на податоци и водењето на евиденција од ставот (6) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(11) Управата води Регистар на производители на ѓубриња и Листа на ѓубриња кои се произведуваат во Република Македонија. Регистарот на производители на ѓубриња и Листата на ѓубриња се објавуваат во "Службен весник на Република Македонија" најмалку двапати годишно.

Производител

Член 17

(1) Производител е правното лице кое произведува, доработува, врши пакување, како и секое друго правно лице кое ги менува својствата на ѓубрето.

(2) Правното лице кое не ги менува својствата на ѓубрето не се смета за производител во смисла на овој закон.

(3) Правното лице од ставот (1) на овој член треба да ги исполнува условите од членот 19 на овој закон и да има вработено лице на неопределено работно време со најмалку високо образование (технолог и хемичар).

(4) Пакувањето и доработувањето на ѓубрињата може да ги врши правно лице под услов ако има согласност од домашно или странско лице кое ги произведува.

(5) Содржината на согласноста од ставот (4) на овој член, како и другите услови кои треба да ги исполнува правното лице од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Стручна контрола на производството и пласирањето на пазар на ѓубриња

Член 18

(1) Управата врши стручна контрола над работата на правните лица кои вршат производство, официјални тестови, анализи и пласирање на пазарот на ѓубриња на големо.

(2) Контролата од ставот (1) на овој член Управата ја врши преку комисија составена од експерти и научни работници од областа на агрохемијата, педологијата и физиологијата на исхрана на растенијата, формирана од директорот на Управата.

(3) За стручната контрола над работата на правните лица од ставот (1) на овој член комисијата поднесува извештај до Управата за утврдената состојба и неправилностите, со предлог - мерки и рокови за извршување на мерките за отстранување на неправилностите.

(4) Директорот на Управата со решение ќе забрани пласирање на ѓубрето на пазар и вршење на дејноста, ако врз основа на извештајот за извршената стручна контрола над работата се констатира дека:

1) не се спроведени мерките во рокот определен со извештајот;

2) има отстапувања кои можат да доведат до промена на својствата на ѓубрето во споредба со условите дадени со решението и

3) недостатоците во вршењето на дејноста се од таква природа што можат да предизвикаат штетни последици или штетно влијание по животот и здравјето на луѓето, животните и животната средина.

(5) Управата има право да изврши контрола на правни лица кои вршат препакување и преетикетирање на ѓубрето, на територијата на Република Македонија. За утврдената состојба и неправилности директорот на Управата донесува решение.

(6) Незадоволната странка има право да поднесе жалба против решението од ставовите (4) и (5) на овој член во рок од осум дена од денот на приемот на решението до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство. Жалбата поднесена против решението за забрана од ставовите (4) и (5) на овој член не го одлага извршувањето на решението.

(7) Носителот на решението е должен на барање на Управата, за испитувања по постапката од ставовите (1) и (5) на овој член да достави примероци од ѓубрињата кои ќе одговараат на бројот на производството (сериите) на ѓубрињата во Република Македонија на свој трошок. Доколку по спроведената постапка на контрола или испитувањата резултатите покажат дека ѓубрињата се исправни, трошоците се на товар на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

V. ПЛАСИРАЊЕ НА ПАЗАР НА ЃУБРИЊА И НИВНО СМЕСТУВАЊЕ

Пласирање на пазар на ѓубриња на големо

Член 19

(1) Пласирање на пазарот на ѓубриња на големо може да врши правно лице под следниве услови:

1) да поседува магацини со задоволителен капацитет за сместување на ѓубриња, кои овозможуваат одржување на квалитетот, правилно и безбедно ракување со ѓубрињата и

2) да има вработено лице на неопределено време со најмалку средно образование од областа на земјоделството, кое ќе ги извршува работите за набавка, сместување и издавање на ѓубрињата во секој објект и магацин.

(2) Поблиските услови за магацините, условите за сместување и чување на ѓубрињата од ставот (1) точка 1 на овој член и условите за заштита на животната средина ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(3) Ако правното лице ги исполнува условите од ставовите (1) и (2) на овој член директорот на Управата донесува решение за упис во Регистарот на правни лица за пласирање на пазар на ѓубриња на големо.

(4) Формата содржината, и начинот на водење на регистарот од ставот (3) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Пласирање на пазар на ѓубриња на мало

Член 20

(1) Пласирање на пазар на ѓубриња на мало може да врши правно лице под услов на продажното место за пласирање на пазарот да има:

1) посебно одвоен дел со палети или магацини за сместување на ѓубрињата кои овозможуваат одржување на квалитетот, правилно и безбедно ракување со ѓубрињата и

2) вработено лице на неопределено време со најмалку високо образование од областа на земјоделските науки, кое ги врши работите за набавка, сместување и давање совети за употреба на ѓубрињата.

(2) Поблиските услови за магацините од ставот (1) точка 1 на овој член, условите за сместување и чување на ѓубрињата и условите за заштита на животната средина ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, во согласност со министерот за животна средина и просторно планирање.

(3) Ако правното лице ги исполнува условите од ставовите (1) и (2) на овој член директорот на Управата донесува решение за упис во Регистарот на правни лица за пласирање на пазар на ѓубриња на мало.

(4) Формата, содржината, и начинот на водењето на Регистарот од ставот (3) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Непакувано ринфузно ѓубре

Член 21

(1) Дозволено е пласирање на пазар на ѓубриња во ринфузна состојба (не пакувано), само меѓу производител на ѓубриња и примарниот земјоделски производител.

(2) Содржината на декларацијата од членот 31 на овој закон во случај на пласирање на пазар на ѓубриња во ринфузна состојба треба да се наоѓа во документите кои ја придружуваат пратката која се испорачува. Оваа документација мора да им биде достапна на надлежните инспектори.

(3) Не е дозволено пласирање на амониум нитратни ѓубриња со висок процент на азот во ринфузна состојба.

(4) Начинот на пласирање на пазар на ѓубрињата во ринфузна состојба од ставовите (1) и (2) на овој член го пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Контрола на пласирање на пазарот

Член 22

(1) Контрола на условите за пласирање на ѓубриња на пазар на големо и мало и контрола на квалитетот на ѓубрињата врши надлежен инспектор.

(2) Примероците од ѓубрињата земени при контрола од ставот (1) на овој член надлежниот инспектор ги доставува во лабораторија од членот 34 на овој закон, за проверка на квалитетот.

(3) Ако не се исполнети условите од ставот (1) или резултатите од испитувањата на ѓубрето од ставот (2) на овој член не се во согласност со декларираниот квалитет, надлежниот инспектор наредува мерки согласно со членот 49 став (1) точки 5, 6, 7, 9, 10, 12 и 13 од овој закон.

(4) Начинот на контрола од ставот (1) на овој член, методите за земање на примероци и испитување, количеството на примероците и постапката од ставовите (2) и (3) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

VI. УВОЗ НА ЃУБРИЊА И СУРОВИНИ

Увоз

Член 23

(1) Ѓубрињата можат да се увезуваат за пласирање на пазар на територијата на Република Македонија ако се евидентирани во Управата.

(2) Увозникот кој ги исполнува условите од членот 24 на овој закон, во својство на застапник, поднесува барање до Управата за евидентирање на ѓубрињата најмалку 30 дена пред да ги увезе.

(3) Постапката и документацијата за евидентирање и содржината на евиденцијата за ѓубрињата кои се увезуваат ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(4) Управата води Листа на евидентирани ѓубриња кои се увезуваат. Листата се објавува во "Службен весник на Република Македонија" најмалку двапати годишно.

Услови за увоз на ѓубриња

Член 24

(1) Увоз на ѓубриња можат да вршат правни лица под следниве услови:

1) да се регистрирани за вршење на дејност за надворешно-трговски работи, промет;

2) да поседуваат магацин за сместување на ѓубрињата и

3) да имаат вработено лице на неопределено време најмалку со средно образование од областа на земјоделството, кое ги врши работите околу набавка и сместување на ѓубрињата.

(2) Ако правното лице ги исполнува условите од ставот (1) на овој член директорот на Управата донесува решение за упис во Регистарот на увозници на ѓубриња.

(3) Контролата за исполнување на условите за запишување во Регистарот на увозници на ѓубриња од ставот (1) на овој член ја врши Управата. Доколку не се исполнети условите од ставот (1) на овој член надлежниот инспектор наредува мерки согласно со членот 49 став (1) точки 11, 12 и 13 од овој закон.

(4) Поблиските услови од ставот (1) на овој член, формата, содржината и начинот на водење на Регистарот од ставот (2) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(5) Ако правното лице од ставот (1) на овој член пласира на пазар ѓубриња на големо и на мало, треба да ги исполнува и условите пропишани со членовите 19 и 20 од овој закон.

(6) Регистарот од ставот (2) на овој член се објавува во "Службен весник на Република Македонија" најмалку двапати годишно.

Услови за увоз на сировини

Член 25

(1) Сировини за производство можат да се увезуваат само за ѓубриња евидентирани во Листата од членот 16 став (10) на овој закон.

(2) Увоз на сировини за производство на ѓубриња можат да вршат правни лица кои ги исполнуваат условите од членот 24 ставови (1) и (2) на овој закон.

(3) Контролата на условите за увоз на сировини за производство на ѓубриња врши надлежниот инспектор. Доколку не се исполнети условите од ставовите (1) и (2) на овој член надлежниот инспектор до Управата дава предлог за бришење од Регистарот на производителите на ѓубриња и од Листата од членот 16 на овој закон.

Гранични премини и царински терминали

Член 26

(1) Увоз на ѓубриња и на сировини за производство на ѓубриња може да се врши преку гранични премини, кај што е организирана фитосанитарна инспекција и на царински терминал под надзор на државниот земјоделски инспектор.

(2) Ако пратката од ѓубриња или сировина од ставот (1) на овој член пристигне на граничен премин или царински терминал на кој не е организирана инспекција, од ставот (1) на овој член, царинската служба ќе ја упати пратката на најблискиот граничен премин или царински терминал на кој има организирана инспекција.

Преглед и земање на примероци од пратки при увоз на ѓубриња и сировини

Член 27

(1) Увозниците, како и органите на царинската служба се должни за пристигнувањето на пратката да го известат фитосанитарниот инспектор на граничниот премин.

(2) Пратката по пристигнувањето на граничниот премин подлежи на преглед од фитосанитарниот инспектор за преглед на документацијата и идентификацијата на пратката.

(3) Ако документите не се во согласност со одредбата од ставот (2) на овој член, фитосанитарниот инспектор донесува решение за забрана за увоз и наредува враќање на пратката на испраќачот.

(4) Ако документите се во согласност со одредбата од ставот (2) на овој член, фитосанитарниот инспектор дозволува ставање на пратката за контрола од државниот инспектор за земјоделство на царински терминал.

(5) На царинскиот терминал државниот инспектор за земјоделство врши преглед на пратката и документацијата и по потреба зема примероци на товар на увозникот и ги доставува до лабораторијата од членот 34 на овој закон за испитување на квалитетот.

(6) Ако резултатите од испитувањата се во согласност со декларираниот квалитет, државниот инспектор за земјоделство дозволува увоз и пласирање на пазарот.

(7) Ако резултатите од испитувањата не се во согласност со декларираниот квалитет, државниот инспектор за земјоделство донесува решение за забрана на увоз и наредува враќање на пратката на испраќачот.

(8) Трошоците за преглед на пратката од ставот (5) на овој член ги поднесува увозникот.

(9) Висината и начинот на плаќање на надоместокот за покривање на трошоците на Државниот инспекторат за земјоделство за прегледот од ставот (5) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(10) Начинот на преглед на пратката од ставовите (2) и (5) на овој член, методите за земање на примероци, испитувањето, количеството на примероците и постапката од ставот (5) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Царинење на пратката

Член 28

Царинската служба не може да ја отвора пратката, да зема примероци и да ја царини додека надлежниот фитосанитарен инспектор и државниот инспектор за земјоделство не извршат преглед и одобрат увоз на пратката.

VII. КВАЛИТЕТ И ОЗНАЧУВАЊЕ НА ЃУБРИЊА

Квалитет

Член 29

(1) Во Република Македонија е дозволено производство, пласирање на пазарот, увоз и употреба на ѓубриња кои одговараат на квалитетот пропишан со овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Квалитетот на ѓубрињата се идентификува и се означува со декларација.

(3) Составот на ѓубрињата мора да биде во согласност со пропишаните отстапувања.

(4) Максималните и минималните вредности и дозволените отстапувања од ставот (3) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Пакување на ѓубриња

Член 30

Пакувањето на ѓубрињата мора да биде затворено на таков начин што Царинската служба при отворањето на системот за затворање - пломбата или пакувањето да биде трајно оштетено. За пакување на ѓубрињата можат да се користат и вреќи со вентили.

Декларирање и означување

Член 31

(1) Ѓубретото кое се увезува и пласира на пазарот треба да има декларација врз основа на која може да се изврши негова идентификација.

(2) Декларацијата од ставот (1) на овој член се печата на македонски јазик, со кирилско писмо, освен заштитените трговски називи на ѓубретото, хемиските симболи на хранливите елементи, називот на производителот и единицата од SI-системот, кои се печатат на латинско писмо.

(3) Декларацијата покрај податоците од ставот (2) на овој член содржи: ознаки на видовите на ѓубретото, формулациите, содржината на хранливите елементи, дозволените отстапувања од декларираната содржина, формата на изразување, податоци за начинот на складирање, ракување, употреба, рок и слично.

(4) Декларацијата од ставот (1) на овој член треба да се наоѓа на видно место на пакувањето или на системот кој се користи за нејзино затворање, односно во документите кои ја придружуваат пратката во ринфуз на состојба. Ако системот за затворање содржи плomba,

тогаш пломбата треба да носи име или ознака на оној што го пакува ѓубретото. Податоците во декларацијата треба да бидат јасно и читливо наведени и да не можат да се избришат или отстранат.

(5) Формата и содржината на декларацијата од ставовите (2) и (3) на овој член и поблиските услови од ставот (4) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(6) Производителот од членовите 16 и 17 на овој закон или увозникот од членот 24 на овој закон се одговорни за штетата која може да настане поради погрешни, неточни или непотполни декларации.

Член 32

(1) Ѓубрињата кои ги исполнуваат пропишаните услови за квалитетот за пласирање на пазар во земјите членки на Европската унија може на пазарот во Република Македонија да се означат со ознаката "EC FERTILIZER".

(2) Ознаката "EC FERTILIZER" не смее да се користи ако ѓубретото не е во согласност со пропишаните услови за квалитет за пласирање на пазар во Европската унија.

(3) Документот од надлежниот орган или лабораторија од Европската унија дека ѓубретото може да сезначи со ознаката "EC FERTILIZER" треба да им биде достапна на Управата и надлежниот инспектор.

(4) Ѓубрињата произведени и пласирани на пазарот во Република Македонија не можат да ја носат ознаката "EC FERTILIZER".

VIII. ИСПИТУВАЊЕ НА ЃУБРИЊАТА И СУРОВИНИТЕ

Методи и стандарди

Член 33

(1) Испитување на ѓубрињата опфаќа усогласеност на испитуваното ѓубре со овој закон и со прописите донесени врз основа на овој закон, во однос на видовите на ѓубриња и усогласеноста на декларираната содржина на хранливи елементи со утврдената од испитувањата како растворливоста на хранливите елементи.

(2) Методите за испитување, дозволените отстапувања и примероците за испитување на ѓубрињата ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(3) Начинот на земање на примероци и испитувањата на ѓубрињата, можат да се вршат и според меѓународните и европските стандарди.

Лабораторија

Член 34

(1) Испитувањата на ѓубрињата кои се во постапка на евидентирање и контрола на производството, пласирање на пазарот и увозот, ги врши акредитирана лабораторија.

(2) До започнување со работата на акредитираната лабораторија испитувањето на ѓубрињата ќе го вршат правни лица кои се акредитирани во согласност со МКС EN ISO/IEC 17025 и во чиј обем на акредитација е и испитување на одредени видови на ѓубриња според методите пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и кои се овластени од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство (во натамошниот текст: овластена лабораторија).

(3) Испитувања на ѓубриња можат да вршат и правни лица кои не се акредитирани во согласност со МКС EN ISO/IEC 17025, но треба да ги исполнуваат процедурите и техничките услови пропишани со овој закон и треба да се овластени од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(4) Контрола за исполнување на условите за овластување на овластената лабораторија врши Управата.

(5) Поблиските услови кои мора да ги исполнуваат правните лица од ставовите (2) и (3) на овој член, методите од ставот (1) на овој член и податоците што треба да ги содржи извештајот на овластената лабораторија ги пропишува министерот.

(6) Листата на овластените лаборатории од ставовите (2) и (3) на овој член се објавува во "Службен весник на Република Македонија".

Суперанализа

Член 35

(1) Ако правно или физичко лице во постапката на контрола од членовите 18, 22 и 27 на овој закон не се согласува со добиените резултати од испитувањата од лабораторијата од членот 34 на овој закон, може во рок од осум дена од денот на приемот на резултатите од испитувањата, да поднесе барање за суперанализа.

(2) Суперанализата се врши во друга лабораторија.

(3) Суперанализа може да побара и надлежниот инспектор.

(4) Резултатот од суперанализата е конечен.

(5) Постапката од ставовите (1) до (4) на овој член ја пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

IX. УПОТРЕБА НА ЃУБРИЊА

Член 36

(1) Ѓубрињата се употребуваат во согласност со правилата за добра земјоделска пракса, што опфаќа употреба на ѓубриња од одреден вид во количества и во согласност со потребите на растенијата и почвата, земајќи ги предвид хранливите неоргански и органските материи во почвата и климатските услови во подрачјето.

(2) Правилата за добра земјоделска пракса од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Член 37

Државниот инспектор за земјоделство може да зема примероци од ѓубриња и од крајниот корисник по негово барање и при вршење контрола на производство, пласирање на пазар и при увоз на царински терминал.

X. ИСКЛУЧОЦИ И ДРУГИ УСЛОВИ

Исклучоци од евидентирања

Член 38

(1) Не се евидентираат ѓубрињата кои :

1) пробно се произведуваат за евидентирање во Листата или пуштање во работа на произведен погон;

2) се произведуваат за познат купувач и за извоз и

3) се произведуваат за крајниот корисник според испитувањата на потребите на почвата од одредени хранливи материи и по негова препорака.

(2) Условите под кои ѓубретото може да се пласира на пазар, односно да се евидентира, како и остатокот од пробното производство, од извоз или од крајниот корисник ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Сместување и уништување

Член 39

(1) Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство ги евидентира заостанатите количини од ѓубриња и суровините кои не можат да се преформулираат, од кои не може да се произведат ѓубриња, како и нивните пакувања, заради собирање, сместување и уништување на пропишан начин.

(2) Секое лице кое поседува или има сознание за постоење на ѓубриња, суровини и нивна амбалажа од ставот (1) на овој член кои не се евидентирани е должен за тоа да ја извести Управата.

(3) Начинот на евидентирање на ѓубрињата, амбалажата и суровината од ставот (1) на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(4) Одредбите од овој член ќе се применуваат во согласност со одредбите од прописите кои се однесуваат на заштита на животната средина.

Стручен совет

Член 40

(1) Заради давање стручни совети, предлог на мерки кои се однесуваат на заштита на државата од внесување и употреба на одредени штетни агенси и ѓубриња, се формира Стручен совет од експерти од областа на агрохемијата, педологијата и физиологијата кој се состои од пет члена вклучувајќи го и председателот.

(2) Стручниот совет со решение го формира министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(3) Стручниот совет дава мислења, сугестии и предлага мерки за:

1) заштита од внесување, производство, пласирање и употреба на ѓубриња и суровини за производство на ѓубриња;

2) минимизацијата на ризикот кој се однесува на мерките за употреба на ѓубриња;

3) приоритети во истражувањето;

4) иницирање соработка и контакти со меѓународни институции и

5) други значајни прашања од областа на ѓубрињата.

(4) Стручниот совет дава извештај за работата по потреба и на барање на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, а најмалку еднаш годишно на крај од годината со предлог-мерки за спречување на одредени последици.

(5) Начинот и принципите за работа на Стручниот совет ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(6) Надоместокот за работа и другите трошоци за работа на Стручниот совет ги утврдува Владата на Република Македонија, на предлог на министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство, а средства се обезбедуваат од Буџетот на Република Македонија за тековната година со трансфер од Програмата за здравје на растенијата.

XI. ТРОШОЦИ

Трошоци за испитувањето

Член 41

(1) Трошоците за испитување на ѓубрињата при контрола на производство, увоз и пласирање на пазарот и употреба се на товар на:

1) Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство, за испитување на примероците од членовите 18 став (7), 22 став (2) и 35 на овој закон дадени по налог на надлежниот инспектор, ако резултатите од испитувањата во лабораторија се позитивни, односно се во согласност со декларацијата;

2) производителот од членовите 16 и 17 за испитување на примероците од членот 18 став (7), правни лица кои пласираат на пазар на големо и мало од членовите 19 и 20 за испитување на примероците од членот 22 став (2), правно лице од членот 35 став (1) на овој закон, за испитувања со суперанализа, по налог на надлежниот инспектор, ако резултатите не се во согласност со декларацијата;

3) увозникот од членовите 24 и 25 на овој закон за испитувањата на примероците од членот 27 став (5) на овој закон и

4) сопственикот или крајниот корисник, за испитување на примероците на негово барање (член 37).

(2) Висината на трошоците од ставот (1) точки 1, 2 и 3 на овој член ги пропишува министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство и се приход на правното лице кое ги врши испитувањата.

(3) Трошоците од ставот (1) точка 1 на овој член ако резултатите се според декларацијата, се на товар на Буџетот на Република Македонија - Министерство за земјоделство, шумарство и водостопанство.

XII. НАДЛЕЖНОСТИ НА ДРЖАВНИТЕ ОРГАНИ

Министерство

Член 42

Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство предлага и ја реализира политиката на Владата на Република Македонија во областа на ѓубрињата.

Министер

Член 43

За целите на извршување на овој закон, развој и заштита од употребата на ѓубрињата, министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство може да:

1) одобри правни лица да спроведуваат истражувања и развој на нови методи и системи од областа на ѓубрињата и дефинира правила за целите на истражувањето и развојот и

2) врши и други работи утврдени со овој закон.

Управата

Член 44

Управата според овој закон е надлежна за вршење на следниве задачи:

1) спроведува постапка за запишување во регистар на правни лица за производство, пласирање на пазар на големо и мало, увозници и евидентирање во Листата на ѓубриња;

2) ја следи состојбата од областа на употребата на ѓубрињата и нивната ефикасност врз растенија или растителни производи, производството и пласирањето на пазарот;

3) изготвува годишна програма за мониторинг и контрола на користените ѓубриња во примарното производство;

4) изготвува годишна програма за мониторинг на контрола на квалитетот и декларирањето на ѓубриња;

5) соработува со други надлежни органи;

6) го утврдува исполнувањето на условите за запишување во соодветниот регистар, води регистри, евиденција и листи;

7) ја претставува Република Македонија и ги информира Европската унија и меѓународните организации од областа на ѓубрињата;

8) воведува информативен систем, прибира, обработува, посредува и чува податоци за ѓубрињата;

9) организира обука на сите вклучени во пласирањето на пазарот, употребата на ѓубрињата, издава публикации и упатства и

10) извршува други работи определени со овој закон.

XIII. НАДЗОР

Член 45

(1) Надзор над спроведувањето на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон врши Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(2) Инспекциски надзор над спроведувањето на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон од страна на правни и физички лица, установите и други правни лица во извршувањето на мерките кои произлегуваат од овој закон вршат:

1) Фитосанитарната управа преку фитосанитарни инспектори и

2) Државниот инспекторат за земјоделство преку државни инспектори за земјоделство.

(3) Работите од надлежност на фитосанитарниот инспектор, утврдени со овој закон, можат да ги вршат и овластени лица од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

Инспекциски надзор и документи за идентификација

Член 46

Инспекторите и овластените лица од членот 45 на овој закон треба да поседуваат документи за идентификација при вршењето на инспекцискиот надзор.

Надлежности на фитосанитарните инспектори на границата

Член 47

Врз основа на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон при вршење на контрола на ѓубриња и сировини на гранични премини фитосанитарниот инспектор има право и должност да:

1) врши преглед на документацијата со пратката при увоз, како и идентификација на пратката;

2) контролира дали се исполнети условите за означување на ѓубрето со ознака "EC FERTILIZER";

3) поднесува барање за покренување на прекршочна постапка, поради повреда на одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон и

4) нареди преземање и на други мерки врз основа на овластувањата од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Мерки на фитосанитарниот инспектор при увоз

Член 48

(1) Фитосанитарниот инспектор има право и должност покрај мерките од членот 47 на овој закон при вршење на контрола на ѓубрињата и сировини на гранични премини да:

1) забрани увоз и нареди враќање на пратката во согласност со членот 27 став 7 од овој закон и

2) нареди на увозникот бришење на ознаката "EC FERTILIZER".

(2) За мерките од ставот (1) на овој член фитосанитарниот инспектор донесува решение.

Надлежности на државниот инспектор за земјоделство

Член 49

(1) Врз основа на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон, државниот инспектор за земјоделство има право и должност да:

1) забрани пласирање на ѓубриња, како и да забрани употреба на објектот во кој се врши производство и пласирање на пазарот, ако правното лице не е запишано во соодветниот регистар и ако не ги исполнува условите пропишани со овој закон;

2) забрани пласирање на пазарот на ѓубриња, како и да забрани употреба на објектот во кој се врши производство и пласирање на пазарот на ѓубриња, ако утврди недостатоци по однос на просторот, опремата, персоналот, односно вршење на дејноста поради која

може да дојде до штетни последици по здравјето на луѓето, животните сè до отстранување на недостатоците во определениот рок;

3) забрани официјални испитувања и анализи на правни лица кои не ги исполнуваат условите за вршење на испитување согласно со условите пропишани со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;

4) зема проби од ѓубриња и суровини и други неопходни проби за проверка дали одговараат на декларацијата, содржина, својства и дејство;

5) забрани пласирање на пазарот и употреба на ѓубриња, доколку истите не се евидентирани во листата на ѓубриња, се забранети или се со поминат рок на важност, според одредбите од овој закон;

6) забрани пласирање на пазарот и употреба на ѓубриња, доколку не се во согласност со решението во однос на: пакување, декларација, означување, физички и хемиски состав и друго;

7) привремено забрани пласирање на пазарот на ѓубриња, односно нивни шаржи за кои ќе се посомнева дека се неисправни, додека со испитувањето не се утврди нивната исправност;

8) предложи на Управата поништување на решението за евидентирање во Листата на ѓубриња кога е констатирана неправилност во пласирањето на пазарот;

9) одземе ѓубре кое е со поминат рок на употреба, не е во оригиналното пакување од производителот, декларацијата ако не е во согласност со решението за евидентирање во Листата на ѓубриња, декларацијата не е печатена на македонски јазик, не е соодветно означено, ако е констатирана неправилност во пласирањето на пазарот;

10) контролира дали се исполнети условите за означување на ѓубрето со ознаката "EC FERTILIZER";

11) нареди соодветно сместување на заостанатите количества ѓубриња и суровини кои не можат да се преформулираат, односно од кои не можат да се произведат ѓубриња;

12) нареди повлекување на неисправни ѓубриња, доколку се констатирани неправилности во пласирањето на пазарот и

13) нареди и други мерки и да определи рокови за нивно извршување заради усогласување на работењето на правните лица кои вршаат производство или пласираат на пазарот ѓубриња со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Повеќе прекршочна постапка против правните и физички лица, пред надлежните органи во случај на повреда на одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон.

Мерки на државниот инспектор за земјоделство

Член 50

Државниот инспектор за земјоделство има право и должност, покрај мерките од членот 49 на овој закон на правното лице да изрече и забрана за вршење на дејноста во траење од 90 дена, ако:

1) врши производство и пласира на пазар ѓубриња, а не е запишан во соодветниот регистар, како и да забрани употреба на објектот кој не ги исполнува условите согласно со овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон;

2) врши производство и пласира на пазар ѓубриња, во објекти забранети за употреба за производство, сместување или пласирање на ѓубриња ако утврди недостатоци по однос на просторот, опремата, персоналот, односно вршењето на дејноста поради што може да дојде до штетни последици по здравјето на луѓето односно животните;

3) во производството на ѓубриња и суровини употребува супстанции и материи за кои претходно не е обезбеден сертификат за пропишаниот квалитет, односно употребува неквалитетни или фалсификувани материјали;

4) пласира на пазарот неисправни ѓубриња и суровини;

5) официјалните тестирања, лабораториските анализи на ѓубрето не ги врши според пропишаните услови, стандарди и методи од овој закон и

6) не дозволува увид на инспекторот или не ги даде потребните податоци, примероци и документација или на друг начин го попречува или оневозможува инспекцискиот надзор.

Обврски на правните лица

Член 51

(1) Правните лица кои подлежат на контрола, се должни на надлежниот инспектор да му овозможат контрола, да му дадат потребни податоци и да му обезбедат услови за работа.

(2) Правните лица од ставот (1) на овој член се должни на барање на надлежниот инспектор во одреден рок да достават податоци за вршење на инспекциската контрола.

Постапки на инспекторот

Член 52

(1) За извршениот инспекциски надзор и утврдена состојба од ставот (1) на овој член инспекторот составува записник и еден примерок доставува на правното лице.

(2) Надлежниот инспектор со решение ги определува мерките од членовите 22, 47, 48, 49 и 50 на овој закон согласно со Законот за општата управна постапка и со овој закон.

(3) Против решението на инспекторот од ставот (2) на овој член може да се поднесе жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(4) Жалбата против решението од ставот (2) на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 53

(1) На правното лице ќе му се поништи решението за запишување во соодветниот регистар доколку по втор пат му е изречена управна мерка од членовите 22, 47, 48, 49 и 50 на овој закон со правосилно решение на надлежниот инспектор.

(2) Решението за поништување на решението од ставот (1) на овој член го донесува директорот на Управата.

(3) Против решението од ставот (2) на овој член може да се поднесе жалба во рок од осум дена од денот на приемот на решението до министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(4) Жалбата против решението од ставот (3) на овој член не го одлага неговото извршување.

Член 54

(1) Државниот инспектор за земјоделство може да определи ѓубрињата кои ги забранил за пласирање на пазарот или суровините за кои забранил употреба да останат на чување кај правното или физичкото лице кај кого се затекнати или да бидат одземени.

(2) Ѓубрињата од ставот (1) на овој член се чуваат посебно одвоени, запакувани и обележани.

(3) Државниот инспектор за земјоделство кон записникот за земање примероци и решението за изречената мерка го приложува и пописот на забранетите ѓубриња од ставот (1) на овој член.

Член 55

(1) Ѓубрињата и суровините се повлекуваат од употреба и пласирање на пазарот ако се утврди дека се употребуваат и пласираат на пазарот спротивно на одредбите на овој закон и на прописите донесени врз основа на овој закон.

(2) Доколку за ѓубрето е издадено решение за пласирање на пазарот директорот на Управата ќе донесе решение за поништување на решението.

(3) Решението од ставот (2) на овој член се објавува во “Службен весник на Република Македонија”.

Член 56

(1) Државниот инспектор за земјоделство е должен да нареди отстранување на ѓубре, ако:

1) утврди дека не одговара на условите наведени во решението врз основа на лабораториски испитувања-анализи, има отстапување на содржината или врз основа на правосилно решение за забрана за производство или пласирање на пазарот и

2) сопственикот не оспорува дека истите се неисправни.

(2) Во случај сопственикот да ги оспорува резултатите од анализата се врши суперанализа и доколку и со извештајот од суперанализата се потврдат резултатите со претходните анализи ќе се изврши мерката отстранување и без согласност на сопственикот.

(3) Сопственикот кај кој ќе се констатира ѓубре за кое е наредено отстранување е должен истото да го складира во време и место одредени со решението.

(4) Доколку се утврди дека се работи за ѓубре кое е во Листата на опасен отпад отстранувањето на ѓубрето се врши согласно со Законот за управување со отпадот.

Член 57

(1) Трошоците за испитување, повлекување и за отстранување на ѓубрето, како и трошоците во врска со спроведувањето на решенијата од членот 56 на овој закон ги поднесува правното лице што го произвело, увезло, односно пласирало на пазарот.

(2) Доколку испитувањата покажуваат дека ѓубрето или суровината се исправни, трошоците за испитувањето се на товар на Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

(3) Правното лице што е овластено за официјално испитување на ги поднесува трошоците за повлекување на ѓубрето од пазарот ако дало погрешен извештај за исправноста на ѓубрето врз основа на кој ѓубрето е повлечено од пласирање на пазарот.

XIV. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Прекршочни органи

Член 58

(1) Прекршочни органи за водење на прекршочна постапка согласно со членовите 59, 60 и 61 од овој закон се Фитосанитарната управа и Државниот инспекторат за земјоделство.

(2) Постапката за одлучување по прекршок пред Фитосанитарната управа ја води тричлена комисија од службени лица овластени од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство од кои еден е дипломиран правник со положен правосуден испит.

(3) Постапката за одлучување по прекршок пред Државниот инспекторат за земјоделство ја води тричлена комисија од службени лица овластени од министерот за земјоделство, шумарство и водостопанство од кои еден е дипломиран правник со положен правосуден испит.

Прекршочни санкции на правни лица

Член 59

(1) Глоба во износ од 8.000 до 10.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на правното лице за прекршок, ако:

1) не чува податоци за називот и адресите на погоните, одговорните лица за тие погони во кои се произведуваат амониум-нитратни ѓубриња со висока содржина на азот и неговите основни компоненти, или ако овие податоци не се достапни на надлежниот инспектор сè додека амониум-нитратното ѓубре со висока содржина се пласира на пазар, како и две години откако произведувачот престанал да го пласира на пазар во согласност со член 8 од овој закон;

2) произведува и пласира на пазар органско ѓубриво кое не е класифицирано и означено во согласност со членот 11 став (1) од овој закон;

3) произведува и пласира на пазарот микробиолошко ѓубре кое не е класифицирано и обележано, означено во согласност со членот 12 ставови (2) и (3) од овој закон;

4) произведува и пласира на пазарот биостимулатор кој не е класифициран и обележан, означен во согласност со членот 13 ставови (2) и (3) од овој закон;

5) произведува и пласира на пазарот подобрувач на почва кој не е класифициран и обележен, означен во согласност со членот 15 од овој закон;

6) произведува и пласира на пазарот ѓубре, а не е запишан во Регистарот на производители на ѓубре и ако ѓубрето не е евидентирано во Листата на ѓубриња (член 16 став (4));

7) не врши контрола на производството на секоја шаржа на ѓубре пред пласирање на пазар поради проверка на нивниот квалитет и не води евиденција во врска со тоа (член 16 ставови (5) и (6));

8) евиденцијата за производство на ѓубре не е достапна на надлежниот инспектор сè додека ѓубрето се наоѓа на пазар, но и во период од две години по престанокот на производство и пласирањето на пазар на ѓубрето (член 16 став (8));

9) секоја пратка на ѓубре не ја придружува декларација за квалитетот;

10) пакува или доработува ѓубре, а не ги исполнува условите од членот 17 ставови (3) и (4) на овој закон;

11) пласира на пазар ѓубре на големо, а не ги исполнува условите од членот 20 ставови (1) и (2) на овој закон;

12) пласира на пазар ѓубре во ринфузна состојба спротивно на одредбата од членот 21 став (1) на овој закон;

13) документите кои ја придружува пратката во ринфузна состојба не содржат податоци пропишани во членот 21 став (2) од овој закон;

14) изврши неовластено отворање на пратките или земање на примероци од пратките, додека надлежниот инспектор за земјоделство не одобри увоз и царинење на пратката (член 28);

15) изврши увоз на ѓубре кое не е евидентирано (член 23);

16) составот на ѓубрето не е во согласност со пропишаните отстапувања (член 29 став (3));

17) пласира на пазар ѓубре спротивно на одредбите од членот 30 на овој закон;

18) произведува и пласира на пазар неорганско ѓубре кое не е класифицирано и означено во согласност со членовите 29 и 31 од овој закон;

19) пласира на пазар ѓубре со ознака “ЕС FERTILIZER” спротивно од членот 32 ставови (2), (3) и (4) на овој закон;

20) врши испитување на ѓубриво спротивно од пропишаните методи (членови 18 став (7), 22 став (4), 27 став (10), 33 став (2) и 34 став (2));

21) врши испитување на ѓубре, а не ги исполнува условите од членот 34 ставови (2), (3) и (5) на овој закон и

22) пласира на пазар ѓубре спротивно на одредбите од членот 38 став (2) на овој закон.

(2) Глоба во износ од 1.000 до 2.000 евра во денерска противвредност на одговорното лице во правното лице ќе се изрече за сторен прекршок од ставот (1) на овој член.

(3) На правното лице покрај глоба од ставот (1) на овој член ќе му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на производство и пласирање на пазар на производи во траење од шест месеца до една година.

(4) На одговорното лице во правното лице покрај глоба од ставот (2) на овој член ќе му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на должност во траење од една до две години.

Член 60

(1) Глоба во износ од 6.000 до 8.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече на правното лице за прекршок, ако:

1) секои шест месеца не доставува до Управата податоци за производството на ѓубриња (член 16 став (9));

2) увезува ѓубриња и сировини преку граничните премини и царинските терминали, на кои не е организирана инспекција (член 26 став (1));

3) не пријави увоз на пратка на фитосанитарната инспекција на граничниот премин или царински терминал (член 27 став (1));

4) не ги сместува заостанатите ѓубриња и сировините кои не можат да се преформулираат, односно од кои не можат да се произведуваат ѓубриња, како и нивната амбалажа, пакување или поседува, сировини и нивни амбалажи кои не се евидентирани, а за тоа не ја известиле Управата во согласност со членот 39 ставови (1) и (2) од овој закон;

5) не му овозможи на надлежниот инспектор вршење на контрола и не му даде податоци и известувања и не осигури услови за негова непречена работа (член 51 став (1)) и

6) на барање на надлежниот инспектор, во одреден рок не му достави или не подготви податоци и материјали кои му се потребни за вршење на инспекциска контрола (член 51 став (2)).

(2) Глоба во износ од 900 до 1.800 евра во денерска противвредност ќе се изрече на одговорното лице во правното лице за сторен прекршок од ставот (1) на овој член.

Глоба на самото место

Член 61

Глоба на самото место ќе се изрече на одговорното лице во правното лице во износ до 600 евра во денарска противвредност за прекршок, ако:

1) пласира на пазарот или увезува ѓубриња кои не се евидентирани во листата на ѓубриња (членови 16 и 23);

2) пласира на пазарот ѓубриња, а не се исполнети условите (членови 8 ставови (3) и (4) и 16 ставови (2) и (3));

3) пласира на пазарот ѓубре кое не е декларирано, пакувано или означено (член 31);

4) не го употребува ѓубретото на пропишаниот начин (член 36);

5) не води евиденција (членови 16 став (7) и 23 став (3)) и

6) пласира ѓубриња во ринфузна состојба кои не се евидентирани во Листата на ѓубриња (член 21).

XV. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Спроведување на прописи

Член 62

(1) Прописите кои се донесуваат врз основа на овластувањата од овој закон ќе се донесат во рок од една година од денот на почнување со примена на овој закон.

(2) До донесувањето на прописите од ставот (1) на овој член ќе се применуваат постојните прописи.

Обврски на правните лица

Член 63

(1) Правните лица од членовите 16 став 1, 17 став 1, 19 став 1, 20 став 1, 24 став 1, 25 ставови 1 и 2 и 34 на овој закон се должни своето работење да го усогласат со одредбите од овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон во рок од една година од денот на почнување со примена на овој закон.

(2) Ако лицата од став 1 на овој член не го усогласат своето работење со одредбите на овој закон и прописите донесени врз основа на овој закон во рокот од став 1 на овој член, Управата ќе започне постапка за бришење од соодветниот регистар.

Престанок на важење

Член 64

Со денот на почнување со примена на овој закон престанува да важи Законот за квалитет и контрола на квалитет на вештачките ѓубриња ("Службен весник на СРМ" број 10/73, 51/88, 20/90 и "Службен весник на Република Македонија" број 83/93).

Влегување во сила

Член 65

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а ќе се применува од 1 јуни 2008 година.

LIGJ PËR PLEHRAT

I. DISPOZITAT E PËRGJITHSHME

Përmbajtja

Neni 1

(1) Me këtë ligj rregullohen kushtet për prodhimin, lëshimin në treg, importin, përdorimin e plehrave, llojet e plehrave, identifikimi, kualiteti, përmbajtja, marrja e kampioneve, paketimi, shënimi, hulumtimi, deklarimi, përcjellja, regjistrimi dhe çështje tjera në lidhje me plehrat.

(2) Përveç kushteve të përcaktuara me këtë ligj, për lëshimin në treg dhe për përdorimin e plehrave, nëse përmbajnë substanca të rrezikshme, zbatohen edhe dispozitat me të cilat rregullohen kemikaliet.

(3) Nëse plehrat nga paragrafi (1) të këtij neni përmbajnë edhe mjete për mbrojtjen e bimëve për prodhimin e tyre, lëshimin në treg, import dhe përdorim, zbatohen dispozitat të cilat e rregullojnë sferën e produkteve për mbrojtjen e bimëve.

Definicionet

Neni 2

Nocionet që përdoren në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

1. "Plehra" janë materiet, funksioni kryesor i të cilave është ushqimi i bimëve që mund të jenë bashkime kimike me prejardhje minerale dhe organike si dhe përzierje të atyre bashkimeve;

2. **“Elemente primare makroushqyese”** (në tekstin e mëlutjeshëm: makroelemente) janë: azoti, fosfori dhe kaliumi, për të cilët bimët kanë më shumë nevojë;

3. **“Elemente sekundare makroushqyese”** (në tekstin e mëlutjeshëm: makroelementet sekondare) janë: kalciumi, magneziumi, sulfuri dhe natriumi për të cilët bimët kanë më shumë nevojë në raport me elementet primare;

4. **“Elemente mikroushqyese”** (në tekstin e mëlutjeshëm: mikroelementet) janë: hekuri, bori, xingu, mangani, bakri, kobalti, molibdeni dhe seleni për të cilët bimët kanë shumë pak nevojë në raport me makroelementet primare dhe sekondare;

5. **“Format helate (komplekse organominerale) të elementeve mikroushqyese”** janë elementet mikroushqyese të lidhura për molekulat EDTA, DTPA, EDDXA, XEETA, EDDXMA, EDDCXA;

6. **“Forma komplekse të elementeve mikroushqyese dhe makroushqyese”** janë mikroelementet dhe makroelementet të lidhura me makro molekula me prejardhje organike dhe me prejardhje tjetër;

7. **“Lloje të plehrave”** janë plehrat me shenjë të llojit të veçantë siç është përcaktuar me këtë ligj;

8. **“Plehra unike”** janë plehrat e azotit, fosforit dhe kaliumit me përmbajtje të caktuara saktë vetëm të njërës prej makroelementeve;

9. **“Plehra të përbëra”** janë plehrat që kanë përmbajtje të deklaruar, së paku të dy makroelementeve që fitohen përmes metodës kimike, me përzierjen ose me kombinimin e të dy procedurave.

10. **“Plehra komplekse”** janë plehrat e përbërë që fitohen me reaksion kimik, janë në formë të tretjes ose janë gjendje të ngurtë në formë të kokrrizash dhe përmbajnë së paku dy makroelemente. Në gjendje të ngurtë kokrriza i përmban të gjitha elementet në përbërjen e deklaruar;

11. **“Plehra të përziera”** janë plehrat që fitohen me përzierjen e thatë të disa plehrave pa reaksion kimik;

12. **“Plehra folie”** janë plehrat që përdoren për ushqim nëpërmjet organeve mbiotkësore të bimës;

13. **“Plehra të lëngëta”** janë plehrat në gjendje agregate të lëngët;

14. **“Plehra të tretshme në ujë”** janë plehrat që treten plotësisht në ujë;

15. **“Plehrat suspensive”** janë plehrat në fazë të lëngët ose të ngurtë të cilat faza e ngurtë mbahet në suspensim në fazë të lëngët;

16. **“Deklaratë”** është mbishkrimi, i shtypur, i shënuar dhe i përforduar për ambalazhin dhe paraqet dëshmi që e identifikon përmbajtjen e elementeve ushqyese dhe të cilësive të tyre me shmangiet e përcaktuara;

17. **“Përmbajtje e deklaruar”** është përmbajtja e materies aktive e shprehur si elemente ose si okside të tyre, që janë shënuar në deklaratë ose në dokumentet adekuate përcjellëse;

18. **“Shmangie”** është shmangia e lejuar e vlerave të përmbajtjes së elementeve ushqyese nga vlerat e tyre deklaruese;

19. **“Paketim”** është pakoja që në mënyrë të përhershme mund të mbyllet, me të cilën mund të përdoret dhe në të cilën mund të ruhet dhe të distribuohen plehrat, dhe që nuk përmban më shumë se 1000 kg. ;

20. **“Plehra në gjendje rinfuze”** janë produktet që nuk janë të paketuara sipas mënyrës së caktuar me pikën 19 të këtij neni;

21. **“Kualiteti i plehrave”** është shkalla e cilësive dhe karakteristikave kualitative të cilat i plotësojnë standardet ose dispozitat teknike për kualitet;

22. **“Prodhues”** është personi juridik i vendit ose përfaqësuesi i prodhuesit të huaj i cili është përgjegjës për lëshimin në treg të plehrave, që i prodhon plehrat, dhe i cili bën paketimin si dhe çdo person tjetër juridik ose përfaqësues i cili i ndryshon cilësitë e plehrave. Personi juridik ose përfaqësuesi i cili nuk i ndryshon cilësitë e plehrave nuk konsiderohet për prodhues në kuptim të këtij ligji;

23. **“Lëshim në treg”** është tregtia me shumicë dhe me pakicë e plehrave në territorin e Republikës së Maqedonisë;

24. **“Import”** është qarkullimi i plehrave nëpërmjet kufirit shtetëror të Republikës së Maqedonisë;

25. **“Dërgesë”** është pjesa e ngarkesës, e gjithë ngarkesa ose më shumë ngarkesa të një lloji të plehrave ose lëndëve të para, që është në qarkullim ose që ka arritur në kalimin kufitar; dhe

26. **“Ngarkesë”** është sasia e plehrave ose e lëndëve të para për prodhimin e plehrave, e cila është prodhuar me të njëjtat procedura teknologjike, gjatë një procesi prodhues, në kushte të njëjta dhe me kualitet të njëjtë të caktuar, të shënuar me numër rendor ose me datën e prodhimit.

II. PLEHRAT

Lëshimi i plehrave në treg

Neni 3

(1) Plehu mund të lëshohen në treg në territorin e Republikës së Maqedonisë nëse:

1) siguron vlerë ushqyese efikase;

2) në mënyrë adekuate është siguruar marrja e kampioneve, hulumtimi sipas metodave standarde adekuate të pranuar; dhe

3) në kushte të zbatimit praktik nuk ndikon negativisht në shëndetin e njerëzve, kafshëve, bimëve dhe në mjedisin njerëzor.

(2) Prodhuesi është përgjegjës për lëshimin në treg të plehrave në pajtim me këtë ligj dhe me dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji.

Neni 4

(1) Nëse, në çfarëdo kushtesh në bazë të njohurive shkencore dhe teknike, ekziston shkak i arsyeshem se plehrat ose lëndët e para, edhe pse i plotësojnë kushtet e përcaktuara me këtë ligj dhe me dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji, paraqesin rrezik për sigurinë dhe shëndetin e njerëzve, kafshëve dhe bimëve ose rrezik për mjedisin njerëzor, ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave:

1) do të ndalojë përkohësisht ose përgjithmonë prodhimin dhe lëshimin në treg të plehrave të tilla varësisht nga vlerësimi i rrezikut nga plehrat për shëndetin e njerëzve, kafshëve, bimëve dhe mjedisit njerëzor, dhe

2) do t'i përcaktojë kushtet e veçanta me të cilat plehrat do të mund të prodhohet, të lëshohet në treg dhe të përdoren.

(2) Mënyrën e zbatimit të masave nga paragrafi (1) pika 1 të këtij neni e përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Plehrat joorganike

Neni 5

(1) Plehra joorganike (minerale) janë produktet në të cilat elementet ushqyese, që me plehrat hidhen në tokë, janë në formë të kripërave joorganike që përfitohen me procese të ndryshme teknologjike (me ekstraksion me procese industriale fizike ose kimike).

(2) Si plehra joorganike mund të deklarohen: kalcium cianamidi, urea, kondenzatet e tyre dhe produktet e lidhura të plehrave që përmbajnë forma helate ose komplekse të mikroelementeve.

(3) Plehra joorganike mund të jenë:

1) plehra unike (njëkomponentëshe) joorganike që përmbajnë vetëm një element primar makroushqyes (azoti, fosfori dhe plehra të kaliumit); dhe

2) plehra joorganike të përbëra (më shumë komponentëshe), të cilat përmbajnë së paku dy mikroelemente, ndërsa fitohen me reaksion kimik, me përzierjen ose me kombinimin e dy procedurave.

(4) Plehra joorganike të përbërë mund të jenë:

1) plehra komplekse joorganike të përfituar me reaksion kimik të komponentëve adekuate në gjendje të lëngët ose të ngurtë nëpërmjet granulimit, gjatë së cilës granula i përmban të gjitha elementet ushqyese në përmbajtjen e deklaruar; dhe

2) plehra joorganike të përziera të përfituar me përzjerjen e thatë të disa plehrave të veçantë pa reaksion kimik, me ose pa plotësues.

(5) Varësisht nga gjendja agregate, plehrat joorganike mund të jenë të ngurtë ose të lëngët.

(6) Plehrat e lëngëta joorganike janë plehrat në formë të tretjes ose suspensimit.

(7) Plehrat joorganike në formë të tretjes janë tretjet që nuk përmbajnë grimca të forta.

(8) Plehrat joorganike në formë të suspensionit janë plehrat e dy fazave, në të cilat faza e ngurtë mbahet në suspension në fazë të lëngët.

(9) Plehra joorganike të folies janë plehrat e dedikuara për përdorim në foli dhe në të cilat elementet ushqyese janë në formë që është e përshtatshme për ushqimin e bimëve nëpërmjet organeve mbiotkësore.

Neni 6

(1) Plehrat nga neni 5 nga ky ligj mund të prodhohen, të lëshohen në treg, të importohen dhe të përdoren në Republikën e Maqedonisë, nëse janë klasifikuar dhe shënuar si plehra joorganike të llojit të caktuar.

(2) Llojet e plehrave nga paragrafi (1) të këtij neni, procedurën dhe dokumentet për klasifikimin e plehrave të reja të llojit të caktuar, mënyrën e shënimit dhe identifikimit të plehrave joorganike, mënyrën e shprehjes së përmbajtjes së makroelementeve dhe makroelementet sekondare, sasitë minimale dhe maksimale të elementeve ushqyese dhe premisave të plehrave joorganike, i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Plehrat e amon-nitratit me përmbajtje të lartë të azotit, masat për siguri, kontrollin dhe hulumtimin e rezistencës së detonacionit

Neni 7

(1) Format e amon nitratit të plehrave me përmbajtje të lartë të azotit, të veçantë ose të përbërë, janë prodhime të bazuara në amon nitrat dhe të prodhuara për përdorim si plehra që nuk përmbajnë më shumë se 28% azot në formë të nitratit.

(2) Plehrat nga paragrafi (1) të këtij neni mund të përmbajnë substanca joorganike ose jo reaktive.

(3) Substancat që shfrytëzohen për prodhimin e plehrave nga paragrafi (1) të këtij neni nuk duhet ta zmadhojnë rezistencën e plehrave nga nehtësia ose detonacioni.

Neni 8

Që të sigurohet përcjellja e plehrave të amon nitratit me përmbajtje të lartë të azotit që lëshohet në treg, prodhuesi detyrimisht duhet t'i ruajë të dhënat me emër dhe adresë të reparteve në të cilat plehrat dhe komponentët themelorë prodhohen dhe të dhënat për personat përgjegjës. Të dhënat duhet të jenë të disponueshme për inspektorët kompetentë derisa plehrat janë në treg, dhe dy vjet pasi që prodhuesi të pushojë që ta lëshojë në treg.

Neni 9

(1) Para se të lëshohen në treg plehrat e amon nitratit me përmbajtje të lartë të azotit, prodhuesi duhet ta hulumtojë rezistencën e plehrave ndaj detonacionit dhe të dëshmojë se janë nënshtruar në studime për rezistencën ndaj detonacionit.

(2) Prodhuesi duhet t'ia dorëzojë rezultatet e rezistencës ndaj detonacionit të plehrave të amon nitratit me përmbajtje të lartë të azotit inspektorit kompetent së paku pesë ditë para se të lëshohen në treg plehrat dhe gjatë importit së paku pesë ditë para arritjes së dërgesës në vendkalimin kufitar.

(3) Prodhuesi duhet të garantojë se sasitë e plehrave të amon nitratit me përmbajtje të lartë të azotit që janë në tregun e Republikës së Maqedonisë i plotësojnë kushtet e hulumtimi të rezistencës ndaj detonacionit.

(4) Plehrat e amon nitratit do të mund të lëshohen në treg dhe të jenë të kapshme për shfrytëzuesit e fundit kryesisht në paketimin origjinal të prodhuesit.

(5) Kërkesat që duhet t'i plotësojnë plehrat e amon nitratit me përmbajtje të lartë të azotit në lidhje me cilësitë, vlerat kufitare, metodat për hulumtim, hulumtimin e rezistencës së detonacionit, mënyrën e vendosjes dhe përdorimit të tyre, i rregullon ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Plehrat organike

Neni 10

(1) Plehrat organike, janë produkte me së paku 30% materie organike, me prejardhje bimore ose të kafshëve (të stallës, të plehut, kompostos, të torfës, etj.), që hidhet në tokë për përmirësimin e cilësisë së tokës dhe ushqimin e bimëve të cilat përveç materieve organike përmbajnë së paku 1% azot, 1% oksid (V)-fosfori dhe 1% oksid-kalium.

(2) Plehrat organike-minerale janë produkte me së paku 10% materie organike dhe së paku: 1% azot, 1% (V) oksid-fosfor dhe 1% oksid-kalium.

Neni 11

(1) Plehrat nga neni 10 nga ky ligj mund të prodhohen, të lëshohen në treg, të importohen dhe të përdoren në Republikën e Maqedonisë, nëse janë klasifikuar si plehra organike të llojit të caktuar.

(2) Llojet e plehrave nga paragrafi 1 të këtij neni, procedurën dhe dokumentet për klasifikimin e plehrave të reja organike të llojit të caktuar, mënyrën e shënimit dhe identifikimit, të përmbajtjes së makro-elementeve, makro-elementet sekondare dhe mikroelementet, sasitë minimale dhe maksimale të elementeve ushqyese dhe premisave i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Plehrat mikrobiologjike

Neni 12

(1) Plehrat mikrobiologjike janë produkte që përmbajnë fara të larta të disa llojeve të zgjedhura, shfrytëzuese të mikroorganizmave ndërsa që shfrytëzohen për transformimin e elementeve ushqyese organike në forma minerale shfrytëzuese për bimët.

(2) Plehrat nga paragrafi (1) nga ky nen mund të prodhohen, të lëshohen në treg, të importohen dhe të përdoren në Republikën e Maqedonisë, nëse janë klasifikuar si plehra mikrobiologjike të llojit të caktuar.

(3) Llojet e plehrave nga paragrafi (1) të këtij neni, procedurën dhe dokumentet për klasifikimin e plehrave të reja mikrobiologjike të llojit të caktuar, mënyrën e shënimit dhe identifikimit, përmbajtjen e mikroorganizmave, sasitë minimale dhe maksimale të mikroorganizmave dhe premisave i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

III. BIO-STIMULUESIT, PËRMIRËSUESIT E TOKËS

Bio-stimuluesi

Neni 13

(1) Bio-stimuluesit janë materiet aktive organike fiziologjike me përmbajtje të ulët të elementeve ushqyese, me prejardhje natyrore ose sintetike (hormone, vitamine, aminoacidet, acidethumusore etj.) që në kushte adekuate kanë ndikim stimulues të proceseve të veçanta fiziologjike-biokimike në faza të veçanta të zhvillimit të bimëve.

(2) Bio-stimuluesit nga paragrafi (1) nga ky nen mund të prodhohen, të lëshohen në treg, të importohen dhe të përdoren në Republikën e Maqedonisë, nëse janë klasifikuar si plehra mikrobiologjike të llojit të caktuar.

(3) Llojet e bio-stimuluesve nga paragrafi (1) të këtij neni, procedurën dhe dokumentet për klasifikimin e bio-stimuluesit të ri të llojit të caktuar, mënyrën e shënimit dhe identifikimit, përmbajtjes së komponentëve aktive fiziologjike dhe elementit ushqyese, sasitë minimale dhe maksimale të komponentëve aktive fiziologjike dhe të elementeve ushqyese dhe premisave në bio-stimuluesit, i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Përmirësuesit e cilësisë së tokës

Neni 14

(1) Përmirësuesit e cilësisë së tokës dhe të plehrave të përdorur për përmirësimin e cilësisë fizike, kimike, biologjike dhe të cilësive produktive të tokës, janë materie joorganike ose organike, me prejardhje natyrore ose sintetike, që nuk përmbajnë ose që kanë përmbajtje të ulët të mikroelementeve dhe makro-elementeve sekondare. Përmirësuesit e cilësisë së tokës nuk konsiderohen si plehra.

(2) Përmirësuesit mineralë të cilësisë së tokës janë produkte me prejardhje natyrore ose sintetike, që nuk përmbajnë materie organike (gëlqerishte, gips, dolomit, rërë, zeolit, deltinë bentonite, qelq uji etj.) dhe nuk përmbajnë makro-elemente dhe mikroelemente ose nëse përmbajnë vlera e tyre është më së shumti deri 3%. Përmirësuesit mineralë nuk konsiderohen si plehra.

(3) Përmirësuesit organikë të cilësive të tokës janë produkte me prejardhje të bimëve ose të kafshëve ose produkte organike të marra përmes sintezës, që përmes përmbajtjes së ulët të elementeve primare ushqyese së paku deri 3% nuk konsiderohen si plehra.

Neni 15

(1) Përmirësuesit e cilësisë së tokës nga neni 14 të këtij ligji mund të prodhohen, të lëshohen në treg, të importohen dhe të përdoren në Republikën e Maqedonisë, nëse janë klasifikuar si përmirësues të cilësive të tokës së llojit të caktuar.

(2) Llojet e përmirësuesit të cilësive të tokës nga paragrafi (1) të këtij neni, procedurën dhe dokumentet për klasifikimin e përmirësuesit të ri të cilësive të tokës të llojit të caktuar, mënyrën e shënimit dhe identifikimit, të përmbajtjes së makro-elementeve, makro-elementeve sekondare dhe mikroelementeve, sasitë minimale dhe maksimale të elementeve ushqyese dhe premisave i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

IV. PRODHIMI I PLEHRAVE

Prodhimi i plehrave

Neni 16

(1) Me prodhimin e plehrave mund të merret personi juridik i cili në pajtim me Ligjin për mjedisin jetësor ka marrë vendim për vlerësimin e ndikimit mbi mjedisin jetësor dhe A-leje ekologjike integrale/leja për harmonizim me planin operativ.

(2) Në drejtorinë fitosanitare (në tekstin e mëtejme: Drejtoria) prodhuesi i cili i plotëson kushtet nga paragrafi (1) të këtij neni duhet të dorëzojë kërkesë për regjistrim në "Regjistrin e prodhuesve të plehrave" dhe kërkesë për evidentimin e plehrave të reja në Listën e plehrave.

(3) Formën, procedurën dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrit të prodhuesve të plehrave, procedurën dhe dokumentacionin për regjistrimin në regjistrin e prodhuesve, kushtet për evidentimin e plehrave në Listën e plehrave që prodhohen dhe që lëshohen në treg i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(4) Nëse personi juridik i plotëson kushtet nga paragrafi (1) dhe (3) të këtij neni drejtori i Drejtorisë merr vendim për regjistrim në Regjistrin e prodhuesve të plehrave dhe vendim për evidentimin e plehrave të reja në Listën e plehrave.

(5) Prodhuesi është i detyruar të bëjë kontrollin e kualitetit të prodhimit të secilës ngarkesë të plehrave para se të lëshohet në treg.

(6) Për kontrollin nga paragrafi (4) të këtij neni prodhuesi është i detyruar të mbajë evidencë.

(7) Evidenca nga paragrafi (5) i këtij neni duhet të jetë e kapshme për inspektorin kompetent deri sa plehrat gjenden në treg, edhe në periudhë prej dy vjetësh pas mbarimit të prodhimit dhe të lëshimit në treg të plehrave.

(8) Secilën dërgesë të plehrave duhet ta shoqërojë certifikata për kualitetin nga prodhuesi.

(9) Prodhuesi është i detyruar që çdo gjashtë muaj Drejtoria të i dërgojë të dhëna për plehrat e prodhuara.

(10) Mënyrën e grumbullimit të të dhënave dhe mbajtjen e evidencës nga paragrafi 6 pika të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(11) Drejtoria mban regjistrin e prodhuesve të plehrave dhe Listën e plehrave që prodhohen në Republikën e Maqedonisë. Regjistri i prodhuesve të plehrave dhe Lista e plehrave botohen në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë" së paku dy herë në vit.

Prodhuesi

Neni 17

(1) Prodhues është personi juridik i cili prodhon, finalizon, bën paketimin si çdo person tjetër juridik që i ndërron cilësitë e plehrave.

(2) Personi juridik që nuk i ndryshon cilësitë e plehrave nuk konsiderohet si prodhues në kuptim të këtij ligji.

(3) Personi juridik nga paragrafi 1 i këtij neni duhet t'i plotësojë kushtet nga neni 19 të këtij ligji dhe të ketë të punësuar person për kohë të pacaktuar pune me së paku shkollim sipëror (teknolog dhe kimist).

(4) Paketimin dhe finalizimin e plehrave mund ta bëjë personi juridik me kusht nëse ka pëlqim nga personi i vendit ose nga personi i huaj që e prodhon.

(5) Përmbajtjen e pëlqimit nga paragrafi 4 të këtij neni, si dhe kushtet tjera që duhet t'i plotësojë personi juridik nga paragrafi 1 të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Kontrolli profesional i prodhimit të plehrave dhe lëshimi në treg i plehrave

Neni 18

(1) Drejtoria bën kontrollin profesional të punës së personave juridikë që bëjnë prodhim, testimet oficiale, analiza dhe lëshimin në treg të plehrave me shumicë.

(2) Kontrollin nga paragrafi (1) të këtij neni Drejtoria e bën nëpërmjet komisionit të përbërë nga ekspertë dhe punëtorë shkencorë nga sfera e agrokimisë, pedologjisë dhe fiziologjisë së ushqimit të bimëve, të formuar nga drejtori i Drejtorisë.

(3) Për kontrollin profesional të punës së personave juridikë nga paragrafi (1) të këtij neni komisioni i paraqet raport Drejtorisë për gjendjen dhe parregullsitë e konstatuara, me propozimin e masave dhe afateve për zbatimin e masave për mënjanimin e parregullsive.

(4) Drejtori i Drejtorisë me vendim do ta ndalojë lëshimin e plehrave në treg dhe kryerjen e veprimtarisë, nëse në bazë të raportit për kontrollin të bërë profesional të punës konstatohet se:

1) nuk janë zbatuar masat në afatin e caktuar me raportin,

2) ka shmangie që mund të sjellin në ndryshimin e cilësive të plehrave në krahasim me kushtet e dhëna me vendim, dhe

3) mangësitë gjatë kryerjes së veprimtarisë janë të asaj natyre që mund të shkaktojnë pasoja të dëmshme ose ndikim të dëmshëm ndaj jetës dhe shëndetit të njerëzve, kafshëve dhe mjedisit njerëzor.

(5) Drejtoria ka të drejtë t'u bëjë kontroll personave juridikë që bëjnë ripaketim dhe rietiketim të plehrave, në territorin e Republikës së Maqedonisë. Për gjendjen e konstatuar dhe për parregullsitë drejtori i Drejtorisë merr vendim.

(6) Pala e pakënaqur ka të drejtë t'i paraqesë ankesë kundër vendimit nga paragrafi (4) dhe (5) të këtij neni në afat prej 8 ditësh nga dita e pranimit të vendimit ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave. Ankesa e paraqitur kundër vendimit për ndalim nga paragrafi 4 dhe 5 të këtij neni nuk e shtyn zbatimin e vendimit.

(7) Bartësi i vendimit është i detyruar që me kërkesë të Drejtorisë, për kontrollin e procedurës nga paragrafi (1) dhe (5) të këtij neni të dorëzojë kampione të plehrave që do të përgjigjen me numrin e prodhimit (seritë) të plehrave në Republikën e Maqedonisë me shpenzimin e vet. Nëse pas procedurës së bërë të kontrollit ose hulumtimeve, rezultatet tregojnë se plehrat janë në rregull, shpenzimet janë në barrë të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

V. LËSHIMI NË TREG I PLEHRAVE DHE VENDOSJA E TYRE

Lëshimi i plehrave në treg me shumicë

Neni 19

(1) Lëshimin në treg të plehrave me shumicë mund ta bëjë personi juridik sipas kushteve si vijojnë:

1) të posedojë depo me kapacitet të mjaftueshëm për vendosjen e plehrave, që mundësojnë mirëmbajtjen e kualitetit, përdorimin e drejtë dhe të sigurt me plehrat; dhe

2) të ketë të punësuar person në kohë të pacaktuar pune me së paku arsim të mesëm nga sfera e bujqësisë, që do t'i kryejë punët për furnizim, vendosje dhe dhënien e plehrave në secilin objekt dhe depo.

(2) Kushtet më të përafërta për depot, kushtet për vendosjen dhe ruajtjen e plehrave nga paragrafi (1) pika 1 të këtij neni dhe kushtet për mbrojtjen e mjedisit jetësor i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(3) Nëse personi juridik i plotëson kushtet nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni, drejtori i Drejtorisë merr vendim për regjistrim në Regjistrin e personave juridikë për lëshimin në treg me shumicë të plehrave.

(4) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e regjistrit nga paragrafi (3) të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Lëshimi i plehrave në treg me pakicë

Neni 20

(1) Nxjerrjen në treg të plehrave me pakicë mund ta bëjë personi juridik me kusht që në vendin e shitjes për lëshim në treg të ketë:

1) vend të veçantë të ndarë me paletë ose depo për vendosje të plehrave, që mundësojnë mirëmbajtjen e kualitetit, përdorimin e drejtë dhe të sigurt me plehrat; dhe

2) person të punësuar për kohë të pacaktuar pune me së paku arsim sipëror nga sfera e shkencave bujqësore, i cili i bën punët e furnizimit, vendosjes dhe dhënies së këshillave për përdorimin e plehrave.

(2) Kushtet më të përafërta për depot nga paragrafi (1) pika 1 të këtij neni, kushtet për vendosjen dhe ruajtjen e plehrave dhe kushtet për mbrojtjen e mjedisit jetësor i

përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, në pajtim me ministrin e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor.

(3) Nëse personi juridik i plotëson kushtet nga paragrafi (1) dhe paragrafi (2) të këtij neni, drejtori i Drejtorisë merr vendim për regjistrim në Regjistrin e personave juridik për lëshimin në treg me pakicë të plehrave.

(4) Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së Regjistrit nga paragrafi (3) të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Plehrat rinfuze të papaketuara

Neni 21

(1) Lejohet lëshimi në treg i plehrave në gjendje rinfuze (të papaketuara), vetëm midis prodhuesit të plehrave dhe prodhuesit bujqësor primar.

(2) Përmbajtja e deklaratës së nenit 31 nga ky ligj në rast të lëshimit në treg në gjendje rinfuze duhet të jetë në dokumentet që e përcjellin dërgesën që dërgohet. Ky dokumentacion detyrimisht duhet të jetë i kapshëm për inspektorët kompetentë.

(3) Nuk lejohet lëshimi i plehrave të amon nitratit me shkallë të lartë të azotit në gjendje rinfuze.

(4) Mënyrën e lëshimit në treg të plehrave në gjendje rinfuze nga paragrafi (1) dhe (2) të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Kontrolli i lëshimit në treg

Neni 22

(1) Kontrollin e kushteve të lëshimit të plehrave në treg me shumicë dhe pakicë dhe kontrollin e kualitetit të plehrave e bën inspektori kompetent.

(2) Kampionet e plehrave të marra gjatë kontrollit nga paragrafi (1) të këtij neni, inspektori kompetent i dorëzon në laboratorin sipas nenit 34 të këtij ligj, për kontrollimin e kualitetit.

(3) Nëse nuk janë plotësuar kushtet sipas paragrafit (1) të këtij neni ose rezultatet e kontrollit të plehrave sipas paragrafit (2) nuk janë në pajtim me kualitetin e deklaruar, inspektori kompetent urdhëron që të merren masa në pajtim me nenin 49 paragrafi (1) pika 5, 6, 7, 9, 10, 12 dhe 13 nga ky ligj.

(4) Mënyrën e kontrollit sipas paragrafit (1) të këtij neni, metodat për marrjen e kampioneve dhe studimin, sasinë e kampioneve dhe procedurën sipas paragrafit (2) dhe (3) të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

VI. IMPORTI I PLEHRAVE DHE I LËNDËVE TË PARA

Importi

Neni 23

(1) Plehrat mund të importohen për lëshimin në treg në territorin e Republikës së Maqedonisë nëse janë evidentuar në Drejtori.

(2) Importuesi i cili i plotëson kushtet sipas nenit 24 të këtij ligj, në cilësinë e përfaqësuesit, paraqet kërkesë në Drejtori për evidentimin e plehrave së paku 30 ditë para se t'i importojë.

(3) Procedurën dhe dokumentacionin për evidentimin dhe përmbajtjen e evidentimit për hedhurinat që importohen i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(4) Drejtoria mban Listën e plehrave të evidentuara që importohen. Lista shpallet në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë" së paku dy herë në vit.

Kushtet për importin e plehrave

Neni 24

(1) Importin e plehrave mund ta bëjnë personat juridikë në kushtet si vijon:

1) të jenë të regjistruar për kryerjen e veprimtarisë për punë të tregtisë së jashtme, për qarkullim,

2) të posedojnë depo për vendosjen e plehrave; dhe

3) të kenë të punësuar person për kohë të pacaktuar së paku me arsim të mesëm nga sfera e bujqësisë, që i kryen punët rreth furnizimit dhe vendosjes së plehrave.

(2) Nëse personi juridik i plotëson kushtet sipas paragrafit (1) të këtij neni, drejtori i Drejtorisë merr vendim për regjistrim në Regjistrin e importuesve të plehrave.

(3) Kontrollin për plotësimin e kushteve për regjistrim në Regjistrin e importuesve të plehrave nga paragrafi (1) të këtij neni e bën Drejtoria. Nëse nuk janë plotësuar kushtet nga paragrafi (1) të këtij neni inspektori kompetent urdhëron masa në pajtim me nenin 49 paragrafi (1) pika 11, 12 dhe 13 nga ky ligj.

(4) Kushtet më të përafërta nga paragrafi (1) të këtij neni, formën, përmbajtjen dhe mënyrën e mbajtjes së regjistrin nga paragrafi (2) të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(5) Nëse personi juridik nga paragrafi (1) të këtij neni lëshon në treg plehra me shumicë dhe me pakicë, duhet t'i plotësojë edhe kushtet e përcaktuara me nenin 19 dhe 20 të këtij ligji.

(6) Regjistri nga paragrafi (2) i këtij neni shpallet në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë" së paku dy herë në vit.

Kushtet për importin e plehrave

Neni 25

(1) Lëndët e para për prodhim mund të importohen vetëm për plehra të evidentuara në Listën sipas nenit 16 paragrafi (10) të këtij ligj.

(2) Importin e plehrave për prodhimin e plehrave mund ta bëjnë personat juridikë të cilët i plotësojnë kushtet e nenit 24 paragrafi (1) dhe (2) nga ky ligj.

(3) Kontrollin për kushtet për importin e lëndëve të para për prodhimin e plehrave e bën inspektori kompetent. Nëse nuk janë plotësuar kushtet sipas paragrafit (1) dhe (2) të këtij neni, inspektori kompetent Drejtorisë i jep propozim për fshirje nga regjistri i prodhuesve të plehrave dhe nga lista sipas nenit 16 të këtij ligji.

Vendkalimet kufitare dhe terminalët doganorë

Neni 26

(1) Importi i plehrave dhe i lëndëve të para për prodhimin e plehrave mund të bëhet nëpër vendkalimet kufitare, ku është i organizuar inspektimi fitosanitar dhe terminali doganor në mbikëqyrje të inspektoratit shtetëror bujqësor.

(2) Nëse dërgesa e plehrave ose e lëndëve të para sipas paragrafit (1) të këtij neni arrin në vendkalimin kufitar ose në terminalin doganor në të cilin nuk është i organizuar inspektimi, nga paragrafi (1) i këtij neni, shërbimi doganor do ta dërgojë dërgesën në vendkalimin kufitar ose në terminalin më të afërt në të cilin është i organizuar inspektimi.

Kontrolli dhe marrja e kampioneve nga dërgesat gjatë importit të plehrave dhe lëndëve të para

Neni 27

(1) Importuesit, si dhe organet e drejtorisë doganore, janë të detyruar që për arritjen e dërgesës ta informojnë inspektorin fitosanitar në vendkalimin kufitar.

(2) Dërgesa pas arritjes në vendkalimin kufitar i nënshtrohet kontrollit të inspektorit fitosanitar për kontrollin e dokumentacionit dhe identifikimit të dërgesës.

(3) Nëse dokumentet nuk janë në pajtim me dispozitën sipas paragrafit (2) të këtij neni, inspektori fitosanitar merr vendim për ndalimin e importit dhe urdhëron kthimin e dërgesës dërguesit.

(4) Nëse dokumentet janë në pajtim me dispozitën e paragrafit (2) të këtij neni, inspektori fitosanitar lejon vendosjen e dërgesës për kontroll nga inspektori shtetëror për bujqësi në terminalin doganor.

(5) Në terminalin doganor inspektori shtetëror për bujqësi bën kontrollin e dërgesës dhe dokumentacionit dhe sipas nevojës merr kampione në barrë të importuesit dhe i dorëzon në laboratorin sipas nenit 34 nga ky ligj për kontrollin e kualitetit.

(6) Nëse rezultatet e kontrollit janë në pajtim me kualitetin e deklaruar, inspektori shtetëror për bujqësi lejon importin dhe lëshimin në treg.

(7) Nëse rezultatet e kontrollit nuk janë në pajtim me kualitetin e deklaruar, inspektori shtetëror për bujqësi merr vendim për ndalimin e importit dhe urdhëron kthimin e dërgesës dërguesit.

(8) Shpenzimet për kontrollin e dërgesës nga paragrafi (5) të këtij neni i bartë importuesi.

(9) Lartësinë dhe mënyrën e pagesës së kompensimit për mbulimin e shpenzimeve të Inspektoratit shtetëror për bujqësi, për kontrollin sipas paragrafit (5) të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(10) Mënyrën e kontrollit të dërgesës nga paragrafi (2) dhe (5) të këtij neni, metodat për marrjen e kampioneve, kontrollin, sasinë e kampioneve dhe procedurën nga paragrafi (5) të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë, dhe Ekonomisë së Ujërave.

Doganimi i dërgesës

Neni 28

Shërbimi doganor nuk mund ta hapë dërgesën, të marrë kampione dhe ta doganojë deri sa inspektori kompetent fitosanitar dhe inspektori shtetëror nuk kryen kontrollin dhe të lejojë importin e dërgesës.

VII. KUALITETI DHE SHËNIMI I PLEHRAVE

Kualiteti

Neni 29

(1) Në Republikën e Maqedonisë lejohet prodhimi, lëshimi në treg, importi dhe përdorimi i plehrave që i përgjigjen kualitetit të përcaktuar me këtë ligj dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji.

(2) Kualiteti i plehrave identifikohet dhe shënohet me deklaratën.

(3) Përmbajtja e plehrave është e detyrueshme që të jetë në pajtim me shmagjet e përcaktuara.

(4) Vlerat maksimale dhe minimale dhe lëshimet e lejuara, të paragrafit (3) të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Paketimi i plehrave

Neni 30

Paketimi i plehrave detyrimisht duhet të jetë i mbyllur në atë mënyrë që Shërbimi doganor gjatë hapjes së sistemit për mbyllje-vulës ose paketimit të mos dëmtohet përhershëm. Për paketimin e plehrave mund të shfrytëzohen edhe thasë me ventilë.

Deklarimi dhe shënimi

Neni 31

(1) Plehrat që importohen dhe që lëshohen në treg duhet të kenë deklaracion në bazë të së cilës mund të bëhet identifikimi i tyre.

(2) Deklarata nga paragrafi (1) i këtij neni shtypet në gjuhën maqedonase, me alfabetin cirilik, përveç për emrat e mbrojtur tregtarë të plehrave, simbolet kimike të elementeve ushqyese, emrin e prodhuesit dhe njësia prej SI-sistemit, të cilat shtypen në alfabetin latin.

(3) Deklarata përveç të dhënave nga paragrafi (2) i këtij neni përmban: shenjat e llojeve të plehrave, formulimet, përmbajtjet e elementeve ushqyese, shmangiet e lejuara nga përmbajtja e deklaruar, forma e shprehjes, të dhënat për mënyrën e magazinimit, përdorimit, afati, e tjerë.

(4) Deklarata nga paragrafi (1) i këtij neni, duhet të jetë në vend të dukur të paketimit, ose në sistemin që shfrytëzohet për mbylljen e saj, respektivisht në dokumentet që e përcjellin dërgesën në gjendje rinfuze. Nëse sistemi për mbyllje është me plumb, atëherë plumbi duhet të ketë emrin ose shenjën e atij që i paketon plehrat. Të dhënat në deklarata duhet të jenë të shënuara lexueshëm qartë dhe të mos të fshihen ose mënjanohe.

(5) Formën dhe përmbajtjen e deklaratës nga paragrafi (2) dhe (3) të këtij neni dhe kushtet më të përafërta nga paragrafi (4) të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(6) Prodhuesi nga neni 16 dhe 17 nga ky ligj ose importuesi nga neni 24 nga ky ligj janë përgjegjës për dëmin që mund të shkaktohet për shkak të deklaratave jo të sakta dhe jo të plota.

Neni 32

(1) Plehrat që i plotësojnë kushtet e përcaktuara për kualitet për lëshim në treg në vendet anëtare të Unionit Evropian në treg në Republikën e Maqedonisë mund të shënohen me shenjën "EC FERTILIZER".

(2) Shenja "EC FERTILIZER" nuk guxon të shfrytëzohet nëse plehrat nuk janë në pajtim me kushtet e përcaktuara për kualitet për lëshim në tregun e Unionit Evropian.

(3) Dokumenti i organit kompetent ose laboratorit i Unionit Evropian se plehrat mund të shënohen me shenjën "EC FERTILIZER" duhet të jetë i kapshëm për Drejtorinë dhe inspektorin kompetent.

(4) Plehrat e prodhuara dhe të lëshuara në tregun e Republikës së Maqedonisë nuk mund ta mbajnë shenjën "EC FERTILIZER".

VIII. KONTROLLI I PLEHRAVE DHE I LËNDËVE TË PARA

Metodat dhe standardet

Neni 33

(1) Kontrolli i plehrave përfshin harmonizimin e plehrave të kontrolluara me këtë ligj dhe me dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji, në lidhje me llojet e plehrave dhe harmonizimin me përmbajtjen e deklaratës së elementeve ushqyese me atë të konstatuarën nga kontrolli si tretja e elementeve ushqyese.

(2) Metodat për kontroll, shmangiet e lejuara dhe kampionet për kontrollin e plehrave i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(3) Mënyra e marrjes së kampioneve dhe kontrollit të plehrave, mund të bëhet edhe në bazë të standardeve ndërkombëtare dhe atyre evropiane.

Laboratori

Neni 34

(1) Kontrollin e plehrave që janë në procedurë të evidentimit dhe kontrollit të prodhimit, lëshimit në treg dhe importit, e bën laboratorit i akredituar.

(2) Deri në fillimin me punë të laboratorit të akredituar, kontrollin e plehrave do ta bëjnë personat juridikë që janë të akredituar në pajtim me MKS EN ISO/IEC 17025 në sferën e

së cilit akreditim është edhe kontrolli i llojeve të caktuara të plehrave sipas metodave të përcaktuara me këtë ligj dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji dhe që janë të autorizuar nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave (në tekstin e mëtejshëm: laboratorit i autorizuar).

(3) Kontrollin e plehrave mund ta bëjnë edhe personat juridikë që nuk janë të akredituar në pajtim me MKS EN ISO/IEC 17025, por që duhet t'i plotësojnë procedurat dhe kushtet teknike të përcaktuara me këtë ligj dhe duhet të jenë të autorizuar nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(4) Kontrollin për plotësimin e kushteve për autorizim të laboratorit të autorizuar e bën Drejtoria.

(5) Kushtet më të përafërta që detyrimisht duhet t'i plotësojnë personat juridikë nga paragrafi (2) dhe (3) të këtij neni, metodat nga paragrafi (1) nga ky nen dhe të dhënat që duhet t'i përmbajë raporti i laboratorit të autorizuar i përcakton ministri.

(6) Lista e laboratorëve të autorizuar nga paragrafi (2) dhe (3) të këtij neni botohet në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Superanaliza

Neni 35

(1) Nëse personi juridik ose fizik gjatë procedurës së kontrollit sipas nenit 18, 22 dhe 27 nga ky ligj nuk pajtohet me rezultatet e marra të kontrollit nga laboratorit sipas nenit 34 të këtij ligji, në afat prej 8 ditësh nga dita e pranimit të rezultateve të kontrollit, mund të paraqesë kërkesë për superanalizë.

(2) Superanaliza bëhet në laborator tjetër.

(3) Superanalizë mund të kërkojë edhe inspektori kompetent.

(4) Rezultatet e superanalizës është përfundimtar.

(5) Procedurën nga paragrafi (1) deri (4) të këtij neni e përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

IX. PËRDORIMI I PLEHRAVE

Neni 36

(1) Plehrat përdoren në pajtim me dispozitat e praktikës së mirë bujqësore, që përfshin përdorimin e plehrave të llojit të caktuar në sasi dhe në pajtim me nevojat e bimëve dhe tokës, duke marrë parasysh materiet ushqyese organike dhe joorganike të tokës dhe kushtet klimatike në rajon.

(2) Rregullat për praktikë të mirë bujqësore nga paragrafi (1) pika 1 të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Neni 37

Inspektori shtetëror për bujqësi mund të marrë kampione të plehrave dhe nga shfrytëzuesi i fundit me kërkesë të tij edhe gjatë kryerjes së kontrollit të prodhimit, të lëshimit në treg dhe gjatë importit në terminalin doganor.

X. PËRJASHTIMET DHE KUSHTET E TJERA

Përfjashtimet e evidentimeve

Neni 38

(1) Nuk evidentohen plehrat që:

1) prodhohen në mënyrë provuese për evidentim në Listë ose lëshim në punë të repartit prodhues;

2) prodhohen për blerës të njohur dhe për eksport dhe

3) prodhohen për shfrytëzuesin e fundit sipas studimit të nevojave të tokës nga materie të caktuara ushqyese dhe me rekomandim të tij.

(2) Kushtet në të cilat plehrat mund të lëshohen në treg, respektivisht të evidentohen si mbetje të prodhimit provues, nga eksporti ose nga shfrytëzuesi i fundit i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Vendosja dhe zhdukja

Neni 39

(1) Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave i evidenton sasi të ngelura të plehrave dhe të lëndëve të para që nuk mund të riformulohen, prej të cilave nuk mund të prodhohen plehra, si dhe paketimet e tyre, për shkak të grumbullimit, vendosjes dhe zhdukjes në mënyrë të caktuar.

(2) Secili person i cili posedon ose që ka njohuri për ekzistimin e plehrave, lëndëve të para dhe ambalazhit të tyre sipas paragrafit (1) të këtij neni që nuk janë evidentuar, është i detyruar ta informojë Drejtorinë.

(3) Mënyrën e evidentimit të plehrave, ambalazhit dhe lëndës së parë nga paragrafi (1) të këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(4) Dispozitat e këtij neni do të zbatohen në pajtim me dispozitat e rregullave që kanë të bëjnë me mbrojtjen e mjedisit jetësor.

Këshilli profesional

Neni 40

(1) Për shkak të dhënies së këshillave profesionale, propozimit të masave që kanë të bëjnë me mbrojtjen e shtetit nga futja dhe përdorimi i agjenseve dhe plehrave të caktuara të dëmshme, formohet Këshilli profesional prej ekspertëve nga sfera e agrokimisë, pedalogjisë dhe fiziologjisë që përbëhet prej 5 anëtarëve duke përfshirë edhe kryetarin.

(2) Këshillin profesional me aktvendim e formon ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(3) Këshilli Profesional jep mendime, sugjerime dhe propozon masa për:

1) mbrojtjen nga futja, prodhimi, lëshimi në treg dhe nga përdorimi i plehrave dhe nga lëndët e para për prodhimin e plehrave;

2) minimizimi i rrezikut që ka të bëjë me masat për përdorimin e plehrave;

3) prioritetet gjatë studimit;

4) inicimin dhe bashkëpunimin e kontakteve me institucionet ndërkombëtare dhe

5) çështje tjera të rëndësishme nga sfera e plehrave.

(4) Këshilli profesional jep raport sipas nevojës dhe me kërkesë të ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, së paku një herë në vit në fund të vitit me propozim masa për pengimin e pasojave të caktuara.

(5) Mënyrën dhe principet për punën e këshillit profesional i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(6) Kompensimin për punë dhe shpenzimet tjera për punën e këshillit profesional i përcakton Qeveria e Republikës së Maqedonisë, me propozimin e ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave ndërsa mjetet sigurohen nga Buxheti i Republikës së Maqedonisë për vitin vijues me transferim nga Programi për shëndetësinë e bimëve.

XI. SHPENZIMET

Shpenzimet e kontrollit

Neni 41

(1) Shpenzimet për kontrollin e plehrave gjatë kontrollit të prodhimit, importit dhe lëshimit në treg dhe gjatë përdorimit janë në barrë të:

1) Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave, për kontrollin e kampionëve nga neni 18 paragrafi (7), neni 22 paragrafi (2) dhe neni 35 nga ky ligj të dhënë me urdhër të inspektorit kompetent, nëse rezultatet e hulumtimit në laborator janë pozitive, respektivisht janë në pajtim me deklaratën,

2) prodhuesit nga neni 16 dhe 17 për kontrollin e kampionëve nga neni 18 paragrafi (7), të personave juridikë të cilët lëshojnë në treg me shumicë dhe me pakicë nga neni 19 dhe 20 për kontrollin e kampionëve nga neni 22 paragrafi (2) të këtij ligji, të personave juridikë nga neni 35 paragrafi (1) i këtij ligji, nëse rezultatet me superanalizë, me urdhër të inspektorit kompetent, nëse rezultatet nuk janë në pajtim me deklaratën,

3) importuesit nga neni 24 dhe 25 të këtij ligji për kontrollin e kampionëve nga neni 27 paragrafi (5) i këtij ligji, dhe

4) pronarit ose shfrytëzuesit të fundit, për kontrollin e kampionëve me kërkesë të tij (neni 37).

(2) lartësinë e shpenzimeve nga paragrafi (1) pika 1, 2 dhe 3 i këtij neni i përcakton ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave dhe janë të hyra të personit juridik i cili do t'i bëjë kontrollin.

(3) Shpenzimet nga paragrafi (1) pika 1 e këtij neni nëse rezultatet janë sipas deklaratës, janë në barrë të Buxhetit të Republikës së Maqedonisë - Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

XII. KOMPETENCAT E ORGANEVE SHTETËRORE

Ministria

Neni 42

Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave propozon dhe e realizon politikën e Qeverisë së Republikës së Maqedonisë në sferën e plehrave.

Ministri

Neni 43

Për qëllimet e realizimit të këtij ligji, zhvillimit dhe mbrojtjes nga përdorimi i plehrave, ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave mund:

1) të lejojë që personat juridikë të bëjnë studime dhe zhvillimin e metodave dhe sistemeve të reja të plehrave dhe të definojë rregulla për qëllimet e hulumtimit dhe zhvillimit dhe

2) bën edhe punë tjera të përcaktuara me ligj.

Drejtoria

Neni 44

Drejtoria sipas këtij ligji është kompetente për kryerjen e detyrave si vijon:

1) zbaton procedurë për regjistrimin në regjistrin e personave juridik për prodhimin, lëshimin në treg me shumicë dhe me pakicë, importuesit dhe evidentim në Listën e plehrave;

2) e përcjell gjendjen në fushën e përdorimit të plehrave dhe efikasitetin e tyre ndaj bimëve ose prodhimeve të bimëve, prodhimin dhe lëshimin në treg;

3) përgatit program vjetor për monitorimin dhe kontrollin e shfrytëzuesve të plehrave në prodhimtarinë primare;

4) përgatit program vjetor për monitorimin dhe kontrollin e kualitetit dhe deklarimin e plehrave;

5) bashkëpunon me organe tjera kompetente;

6) përcakton plotësimin e kushteve për regjistrim në regjistrin adekuat, mban regjistrin, evidenca dhe lista;

7) e përfaqëson Republikën e Maqedonisë dhe e informon UE dhe organizatat ndërkombëtare nga sfera e plehrave;

8) implementon sistem informativ, grumbullon, përpunon, ndërmjetëson dhe ruan të dhëna për plehrat;

9) organizon aftësimin e të gjithë të inkuadruarve në lëshimin në treg, përdorimin e plehrave, jep publikime dhe udhëzime; dhe

10) bën punë tjera të përcaktuara me ligj.

XIII. MBIKËQYRJA

Neni 45

(1) Mbikëqyrjen mbi zbatimin e dispozitave të këtij ligji dhe të dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji e bën Ministria e Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(2) Mbikëqyrje mbi zbatimin e këtij ligji dhe të dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji nga ana e personave juridik dhe fizik, enteve dhe personave tjerë në realizimin e masave që dalin nga ky ligj bëjnë:

1) Drejtoria fitosanitare nëpërmjet inspektorëve fitosanitar, dhe

2) Inspektorati shtetëror për bujqësi nëpërmjet inspektorëve shtetëror për bujqësi.

(3) Punët në kompetencë të inspektorit fitosanitar, të përcaktuara me këtë ligj, mund t'i bëjnë edhe personat e autorizuar nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

Mbikëqyrja inspektuese dhe dokumentet e identifikimit

Neni 46

Inspektorët dhe personat e autorizuar nga neni 45 të këtij ligji duhet të posedojnë dokumente identifikimi gjatë kryerjes së mbikëqyrjes inspektuese.

Kompetencat e inspektorëve fitosanitarë në kufi

Neni 47

Në bazë të këtij ligji dhe dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji gjatë kontrollit të plehrave dhe të lëndëve të para në vendkalimet kufitare inspektori fitosanitar ka të drejtë dhe obligim që:

1) të bëjë kontrollin e dokumentacionit me dërgesën gjatë importit, si dhe identifikimin e dërgesës;

2) të kontrollojë se a janë plotësuar kushtet për shënimin e plehrave me shenjë "EC FERTILIZER";

3) të paraqesë kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje, për shkak të cenimit të dispozitave nga ky ligj dhe të dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji dhe

4) të urdhërojë marrjen edhe masa tjera në bazë të autorizimeve nga ky ligj dhe të dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji.

Masat e inspektorit fitosanitar gjatë importit

Neni 48

(1) Inspektori fitosanitar ka të drejtë dhe obligim që përveç masave nga neni 47 të këtij ligji gjatë kryerjes së kontrollit të plehrave dhe të lëndëve të para në vendkalimet kufitare:

1) të ndalojë importin dhe të urdhërojë kthimin e dërgesës në pajtim me nenin 27 paragrafi 7 nga ky ligj dhe

2) t'i urdhërojë importuesit fshirjen e shenjës "EC FERTILIZER".

(2) Për masat nga paragrafi (1) nga ky nen inspektori fitosanitar merr vendim.

Kompetencat e inspektorit shtetëror për bujqësi

Neni 49

(1) Në bazë të këtij ligji dhe të dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji, inspektori shtetëror për bujqësi ka të drejtë dhe obligim:

1) të ndalojë nxjerrjen e plehrave, si dhe të ndalojë përdorimin e objektit në të cilin bëhet prodhimi dhe lëshimi në treg, nëse personi juridik nuk është regjistruar në regjistrin adekuat dhe nëse nuk i plotëson kushtet e regjistruara me këtë ligj;

2) të ndalojë lëshimin në treg të plehrave, si dhe të ndalojë përdorimin e objektit në të cilin bëhet prodhimi dhe lëshimi në treg i plehrave, nëse përcakton mangësi në

lidhje me hapësirën, pajisjen, personelin, respektivisht kryerjen e veprimtarisë për shkak të së cilës mund të vijë te pasojat e dëmshme ndaj shëndetit të njerëzve, kafshëve deri në mënjanimin e mangësive në afatin e caktuar;

3) t'u ndalojë kontrole oficiale dhe analiza të personave juridikë që nuk i plotësojnë kushtet për kryerjen e kontrollit në pajtim me kushtet e përcaktuara me këtë ligj dhe me dispozitat e marra në bazë të këtij ligji;

4) të marrë prova nga plehrave dhe të lëndëve të para, dhe prova tjera të domosdoshme për kontroll se a i përgjigjen përmbajtjes së deklaruar, cilësisë dhe ndikimit;

5) të ndalojë lëshimin në treg dhe përdorimin e plehrave, nëse të njëjtat nuk janë evidentuar në listën e plehrave, nëse janë të ndaluara ose janë me afat të skaduar të vlefshmërisë, sipas dispozitave të këtij ligji;

6) të ndalojë lëshimin në treg dhe përdorimin e plehrave, nëse nuk janë në pajtim me vendimin në lidhje me: paketimin, deklaraten, shënimin, përmbajtjen fizike dhe kimike, etj.;

7) të ndalojë përkohësisht lëshimin në treg të plehrave, respektivisht të ngarkesave të tyre për të cilat dyshohet se nuk janë në rregull, deri sa me kontrollin nuk konstatohet rregullsia e tyre;

8) t'i propozojë Drejtorisë anulimin e aktvendimit për evidentimin në listën e plehrave kur është konstatuar parregullsi në nxjerrjen në treg;

9) t'i marrë plehrat që janë me afat të skaduar përdorimi, që nuk janë në paketim original nga prodhuesi, nëse deklarata nuk është në pajtim me aktvendimin për evidentimin në listën e plehrave, nëse deklarata nuk është në gjuhën maqedonase, nuk është shënuar në mënyrë adekuate, nëse është konstatuar parregullsi në lëshimin në treg;

10) të kontrollojë se a janë plotësuar kushtet për shënimin e plehrave me shenjë "EC FERTILIZER";

11) të urdhërojë vendosjen adekuate të sasive të ngelura të plehrave dhe të lëndëve të para që nuk mund të riformulohen, respektivisht prej të cilave nuk mund të prodhohen plehra;

12) të urdhërojë tërheqjen e plehrave që nuk janë në rregull, nëse janë konstatuar parregullsi në lëshimin në treg, dhe

13) të urdhërojë edhe masa tjera dhe të caktojë afate për realizimin e tyre për shkak të harmonizimit të punës së personave juridikë të cilët bëjnë prodhim ose që lëshojnë në treg plehra me këtë ligj dhe dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji.

(2) Ngrit procedurë për kundërvajtje kundër personave juridikë dhe fizikë, para organeve kompetente në rast të cenimit të dispozitave të këtij ligji dhe të dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji.

Masat e inspektorit shtetëror për bujqësi

Neni 50

Inspektori shtetëror për bujqësi ka të drejtë dhe obligim që, përveç masave nga neni 49 të këtij ligji, personit juridik t'i shqiptojë edhe ndalim për kryerjen e veprimtarisë në kohëzgjatje prej 90 ditësh, nëse:

1) bën prodhimin dhe lëshon në treg plehra kurse nuk është i regjistruar në regjistrin adekuat si dhe të ndalojë përdorimin e objektit i cili nuk i plotëson kushtet në pajtim me këtë ligj dhe me dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji;

2) bën prodhimin dhe nxjerr në treg plehra, në objekte të ndaluara për përdorimin, për prodhimin, vendosjen ose lëshimin në treg të plehrave, nëse konstaton mangësi në lidhje me hapësirën, pajisjen, personelin, respektivisht kryerjen e veprimtarisë për shkak të cilës mund të vijë te pasojat e dëmshme ndaj shëndetit të njerëzve respektivisht kafshëve;

3) në prodhimin e plehrave dhe lëndëve të para përdor substanca dhe materie për të cilat paraprakisht nuk është siguruar certifikatë për kualitetin e përcaktuar, respektivisht përdor materiale jo kualitative ose të falsifikuara;

4) nxjerr në treg plehra dhe lëndë të para jo në rregull;

5) testimet oficiale, analizat laboratorike të plehrave nuk i bën sipas kushteve, standardeve dhe metodave të përcaktuara nga ky ligj dhe

6) nuk lejon shikim të inspektorëve ose nuk i jep të dhënat, kampionet dhe dokumentacionin e duhur, ose në mënyrë tjetër e pengon ose pamundëson mbikëqyrjen inspektuese.

Obligimet e personave juridikë

Neni 51

(1) Personat juridikë që i nënshtrohen kontrollit, janë të detyruar që inspektorit kompetent t'i mundësojnë kontroll, t'ia japin të dhënat e duhura dhe t'i sigurojnë kushte për punë.

(2) Personat juridikë nga paragrafi (1) të këtij neni janë të detyruar që me kërkesë të inspektorit kompetent në afat të caktuar t'i dorëzojnë të dhëna për kryerjen e kontrollit inspektues.

Veprimet e inspektorit

Neni 52

(1) Për mbikëqyrjen e kryer inspektuese dhe gjendjes së konstatuar, nga paragrafi (1) të këtij neni, inspektori përpilon procesverbal dhe një kopje ia dorëzon personit juridik.

(2) Inspektori kompetent me aktvendim i përcakton masat nga neni 22, 47, 48, 49 dhe 50 nga ky ligj në pajtim me Ligjin për procedurë të përgjithshme penale dhe me këtë ligj.

(3) Kundër aktvendimit të inspektorit nga paragrafi (2) të këtij neni mund t'i paraqesë ankesë në afat prej 8 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(4) Ankesa kundër aktvendimit nga paragrafi (2) të këtij neni nuk e shtyn zbatimin e vendimit.

Neni 53

(1) Personit juridikë do t'i anulohet aktvendimi për regjistrim në regjistrin adekuat nëse për herë të dytë i është shqiptuar masa e administrimit nga neni 22, 47, 48, 49 dhe 50 nga ky ligj me aktvendim të plotfuqishëm të inspektorit kompetent.

(2) Aktvendimin për anulimin e aktvendimit nga paragrafi (1) të këtij neni e miraton drejtori i Drejtorisë.

(3) Kundër aktvendimit nga paragrafi (2) të këtij neni mund t'i paraqitet ankesë në afat prej 8 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit ministrit të Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(4) Ankesa kundër aktvendimit nga paragrafi (3) të këtij neni nuk e shtyn zbatimin e vendimit.

Neni 54

(1) Inspektori shtetëror për bujqësi mund të caktojë që plehrat ose lëndët e para të cilat i ka ndaluar për lëshim në treg për të cilat ka ndaluar përdorimin që të ngelin në ruajtje të personi juridik ose fizik të i cili janë hasur ose të merren.

(2) plehrat nga paragrafi (1) të këtij neni ruhen ndaras, të paketuara dhe të shënuara.

(3) Inspektori shtetëror për bujqësi procesverbalit për marrjen e kampioneve dhe aktvendimit për masën e shqiptuar ia bashkëngjit edhe regjistrimin e plehrave të ndaluar nga paragrafi (1) të këtij neni.

Neni 55

(1) Plehrat dhe lëndët e para tërhiqen nga përdorimi dhe lëshimi në treg nëse konstatohet se përdoren dhe lëshohen në treg në kundërshtim me dispozitat e këtij ligji dhe me dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji.

(2) Nëse për plehrat është lëshuar aktvendim për lëshim në treg drejtori i Drejtorisë do të miratojë aktvendim për anulimin e aktvendimit.

(3) Aktvendimi nga paragrafi (2) i këtij neni shpallet në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

Neni 56

(1) Inspektori shtetëror për bujqësi është i detyruar të urdhërojë mënjanimin e plehrave, nëse:

1) konstaton se nuk i përgjigjet kushteve të theksuara në aktvendim në bazë të kontroleve-analizave laboratorike, ka përjashtime të përmbytjes ose në bazë të aktvendimit të plotfuqishëm për ndalim për prodhim ose lëshim në treg, dhe

2) pronari nuk konteston se të njëjtat nuk janë në rregull.

(2) Në rast se pronari i konteston rezultatet e analizës bëhet super-analiza dhe nëse edhe me raportin e super-analizës konstatohen rezultatet me analizat tjera paraprake do të zbatohet masa e mënjanimit edhe pa pëlqimin e pronarit.

(3) Pronari të i cili do të konstatohen plehra për të cilat është urdhëruar mënjanimi është i detyruar që të njëjtat t'i magazinonë në kohë dhe në vend të përcaktuar me aktvendimin.

(4) Nëse konstatohet se bëhet fjalë për pleh që është në Listën e plehrave të rrezikshme mënjanimi i plehrave bëhet në pajtim me Ligjin për menaxhim me hedhurinat.

Neni 57

(1) Shpenzimet për kontrollin, tërheqjen, dhe për mënjanimin e plehrave si dhe shpenzimet në lidhje me zbatimin e aktvendimit nga neni 56 të këtij ligji i bart personi juridik që e ka prodhuar, importuar respektivisht që e ka lëshuar në treg.

(2) Nëse kontrollet tregojnë se plehu ose lëndët e para janë në rregull, shpenzimet për kontrollin janë në barrë të Ministrisë së Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave.

(3) Personi juridik që është i autorizuar për kontrollin oficial nuk i bart shpenzimet për tërheqjen e plehrave nga tregu nëse ka dhënë raport të gabuar për rregullsinë e plehrave në bazë të të cilit plehrat janë tërhequr nga lëshimi në treg.

XIV. DISPOZITAT PËR KUNDËRVAJTJE

Organet për kundërvajtje

Neni 58

(1) Organet për kundërvajtje për mbajtjen e procedurës për kundërvajtje në pajtim me nenin 59, 60 dhe 61 nga ky ligj janë Drejtoria fitosanitare dhe Inspektorati shtetëror për bujqësi.

(2) Procedurën për vendosje ndaj kundërvajtjes para Drejtorinë fitosanitare e mban komisioni treanëtarësh prej personave zyrtarë të autorizuar nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave prej të cilëve njëri është jurist i diplomuar me provimin e dhënë të jurisprudence.

(3) Procedurën për vendosje ndaj kundërvajtjes para Inspektoratin shtetëror të bujqësisë e mban komisioni treanëtarësh prej personave zyrtarë të autorizuar nga ministri i Bujqësisë, Pylltarisë dhe Ekonomisë së Ujërave prej të cilëve njëri është jurist i diplomuar me provimin e dhënë të jurisprudence.

Sanksionet për kundërvajtje ndaj personave juridikë**Neni 59**

(1) Gjorbë në shumë prej 8 000 deri 10 000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet personit juridik për kundërvajtje nëse:

1) nuk i ruan të dhënat për emrin dhe adresat e reparteve, personave përgjegjës për ato reparte në të cilat prodhohen plehrat e amon-nitratit me përmbajtje të lartë të azotit dhe komponentëve themelorë të tij, ose nëse këto të dhënat nuk i ka në qasje inspektori kompetent deri sa plehrat e amon-nitratit me përmbajtje të lartë lëshohen në treg, si dhe dy vjet pasi që prodhuesi ka pushuar ta lëshojë në treg në pajtim me nenin 8 të këtij ligji;

2) prodhon dhe lëshon në treg pleh organik që nuk është i klasifikuar dhe shënuar në pajtim me nenin 11 paragrafi (1) të këtij ligji;

3) prodhon dhe lëshon në treg pleh mikrobiologjik që nuk është i klasifikuar dhe shënuar në pajtim me nenin 12 paragrafët (2) dhe (3) të këtij ligji;

4) prodhon dhe lëshon në treg bio-stimulues që nuk është i klasifikuar dhe i shënuar në pajtim me nenin 13 paragrafët (2) dhe (3) të këtij ligji;

5) prodhon dhe lëshon në treg përmirësues të tokës që nuk është i klasifikuar dhe i shënuar në pajtim me nenin 15 të këtij ligji;

6) prodhon dhe lëshon në treg plehra, ndërsa nuk është shënuar në Regjistrin e prodhuesve të plehrave edhe pse plehrat nuk janë evidentuar në Listën e plehrave (neni 16 paragrafi (4));

7) nuk bën kontrollin e prodhimit të secilës ngarkesë të plehrave para lëshimit në treg për shkak të kontrollit të kualitetit të tyre dhe nuk mban evidencë në lidhje me atë (neni 16 paragrafët (5) dhe (6));

8) evidencën për prodhimin e plehrave nuk është ka në qasje inspektori kompetent deri sa plehrat gjenden në treg, por edhe në periudhë prej dy jetësh pas mbarimit të prodhimit dhe lëshimit në treg të plehrave (neni 16 paragrafi (8));

9) secilën dërgesë të plehrave nuk e përcjell deklarata për kualitetin;

10) paketon ose përfundon punën e plehrave, ndërsa nuk i plotëson kushtet nga neni 17 paragrafët (3) dhe (4) të këtij ligji;

11) lëshon në treg plehra, ndërsa nuk i plotëson kushtet nga neni 20 paragrafët (1) dhe (2) të këtij ligji;

12) lëshon në treg plehra në gjendje rinfuze në kundërshtim me dispozitën e nenit 21 paragrafin (1) të këtij ligji;

13) dokumentet që e përcjellin dërgesën në gjendje rinfuze nuk përmbajnë të dhëna të përcaktuara në nenin 21 paragrafin (2) të këtij ligji;

14) bën hapje pa autorizim të dërgesave ose merr kampione nga dërgesat, deri sa inspektori kompetent për bujqësi nuk lejon import dhe doganimin e dërgesës (neni 28);

15) bën importin e plehrave që nuk është evidentuar (neni 23);

16) përmbajtja e plehrave nuk është në pëlqim me përjashtimet e përcaktuara (neni 29 paragrafi (3));

17) nxjerr në treg plehra në kundërshtim me dispozitat e nenit 30 të këtij ligji;

18) prodhon dhe lëshon në treg pleh joorganik që nuk është i klasifikuar dhe shënuar në pajtim me nenin 29 dhe 31 të këtij ligji;

19) lëshon në treg pleh me shenjë "EC FERTILIZER" në kundërshtim me nenin 32 paragrafët (2), (3) dhe (4) të këtij ligji;

20) bën kontrollin e plehrave në kundërshtim me metodat e caktuara (neni 18 paragrafi (7), neni 22 paragrafi (4), neni 27 paragrafi (10), neni 33 paragrafi (2), neni 34 paragrafi (2));

21) bën kontrollin e plehut, ndërsa nuk i plotëson kushtet nga neni 34 paragrafët (2), (3) dhe (5) të këtij ligji dhe

22) nxjerr në treg pleh në kundërshtim me dispozitat e nenit 38 paragrafin (2) të këtij ligji.

(2) Gjorbë në shumë prej 1 000 deri 2 000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës në personin juridik për kundërvajtjen e kryer nga paragrafi (1) të këtij neni.

(3) Personit juridik përveç gjorbës nga paragrafi (1) të këtij neni do t'i shqiptohet edhe sanksioni për kundërvajtje ndalim i përkohshëm për kryerjen e prodhimit dhe lëshimit në treg të produkteve në kohëzgjatje prej 6 muajsh deri 1 vit.

(4) Personit përgjegjës në personin juridik përveç gjorbës nga paragrafi (2) të këtij neni do t'i shqiptohet edhe sanksioni për kundërvajtje ndalim për kryerjen e detyrës në kohëzgjatje prej 1 deri 2 vjet.

Neni 60

(1) Gjorbë në shumë prej 6 000 deri 8 000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet personit juridik për kundërvajtje, nëse:

1) çdo gjashtë muaj nuk dorëzon në Drejtori të dhëna për prodhimin e plehrave (neni 16 paragrafi (9));

2) importon plehra dhe lëndë të para nëpërmjet vendkalimeve kufitare dhe terminaleve doganore, në të cilat nuk është organizuar inspeksioni (neni 26 paragrafi (1));

3) nëse nuk lajmëron importin e dërgesave të inspeksionit fitosanitar në vendkalimin kufitar ose terminalin doganor (neni 27 paragrafi (1));

4) nuk i vendos plehrat dhe lëndët e para të tjera të cilat nuk mund të riformulohen, respektivisht prej të cilave nuk mund të prodhohen plehra, si dhe ambalazhi i tyre, paketimi ose posedon, lëndë të para dhe ambalazhe të tyre që nuk evidentohen dhe për atë nuk e informon Drejtorinë në pajtim me nenin 39 paragrafët (1) dhe (2) të këtij ligji;

5) nuk i mundëson inspektorit kompetent kryerjen e kontrollit, dhe nuk i jep të dhëna dhe informime dhe nuk siguron kushte për punën e tij të papenguar (neni 51 paragrafi (1));

6) me kërkesë të inspektorit kompetent, në afatin e caktuar, nuk i dorëzon ose nuk i pranon të dhënat dhe materialet që nuk i janë të duhura për kryerjen e kontrollit inspektues (neni 51 paragrafi (2)).

(2) Gjorbë në shumë prej 900 deri 1 800 euro me kundërvlerë në denarë do t'i shqiptohet personit përgjegjës në personin juridik për kundërvajtjen e kryer nga paragrafi (1) të këtij neni.

Gjorbë në vendin e ngjarjes**Neni 61**

Gjorbë në vendin e ngjarjes do t'i shqiptohet personit përgjegjës në personin juridik në shumë prej 600 euro me kundërvlerë në denarë për kundërvajtje, nëse:

1) lëshon në treg ose importon plehra që nuk janë evidentuar në listën e plehrave (neni 16 dhe 23);

2) lëshon në treg plehra ndërsa nuk janë plotësuar kushtet (neni 8 paragrafi (3) dhe (4) dhe neni 16 paragrafi (2) dhe (3));

3) lëshon në treg plehra që nuk janë deklaruar, paketuar ose shënuar, (neni 31);

4) nuk i përdor plehrat në mënyrën e caktuar (neni 36);

5) nuk mban evidencë (neni 16 paragrafi (7) dhe neni 23 paragrafi (3)) dhe

6) lëshon në treg plehra në gjendje rinfuze që nuk janë evidentuar në Listën e plehrave (neni 21).

XV. DISPOZITAT KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Zbatimi i dispozitave

Neni 62

(1) Dispozitat që miratohen në bazë të autorizimeve nga ky ligj do të miratohen në afat prej një viti nga dita e fillimit të zbatimit të këtij ligji.

(2) Deri në miratimin e dispozitave nga paragrafi (1) të këtij neni do të zbatohen dispozitat ekzistuese.

Obbligimet e personave juridikë

Neni 63

(1) Personat juridikë nga nenet 16 paragrafi 1, 17 paragrafi 1, 19 paragrafi 1, 20 paragrafi 1, 24 paragrafi 1, 25 paragrafi 1 dhe 2, dhe 34 nga ky ligj janë të detyruar që punën e tyre ta harmonizojnë me dispozitat e miratuara në bazë të këtij ligji në afat prej një viti nga dita e fillimit me zbatimin e këtij ligji.

(2) Nëse personat nga paragrafi 1 i këtij neni nuk e harmonizojnë punën e tyre me dispozitat e këtij ligji dhe dispozitat në bazë të këtij ligji në afatin e paragrafit 1 të këtij neni, Drejtoria do të fillojë procedurën për fshirjen nga regjistri adekuat.

Pushimi i vlefshmërisë

Neni 64

Me ditën e zbatimit të këtij ligji pushon të vlejë Ligji për kualitetin dhe kontrollin e kualitetit të plehrave artificial ("Gazeta zyrtare e RSM" numër 10/73, 51/88, 20/90 dhe "Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 83/93).

Hyrja në fuqi

Neni 65

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë" ndërsa do të zbatohet nga 1 qershori 2008.

ВЛАДА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1454.

Врз основа на член 16 од Законот за рамномерен регионален развој („Службен весник на Република Македонија“ бр. 63/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 11.09.2007 година, донесе

О Д Л У К А ЗА ФОРМИРАЊЕ СОВЕТ ЗА РАМНОМЕРЕН РЕГИОНАЛЕН РАЗВОЈ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Член 1

Се формира Совет за рамномерен регионален развој на Република Македонија (во натамошниот текст: Совет за рамномерен регионален развој) во состав:

1. м-р Зоран Ставрски, заменик на претседателот на Владата на Република Македонија задолжен за економски прашања.

2. Абдираман Мемети, министер кој раководи со Министерството за локална самоуправа.

3. д-р Трајко Славески, министер кој раководи со Министерството за финансии.

4. Вера Рафајловска, министер кој раководи со Министерството за економија.

5. Миле Јанакиески, министер кој раководи со Министерството за транспорт и врски.

6. Љупчо Мешков, министер кој раководи со Министерството за труд и социјална политика.

7. Арифмет Цемаили, министер кој раководи со Министерството за култура.

8. Целил Бајрами, министер кој раководи со Министерството за животна средина и просторно планирање.

9. Ацо Спасеноски, министер кој раководи со Министерството за земјоделство, шумарство и водостопанство.

10. Владимир Талевски - градоначалник на општина Битола, претседател на Советот за развој на Пелагонискиот плански регион.

11. Аце Коцевски - градоначалник на општина Велес, претседател на Советот за развој на Вардарскиот плански регион.

12. Зоран Дамјановски-градоначалник на општина Куманово, претседател на Советот за развој на Североисточниот плански регион.

13. Александар Петрески - градоначалник на општина Охрид, претседател на Советот за развој на Југозападниот плански регион.

14. Коце Трајановски - градоначалник на општина Гази Баба, претседател на Советот за развој на Скопскиот плански регион.

15. Зоран Заев - градоначалник на општина Струмица, претседател на Советот за развој на Југоисточниот плански регион.

16. Хазби Лика - градоначалник на општина Тетово, претседател на Советот за развој на Полошкиот плански регион.

17. Љубомир Јанев - градоначалник на општина Кочани, претседател на Советот за развој на Источниот плански регион.

18. Андреј Петров, претседател на Заедницата на единиците на локалната самоуправа.

Член 2

Со Советот за рамномерен регионален развој ќе раководи заменик на претседателот на Владата на Република Македонија задолжен за економски прашања.

Член 3

Советот за рамномерен регионален развој донесува Деловник со кој се уредува начинот на работа.

Член 4

Оваа одлука влегува во сила со денот на донесувањето, а ќе се објави во „Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-5506/1
11 септември 2007 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р Никола Груевски, с.р.

1455.

Врз основа на член 32, став 1, точка 10 од Законот за здравствена заштита („Службен весник на РМ“ бр. 38/91, 46/93, 55/95, 10/04, 84/05, 111/05, 65/06 и 5/07), Владата на Република Македонија, на седницата одржана на 11.09.2007 година, донесе

ПРОГРАМА ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ НА ПРОГРАМАТА ЗА ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА НА ОДРЕДЕНИ ГРУПИ НА НАСЕЛЕНИЕ И ОДДЕЛНИ ЗАБОЛУВАЊА НА ГРАЃАНИ КОИ НЕ СЕ ЗДРАВСТВЕНО ОСИГУРАНИ ЗА 2007 ГОДИНА ВО РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Во Програмата за здравствена заштита на одредени групи на население и одделни заболувања на граѓани кои не се здравствено осигурени за 2007 година во Република Македонија („Службен весник на Република

Македонија“ бр. 41/07) во делот - Потребни средства за реализација на Програмата, во табелата на глава 1 во точката 1 “Интрапартална заштита на родилки“, потточката а) се менува и гласи:

“Неоперативно породување (15.000,00 x 2.347,00)“, а бројот “37.200.000,00“ се заменува со бројот 35.205.000,00“.

Потточката б) се менува и гласи:

“Оперативно породување - царски рез “(40.000,00 x 375)“, а бројот “16.000.000,00“ се заменува со бројот “15.000.000,00“.

Во редот “Вкупно“ бројот “58.643.200,00“ се заменува со бројот “55.648.200,00“.

Во Глава IV ставот 2 се менува и гласи:

“Вкупно потребни средства за реализирање на оваа програма се 105.390.000,00 денари, од кој износ за партиципација на осигурените лица во врска со лекувањето на осигурените лица од точка 3 од оваа програма се наменети 27.000.000,00 денари. Средствата во износ од 78.390.000,00 денари ќе се наменат во износ од 66.845.000,00 денари за здравствените установи како надоместок за извршените здравствени услуги, средствата во износ од 8.545.000,00 се пренесуваат во Програмата за имунизација за набавка на неопходните потреби од вакцини на граѓаните на Република Македонија, а средствата во износ од 6.000.000,00 денари ќе бидат наменети за целосно спроведување на кампањата за превентивни прегледи под мотото “Здравје за сите“, кои ќе бидат реализирани со донесување на посебна одлука на Владата на Република Македонија“.

Оваа програма влегува во сила наредниот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија“.

Бр. 19-5509/1
11 септември 2007 година
Скопје

Претседател на Владата
на Република Македонија,
м-р **Никола Груевски**, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ФИНАНСИИ

По извршеното срамнување со изворниот текст утврдено е дека во Правилникот за формата и содржината на годишната сметка (“Службен весник на Република Македонија” број 113/06) направена е техничка грешка, поради што министерот за финансии дава

ИСПРАВКА НА ПРАВИЛНИКОТ ЗА ФОРМАТА И СОДРЖИНАТА НА ГОДИШНАТА СМЕТКА

Во образецот “Биланс на состојбата” под ознака на АОП 073 во колоната ДВКУПНА ПАСИВА (ВКУПЕН КАПИТАЛ И ОБВРСКИ) наместо нумеричките броеви: “(041+054+058+070)”, треба да стои: “(041+054+058+072)”.

Бр.11-26316/1
27 август 2007 година
Скопје

Министер,
д-р **Трајко Славески**, с.р.

НАРОДНА БАНКА НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

1456.

Врз основа на член 69 став 1 од Законот за Народна банка на Република Македонија („Сл. весник на РМ“ бр. 3/02, 51/03, 85/03, 40/04, 61/05 и 129/06) и точка 8 став 1 од Одлуката за задолжителна резерва на банките во денари („Сл. весник на РМ“ бр. 51/04, 61/04, 89/04 и 105/05), гувернерот на Народна банка на Република Македонија на 07.09. 2007 година, донесе

УПАТСТВО ЗА ДОПОЛНУВАЊЕ НА УПАТСТВОТО ЗА ПО- ПОЛНУВАЊЕ НА ИЗВЕШТАЈОТ ЗА ПРЕСМЕТУ- ВАЊЕ НА ОБВРСКАТА ЗА ЗАДОЛЖИТЕЛНА РЕ- ЗЕРВА НА БАНКИТЕ ВО ДЕНАРИ

1. Во Методологијата за пресметка на основата за задолжителна резерва на банките во денари која е составен дел на Упатството за пополнување на Извештајот за пресметување на обврската за задолжителна резерва на банките во денари бр.08-1 од 06.01.2004 година, се врши следната дополна:

“Од основницата за пресметка на обврската за издвојување на задолжителна резерва се исклучува субординираниот депозит кој согласно Одлуката за методологијата на утврдување на гарантниот капитал на банките („Сл. весник на РМ“ бр. 77/2000) односно Одлуката за методологијата за утврдување на адекватност на капиталот („Сл. весник на РМ“ бр. 5/2007), со чија примена престанува да важи претходно наведената одлука, се квалификувал како дополнителен капитал независно од тоа на која сметка е евидентиран.”

2. Ова упатство влегува во сила со денот на потпишувањето, а ќе се применува од 10.09.2007година.

У.бр. 13
7 септември 2007 година
Скопје

Гувернер,
м-р **Петар Гошев**, с.р.

МЕТОДОЛОГИЈА ЗА ПРЕСМЕТКА НА ОСНОВАТА ЗА ЗАДОЛЖИ- ТЕЛНА РЕЗЕРВА НА БАНКИТЕ ВО ДЕНАРИ

Банките пресметуваат и издвојуваат задолжителна резерва на обврските кои се опфатени во следните сметки:

- 2559 Примени аванси за останати намени
- 8000 жиро-сметки на нефинансиски правни лица - јавни претпријатија
- 8001 жиро-сметки на нефинансиски правни лица - општествени претпријатија
- 8002 жиро-сметки на нефинансиски правни лица - приватни претпријатија
- 8009 Преодна сметка на жиро-сметки на нефинансиски правни лица
- 8010 жиро-сметки на Држава
- 8011 жиро-сметки на единици на локална самоуправа
- 8012 жиро-сметки на Фонд за пензиско и инвалидско осигурување
- 8013 жиро-сметки на Фонд за здравствено осигурување
- 8014 жиро-сметки на Фонд за вработување
- 8015 жиро-сметки на други републички фондови, агенции и дирекции
- 8016 жиро-сметки на институциите на централната државна власт
- 8017 жиро-сметки на установи од јавниот сектор
- 8053 жиро-сметки на осигурителни компании
- 8054 жиро-сметки на останати финансиски организации
- 8060 жиро сметки на други комитенти
- 8070 жиро сметки на население
- 8071 Тековни сметки на население
- 8072 жиро сметки на здружение на граѓани

8080 Депозити на странски лица
8081 Тековни сметки на странски лица
8082 Посебни сметки на странски лица
8100 Средства на заедничка потрошувачка на нефинансиски правни лица
8110 Средства на заедничка потрошувачка на јавен сектор
8140 Ограничени депозити на нефинансиски правни лица за подмирување на отворени акредитиви во домашниот платен промет
8141 Ограничени депозити на јавен сектор за подмирување на отворени акредитиви во домашниот платен промет
8145 Ограничени депозити на банки и други финансиски организации за подмирување на отворени акредитиви во домашниот платен промет
8146 Ограничени депозити на други комитенти за подмирување на отворени акредитиви во домашниот платен промет
8147 Ограничени депозити на население за подмирување на отворени акредитиви во домашниот платен промет
8148 Ограничени депозити на странски лица за подмирување на отворени акредитиви во домашниот платен промет
8149 Ограничени депозити на јавен сектор за посебни намени
8150 Средства на заедничка потрошувачка на банки и други финансиски организации
8160 Средства на заедничка потрошувачка на други комитенти
8203 Депозити по видување на нефинансиски правни лица по инструменти за безготовинско плаќање (бизнис картички)
8204 Депозити по видување на нефинансиски правни лица за дознаки во странство
8205 Депозити по видување на нефинансиски правни лица на име покрите по акредитиви, гаранции и кредити во странство
8206 Депозити по видување на нефинансиски правни лица за издавање чекови и кредитни писма на странски средства за плаќања
8207 Депозити по видување на нефинансиски правни лица за купување на девизи
8209 Други депозити по видување на нефинансиски правни лица
821 Други депозити по видување на јавен сектор
826 Други депозити по видување на други комитенти
8271 Штедни влогови по видување на население
8279 Други депозити по видување на население
828 Други депозити по видување на странски лица
8300 Краткорочни обврски спрема нефинансиски правни лица по издадени хартии од вредност до еден месец
8301 Краткорочни обврски спрема нефинансиски правни лица по издадени хартии од вредност до три месеци
8302 Краткорочни обврски спрема нефинансиски правни лица по издадени хартии од вредност до шест месеци
8303 Краткорочни обврски спрема нефинансиски правни лица по издадени хартии од вредност над шест месеци
8309 Достасани, а неизмирени краткорочни обврски на нефинансиски правни лица по издадени хартии од вредност

8310 Краткорочни обврски спрема јавен сектор по издадени хартии од вредност до еден месец
8311 Краткорочни обврски спрема јавен сектор по издадени хартии од вредност до три месеци
8312 Краткорочни обврски спрема јавен сектор по издадени хартии од вредност до шест месеци
8313 Краткорочни обврски спрема јавен сектор по издадени хартии од вредност над шест месеци
8319 Достасани, а неизмирени краткорочни обврски спрема јавниот сектор по издадени хартии од вредност
8360 Краткорочни обврски спрема други комитенти по издадени хартии од вредност до еден месец
8361 Краткорочни обврски спрема други комитенти по издадени хартии од вредност до три месеци
8362 Краткорочни обврски спрема други комитенти по издадени хартии од вредност до шест месеци
8363 Краткорочни обврски спрема други комитенти по издадени хартии од вредност над шест месеци
8369 Достасани, а неизмирени краткорочни обврски спрема други комитенти по издадени хартии од вредност
8370 Краткорочни обврски спрема население по издадени хартии од вредност до еден месец
8371 Краткорочни обврски спрема население по издадени хартии од вредност до три месеци
8372 Краткорочни обврски спрема население по издадени хартии од вредност до шест месеци
8373 Краткорочни обврски спрема население по издадени хартии од вредност над шест месеци
8379 Достасани, а неизмирени краткорочни обврски спрема население по издадени хартии од вредност
838 Обврски спрема странски лица по издадени хартии од вредност
8400 Обврски по краткорочни кредити спрема нефинансиски правни лица до еден месец
8401 Обврски по краткорочни кредити спрема нефинансиски правни лица до три месеци
8402 Обврски по краткорочни кредити спрема нефинансиски правни лица до шест месеци
8403 Обврски по краткорочни кредити спрема нефинансиски правни лица над шест месеци
8409 Достасани, а неизмирени обврски по краткорочни кредити спрема нефинансиски правни лица
8410 Обврски по краткорочни кредити спрема јавен сектор до еден месец
8411 Обврски по краткорочни кредити спрема јавен сектор до три месеци
8412 Обврски по краткорочни кредити спрема јавен сектор до шест месеци
8413 Обврски по краткорочни кредити спрема јавен сектор над шест месеци
8419 Достасани, а неизмирени обврски по краткорочни кредити спрема јавен сектор
848 Обврски по краткорочни кредити спрема странски лица
8453 Обврски по краткорочни кредити спрема осигурителни компании
8454 Обврски по краткорочни кредити спрема останати финансиски организации
8459 Достасани, а неизмирени обврски по краткорочни кредити спрема банки и други финансиски организации
8460 Обврски по краткорочни кредити спрема други комитенти до еден месец

8461 Обврски по краткорочни кредити спрема други комитенти до три месеци

8462 Обврски по краткорочни кредити спрема други комитенти до шест месеци

8463 Обврски по краткорочни кредити спрема други комитенти над шест месеци

8469 Достасани, а неизмирени обврски по краткорочни кредити спрема други комитенти

8500 Обврски за други краткорочни средства на нефинансиски правни лица

8509 Достасани, а неизмирени обврски за други краткорочни средства на нефинансиски правни лица

8510 Обврски за други краткорочни средства на јавен сектор

8519 Достасани, а неизмирени обврски за други краткорочни средства на јавен сектор

858 Обврски на други краткорочни средства на странски лица

8560 Обврски за други краткорочни средства на други комитенти

8569 Достасани, а неизмирени обврски на други краткорочни средства на други комитенти

8700 Орочени депозити на нефинансиски правни лица до еден месец

8702 Орочени депозити на нефинансиски правни лица до три месеци

8703 Орочени депозити на нефинансиски правни лица до шест месеци

8704 Орочени депозити на нефинансиски правни лица над шест месеци

8710 Орочени депозити на јавен сектор до еден месец

8712 Орочени депозити на јавен сектор до три месеци

8713 Орочени депозити на јавен сектор до шест месеци

8714 Орочени депозити на јавен сектор над шест месеци

8760 Орочени депозити на други комитенти до еден месец

8762 Орочени депозити на други комитенти до три месеци

8763 Орочени депозити на други комитенти до шест месеци

8764 Орочени депозити на други комитенти над шест месеци

8770 Орочени депозити на население до еден месец

8772 Орочени депозити на население до три месеци

8773 Орочени депозити на население до шест месеци

8774 Орочени депозити на население над шест месеци

8780 Орочени депозити на странски лица до еден месец

8782 Орочени депозити на странски лица до три месеци

8783 Орочени депозити на странски лица до шест месеци

8784 Орочени депозити на странски лица над шест месеци

9200 Долгорочни депозити на нефинансиски правни лица со одредена намена

9201 Долгорочни депозити на нефинансиски правни лица без одредена намена

9210 Долгорочни депозити на јавен сектор со одредена намена

9211 Долгорочни депозити на јавен сектор без одредена намена

9254 Долгорочни депозити на други финансиски организации

9260 Долгорочни депозити на други комитенти со одредена намена

9261 Долгорочни депозити на други комитенти без одредена намена

9270 Долгорочни штедни влогови на население

9279 Други долгорочни депозити на население

9280 Долгорочни депозити на странски лица со одредена намена

9281 Долгорочни депозити на странски лица без одредена намена

9300 Долгорочни обврски спрема нефинансиски правни лица по издадени хартии од вредност

9309 Достасани, а неизмирени долгорочни обврски спрема нефинансиски правни лица по издадени хартии од вредност

9310 Долгорочни обврски спрема јавен сектор по издадени хартии од вредност

9319 Достасани, а неизмирени долгорочни обврски спрема јавен сектор по издадени хартии од вредност

9354 Долгорочни обврски спрема други финансиски организации по издадени хартии од вредност

9360 Долгорочни обврски спрема други комитенти по издадени хартии од вредност

9369 Достасани, а неизмирени долгорочни обврски спрема други комитенти по издадени хартии од вредност

9370 Долгорочни обврски спрема население по издадени хартии од вредност

9379 Достасани, а неизмирени долгорочни обврски спрема население по издадени хартии од вредност

938 Обврски спрема странски лица по издадени хартии од вредност

940 Обврски по долгорочни кредити спрема нефинансиски правни лица

941 Обврски по долгорочни кредити спрема јавен сектор

9454 Обврски по долгорочни кредити спрема останати финансиски организации

9459 Достасани, а неизмирени обврски по долгорочни кредити спрема банки и финансиски организации

946 Обврски по долгорочни кредити спрема други комитенти

948 Обврски по долгорочни кредити спрема странски лица

951 Обврски за други долгорочни средства на јавен сектор

950 Обврски за други долгорочни средства на нефинансиски правни лица

955 Обврски за други долгорочни средства на банки и други финансиски организации

956 Обврски за други долгорочни средства на други комитенти

958 Обврски за други долгорочни средства на странски лица

ОСНОВЕН СУД - БИТОЛА

181.

С П И С О К
НА ПОСТОЈАНИ СУДСКИ ВЕШТАЦИ ВО ОСНОВЕН СУД - БИТОЛА

Ред. број	Име и презиме	Стручна подготовка	Занимање	Стручност	Адреса, и -мејл, број на телефонот (фиксен или мобилен)	Датум на именувањето и на свеч. изјава
1	Митре Нечевски	ВСС	доктор по медицина	специјалист по судска медицина		14.08.2007
2	Зоран Котевски	ВСС	доктор по медицина	специјалист по судска медицина		14.08.2007
3	Илија Јанкуловски	ВСС	дипл. машински инженер		047-255-255 моб.070-678-903	14.08.2007
4	Љупчо А. Алексовски	ВСС	доктор по медицина	специјалист по психијатрија	Рузвелтова бр.10 Б-ла	14.08.2007
5	М-р Соврески Златко	ВСС и магистар по сообраќајни науки	дипл. машински инженер	машинство, сообраќај	ул., Цане Бујковски"бр.17 тел.047-262-252 моб.070-557619	14.08.2007
6	Марина Совреска Јордан	ВСС	дипл.графички инженер	графичко инженерство	071-608-683	14.08.2007
7	Ефтинчиоски	ВСС	дипл. економист		ул., 160" бр.14 Битола	14.08.2007
8	Горан Соврески	ВСС	дипл. машински инженер	машинство,	!цане Бујковски" бр.17 тел.261-398 моб.071-665081	14.08.2007
9	Зоранчо Куновски	ВСС	дипл. електро инженер	информатика-автоматика	!Партизанска" бр.83/18 тел.252-424 моб.070-345-322	14.08.2007
10	Владимир Бандевски	ВСС	дипл.инж. Архитект	архитектура и градежништво	„ Питу Гули“ 28 тел.225-476 моб.070-613-011	14.08.2007
11	Љупчо Здравковски	ВСС	дипл.машински инженер	машинство	ул., Блаже Рогужинаро" бр.56 тел.233-258 моб.070-207-115	14.08.2007
12	Софија Петровска	ВСС	дипл.економист	економија	ул., Партизанска" бр.89/24	14.08.2007
13	Душан Бакревски	ВСС	дипл. економист	економика, финансии и книговодство	ул., Стиф Наумов" бр.109	14.08.2007
14	Игор Цивкаровски	ВСС	дипл. економист	економија	ул.,Јосиф христовски"бр.66 V/10 тел.242-189 моб. 070-207-505	14.08.2007
15	Јовевски Владимир	ВСС	дипл.инж.архитект	архитектура , проектирање, внатрешно уредување		15.08.2007
16	Методија Цифкаровски	ВСС	дипл.градежен инженер	хидроградба,високоградба и нискоградба	ул.Јосиф Хиристовски бр.5/10 тел.230-621 070-686713	15.08.2007
17	Гордана Стојановска	ВСС	дипл. економист	економика, финансии и книговодство	ул., Прилепска"бр.82/20	15.08.2007
18	Коле Волчевски	ВСС	дипл. економист	економика, финансии и книговодство	ул.	15.08.2007
19	Зоран Попчановски	ВСС	дипл.машински инженер	механика, возила	ул., Нико Fundали" бр.20/36 тел-факс 047 238118 е-маил-ropcan@mt.net.mk	15.08.2007
20	Мирјана Почановска	ВСС	дипл.економист	финансии, економика и книговодство	ул., Нико Fundали" бр.20/36 тел-факс 047 238118 е-маил-ropcan@mt.net.mk	15.08.2007
21	Љубе Стојановски	ВСС	дипл.економист	економија	ул., Васил Главиниов" бр.38	15.08.2007
22	Златко Спировски	ВСС	дипл.градежен инженер	хидротехника	„Борис Кидрик“ бр.48/16	15.08.2007
23	Златко Поповски	ВСС	дипл.економист	економија, комерција	ул., Илиндевска" бр.200	15.08.2007
24	Славка Михајлоска	ВСС	дипл. економист	економика, финансии и книговодство	„Ружа Делечва" бр.50/10	15.08.2007
25	Пеце Петров	ВСС	дипл.електро инженер	електроника и телекомуникации	вработен во ДСУ Горги Наумов Битола	15.08.2007
26	Снежана Настевска	ВСС	дипл.градежен инженер	архитектура и градежништво	ул.Нико Fundали бр.18 дуќан 3 тел.070 339 404 тел.232 004	15.08.2007
27	Наташа Жоглева	ВСС	дипл. економист	економика, финансии ,книговодство	тел. 234-933 моб.075542916 ул. Карпош зг.12-1/11	15.08.2007
28	Петар Сипковски	ВСС	дипл.градежен инженер	хидроградба, високоградба и нискоградба	ул.,ЈНА" 8/20 тел.253-978 моб.075 642 185	13.08.2007
29	Стефче Торков	ВСС	доктор по медицина	спец. Медицина на трудот		17.08.2007
30	Дока Балоска	ВШ	машински инженер	машинство	Никола Г:Никлец бр.13	17.08.2007

31	Наташа Јовановска	ВСС	дипл. економист	економија, маркетинг-менаџмент	Тошо Даскало бр.77 а тел.221-644 моб.070771 917 е-маил natasa.jovanovska@yahoo.com	17.08.2007
32	Гордана Витанова	ВСС	дипл.економист	економика	ул.Минела Бабуковски бр.3/11	17.08.2007
33	Марјана Христова	ВСС	дипл.економист	економија на претпријатија	Илинденска бр.99	17.08.2007
34	Цветан Курчиновски	ВСС	дипл.машински инженер	машинство	с.Латово-Македонски Брод	17.08.2007
35	Ирена Анастасовска	ВСС	дипл.економист	банкарски менаџмент	Валдимири бакариќ бр.11 моб.075-468 793 е-маил ianastasovska@yahoo.com	13.08.2007
36	Билјана Митановска	ВСС	дипл.економист	економика, финансии ,книговодство	Цар Самоил бр.130	17.08.2007
37	Ирена Нешковска	ВСС	дипл.економист	економија и финансии	Епинал бр.18	17.08.2007
38	Борко Бакревски	ВШ	сообраќаен инженер	сообраќај	Стиф Наумов бр.109-а	17.08.2007
39	Николче Неделковски	ВСС	доктор на медицина	невропсихијатрија	Стерјо Горгиев бр.9	17.08.2007
40	Драги Јанакиевски	ВСС	лекар	невропсихијатрија	27 март бр.2	17.08.2007
41	Петар Талевски	ВСС	лекар	спец.по судска психијатрија	Фуштани бр.12 тел.233-800	17.08.2007
42	Зоран Георгиевски	ВСС	дипл.градежен инженер	конструкции	Климент Охридски бр.15/31	17.08.2007
43	Борис Боцевски	ВСС	дипл.машински инженер	механика, технолошки процеси и репроматеријали	Пецо Божиновски бр.4/1 тел.220-514 моб.071 313 138	17.08.2007
44	Лозан Здравевски	ВСС	дипл.инженер агроном	лозаро овоштарство	Милтон Манаки бр.30/12	17.08.2007
45	Ели Божиновска	ВСС	дипл.економист	економика, финансии ,книговодство	ул.Климент Охридски бр.13/4 тел.222 117	17.08.2007
46	Благој Кузевски	ВСС	дипл.економист	економија, финансии и пчеларство	Димитар Влахов бр.50 в тел.232-615 моб.070 772 757	17.08.2007
47	Пеце Стојановски	ВСС	дипл.економист	економија и финансии	Сотир Брбевски бр.48	17.08.2007
48	Ева Трпковска	ВСС	дипл.економист	економика, финансии ,книговодство	Буковскимот бр.42 тел.229-847 моб.075-937 888	17.08.2007
49	Гаврош Каранџуловски	ВСС	дипл.инж.агроном	агрономија	Прилепска бе.78/28 тел.223-027	17.08.2007
50	Д-р Валентина Талевска	ВСС	доктор на медицина	форензичка психијатрија	вработена во Душевна болница Демир Хисар	17.08.2007
51	Мите Блажевски	ВСС	дипл. економист	економика, финансии ,книговодство		17.08.2007
52	м-р Ленче Илиевска	ВСС	дипл.психолог	медицинска фоернзичка психологија и психијатрија кај млада и возрасна популација	Крсте Нале бр.58 Г.Оризари моб.075-644 462	17.08.2007
53	Ацо Таевски	ВСС	дипл.градежен инженер	проектирање ,урбанизам	Игњат Атанасовски бр.41/18тел.253-036 моб.070 269 579	17.08.2007
54	д-р Лазе Кузмановски	ВСС	доктор по медицина	психијатрија	29 Ноември бр.11 б Демир Хисар	17.08.2007
55	Елизабета Томска	ВСС	дипл.психолог	психологија	Иван Милутиновиќ бр.37/4/28 тел.222-254	17.08.2007
56	Јорго Османли	ВСС	дипл.градежен инженер	градежништво, проектирање,надзор	Гуро Каковик бр.25 тел.235-262 моб.070 395 129 е-маил va_osmanli@yahoo.com	17.08.2007
57	Тодор Јовчевски	ВСС	дипл. економист	економика, финансии ,книговодство	Нико Фунала бр.13/14	17.08.2007
58	Митра Ристевска	ВСС	дипл.економист	финсии, банкарство и книговодство	Климент Охридски бр.15/27 тел.227-114 238-672	17.08.2007
59	Емилија Јовчевска	ВСС	дипл.електро инженер	електроника и информатичка технологија	Нико Фунали бр.13/14	17.08.2007
60	Весна Бурлиовска	ВСС	дипл.економист	економика, финансии ,книговодство	Коста Абрашевиќ 26	17.08.2007
61	д-рПецо Лазаревски	ВСС	доктор на медицина	психијатрија	Борис Кидриќ бр.1/16	17.08.2007

62	м-р Костадин Христов	ВСС	магистер по економски науки	економска област	Илинденска бр.99 тел.221-423 моб.070 718-582	17.08.2007
64	Снежана Трајковска	ВСС	дипл.инженер технолог	текстил		17.08.2007
65	Јован Димовски	ВСС	дипл.економист	економика, финансии ,книговодство	Алексо Наневски бр.9 тел.253-556	17.08.2007
66	Владимир Мијаковски	ВСС	дипл.машински инженер	машинство, мерење на бучава		17.08.2007
67	Димче Чамуровски	ВСС	дипл.електо инженер	електроника и телекомуникации	Едвард Карделъ бр.16/10	17.08.2007
68	Блага Роме	ВШ	економист	книговодство		17.08.2007
69	Билјана Мишуревска	ВСС	дипл.економист	економика, финансии ,книговодство		17.08.2007
70	Мирјана Темелковска	ВСС	дипл.економист	економика, финансии ,книговодство	Томаки Димитровски бр.31 а	17.08.2007
71	Милица Јанакиевска	ВСС	дипломиран психолог	психологија	Пелистер бр.25 тел.253-215 моб.070781 138	17.08.2007
72	Борис Гроздановски	ВСС	лекар	спец невропсихијатрија	Партизанска бр.39/6 тел 257-288 моб. 075 287 363	17.08.2007
73	Влатко Масалковски	ВСС	дипл. градежен инженер	проектирање ,урбанизам	Прилепска бр.60/4/6	17.08.2007
74	М-р Д-р Изабела Филев	ВСС	доктор на медицина	психијатар,судска психијатрија	Димитар Влахов бр.95тел.225-580 моб.071 535 445	17.08.2007
75	Д-р Сотир Спировски	ВСС	дипл. градежен инженер	проектирање, урбанизам,проценка		17.08.2007
76	Васка Трајковска	ВШ	економист	економика,финансии,книговодство	11-ти Март бр.8/122 тел.238-464	17.08.2007
77	Борис Бошевски	ВСС	дипл.маш.инженер	општо машинство,безбедност во патниот сообраќај	Маршал Тито бр.154/19	17.08.2007
78	Д-р Стефче Бојациев	ВСС	доктор по медицина	неврологија и невропсихијатрија		17.08.2007
79	Лидија Поповска	ВСС	дипл.инженер технолог	неорганска хемија	Сремска Митровица бр.17тел.240-327 моб.071 730 828 на раб.206-395 е маил: Lidija Mojo@ Yahoo.com	17.08.2007
80	Кочо Настевски	ВСС	дипл.психолог	психологија	Илинденска бр.32 тел.220-218 моб.071 601 837	17.08.2007
81	Жаклина Тасевска	ВСС	дипл.економист	сметководство	ЈНА бр.19/7	17.08.2007
82	Снежана Јосифовска	ВСС	дипл.економист	економија, финансии	Ружа Делчева бр.48/2/14	17.08.2007
83	Снежана Димитровска	ВСС	дипл.економист	економско финансиски работи	ЗГ Организација на потрошувачи	17.08.2007
84	Јосип Димитровски	ВСС	дипл.економист	економско финансиски работи		17.08.2007
85	Весна Ваневска	ВСС	дипл.инженер архитект	градежништво водовод и канлазација		17.08.2007
86	Никола Димитровски	ВСС	дипл.инженер архитект	проектирање, ,урбанизамархитектура	Јонче Мурчевски бр.28 тел. 251-038 моб.070 207 348	17.08.2007
87	Владимир Роме	ВСС	дипл.електро инженер	електронски уреди компјутерска опрема,компјутерски графички дизајн	Ул.25-Мајбр.11 тел.227-766 моб 075 463 882емаил vladimiro@gmail.com	17.08.2007
88	Виолета Рендевска	ВСС	дипл. економист	економија финансии	Ружа Делчева бр.32	17.08.2007
89	Анета Кочовска	ВСС	дипло.економист	книговодство,финансии	Прилепска бр.51/69	17.08.2007
90	Јани Сервини	ВСС	дипл.електро инженер	информатика-автоматика и компјутерска техника	Ѓуро Ѓаковиќ бр.22 тел.228-833 моб.070 738 038 емаил serjani@ Yahoo.com	17.08.2007
91	Душко Јанкуловски	ВСС	дипл.економист	економско финансиски работи	Анесте Пановски бр.25 -13 тел.251-220 моб.070 207139	17.08.2007
92	Методија Геневски	ВШ	инженер за патен сообраќај	сообраќај	Анесте Пановски бр.37 тел.232 575,220 405 моб.075 558 204	17.08.2007

93	Ирена Генева	ВСС	дипл.економист	сметководство,финансии,ревизија	Анести Пановски бр.37 тел.232 575,220 405 моб.075 558 204	17.08.2007
94	Сашо Куновски	ВСС	дипл.електротехнички инженер	информатика и автоматика	Партизанска бр.87/5 тел 256-660 моб. 071 222 369 емаил skunovski@hotmail.com	17.08.2007
95	Д-рСнежана Најдовска	ВСС	доктор на медицина	интерна медицина	Битолска бр.38 Демир Хисар	17.08.2007
96	М-р Трендо Ристевски	ВСС	дипл.маш.инженер	машинство, термотехника	Бошко Буха бр.42	17.08.2007
97	Наум Симјановски	ВСС	дипл.сообраќ.инженер	сообраќај	Ѓуро Ѓаковиќ бр.19 тел.228-229моб.070 303747 емаил naum.s@transkop.com.mk	17.08.2007
98	М-р Зора Симјановска	ВСС	дипл.градежен инженер	градежништво проценител	Даме Груев бр.5/2/13 Скопје тел.+389 70244449Ѓуро Ѓаковиќ бр.19 тел.228-229 емаил zoras@mt.net.mk	

Основен суд Битола
В.д. претседател,
Слободанка Баковска, с.р.

ОСНОВЕН СУД - ПРИЛЕП

182.

Претседателот на Основниот суд Прилеп, Љубен Биноски, врз основа на објавениот јавен повик од 21.06.2007 година, согласно член 29 од Судскиот деловник, на ден 03.09.2007 година ја донесува следната

Л И С Т А НА ПОСТОЈАНИ ВЕШТАЦИ ВО ОСНОВЕН СУД ПРИЛЕП

1. Постојани вештаци од областа на сообраќајната струка:

1. Златко Јолески од Прилеп, ул. „Пиринска“ бр. 100,
2. Орде Тодороски од Прилеп, ул. „Стеван Стеваноски“ бр. 9А,
3. Миле Бачески од Прилеп, ул. „Јоска Јорданоски“ бр. 306,
4. Илиоски Златко од Прилеп, ул. „Димо Наредникот“ бр. 62/6,
5. Бобан Стојаноски од Прилеп, ул. „Андон Слабејко“ бр. 30,
6. Александар Николоски од Прилеп, ул. „Војводинска“ бр. 91/13,
7. Петре Јанкулоски од Прилеп, ул. „Браќа Миладиновци“ бб.

2. Постојани вештаци од областа на економска струка:

1. Владимир Ачкоски од Прилеп, ул. „Кузман Јосифоски“ бр. 107,
2. Весна Нацеска од Прилеп, ул. „Круме Јаскоски“ бр. 28,
3. Васка Петреска од Прилеп, ул. „Шар Планина“ бр. 1,
4. Васка Јошеска од Прилеп, ул. „Гога Јанкулоски“ бр. 17,
5. Трајанче Јованоска од Прилеп, ул. „Ѓорѓи Димитров“ бр. 45,
6. Тодор Пренцов од Прилеп, ул. „Кеј 9^{та} Септември“ бр. 70-1/10,
7. Сузана Ѓорѓиеска од Прилеп, ул. „Наум Наумоски Борче“ бр. 6/4,
8. Стеван Јованоски од Прилеп, ул. „Моша Пијаде“ бр. 215,

9. Соња Јанкулоска од Прилеп, ул. „Димо Наредникот“ бр. А2-2/21,

10. Снежана Ристеска од Прилеп, ул. „Антон Панов“ бр. 26,

11. Славко Мојаноски од Прилеп, ул. „Партизански одреди“ бр. 60,

12. Славчо Кебаоски од Прилеп, ул. „Тодџачанец“ бр. 46,

13. Симеон А. Петрески од Прилеп, ул. „Ѓоре Ѓорески“ бр. 8,

14. Роза Петреска од Прилеп, ул. „Трајко Николоски“ бр. 32,

15. Петре Огненовски од Прилеп, ул. „Василе Павлоски Цигуре“ бр. 28,

16. Петре Димоски од Прилеп, ул. „11^{та} Октомври“ бр. 134/1,

17. Пецко Ристески од Прилеп, ул. „Борка Талески“ бр. 138,

18. Николина Стојаноска од Прилеп, ул. „Моша Пијаде“ бр. 1/36,

19. Наташа Доклеска од Прилеп, ул. „Димо Наредникот“ бр. 61,

20. Митра Кочоска од Прилеп, ул. „5^{та} Прилепска Бригада“ бр. 14,

21. Милорад Здравкоски од Кривогаштани,

22. Марија Стојкоска од Прилеп, ул. „Пане Талески“ бр. 7,

23. Љубица Зајкоска од Прилеп, ул. „Цане Илиоски“ бр. 5,

24. Љубица Илчевска од Прилеп, ул. „Димо Наредникот“ бр. 65,

25. Лидија Младеновиќ од Прилеп, ул. „Борис Кидрич“ бр. 16/5,

26. Лепа Нацеска од Прилеп, ул. „Круме Јаскоски“ бр. 28,

27. Ленка Долгоска од Прилеп, ул. „Ленин“ бр. 30,

28. Кирил Цветкоски од Прилеп, ул. „Ленин“ бр. 148,

29. Кире Стеваноски од Прилеп, ул. „5^{та} Прилепска Бригада“ бр. 54,

30. Катерина Анеска од Прилеп, ул. „Кеј 4^{та} Јули“ бр. 15,

31. Калина Талеска од Прилеп, ул. „11^{та} Октомври“ бр. 142,

32. Јордан Крстески од Прилеп, ул. „Димо Наредникот“ бр. 11 А,

33. Иван Стрезоски од Прилеп, ул. „Илија Василески“ бр. 4,

34. Спасија Крстеска од Прилеп, ул. „Кеј 4^{-та} Јули“ бр. 1/21,

35. Ирена Станковска од Прилеп, ул. „Бидимаж“ бр. 22/11,

36. Флора Чакалоска од Прилеп, ул. „Борка Талески“ бр. 136,

37. Душан Ризоски од Прилеп, ул. „Маркова“ бр. 202,

38. Димче Јованоски од Прилеп, ул. „Моша Пијаде“ бр. 1/41,

39. Даниела Чавкоска од Кривогаштани,

40. Цене Неделкоска од Прилеп, ул. „Методија Патчев“ бр. 105,

41. Бранко Ѓорѓиоски од Прилеп, ул. „Орде Тодороски Шемко“ бр. 35,

42. Бранко Дукоски од Прилеп, ул. „Ѓорѓи Димитров“ бр. 21,

43. Божидар Талески од Прилеп, ул. „11^{-та} Октомври“ бр. 142,

44. Благојче Здравески од Прилеп, ул. „11^{-та} Октомври“ бр. 168,

45. Блага Стојаноска од Прилеп, ул. „Браќа Ламески“ бр. 21 Б/3,

46. Билјана Салатоска од Прилеп, ул. „Кеј 9^{-та} Септември“ бр. 70/6-26,

47. Александра Трајкоска од Прилеп, ул. „Ѓорѓи Димитров“ бр. 56,

48. Александра Мечева од Прилеп, ул. „Василе Павлоски Цгуре“ бр. 18.

3. Постојани вештаци од областа на психологијата:

1. Билјана Тренкоска од Прилеп, ул. „Војводинска“ бр. 47,

2. Трајанче Кочоска Масалкоска од Битола, ул. „Јосиф Јосифоски“ бр. 1/5-19.

4. Постојани вештаци од областа на медицинска психологија:

1. Јованчо Велески од Прилеп, ул. „Шар Планина“ бр. 15.

5. Постојани вештаци од областа на ортопедија и трауматологија:

1. Петар Каревски од Прилеп, Ј.З.У Општа болница Прилеп,

2. Методија Ацески од Прилеп, ул. „Борка Спиркоски“ бр. 56,

3. Златко Аризанкоски од Прилеп, Ј.З.У Општа болница Прилеп.

6. Постојани вештаци од областа на ортопедија:

1. Василе Василески од Прилеп, ул. „Октомвриска“ бр. 54,

2. Илија Јованоски од Прилеп, ул. „Круме Волнароски“ бр. 135.

7. Постојан вештак од областа на максилеофацијална хирургија:

1. Сашо Димитриевски од Прилеп, ул. „Бидимаж“ бр. 22/17.

8. Постојан вештак од областа на хирургија и трауматологија:

1. Драги Богоески од Прилеп, ул. „Самоилова“ бр. 57.

9. Постојан вештак од областа на интерна медицина и кардиологија:

1. Владо Ѓорѓиоски од Прилеп, ул. „Никола Карев“ бр. 9,

2. Димитар Ристески од Прилеп, Ј.З.У Општа болница Прилеп.

10. Постојан вештак од областа на невропсихијатрија:

1. Билјана Стојческа од Прилеп, ул. „Маршал Тито“ бр. 68.

11. Постојан вештак од областа на општа медицина:

1. Златко Јаковоски од Прилеп, ул. „Стеван Апостолоски“ бр. 18,

2. Снежана Т. Силјаноска од Прилеп, ул. „Илија Василески“ бр. 4,

3. Алексеј Дамјаноски од Прилеп, ул. „Борка Талески“ бр. 108.

12. Постојани вештаци од областа на судска медицина:

1. Митре Нечевски од Битола, Клиничка болница Битола,

2. Зоран Крстевски од Битола, Клиничка болница Битола.

13. Постојани вештаци од областа на текстилна струка:

1. Катерина Грашеска од Кривогаштани.

14. Постојани вештаци од областа на машинска струка:

1. Жарко Темелкоски од Прилеп, ул. „Црвени Стени“ бр. 25,

2. Жарко Илиески од Прилеп, ул. „Маршал Тито“ бр. 112Б,

3. Ванчо Стојчески од Прилеп, ул. „Владо Стојаноски“ бр. 55.

15. Постојани вештаци од областа на електротехничка струка:

1. Стеван Јованоски од Прилеп, ул. „Ѓоре Ѓорески“ бр. 2,

2. Огнен Јованоски од Прилеп, ул. „Партизанска“ бр. 24А,

3. Драгослав Миноски од Прилеп, ул. „Ладо Лапецот“ бр. 32,

4. Кирил Ѓорѓиоски од Прилеп, ул. „Наум Наумоски Борче“ бр. 6/4,

5. Игор Атанасоски од Прилеп, ул. „Пецо Спиркоски“ бр. 5,

6. Гордана Јованоска од Прилеп, ул. „Партизанска“ бр. 24А,

7. Гоце Кебакоски од Кадино Село,

8. Дарко Митrikesки од Прилеп, ул. „Орде Чопела“ бр. 105.

16. Постојани вештаци од областа на градежништвото:

1. Гоце Сиљаноски од Прилеп, ул. „Борка Утог“ бр. 13,

2. Благоја Богески од Прилеп, ул. „11^{-та} Октомври“ бр. 35,

3. Кирил Стојаноски од Прилеп, ул. „Војводинска“ бр. 67/10,
4. Николина Рувческа од Обршани,
5. Тони Рувчески од Обршани,
6. Василчо Стеваноски од Прилеп, ул. „Трајко Николоски“ бр. 10.

17. Постојани вештаци од областа на архитектурата:

1. Васе Никоска од Прилеп, ул. „Киро Фетак“ бр. 12,
2. Даниела Илиеска од Прилеп, ул. „Маршал Тито“ бр. 112Б,
3. Јане Петровски од Прилеп, ул. „Маршал Тито“ бр. 67,
4. Јулијана Стојкоска од Прилеп, ул. „Маршал Тито“ бр. 112Б,
5. Марјан Шукурски од Прилеп, ул. „Маркова“ бр. 121,
6. Билјана Велкоска од Прилеп, ул. „Ваљевска“ бр. 3/1-3,
7. Никола Милошески од Прилеп, ул. „Никола Вапцаров“ бр. 3А.

18. Постојан вештак од областа на геодезијата:

1. Златко Иваноски од Прилеп, ул. „Круме Волнароски“ бр. 39.

19. Постојан вештак од областа на автомеханичарска струка:

1. Трајче Миноски од Прилеп, ул. „Војводинска“ бр. 97/18.

20. Постојан вештак од областа на автолимарството:

1. Добре Талески од Прилеп, ул. „Партизанска“ бр. 18А.

21. Постојан вештак од областа на информатиката:

1. Василески Миле од Прилеп, ул. „Кузман Јосифовски“ бр. 1/17.

а) информатика – хардвер и софтвер:

1. Жарко Гвероски од Прилеп, ул. „Димо Наредникот“ бр. 62/9.

22. Постојани вештаци од областа на земјоделска струка:

1. Коста Секулоски од Крушево, ул. „Така Бербер“ бр. 58.

а) земјоделска струка – полјоделство:

1. Манџика Плашеска од Прилеп, ул. „Ваљевска“ бр. 3/2-13,
2. Ѓорѓија Ѓорѓиоски од Прилеп, ул. „Фрушка Гора“ бр. 22.

б) земјоделска струка – сточарство:

1. Гордана Јованоска од Прилеп, ул. „Поп Спасе Игуменот“ бр. 6.

23. Постојани вештаци од областа на технолошка струка:

1. Габриела Стојаноска од Прилеп, ул. „Андон Слабејко“ бр. 30.

а) технолошка струка – преработка на анимални производи:

1. Гордана Кафеџиска од Прилеп, ул. „Пане Талески“ бр. 23.

24. Постојан вештак од областа на текстилна струка:

1. Катерина Грашеска од Кривогаштани.

25. Постојан вештак од областа на царина и шпедиција:

1. Македонка Лозаноска од Демир Хисар, ул. „Гоце Делчев“ бр. 14.

Основен суд Прилеп
Претседател,
Љубен Биноски, с.р.

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

Врз основа на член 10 од Законот за исплата на платите во Република Македонија („Службен весник на РМ“ бр. 70/94, 62/95, 33/97, 50/01, 26/02, 46/02 и 37/05), Министерството за труд и социјална политика

ОБЈАВУВА

1. Стапката на трошоците на живот за месец август 2007 година, во однос на месец јули 2007 година, е повисока за 0,6%.

2. Правото на пораст на платите за месец август 2007 година, во однос на месец јули 2007 година, за работодавачите од членот 3 став 1 изнесува 0,3%.

Министер,
Љупчо Мешков, с.р.

www.slvesnik.com.mk
contact@slvesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. „Партизански одреди“ бр. 29. Поштенски факс 51.
Директор и одговорен уредник - Тони Трајанов.
Телефони: +389-2-3298-860, 3290-471, 3290-449.
Телефакс: +389-2-3112-267.

Претплатата за 2007 година изнесува 9.200,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.
Жиро-сметка: 300000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

